

**K.K.T.C.
YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM YÖNETİMİ DENETİMİ PLANLAMASI
VE EKONOMİSİ BİLİM DALI**

**EĞİTİM MÜFETTİŞLERİNİN
GÖREVLERİNİ GERÇEKLEŞTİRME DÜZEYLERİ
HAKKINDA YÖNETİCİ VE ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ
(GÜZELYURT ÖRNEĞİ)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
Nadir KARIK**

**Tez Danışmanı
Doç. Dr. Halil AYTEKİN**

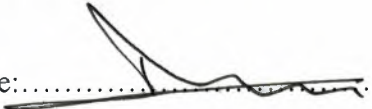
Lefkoşa - 2003

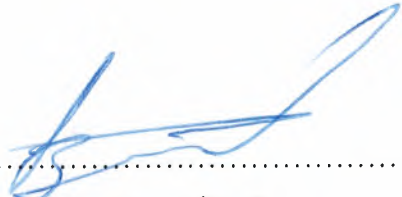

Eğitim Bilimleri Enstitü Müdürlüğü'ne

Nadir Karık'a ait "Eğitim Müfettişlerinin Görevlerini Gerçekleştirme Düzeyleri" adlı çalışma jürimiz tarafından Eğitim Yönetimi Denetimi Planlaması ve Ekonomisi Anabilim Dalında, oybirliğiyle YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan:
Prof. Dr. Levent KÖKER

Üye:
Doç. Dr. Halil AYTEKİN

Üye:
Yrd. Doç. Dr. Cem BİROL

Onay

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

30.06/2003
Yrd. Doç. Dr. Ahmet PEHLİVANLI
Enstitü Müdür Yardımcısı

ÖNSÖZ

Her millet tarihi, sosyal ve kültürel geçmişinden kuvvet alarak, problemlerini kendine göre çözmeye yarayacak cevaplar bulmaya çalışır. Bütün diğer sosyal kurumlar gibi, bir milli eğitim sisteminin de gelişmesi bir milletin hayatında arka planda görülen bu türlü faktörlerle sınırlanır ve tayin edilir. Bir memleketten başka bir memlekete ithal edilen eğitim reform ve uygulamaları, mahalli geleneklere ve uygulamalara intibak eğilimi gösterir; aksi halde bu reform ve uygulamalar tamamiyle ortadan kalkar veya günlük hayatta hiç ilişkileri kalmamış olur (Cramer, J. F, ve diğerleri, 1977:23).

Öğrencileri hayata hazırlayan, onların sosyal, psikolojik ve fiziksel gelişiminin, bilimsel ölçütler ışığında gelişmesine yardımcı olmayı amaçlayan bir kurumun iyi işlemesi, başarısı ya da başarısızlığının denetlenip değerlendirilmesiyle mümkündür.

Kurumsal amaçların gerçekleştirilmesinde denetim, büyük bir paya sahiptir. Denetim kurumsal amaçların gerçekleşme derecesinin saptanması, değerlendirilmesi, düzenlenmesi ve geliştirilmesi etkinliklerinden oluşan bir süreçtir. Eğitimsel denetim, eğitimsel amaçları gerçekleştiren ve etkin eğitim için ortam hazırlayan bir araçtır.

KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı örgüt yapısıyla ülkenin en geniş kamu kuruluşlarından. Kurumun faaliyetleri, çalışanları ve yapılan görev nedeniyle tüm toplumu ilgilendirir, etkiler.

KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı'nda denetim alt sistemi merkezde Teftiş kurulunda görevli müfettişler ile sistemi kontrol etmekte ve değerlendirmektedir.

Bu araştırmada KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı'na bağlı olarak görev yapan müfettişlerin Tüzük ve Yönetmeliklerde belirlenmiş görevlerini gerçekleştirme düzeyine ilişkin okul yöneticisi ve ğretmen görüşleri belirlenmiştir.

Araştırmanın giriş bölümünde yönetim, yönetimin özel alanı olan eğitim yönetimi, ile denetim ve eğitim denetimi kavramları alanyazım taranarak incelenmiştir. Bu bölümde ayrıca araştırmanın problem durumuna, problem cümlesine, alt problemlerine, sınırlılıklara ve önemine yer verilmiştir.

İkinci bölümünde araştırmanın yöntemi tanıtıldı.

nc bölümde araştırmada elde edilen bulgular ve bunların istatistik zmlmeleri verilerek bunlara ilişkin yorum ve öneriler belirtildi.

Araştırmamı yaparken birçok kişinin yardımını gördüm. Hepsine teşekkür ederim. Özellikle Enstitü Müdürümüz ve danışmanım Doç. Dr. Halil Aytekin'e Türkiye Cumhuriyeti Lefkoşa Büyükelçiliği Eğitim Müşaviri Mustafa Kuzucu'ya ve anketleri bizzat yanıtlayan ilgililere teşekkür ederim.

Araştırmamın denetimle ilgilenen kişilere ve bu alana, katkıda bulunması dileklerimle.

Haziran 2003

Nadir KARIK

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ONAY.....	i
ÖNSÖZ	ii
İÇİNDEKİLER.....	iv
ŞEKİLLER ve TABLOLAR LİSTESİ.....	vi
ÖZET.....	ix
SUMMARY.....	x
BÖLÜM I – GİRİŞ.....	1
Problem Cümlesi.....	17
Amaç.....	17
Alt Problemler.....	17
Sınırlılıklar.....	18
Sayıtlılar.....	18
Tanımlar.....	18
Önem.....	19
Kısaltmalar.....	19
Yurtiçinde Yapılan Araştırmalar.....	20
Yurtdışında Yapılan Araştırmalar.....	21
BÖLÜM II – YÖNTEM.....	27
Evren.....	27
Bilgi Toplama Aracı.....	28
Verilerin Çözümlemesi.....	29
BÖLÜM III – BULGULAR VE YORUMLAR.....	31
Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	31
İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	41
Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	45
Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	47
Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	67
BÖLÜM IV – SONUÇ VE ÖNERİLER.....	68
Sonuçlar.....	68

Öneriler.....	70
KAYNAKÇA.....	72
EKLER.....	77
Ek 1. Anket Örneği.....	78
Ek 2. Genel Ortaöğretim Dairesinden alınan izin örneği.....	82
Ek 3. İlköğretim Dairesinden alınan izin örneği.....	83

ŞEKİLLER VE TABLOLAR

ŞEKİLLER

Sayfa

Şekil 1: Müfettişlerin rol ve yeterlikleri.....	13
---	----

TABLolar

Tablo 1: Öğretmen Sayıları.....	16
Tablo 2: Anket Verilen Okullardaki Yönetici ve Öğretmen Sayıları.....	27
Tablo 3: Anketin Sayısal Olarak Değerlendirilmesi.....	28
Tablo 4: Müfettişlere Verilen Görevlerin, Öğretmenlere Göre Gerçekleşme Düzeyi	42
Tablo 5: Müfettişlere Verilen Görevlerin, Öğretmenlere Göre Gerçekleşme Düzeyi.....	44
Tablo 6: Müfettişlere Verilen Görevlerin, Yöneticilere ve Öğretmenlere Göre Gerçekleşme Düzeyi.....	46
Tablo 7: Madde 1’de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre, Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı.....	47
Tablo 8: Madde 2’de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre, Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı.....	48
Tablo 9: Madde 3’de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre, Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı.....	49
Tablo 10: Madde 4’de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre, Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı.....	49
Tablo 11: Madde 5’de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre, Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı.....	50
Tablo 12: Madde 6’da Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre, Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı.....	51
Tablo 13: Madde 7’de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre, Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı.....	51
Tablo 14: Madde 8’de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre, Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı.....	52

Tablo 15: Madde 9’da Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre, Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı.....	53
Tablo 16: Madde 10’da Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre, Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı.....	53
Tablo 17: Madde 11’de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre, Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı.....	54
Tablo 18: Madde 12’de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre, Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı.....	55
Tablo 19: Madde 13’de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre, Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı.....	56
Tablo 20: Madde 14’de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre, Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı.....	56
Tablo 21: Madde 15’de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre, Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı.....	57
Tablo 22: Madde 16’da Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre, Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı.....	58
Tablo 23: Madde 17’de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre, Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı.....	58
Tablo 24: Madde 18’de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre, Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı.....	59
Tablo 25: Madde 19’da Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre, Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı.....	60
Tablo 26: Madde 20’de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre, Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı.....	60
Tablo 27: Madde 21’de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre, Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı.....	61
Tablo 28: Madde 22’de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre, Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı.....	62
Tablo 29: Madde 23’de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre, Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı.....	62
Tablo 30: Madde 24’de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre, Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı.....	63

Tablo 31: Madde 25’de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre, Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı.....	63
Tablo 32: Madde 26’da Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre, Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı.....	64
Tablo 33: Madde 27’de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre, Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı.....	65
Tablo 34: Madde 28’de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre, Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı.....	65
Tablo 35: Madde 29’da Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre, Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı.....	66
Tablo 36: Madde 30’da Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre, Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı.....	67

ÖZET

Bu Yüksek Lisans çalışmasının amacı, KKTC Milli Eğitim Bakanlığı müfettişlerinin tüzük ve yönetmeliklerle belirlenen görevleri, ne derecede gerçekleştirdiklerine ilişkin okul yöneticileri ile öğretmenlerin görüşlerini belirlemektir.

Çalışmanın evreni KKTC Güzelyurt ilçe merkezindeki anaokulu, ilkokul ve ortaokulda görevli okul yöneticileri ile öğretmenlerdir. Veriler ilçe merkezindeki 5 okulun tümüne, tam örneklem metodu ile uygulanan anketten elde edilmiştir.

Toplanan veriler SPSS for Windows Computer Programı kullanılarak frekans, yüzde, aritmetik ortalama, standart sapma, varyans analizi, ve gruplar arası farklara Fisher testi kullanılarak bakılmıştır.

Araştırmada müfettişlerin yönetmeliklerde belirlenmiş görevlerini genel olarak, kısmen gerçekleştirdikleri tespit edilmiştir. Ancak bu görevlerden, klasik denetim anlayışına benzeyen bürokratik ve biçimsel olanlar daha üst düzeyde gerçekleştirilirken, çağdaş denetim anlayışına benzeyen, rehberlik yapma, öğretim liderliği, öğretimi iyileştirme gibi görevleri yeterince yerine getirmediklerine ilişkin görüşler, araştırma bulgularından anlaşılmıştır.

Görüşlerin bu şekilde oluşmasının en önemli nedeni, halen görev yapan müfettiş sayısının yeterli olmamasıdır. Bu durumu düzeltmek için müfettişlerin kadro sayıları artırılıp, gerekli atamalar yapılmalıdır. Ayrıca bu alanda yapılan çalışmalar teşvik edilmeli, araştırmalardan elde edilen bulgular dikkate alınmalıdır. Müfettişlerden beklenen rol ve davranışlar daha açık şekilde belirlenmelidir. Çağdaş denetim esasına dayalı eğitim programları açılmalı, müfettişlerin uzmanlaşması için Yüksek Lisans ve Doktora eğitimi almaları sağlanmalıdır.

SUMMARY

The purpose of this master thesis is to designate the ideas of the teachers about the performance of the Turkish Republic of Northern Cyprus, the ministry of education inspectors in carrying out their duties determined by the regulations and the directions.

The sample of the participants included in this study are the managers and the teachers of the central nursery, primary and the secondary schools in Güzelyurt. The data are provided through the questionnaires given to all of the five schools in the centre of the administrative district and applied by using the complete example method.

The data collected are analysed by using SPSS For Windows Computer Program, frequency, arithmetic mean, standart deviation, variance analyse and "Fisher Test" for differences between the groops.

At the end of the research , it was found out that the inspectors in general, partly carry out their duties they are supposed to do. However, while bureaucratic and clasical formal duties such as inspection is said to be carriedout at a higher level of frequency, the data collected showed that contemporary duties such as guidance, insruction leadership, reforming the education were not carried out sufficiently.

The most important reason why the ideas came out to be like this, is the fact that the number of the inspectors working, at present is not enough. To adjust this case, the number of the staff as an ispector should be increased and the necessary appointments should be done. Also studies done in this area should be encouraged and the findings obtained through the reseaches should be taken into consideration. The roles they should adopt and the behaviours expected from the inspectors should be defined more clearly. Training programs based on contemporary education views should be prepared for the inspectors and they should be provied with the opportunities to have Masters and Doctorate to specialize in their area.

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde yönetim, yönetimin özel bir alanı olan eğitim yönetimi ve süreci, eğitim denetimi, ile denetimi yapan elemanlar (müfettiş) üzerinde durulmaktadır. Daha sonra ise araştırmanın problem durumu, problem cümlesi, alt problemleri, sınırlılıkları ve önemine yer verilmektedir.

Yönetme ve yönetilme konusu tarih boyunca insanları en çok meşgul eden konular arasında yer almıştır. Kimi kaynaklar yönetim ilke ve kurallarının bundan dört bin yıl kadar önce başladığını söylemektedir (Aktaran: Özdemir, 1998:1).

Tarih boyunca insanlar ya yönetmiş, ya da yönetilmiştir. Her iki taraf da, birbirleri için çeşitli efsaneler ve sloganlar yaratmış ve yaşatmıştır. Bunların bir kısmı sağduyu, bir kısmı da bilim yoluyla ayıklanmıştır. Gerisi de, her ikisinin gelecekteki gelişmelerine kadar geçerli kalacaktır (Bursahoğlu, 1978:1).

Görüldüğü gibi yönetim olgusunun geçmişi çok eskilere dayanmaktadır. Bu kadar eskiye dayanan yönetim hangi alanları kapsar? Kimlerle ilgilidir? Bakılacak olursa:

Yönetim evrensel bir kavramdır. Önceden ne yapacağının kestirilmesi oldukça zor olan insanla uğraşır. İnsanın toplumsal yaşama gereği olan diğer kişilerle ilişkilerini, onların çeşitli etmenler altındaki davranışlarını inceler. Bu anlamda hepimiz birer yönetici sayılırız. Ustalığımızı, zamanımızı ve faaliyetlerimizi planlayıp, örgütler, onları yönlendirir ve kontrol ederiz. Böylece kendimizi yönetiriz. Ana babalar işlerini, ev faaliyetlerini ve çocuklarını yönetirler. Öğrenciler okulda

çeşitli konu ve derslerde başarılı olmak için zamanı kullanmayı yönetmek ve denetlemek zorundadırlar. Daha üst düzeyde ele alınırsa başhekim hastaneyi, müsteşar bakanlığını, ziraatçı çiftliğini, genel müdür şirketini, dekan fakültesini yönetmek durumundadır. Bu çeşitli uğraşlar farklı alanlara aitmiş gibi görünmekle birlikte hepsinin ortak yönü, farklı amaçlara yönelik örgütsel çabaların yönetilmesidir (Can, 1992:34).

Yönetim birden çok anlamı olan kavramlardandır. Yönetim kimi kez örgüt, kimi kez yönetsel etkinlikler, kimi kez de yönetme anlamında kullanılmaktadır. 1961 Anayasasında olduğu gibi, 1982 Anayasasında da yönetim çeşitli anlamlarda kullanılmıştır bunlar:

Anayasanın 125. maddesinde yer alan ‘İdarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolu açıktır’ kuralındaki ‘idare’ örgüt anlamında, anayasanın 126. maddesinde yer alan ‘İllerin idaresi yetki genişliği esasına dayanır’ kuralındaki ‘idare’ yönetsel etkinlik anlamında, anayasanın 123. maddesinde yer alan ‘İdare kuruluş ve görevleriyle bir bütündür ve kanunla düzenlenir’ kuralındaki ‘idare’ ise yönetimin hem örgütsel yönünü, hem işlevsel yönünü içine alacak biçimde geniş kapsamlı olarak kullanılmıştır (Gözübüyük, 1999:1).

Yönetimin alanı ve ilgilendirdiği kişiler açısından ne anlam taşıdığı inceledikten sonra, yönetimin amacı ve tanımları şöyledir.

“Eski bir yönetim bilimcisi olan Mary Parker Follet, yönetimi “insanlar vasıtasıyla iş yaptırma sanatı” olarak tanımlamıştır. Ünlü yönetim kuramcısı Peter Drucker ise yöneticilerin “örgütlerine yön verdiklerini, önderlik ettiklerini ve amaçları başarmak için organizasyon kaynaklarının nasıl kullanılacağına karar verdiklerini” ifade etmektedir (Aktaran: Özalp ve diğerleri, 2001:3). İnsanlar ve diğer kaynaklar vasıtasıyla iş yaptırmak, yön vermek ve önderlik etmek, yöneticilerin ne yaptıklarının açık ve yeterli bir cevabı olmaktadır. Bu faaliyetler yalnızca üst yöneticiler tarafından değil, aynı zamanda orta kademe ve alt kademe yöneticileri tarafından yerine getirilirler. Dahası, yönetim evrensel bir süreçtir; çünkü kar amaçlı olsun ya da olmasın her türlü organizasyonda, amaçları başarmak ve yüksek performans sağlamak için organizasyon kaynaklarını kullanır. Bütün bu

bilgilerin ışığında; yönetimi aşağıdaki gibi tanımlamak uygun olacaktır (Özalp ve diğerleri, 2001:3).

Yönetim, organizasyon kaynaklarının etkin ve yeterli biçimde planlaması, örgütlemesi, koordine edilmesi ve denetlenmesi yoluyla organizasyon amaçlarına erişilmesidir.

Öneminden dolayı konu ile ilgilenen bilim adamlarının çoğu çeşitli tanımlar yapmışlardır. Bu tanımlardan bir kaçına bakmakta fayda vardır.

Yönetim, bütün etkinliklerin günün şartlarına uygun olarak birbirleriyle iletişim içinde ve ortak bir amaç etrafında toplanarak belli hedefe yönlendirmelidir (Aktaran: Cafağlu, 1996:117).

Yönetim, örgüt amaçlarının gerçekleştirilmesi için, sorun çözme, planlama, örgütleme, koordinasyon ve değerlendirme gibi fonksiyonlara ilişkin ilke, kavram, teori, model ve tekniklerin sistematik ve bilinçli bir şekilde maharetle uygulanmasıyla ilgili etkinliklerin tümü (Demirtaş, 2002:172).

Yönetim bilimine bugünkü olgunluğunu kazandıran çeşitli yaklaşımlar, örgütsel amaçlara en etkili biçimde ulaşmanın yollarını araştırarak, yöneticilere oldukça zengin araçlar sağlamışlardır. Eğitim yönetimi de bu yaklaşımlar ışığı altında gelişmiştir.

Eğitim yönetiminde insan ve madde kaynaklarını koordine etmek, yönetmek ve grup çalışmalarını yönlendirmek amacıyla kurallar geliştirmek esastır. Bu amaçla, eğitim yönetiminde genel yönetim ve kamu yönetimi alanlarının kuram, ilke ve tekniklerinden yararlanılır. Eğitim kurumlarında eğitim programlarının etkili bir şekilde uygulanması, öğrenci hizmetleri, personel yönetimi, bütçeleme işleminin yürütülmesi, bina araç ve gereçlerinin verimli bir şekilde kullanılması, için yöntemler gerçekleştirir ve yönetim süreçlerinin (karar, planlama, örgütleme, koordinasyon,

iletişim, teftiş ve değerlendirme) etkili bir şekilde işletilmesi yolları aranır (Fidan, 1988:51).

Böylece yönetim için önceki sayfalarda verilen tanımlar, Eğitim yönetimi içinde geçerliliğini korumaktadır.

Eğitim yönetimi kamu yönetiminin özel bir alanı olarak düşünölebilir. Gerçekte, eğitim faaliyetleri, özel sektöre bırakıldığı durumlarda bile, devletin gözetim ve denetimi ile sınırlandırıldığı için bir kamu görevidir. Eğitim örgütleri, temsili siyasi organlar tarafından saptanmış olan eğitim politikaları çerçevesinde eğitim ve öğretim faaliyetlerinde bulunurlar. Eğitim yönetimi ve onun alt dalı olan okul yönetimi, devletin eğitim politikalarını ve yetkili organların bu politikalar doğrultusunda saptadığı genel ve özel eğitim amaçlarını gerçekleştirmekle yükömlüdür (Kaya, 1979:37).

Eğitim yönetimi, kamu yönetiminin özel bir alanı olarak düşünölmesi gerektiği halde, pratikte durumun böyle olmadığı görölmektedir. Bu konuda Bursalıoğlu (2000:6) şöyle demektedir. “İleri memleketlerdeki hızlı gelişmeler, birçok bilim ve alanlarda olduğu gibi, eğitimde dallanma ve uzmanlaşmaya yol açmıştır. Bunun sonucunda, eğitim yönetimi ve teftişi, planlaması, program, rehberlik ölçme ve değerlendirme gibi uzmanlık alanları meydana gelmiş bulunmaktadır. Hatta bu uzmanlaşma o kadar ileri gitmiştir ki; temel eğitim, ilköğretim ortaöğretim, teknik öğretim, halk eğitimi gibi dallar, ayrı uzmanlık alanları olarak programlanmakta ve öğretilmektedir. Fakat memleketimizde, “Meslekte esas olan öğretenliktir.” Sloganından henüz vazgeçilemediğinden, ne bu uzmanlık alanlarının gelişmesi ne de bu alanlarda yetişmiş elemanlarımızın yerinde kullanılabilmesi şimdilik olanaklı görölmektedir. Bunun sonucunda, uzmanlık ve yeterlik gibi iki geliştirici öğeden yoksun kalan eğitim düzenimiz, bir deneme ve yanılma mekanizması içine sokulmuş ve düzenin sadece yapısında değil ürünün de beyin gücü savurganlığı artmış bulunmaktadır.”

Eğitim sistemi ve eğitim yönetimi kavramları, eğitimin bütünü ile ilgilidir. Eğitim yönetimi, sistemi bütün olarak çözümleme ve birleştirmeyi amaçlar (Aktaran: Açıkalın, 1998:2).

Eğitim yönetimi ve denetimi sözlüğünde Demirtaş (2002:52), Eğitim yönetimini şöyle tanımlamaktadır. 1- “Eğitim Yönetimi, eğitim sisteminin amaçlarını

planlanan düzeyde gerçekleştirebilmek için çalışan bir bilim dalı.” 2- “Eğitim Yönetimi, eğitim sistemini, mevcut kaynakları en etkili bir şekilde kullanarak, önceden belirlenen temel amaçlara ulaşabilmek için yapılan etkinlikler.”

Görüldüğü gibi eğitim yönetimi tarifleri, genel yönetim tarifleri ile paralellik göstermektedir. Tariflerin ortak özelliği eğitim yönetiminin, yönetimin özel bir alanı olduğu, yönetim süreçlerinin eğitim alanına uygulanması yönündedir.

Eğitim yönetiminin süreci bir sorun çözme sürecidir. Sorun çözme süreci en küçük yönetim sorunundan en büyük olanına kadar uygulanabilecek bir niteliktedir. Genel olarak bir sorun çözme süreci 1) yönetim sorununu görme, çözmeyi gerekseme, 2) sorunu tanıma , 3) çözüm seçenekleri arama, 4) eylemi kararlaştırma , 5) kararı uygulama, 6) çözümü değerlendirme basamaklarından oluşur.

Yönetim sürecinin içinde yer alan ama ayrı süreçler olarak da ele alınabilen yönetim süreçleri planlama, örgütleme, eşgüdümleme, iletişim ile denetleme, değerlendirmedir.

Planlama, eğitimin amaçlarını gerçekleştirebilmek için eğitim örgütüne gereken girdileri sağlama ve kullanma yollarını kararlaştırma sürecidir. Örgütleme, eğitimin amaçlarını gerçekleştirmek için gelecek girdileri sağlama ve bunları bütünleştirme sürecidir. Eşgüdümleme, elde bulunan tüm güçleri eğitimin amaçlarını gerçekleştirmek için yöneltmedir. İletişim, genel anlamda insanların birbirine anlam gönderme birbirini yanıtlama çabalarını içeren bir etkileşim sürecidir. Denetleme, eğitim planının gerçekleştirilmesi sırasında yapılanla yapılması gerekenin karşılaştırılması, plandan sapmaların önlenmesi sürecidir. Değerlendirme ise, yapılan işin ya da yapanın değerini biçme, tanıma sürecidir (Başaran, 1983:81).

Yukarıdaki bilgilerden de anlaşılacağı gibi denetim, yönetim süreçlerinin ayrılmaz bir parçasıdır.

Bozkurt (2002:41) “Denetim sistemi her karmaşık örgütte vardır. Bu bir örgütsel yönetsel zorunluluktur.” Demektedir. Bu zorunluluk denetim işlevinin

öneminden kaynaklanmaktadır. Bundan sonraki bölümde, araştırma konusunun alanı olan, denetim ve eğitim denetimi üzerinde duruldu.

Dikkat edilecek olursa kaynakların çeşidine göre, denetim veya teftiş kavramları kullanılabilmektedir. Bu konuda Başar (2000:8), “Denetim ve teftiş sözcükleri arasında, ikincisinin Arapça olması dışında bir farklılık yoktur, her ikisi de düzeltme-geliştirme amaçlı etkinlikler bütünüdür.” Demek suretiyle farklılık olmadığını belirtmiştir.

Genel olarak teftiş, kamu yararı adına, davranışı kontrol metotlarından biridir. Düzenleyici mekanizmalar arasında, en çok kullanılanıdır; çünkü önleyici veya düzeltici faaliyetler hakkında bilgi vermek, muvafakatı sağlamanın ilk şartıdır (Aktaran: Bursalıoğlu, 1967:87)

Denetimin tanımı değişik kaynaklara ve yazarlara göre çok çeşitli şekillerde yapılmıştır. Bunlardan bazıları:

Denetim, organizasyonun amaçlarına ulaşip ulaşmadığını ya da ne ölçüde ulaşıldığını araştırmak ve amaçlardan sapmalar olduğunda düzeltici önlemleri almaktır. Diğer yönetim fonksiyonlarının ne derecede başarıldığı denetimle anlaşılır (Özalp ve diğerleri, 2001:3).

Denetim, örgütsel eylemlerin kabul edilen amaçlar doğrultusunda, saptanan ilke ve kurallara uygun olup olmadığının anlaşılması sürecidir (Alkan, 1999:309).

Denetim, bağlı bulunduğu kuruluşun, amacına en verimli şekilde, zamanında ve mevcut hukuk düzenine uygun olarak ulaşılıp ulaşılmadığını, amaca yönelmede kullanılan yöntemlerin, yapılan işlem ve eylemlerin uygunluğunu, bunların verimli, etkinliği ve hizmet kalitesini sağlayıp sağlamadığını araştırmak ve kontrol etmek, ulaşılması gereken hedeften ve mevzuattan sapmalar varsa, bunları ve meydana geliş nedenlerini ortaya çıkarmak, bu sapmaların düzeltilmesi için uygulayıcıya ve kuruluşun başındaki yöneticiye ışık tutacak şekilde, olası çözümler arasından en iyi ve tutarlısını seçerek önerilerde bulunmak ve hizmetlerin örgütün amacına en uygun tarzda yürütülmesine yardımcı olmaktır (TODAİE, 1968:8).

Eğitim terimleri sözlüğünde ise denetim, eğitim ve öğretim çalışmalarının yürürlükteki yasa, tüzük, yönetmelik ve genelgelere göre yapılıp yapılmadığının incelenmesi, yoklanması ve soruşturulması (Oğuzkan, 1993:35) olarak tanımlanmaktadır.

Denetimin amaçları hususunda söylenenlerden bazıları şöyledir.

Bir örgütte hedeflenen amaçlara yönelik çalışmaların değerlendirilmesi, sistemin bütünlüğü ve çıktının kalitesi için çok Önemlidir, örgütte bütünlüğün sağlanabilmesi için çalışanlara rehberlik ve danışmanlık yapılması, sonrada amaçlara ulaşılma derecesinin denetlenmesi yönetsel, bir zorunluluktur, örgütlerde bu hizmetin tümünü kapsayan sürece teftiş (denetim), bu hizmeti yapana da müfettiş (denetmen) adı verilir.

Teftişin temel amacı, örgüt amaçlarının gerçekleştirilme derecesini izlemek ve sonuca ulaşabilmek için gerekli tedbirleri almaktır. Bu nedenle örgütün tüm faaliyetleri sürekli denetim ve kontrol altında tutularak, amaçların sağlıklı ve istenilen derecede yerine getirilmesine çalışılır. “Eğitimde teftiş, eğitim ve öğretimin amaçlarına uygun yöntemleri bulmak ve ürünün nitelik ve nicelik bakımından geliştirilmesini sağlama amacını güder” (Altıntaş, 1980:14).

Eren (2000:27), ise denetimin amacı hakkında şunları söylemektedir: “Denetimin amacı örgüt amaçlarını gerçekleştirmek için gerekli tedbirleri almaktır.”

Denetimin amacı çeşitli açılardan açıklanmaya çalışılmıştır. Denetim öğeleri açısından, (durum saptama, değerlendirme, düzeltme ve geliştirme) eğitim denetiminin amaçları, aşağıdaki biçimde sıralanabilir.

1. Derslerin, okulun ve eğitimin amaçlarına ulaşma derecesini belirlemek, değerlendirmek ve gerekli düzeltme ve geliştirme çalışmalarına katkıda bulunmak.
2. Ders amaçlarının gerçekleştirilmesinde okul ve eklentilerinin fiziksel durumunun; (ısı, ışık, nem, kullanım alanı...gibi) eğitim ortamına uygunluğunu belirlemek değerlendirmek, uygun olmayan eğitim ortamının düzenlenmesine ve geliştirilmesine katkıda bulunmak.
3. Gerçekleştirilmesinde zorluk çekilen ders, okul, eğitim ve denetim amaçlarını tespit etmek, değerlendirmek, uygun olmayan eğitim ortamının düzenlenmesine yardımcı olmak.
4. Ders ve konuların öğrencinin gelişim düzeyine uygunluğunu belirlemek, değerlendirmek, gerekiyorsa yeniden düzenlenmesine yardımcı olmak.
5. Kullanılan yöntem ve tekniklerin amaç ve konulara uygun olma durumunu belirlemek, uygulamaları değerlendirmek geliştirilmesi için çaba göstermek.
6. Araç ve gereçlerin zamanında, ders ve konuların özelliklerine göre kullanılma durumunu belirlemek, değerlendirmek, varsa yanlış işleyişin düzeltilmesi ve geliştirilmesine yardımcı olmak.
7. Öğrenci başarısının uygun ölçme ve değerlendirme ve araçlarıyla ne düzeyde değerlendirildiğini belirlemek, değerlendirmek ve geliştirilmesi yönünde çaba harcamak.
8. Eğitim ortamının karşılıklı sevgi, saygı ve demokratik ilişkileri geliştirme esasına göre işleyiş durumunu belirlemek, değerlendirmek, gerekli ortamın yaratılmasına yardımcı olmak.
9. Öğretmenin yeterlik, yetenek, çaba, başarı düzeyi ve zümre öğretmenlerle olan işbirliğini belirlemek, değerlendirmek, geliştirilmesi için rehberlikte bulunmak.
10. Eğitim alanında gelişmelerin ve bilimsel çalışmaların, eğitim etkinliklerine yansıma durumunu belirlemek, değerlendirmek, eğitime yansımaya katkıda bulunmak.

11. Okul çevre etkileşimi ve eğitim etkinliklerinin çevreye olan katkılarını belirlemek, değerlendirmek, geliştirilmesine rehberlik etmek.
12. Eğitim kurumlarında görevli işgörenlerin çabaların düzeylerini tespit etmek, nesnel ölçütlere göre değerlendirilmeleri, yetiştirme ve gelişmeleri için hizmet içi eğitim dahil gerekli tüm çalışmalara katkıda bulunmak.
13. Eğitim hizmetlerinin yürütülmesinde eşgüdümeye verilen önemi tespit etmek, değerlendirmek, geliştirilmesine yardım etmek.
14. Eğitimle ilgili her düzeydeki sorunları saptamak, değerlendirmek ve çözümüne katkıda bulunmak.
15. Denetim kendini değerlendirme ve geliştirilmesine katkıda bulunmak. (Gökçe, 1994:76).

Denetimin amaçları kurumların, hayatını idame ettirebilmesi için mutlak ulaşılması gereken amaçlardır. Denetimin öneminden dolayı her dönemde amaçları açıklanmaya çalışılmıştır. Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilatıyla Milletler Arası Eğitim Bürosu tarafından Cenevre’de toplantıya çağrılan Milletlerarası Eğitim Konferansı 9 Temmuz 1956 tarihinde 19. oturumunu yapmış ve 16 Temmuz 1956 da aşağıdaki tavsiyeleri kabul etmiştir. Bu tavsiyelerden bir kısmı da, “Teftişin Hedefleri” başlığında denetimin amaçlarını kapsamaktadır. Bunlar;

1. Teftişin esas gayesi terbiye müesseselerinin randıman ve inkişafını her çareye başvurarak ilerlemek, maarif makamları ve okul çevresi arasında iki taraflı irtibatı temin etmek olmalıdır.
2. Teftiş, bir taraftan öğretmenlere ve halka maarif makamlarının okul politikası anlayışlarını ve eğitimin modern metotlarını anlatmayı, diğer taraftan yetkili makamlara da öğretmenlerin ve çevrenin ihtiyaç, tecrübe ve temayüllerini aksettirmeyi hedef tutan bir hizmet olarak nazarı itibare alınmamıştır.
3. Teftiş öğretmenlere, tekamüllerini kolaylaştırmak, zihni ve manevi yalnızlıklarını gidermek ve teşebbüslerinde, cesaretlerini kırmadan, fikir ve şahsiyetlerine

hürmet etmek suretiyle vazifelerini layikiyle ve tesirli bir şekilde gerçekleştirmeleri için gerekli çalışma vasıta ve imkanlarını teminde onlara yardım etmelidir.

4. Teftiş, öğrenci velileri arasında ve bütün çevrede öğretmenin şahsı etrafında sempati, anlayış ve hürmet havasının teessüsü için her gayreti göstermelidir. Öğretmenin çalışmalarına çevrenin maddi ve manevi iştiraki olmadıkça eğitimde gelişme beklenemez (B.M. Eğitim Bürosu, 1957:2).

Denetimin önemini Devlet Denetim Elemanları Derneğinin yayın organı olan Denetim Dergisinde aşağıdaki şekilde vurgulanmıştır:

Denetim, yalnız yanlışlığı ve yanlışlığı ortadan kaldırmaz, yalnız ayrılık ve çelişkiyi gidermez, yalnız haksızlığı ve haklılığı belirlemez, kişiliği ve erdemi korur. Ulusal ve toplumsal yararı vurgular. Devlete ışık tutar, zararları önler. Hukuksallığı güçlendirir. Çalışma gücünü artırır. Kötülükleri, yozlaşmaları, sakıncaları durdurur. Daha başka yararlarıyla devlet işlerinin aydınlığı niteliğindedir. Yasal gücün ve yaptırımların etkinliği böylece sağlanır. Devlete güven böylece artar. Denetim olgusu, sorumluluk bilincinin, görev anlayışının, çalışma duygusunun itici gücüdür. Anayasa yargı denetiminden belediyelerin kent işlerine kadar her alanda yapıcı denetimler geleceğimizi daha başarılı daha mutlu kılacaktır. Unutulmamalıdır ki denetim, bir baskı aracı ve yöntemi değil, sürekli bir eğitimidir (Aktaran: Taymaz, 1997:4).

Eğitim sisteminde teftişin rol alanları esas alınarak yapılan aşağıdaki tanım, teftişin önemini belirtmektedir.

Teftiş, yapılan çalışmaları denetlemek ve değerlendirmek, daha verimli hâle getirilmelerini sağlamak için ilgililere önerilerde bulunmak, kurumdaki personele çalışmalarında ve yetişmelerinde rehberlik yolu ile yardımda bulunmak gibi geniş bir hizmet alanıdır. Ayrıca meydana gelen disiplin ve yasa dışı olayların soruşturma ve incelemelerini yaparak sonucun üst ve ilgili kademelere bildirilmesini de kapsar (Su, 1974:36).

Eğitim denetiminin özel bir alanı olan öğretmen denetimi de ayrı bir öneme sahiptir.

Eğitimin her kademesinde, ülkemizin hızlı kalkınması için gerekli olan iyi eğitilmiş insan gücünün yetiştirilmesi , temel hedeflerimizdendir. Bu temel hedefin ortak elamanı olan öğrenciyi, topluma ve onun özelliklerine uyumlu, okur-yazarlık becerilerini geliştirmiş, düşünme, analiz etme ve problem çözme yeterliliği olan, bilgi üretme ve bilgiyi verimli bir şekilde kullanabilme yeteneğine sahip, öğrendiğini davranışa dönüştüren, nitelikli bir insan olarak yetiştirmede öğretmene önemli görevler düşmektedir. Öğretmen; neyi, niçin ve nasıl öğreteceğini bilmeli, öğrencilerin aktif öğrenme çabası gösteren kişiler haline getirilebilmeli, etkinliklerinin amaca uygunluğunu ölçüp, sonuçlarını değerlendirerek, eksikliklerini giderebilmelidir. Bu sebeple; eğitim-öğretim çalışmalarındaki verimliliğin kontrol edilip, hedeflere hızla ulaşılabilmesi için öğretmenlerin yakından izlenmesi karşılaştıkları problemlerde kendilerine mesleki yardım ve rehberlikte bulunulması gibi pek çok yönleri ile öğretmen denetimi ayrı bir önem arz etmektedir (MEB. Teftiş Krl.Bşk, 1997:64).

Denetim çok önemlidir fakat, bu önem kendi başına bir anlam taşımaz. Denetim ancak kurumların amaçlarına ulaşmasına yardım ettiği ölçüde değer taşır. Bu konuda Aydın (1993:14) şöyle demektedir. “Denetim kendi kendine bir amaç değil, belli bir amaç için kullanılan bir araçtır. Öğretme ve öğrenme sürecini geliştirme sürecini geliştirmeyi amaçlayan denetimin, sürecin yer aldığı yapıyı amaçlar açısından dikkatle incelemek durumundadır.”

Yönetimin ve denetimin işlevleri birbirinden farklı olsa da, bu işlevler birbirini tamamladığında, kamu kurum ve kuruluşlarının daha etkin daha başarılı ve daha güvenilir bir yapıya kavuşacakları bir gerçektir (Köycü, 2001:104).

Yönetim ve onun alt alanı olan eğitim yönetimi içerisinde denetimin ne denli önemli olduğu ortadadır. Bu kadar önemli olan denetim işini ise müfettişler yapar, bu sebeple müfettişler ve araştırmamızın konusu da olan görevleri hakkında açıklama yapmakta fayda vardır.

Türk Milli Eğitiminde teftiş hizmeti aşağı yukarı Tanzimat devrinde başlar. 1846 tarihinde Mekatib-i Umumiye Nezareti kurulduktan sonra Sibyan okullarıyla Rüştîye okullarını denetlemek üzere Muin’ler tayin edilmişlerdir. Bunlara “Mektepleri teftiş etmek ve hocalara (Öğretmenlere) yol göstermek” gibi görevler verilmiştir. 1862 tarihine kadar Muin sözcüğü müfettiş anlamında kullanılmıştır.

Ancak bu tarihten sonra okullarda denetleme hizmeti görenlere “Müfettiş denilmiştir (MEB. Teftiş Krl. Bşk, 1997:1).

Her ne ad ile olursa olsun eğitim tarihimizde denetim ve onu yapan kişilerin, çok eskiden beri mevcut olduğu görülmektedir.

Temel başvuru kaynaklarından ‘Meydan Larouse’ da müfettişi şu şekilde tarif edilmektedir;

Müfettiş, yürütülmekte olan bir hizmetin denetimini yapan ve bu konuda vardığı sonuçları, hizmeti yürüten teşkilatın merkezine birer rapor halinde bildirmekle görevli olan memur. (Meydan Larouse, 1981:126)

Bir başka tarifle:

Eğitim Müfettişi, değişik sistem, kurum ve kademelerde eğitim hizmetlerini denetleme yeterli olacak nitelikte kuramsal alanda ve uygulamada yetişmiş uzmandır (MEB. Şuraları, 1995:158).

Bir sistemin amaçlarına yönelik olarak çalışma durumunun değerlendirilmesi, sistemin bütünlüğü ve sistemden çıkan ürün için önem taşır. Sistemin alt sistemleri arasında bütünlüğün sağlanması ve her birine amaçlar doğrultusunda, bütünlüğü bozmadan rehberlik ve denetim yapılması zorunludur. Sistemlerde bu hizmetin tümünü kapsayan sürece teftiş, sürecinin uygulanış ve hizmeti gören elemana denetçi adı verilir. Dilimizde teftiş sürecinin uygulanış yer ve şekline göre denetim, kontrol, gözetleme, nezaret, muhasebe, tahkik, inceleme, araştırma, rehberlik, mesleki yardım, dayanışma ve yetiştirme denilebilmekte ve müfettiş içinde denetçi, denetmen, denetim elemanı, kontrolör, muhakkik, danışman ve rehber ünvanları kullanılmaktadır (Taymaz, 1997:43).

Yukarıdaki müfettiş tanımlarında da olduğu gibi, müfettiş tanımları genellikle yaptıkları rol ve yeterlilikle açıklanmaktadır. Bu durumda müfettişlerin yaptıkları rol ve yeterlilikler hakkında, açıklama yapmakta fayda vardır.

KKTC Müfettişlerinin yaptıkları görevlere, bakanlığın yayınlamış olduğu “Müfettişin El Kitabı” adlı eserde şu şekilde değinilmiştir:

Teftişin fonksiyonları, yapılan tanımlarda, belirlenen amaçlarda, objektif eğitim hukukunun ortaya koyduğu görev ve işlevde saklıdır. Bu açıdan bakıldığında, benzer adlandırmaların bir araya getirilerek teftişin, fonksiyonlarını altı ana başlık altında toplanması daha sağlıklı olur diye düşünülebilir. Bunlar; rehberlik, kaynaklılık, danışmanlık, liderlik, koordinatörlük ve değerlendiricilik (Eminsel, 1997:16).

Eğitim sisteminde müfettişlerin görevlerini yerine getirebilmeleri ve rollerini oynayabilmeleri için aranılan yeterlikleri kazanmış olmaları gerekir. Teftiş sisteminde müfettişin yerini, a) kendisine yasal olarak verilen görevler, b) görevini yerine getirme süreçleri, c) oynadığı roller, d) bu rolleri oynarken gösterdiği davranışlar belirler

Müfettiş yukarıdaki dört boyutta sıralanan görev, süreç, rol ve davranışları aşağıdaki modelde gösterilebilir (Aktaran: Taymaz, 1997:44).

Şekil .1.

Müfettişlerin rol ve yeterlikleri

Yukarıdaki modelde de görüldüğü gibi müfettişlerin görevleri başlıca dört bölümde incelenmiştir. İnceleme- Araştırma, Kurum ve Ders Teftişi, Rehberlik Mesleki Yardım ve Yetiştirme, Soruşturma. Bunlara bakılacak olursa:

İnceleme, bir konunun her yönü ile dikkatle, özenle ve titizlikle gözden geçirilmesidir. Bir olay yada olguyu ele alıp özelliklerini, ayrıntılarını anlatmaya, öğrenmeye ve açıklamaya çalışmaktır. Bu tanımlara göre, bir işi ya da bir konuyu özellik ve ayrıntılarıyla ele alıp anlamaya çalışmaya inceleme, sonunda düzenlenen rapora da inceleme raporu denir (Taymaz, 1997:65).

Araştırma, Problemlere güvenilir çözümler aramak amacı ile planlı sistemli olarak, verilerin toplanması, çözümlenmesi (analizi), yorumlanarak değerlendirilmesi ve rapor edilmesi sürecidir (Demirtaş, 2002:52).

Kurum teftişi, eğitim sistemimizdeki yeniliklerin ve gelişmelerin ilgili kurumlara iletilmesi, kurum çalışmalarını güçlendiren veya zayıflatan nedenlerin saptanarak gerekli önlemlerin yerinde ve zamanında alınması, insan gücü ve maddi olanakların yerinde ve verimli bir biçimde kullanılmasının sağlanması, eğitim ve öğretim etkinliklerinin güçlendirilmesi bakımından kurum teftişi, teftiş türlerinin en kapsamlı ve etili olanıdır

Taymaz (1997:129)'a göre ders teftişi, okullarda genel teftişler sırasında ya da bunlardan ayrı olarak yapılan, öğretmenlerin kendi aralarındaki yetişkinliğini, çalışmasını, uyguladığı yöntemleri, bunları uygulamadaki yeterliliği, öğrencilerin yetişme düzeylerini inceleyip değerlendirmeye yönelik teftiş türüdür.

Rehberlik, teftişte yapılan rehberlik, bireyin kendisini ve çevreyi tanıması, bireysel sorunları çözmesi, karar vermesi, bulunduğu ortama uyum sağlaması, kendisini geliştirmesi ve mutlu olması için yapılan çalışmalardır (Taymaz, 1997:84).

Mesleki yardım, bireyin meslek yaşamında karşılaştığı sorunları çözmesi, beklenen davranışları göstermesi, bir bütün olarak gelişmesi ve başarılı olması için yapılan çalışmalardır. Teftişte yapılan işbaşında eğitim ise, bireyin yetişme

noksanlığından kaynaklanan sorunları çözmesi, başarısızlığını ve uygulamadaki eksikliklerini gidermesi için gerekli bilgi, beceri ve tutumları kazandırma sürecidir (Taymaz, 1997:85).

Soruşturma, memur hakkında memurların disipline aykırı davranışları veya görevden uzaklaştırılmaları halinde ya da görevleriyle ilgili bir suç işlediklerinin iddia edilmesi üzerine, haklarında idarece başlatılan inceleme ve araştırma etkinliği (Demirtaş,2002:144).

Müfettişlerin görevlerini gerçekleştirme düzeyleri hakkında, araştırma yapılırken, yukarıda bahsedilen görevler, temel alınacaktır.

Müfettişlerin tüzük ve yönetmeliklerdeki bu görevlerini tam olarak yerine getirebilmeleri için sayısal olarak yeterli olmaları önemlidir. Örnek olarak T.C. Milli Eğitim Bakanlığı ilköğretim müfettişlerinin sayıları yönetmeliklerde şu şekilde tespit edilmiştir:

İllerin müfettiş ihtiyacı en çok; birinci ve ikinci hizmet bölgelerinde 90, üçüncü hizmet bölgesinde 80, dördüncü ve beşinci hizmet bölgelerinde 70 öğretmene bir müfettiş görevlendirilecek şekilde belirlenir. Buna göre yeterli müfettiş sayısına ulaşıncaya kadar, illerde bulunması gereken müfettiş sayısı her yıl atama ve yer değiştirme döneminden önce makam onayı ile belirlenir (Yasemin, 2003).

Bu yönetmeliğe göre T.C. Milli Eğitim Bakanlığı ilköğretim müfettişlerinin sayıları yeterlimidir? İnceleyecek olursa:

2001-2002 Öğretim yılında, ilköğretim müfettişlerinin görev alanına giren okulöncesi eğitim ve ilköğretim okullarındaki öğretmen sayıları toplam 390.002'dir. İlköğretim müfettişlerin sayıları ise 3009'dur (MEB, Apk. 2002:16-218). Bu durumda yaklaşık her bir müfettişe karşılık, 130 öğretmen vardır. Görüldüğü gibi müfettiş sayısı yönetmeliklerde belirlenenlerin çok altında kalmaktadır.

KKTC' Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığındaki duruma bakılacak olursa: Bakanlık Teftiş Dairesinden elde edinilen bilgilere göre, Teftiş Dairesinde 1 müdür, 2 başmüfettiş, 26 müfettiş ve 3 danışman kadrosu bulunmaktadır. Fakat dairede halen 1 müdür vekili, 10 müfettiş, ve 1 danışman görev yapmaktadır. Buna karşılık müfettişlerin görev alanına giren okullardaki görevli öğretmen sayıları aşağıdaki tabloda görüldüğü gibi 2962'dir. Bu durumda yaklaşık her bir müfettişe karşılık, 247 öğretmen mevcuttur. Görüldüğü gibi KKTC' Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı'nda müfettişlere karşılık gelen öğretmen sayılarının oranı, T.C. Milli Eğitim Bakanlığı ilköğretim müfettişlerine karşılık gelen öğretmen sayılarının oranından daha fazladır.

KKTC' Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı müfettişlerine ait kadroların tamamının dolu olması halinde bile bu oran bir müfettişe karşılık 93'tür. Bu durumda bile oranın yüksekliği ortadadır.

Tablo .1.
Öğretmen Sayıları.

Sıra	Bağlı Olduğu Daire	Öğretmen Toplamı
1	İlköğretim (Anaokulları Dahil)	1244
2	Genel Orta öğretim	1246
3	Mesleki teknik Eğitim	472
Toplam		2962

Bütün yönetim kademelerinde olduğu gibi eğitim yönetiminde de denetim, yönetimin vazgeçilmez bir sürecidir. Denetimi müfettişler yapar. Müfettişlerin görevlerini gerçekleştirme düzeyi ise denetimin başarı düzeyi ile paralellik gösterir. Bu yüzden müfettişlerin görevlerini gerçekleştirme düzeyleri hakkında bilgi sahibi olunması gereklidir.

Problem Cümlesi

Eğitim Müfettişlerinin görevlerini gerçekleştirme düzeyine ilişkin okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin görüşleri nelerdir? Bu görüşler arasında fark var mıdır?

Amaç

Bu araştırma KKTC Yakın Doğu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yönetimi, Denetimi, Teftişi, Planlaması, Ekonomisi Anabilim Dalı Tez hazırlama yönetmeliğine uygun olarak hazırlanmıştır. Amacı “ KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Müfettişlerinin görevlerini gerçekleştirme düzeyine ilişkin okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin görüşleri nelerdir? Bu görüşler arasında fark var mıdır?” tespit edilerek konu ile ilgilenenlere yardımcı olabilmektir.

Alt Problemler

1. KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Müfettişleri için öngörülen görev alanları nelerdir? Bu görevler alan ve kapsam açısından çağdaş denetim anlayışında öngörülen görev alan ve kapsamına uygun mudur?

2. KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Müfettişlerine verilen görevlerin;

a-Okul yöneticilerine,

b-Öğretmenlere, göre gerçekleştirme düzeyi nedir?

3. Okul yöneticilerine ve öğretmenlere, göre görevin gerçekleşme düzeyleri nedir?

4. Okul yöneticilerine ve öğretmenlere, göre görevin gerçekleşme düzeyine ilişkin belirlenen görüşler arasında fark var mıdır?

5. Görevin daha etkili gerçekleşmesi için okul yöneticileri ve öğretmenlerin önerileri nelerdir?

Sınırlılıklar

Araştırma problem alanının bütünlüğünde, araştırmacının imkanları çerçevesinde, aşağıdaki boyutları ile sınırlıdır.

1. Araştırmanın veri toplama alanı KKTC Güzelyurt ilçe merkezindeki, 1 bağımsız ortaokul, 3 ilkokul, 1 anaokulundaki okul yöneticileri ve öğretmenlerle sınırlıdır.

2. Sosyal bilimler alanındaki araştırmaların araç, yöntem ve insan ögesiinden kaynaklanan sınırlılıkları ile kullanılacak istatistiksel işlemlerin sınırlılığı, bu araştırma için de geçerlidir.

Sayıtlılar

Araştırmanın probleminin tanımlanmasında, yönteminin belirlenmesinde aşağıdaki sayıtlılardan hareket edilmiştir.

1. KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Teftiş kurulunca Müfettişlerine verilen görevler denetimin amacına uygun ve gözlenebilir niteliktedir.

2. Anket uygulanan okul yöneticileri ve öğretmenler müfettişlerin görevini yerine getirme konusunda görüş belirtebilecek düzeyde yaşantıları vardır.

Tanımlar

Öğretmen: KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı'na bağlı olarak ortaokul, ilkokul ve anaokulunda görev yapan öğretmenler.

Okul Yöneticisi: KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı'na bağlı olarak ortaokul, ilkokul ve anaokulunda görevli müdür ve müdür yardımcıları.

Müfettiş: KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Teftiş Kurulunda görevli müfettişler.

Önem

KKTC'de müfettişler ile ilgili araştırmaların az oluşu nedeniyle bu araştırmanın faydalı olacağı düşünülmektedir.

Müfettişlerin görevlerini gerçekleştirmesinde ortaya çıkan engellerin belirlenmesine katkı sağlayacağı beklenebilir.

Denetimin sorunları ile ilgilenenlere örnek olması, araştırma konusuna başka boyutlardan yaklaşması için, ipucu vermesi, çalışanları yönlendirmesi ve kolaylık sağlaması beklenir.

Diğer bir önemi ise, yönetmeliklerde belirtilen görev alanları ile çağdaş eğitim denetimine ilişkin alanyazında yer alan müfettiş görevlerine ilişkin çalışmalara ışık tutacağı düşünülmektedir.

Kısaltmalar

D : Sıralama

F : Frekans dağılımı.

KKTC: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti.

K.O : Kareler ortalaması.

K.T. : Kareler toplamı.

MEB: Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı.

N : Kişi sayısı.

Ort. ($\bar{x}$) : Ortalama.

P (p) : Anlamlılık.

S.D. : Serbestlik derecesi.

Std. Hata : Standart hata.

Std. Sap. (S.S.) : Standart sapma.

T.C.: Türkiye Cumhuriyeti.

Yurtiçinde Yapılan Araştırmalar

KKTC’nde konu ile ilgili fazla araştırma bulunmamaktadır. Ulaşılan araştırmalardan biri Yakın Doğu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yöneticiliği ve Deneticiliği Bölümünde Selda Ünaldı’nın yaptığı “KKTC İlköğretiminde Teftişin Yeterliliği” adlı yüksek lisans çalışmasıdır.

Selda Ünaldı araştırmasını Lefkoşa bölgesindeki yöneticilerin tamamı ile, tesadüfi örneklem yoluyla 9 ilkokulda görev yapan 155 öğretmene anket uygulaması yoluyla yapmıştır.

Araştırmanın amacı, teftiş sistemine istenilen sayı ve nitelikte müfettiş sağlamanın etkili yöntemlerini ortaya koymak, olarak açıklanmıştır.

Araştırmanın sonucunda yönetici ve öğretmenlerin, müfettişlerin görev öncesi ve sonrası hizmetiçi eğitimlerine ilişkin görüşleri değerlendirilmiştir. Müfettişlerin göreve atanmadan önce hizmetiçi eğitimden geçirilmeleri, göreve atandıktan sonra ise her beş yılda bir hizmetiçi eğitimden geçirilmeleri ve her yıl istekli olan

müfettişlere sertifika düzeyinde veya yüksek lisans, doktora düzeyinde uzmanlık eğitiminden geçirilmelerine imkan tanınması konularında yoğunlaştığı anlaşılmıştır.

Yurtdışında Yapılan Araştırmalar

Müfettişlerle ilgili, olarak Gazi Üniversitesi’den Hayrettin Tükel (1997) “İlköğretim Müfettişlerinin İş Doyumu” konulu yüksek lisans çalışmasında, öğretmenlerin ders teftişi etkinliklerinde, müfettişlerden beklentileri ve bu beklentilerin müfettişlerce gerçekleştirilme düzeylerini belirlemektir Araştırmanın, müfettiş ve öğretmenlerin ders teftişi konusundaki görüşlerini ortaya koyması dolayısıyla, müfettiş ve öğretmenlerin görevlerini etkili bir şekilde gerçekleştirmelerine, hataların giderilmesine ve teftiş sisteminin geliştirilmesine katkıda bulunması amaçlanmıştır. Araştırma evreni olarak Niğde il Merkezindeki resmi ilköğretim okullarında görevli öğretmenler ile bu ilde görevli ilköğretim müfettişleri alınmıştır.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular şu şekilde özetlenebilir.

1. Müfettişler iş doyumunu etkenlerinin tümünden "az" derecede doyum duymaktadırlar.
2. Cinsiyet ve kıdeme göre iş doyumunda ve iş doyumuna yönelik beklentilerde anlamlı bir fark görülmemiştir.
3. Hizmet öncesi alınan eğitim durumuna göre; iş ve niteliği etkeni ile yönetim ve değerlendirme etkeninde EYD mezunları ile lisans tamamlama (2 + 2) programı mezunu olanlar arasında .01 önem düzeyinde anlamlı bir farklılık ortaya çıkmıştır.
4. Yine hizmet öncesi alınan eğitim durumuna göre EYD mezunları ile hizmet içi eğitim programını tamamlayan müfettişler arasında örgütsel ortam ve sosyal konum etkeninde .01 önem düzeyinde anlamlı bir farklılık ortaya çıkmıştır.
5. Bütün müfettişler iş doyum etkenlerinin hepsinden yüksek düzeyde beklentileri

vardır. Ancak müfettişlerin ücret ve yan ödemeler etkeninden daha fazla beklenti duydukları tespit edilmiştir.

6. Müfettişlerin iş doyumu derecesi ile iş doyumuna yönelik beklentileri arasına .01 önem düzeyinde anlamlı farklılık ortaya çıkmıştır.

Araştırmacı, bu araştırma bulgularının ilköğretim müfettişlerinin işlerinden doyum sağlaması için alınacak önlemler ve oluşturulacak politikalar için veri olarak kullanılmasını ümit etmektedir.

Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nden, Ali Rıza Terzi (1996) İlköğretim Müfettişlerinin Teftiş Sorunları adlı yüksek lisans tezinde İlköğretim müfettişlerinin çalıştıkları örgüt yapısı, yönetici ve öğretmen davranışları ile teftiş sürecinin değerlendirme boyutunda karşılaştıkları sorunların neler olduğunun belirlenmesini amaçlamıştır. Araştırma evreni olarak Ankara İl Milli Eğitim Müdürlüğünde 1995- 1996 öğretim yılında çalışan ilköğretim müfettişleri alınmıştır. Araştırma, evrenin tümü üzerinde yapılmış, 102 ilköğretim müfettişine anket uygulanmıştır.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular şu şekilde özetlenebilir.

- 1- İlköğretim müfettişleri yetkilerini ve yetkileri ile sorumluluklarının denkliği yetersiz bulunmaktadır.
- 2- İlköğretim müfettişleri görevleri ile ilgili kararlara katılmadıkları yaptıkları önerilerin uygulamaya konulmadığı ve önerilerinin sonuçlarından kendilerine bilgi verilmediği görüşündedir.
- 3- İlköğretim müfettişleri, profesyonel gelişmelerini sağlayıcı imkanlardan yoksun oldukları,
- 4- Örgüt içi iletişimin iyi çalışmadığı,
- 5- Tarafsızlıklarını etkileyecek derecede yönlendirmelerle karşılaşmadıkları,

6- Göreve dönük ihtiyaçlarının karşılanmadığı görüşündedir.

7- İlköğretim müfettişleri, branş öğretmenleri ile ilgili çok, sınıf öğretmenleri ve okul yöneticileri ile ilgili olarak orta derecede sorunlarla karşılaşmaktadır.

8- İlköğretim müfettişleri orta derecede başarılı bir değerlendirme yapabildikleri görüşündedir.

9- Müfettişler arasında orta derecede uygulama birliği vardır. Araştırmacı, bu araştırma bulgularının ilköğretim müfettişliğinin mevcut durumunun değerlendirmesine yardımcı olacağını ümit etmektedir.

Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü'nden , Oğuz Özbek (1997) yüksek lisans araştırmasında “Öğretmenlerin Ders Teftişi Etkinliklerinde Müfettişlerden Beklentileri ve Bu Beklentilerin Müfettişlerce Gerçekleştirilme Düzeyleri'ni” araştırmıştır. Araştırmanın amacı, öğretmenlerin ders teftişi etkinliklerinde, müfettişlerden beklentileri ve bu beklentilerin müfettişlerce gerçekleştirilme düzeylerini belirlemektir. Araştırmanın, müfettiş ve öğretmenlerin ders teftişi konusundaki görüşlerini ortaya koyması dolayısıyla, müfettiş ve öğretmenlerin görevlerini etkili bir şekilde gerçekleştirmelerine, hataların giderilmesine ve teftiş sisteminin geliştirilmesine katkıda bulunacağı düşünülmüştür.

Diğer bir yüksek lisans araştırması ise Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü'nden Hüseyin Turan'ın (1999) “İlköğretim Müfettişleri Kurum Denetiminin Etkililiği” adlı çalışmasıdır.

Toplumun kalkınması ve çağdaşlaşmasında eğitimin vazgeçilmez bir yatırım olduğu gerçeğinin kabul edildiği günümüzde, etkili bir denetim alt sisteminin gerekliliği de, o denli vazgeçilmez bir olgudur.Etkili denetim, eğitim kurumlarının belirlenen amaçlara ilköğretim okullarında yapılan denetim türlerinin en kapsamlı ve en etkili olanı, kurum denetimidir. Kurum denetimi ile ilköğretim okullarında bina, tesis, araç ve gereçlerle ilgili işler, eğitim-öğretim, öğrenci, personel ve hesap-aynıyat gibi yönetim işlerinin denetimini kapsar.Etkili okullar, işgörenlerinin işten

doymu sağlanmış; verimli, yararlı ve yeniliklere açık; kısacası amaçlarını en üst düzeyde gerçekleştirebilen okullardır. Bu araştırmanın genel amadı, Türk Milli Eğitim Sistemi Teftiş alt sisteminin, kurum denetimindeki etkililik düzeyini tespit etmektir. Bu amaçla, Milli Eğitim Bakanlığı ilköğretim Müfettişleri Kurulu Yönetmeliği ve Milli Eğitim Bakanlığı ilköğretim Kurumla dayalı algılamalarına göre değerlendirilmiştir. Araştırmanın, ilköğretim okullarında etkili kurum denetiminin tüm boyutları ile tartışılmasına ve çözümler üretilmesine katkı sağlayacağı gibi, kurum denetiminin nesnel ölçölere bağlanması ve denetmenlerin seğıilmesine, yetiştirilmesine kaynaklık edebileceği düşünölmüştür. Araştırma, tarama modelindedir. Araştırmanın çalışma evreni, Türk Eğitim Sisteminin denetim alt sistemi olan ilköğretim müfettişleri ve ilköğretim okulu müdürleridir.

KKTC ve Türkiye’de yapılmış diğer bir araştırma, Halil Aytekin (1997) tarafından Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü’nde yapılan “Türkiye Cumhuriyeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Eğitim Sistemlerinde Müfettiş Niteliklerinin Karşılaştırılması” isimli doktora çalışmasıdır.

Bu araştırmada; Türkiye Cumhuriyeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde eğitim müfettişlerinin niteliklerini belirlemek, müfettişlerin kişisel ve uzmanlık nitelikleri ile teftiş sisteminin yapı ve işleyişi arasındaki ilişkiyi ortaya koymak ve iki ölke arasındaki teftiş sistemini karşılaştırmak için yapılmıştır. Araştırma kapsamına, 1995-1996 öğretim yılında Türkiye Cumhuriyeti’nin başkenti Ankara ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nin başkenti Lefkoşa’ da görev yapan mesleki ve teknik okullar dışında kalan öğretim kurumlarında görev yapan öğretmenler alınmıştır. Evrenden random yöntemiyle alınan toplam 2045 öğretmene, faktör analizi ve geçerlik güvenirlik çalışmaları ile gerçekleştirilen anket uygulanmış, bu anketlerden 1581’i geri dönmüş ve anketlerin bazıları veri işleme aşamasında değerlendirme dışı tutulmuş

Türkiye Cumhuriyeti müfettişleri ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti müfettişlerinin kişisel ve uzmanlık niteliklerine ilişkin öğretmen algılarında, KKTC müfettişleri lehine anlamlı farklılıklar saptanmıştır. Bu farklılıklardan bazıları aşağıda gösterilmiştir:

- 1- Öğretmen algılarına göre, Türkiye'de görev yapan müfettişlerle, KKTC' de görev yapan müfettişlerin kişisel nitelikleri arasında KKTC müfettişleri lehine farklılıklar bulunmaktadır.
- 2- Öğretmen algılarına göre Türkiye'de görev yapan müfettişlerle, KKTC'de görev yapan Müfettişlerin yöneticilik nitelikleri arasında KKTC müfettişleri lehine farklılıklar bulunmaktadır.
- 3- Müfettişlerin rehberlik ve denetim yapabilme boyutlarından oluşan görev boyutuna ait nitelikler arasında, Türkiye'de görevli öğretmen algılarıyla, KKTC' de görevli öğretmen algıları arasında, KKTC' de görevli eğitim müfettişlerinin lehine farklılıklar bulunmaktadır.
- 4- Müfettişlerin moral verme ve güdüleme boyutlarından oluşan, davranış boyutuna ait nitelikler arasında, Türkiye'de görevli öğretmen algılarıyla, KKTC' de görevli öğretmen algıları arasında, KKTC' de görevli müfettişler lehine farklılıklar bulunmaktadır.
- 5- Türkiye'de görev yapan müfettişlerle, KKTC'de görev yapan müfettişlerin değerlendirme yapabilme nitelikleri arasında KKTC müfettişleri lehine farklılıklar bulunmaktadır.

Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsünden Kenan Özdil (1997) yapmış olduğu yüksek lisans tezinde “M.E.B. Bakanlık Müfettişlerinin Görevlerini Gerçekleştirme Düzeyleri” ’ni araştırmıştır. Bu araştırmada bakanlık müfettişlerinin görevlerini gerçekleştirme düzeyi tespiti için, bakanlık müfettişlerin, okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin görüşlerine başvurulmuştur. Araştırmaya Edirne ili

merkez ilçedeki 12 lisedeki 264 öğretmen, ve okul yöneticisi, ile 100 bakanlık müfettişi katılmıştır.

Araştırma, bakanlık müfettişlerinin görev kapsamı ve bunun gerçekleşmesinde ortaya çıkan engellerin belirlenmesine yardımcı olacağı düşünülmüştür. Diğer yandan denetim sorunlarıyla ilgilenenlere örnek olması beklenmiştir. Araştırmanın diğer bir amacında denetçi görevlerine ilişkin yaklaşımları karşılaştırma ve görev alanlarının yeniden belirlenmesine ilişkin çalışmalara ışık tutacağına inanılmıştır.

BÖLÜM II

YÖNTEM

Bu araştırma KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı müfettişlerine, Teftiş kurulu tüzüğü ve Yönetmeliğinde belirtilmiş olan görevlerin gerçekleşme düzeyini saptamaya yönelik, görüş belirlemeye ilişkin bir betimleme çalışmasıdır.

“Görevin gerçekleşme düzeyi nedir?” Sorusuna ilişkin yönetici ve öğretmen görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır.

Evren

Araştırma evreni, KKTC’nin Güzelyurt ilçe merkezindeki anaokulu, bağımsız ortaokul ve ilkokullarda görevli öğretmen ile yöneticilerdir. Güzelyurt ilçe merkezindeki bu okullarda 13 yönetici ve 121 öğretmen görev yapmaktadır. Evrendeki sayının çok olmaması nedeniyle, anket çalışma grubundaki tüm yönetici ve öğretmenlere verilmiştir. Evrendeki çalışma grubunda yer alan okullardaki yönetici ve öğretmen sayıları liste halinde aşağıda belirtilmiştir.

Tablo .2.

Anket Verilen Okullardaki Yönetici ve Öğretmen Sayıları

Sıra	Okulun Adı	Yönetici Sayısı	Öğretmen Sayısı	Toplam
1	Maarif Anaokulu	1	8	9
2	Barış İlkokulu	2	12	14
3	Kurtuluş İlkokulu	2	22	24
4	Özgürlük İlkokulu	2	16	18
5	Şht. Turgut Ortaokulu	6	63	69
Genel Toplam		13	121	134

Evren ve örnekleme yer alan yönetici ve öğretmenlere verilen, anketlere ilişkin veriler aşağıdaki çizelgede gösterilmiştir.

Tablo .3.
Anketin Sayısal Olarak Değerlendirilmesi.

Anket Sayısı Gruplar	Evrendeki Sayı	Örneklem Verilen Anket Sayısı	Dönen Anket Sayısı	Değerlendirilen Anket Sayısı	Geri Dönüş Oranı (%)
Yöneticiler	13	13	11	11	84
Öğretmenler	121	121	100	97	82
TOPLAM	134	134	111	108	82

Bilgi Toplama Aracı ve Uygulanması

Veri henüz işlenmemiş kanıtlardır (Karasar, 2002). Araştırmanın problemi ve alt problemlere ilişkin veriler iki yöntemle toplanmıştır. Bunlar alanyazın taraması ve anket ile veri toplama yöntemidir.

Birinci alt problemin çözümüne ilişkin bilgiler araştırmacı tarafından alanyazın taraması yapılarak toplanmıştır. Burada, T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Bakanlık Müfettişleri ve İlköğretim Müfettişleri ile KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Müfettişlerinin Tüzük ve Yönetmeliklerdeki görevleri incelenmiş, Çağdaş eğitim denetimindeki görevlerle karşılaştırılarak değerlendirilmiştir.

Diğer alt problemlere ilişkin veriler anket ile toplanmıştır. Anket daha önce aynı isimli araştırmayı Edirne ilinde yapan Kenan Özdil'in Yüksek Lisans Tezinde kullandığı anketin uyarlanması ile oluşturulmuştur. Adı geçen araştırmacı bu anketi hazırlarken uzman görüşüne başvurmuş, ayrıca Kırklareli Kepritepe Anadolu

Öğretmen Lisesi öğretmen ve yöneticilerden oluşan bir gruba anket sorularının anlaşılabilirliğini test ettirmiş ve sonuçları olumlu bulmuştur.

Anket uygulanırken araştırmacı, okullara bizzat giderek okul yöneticileri ile görüşmüş ve yöneticilere 13, öğretmenlere ise 121 adet anket bırakmıştır. Bu anketlerin yöneticilere verilenlerinden 11'i, Öğretmenlere verilenlerden ise 100 adedi geri alınmıştır. Öğretmenlerden alınan anketlerden 3'ünde, öğretmenlerin hiç teftiş görmedikleri anlaşıldığından değerlendirmeye alınmamıştır. Çünkü hiç teftiş görmemiş öğretmenlerin, görevlerin yapılması hakkında görüş belirtmeyeceği düşünülmektedir.

Anket Likert tipi ölçeğe göre düzenlenmiş ve beşli bir derecelemeyle gidilmiştir. Görevlerin yerine getirilme düzeyleri Tamamen (5), Çoğunlukla (4), Kısmen (3), Pek Az (2), Hiç (1) olarak ifade edilmiştir.

KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Müfettişlerinin, görevlerini gerçekleştirme düzeyine ilişkin görüşler, 30 soru ile, belirlenmeye çalışılmıştır. Anketin uygulanması için KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı, Genel Ortaöğretim Dairesi ile İlköğretim Dairesinden gerekli izinler alınmıştır.

Verilerin Çözümlemesi

Anket uygulaması ile elde edilen veriler SPSS for Windows paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. SPSS for Windows paket programı kullanırken Büyüköztürk (2002) kitabından faydalanılmıştır. Toplam 108 anketten elde edilen veriler değerlendirilerek frekans, ortalama, standart sapma, varyans analizi, ve gruplar arasında farkın olup olmadığına ilişkin Shiffo testi uygulanmıştır. Burada görevlerin gerçekleşme düzeyi, okul yöneticileri ve öğretmenlere göre ayrı, ayrı tabloları yapılarak frekansı, yüzdeleri ortalamalar ve standart sapmaları belirlenmiştir. Ayrıca her bir maddenin okul yöneticileri ve öğretmenlere göre gerçekleşme düzeyleri arasında farklılığın olup olmadığına varyans analizi ile $p < .05$

düzeyinde bakılmıştır. Elde edilen bulgular veri toplama aracında kullanılan beşli bölmenin dört eşit aralığı olduğu göz önüne alınarak, görevlerin yerine getirilme düzeyini belirten ortalamaların değerleri, 1.00-1.80 “hiç”, 1.81-2.60 “pek az”, 2.61-3.40 “kısmen”, 3.41-4.20 “çoğunlukla”, 4.21-5.00 “tamamen” biçiminde değerlendirilmiştir. Yorumlar yapılırken uzman görüşüne başvurulmuştur.

BÖLÜM III

BULGULAR VE YORUMLAR

Araştırmanın bu bölümünde probleme ilişkin olarak alanyazında belirlenen görevler belirtilmiş ve bu görevleri içeren anket uygulaması ile elde edilen verilerin istatistik analizi sonucu ulaşılan bulgular belirtilerek yorumlanmıştır.

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

19.02.1993 Tarih, 21501 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu Tüzüğü'nde Müfettişlerin görev ve yetkileri şu şekilde belirtilmiştir.

Müfettişlerin, Bakanın emri veya onayı üzerine. Bakan adına yapacakları işlerin başlıcaları şunlardır.

- a) Okullarımızda, millî ülkülerimizin yaşatılması, birlik ve beraberliğin devamı; gençlerin, ahlak disiplini içerisinde müsbet anlayışlı, çalışkan hoşgörülü, karakter sahibi ve yararlı yurttaşlar olarak yetiştirilmeleri yönünde alınması gerekli önlemlere ilişkin inceleme ve araştırmaları yapmak,
- b) Bakanlık teşkilatının her türlü faaliyet ve işlemlerinin teftiş, inceleme ve gerektiğinde soruşturmasını yapmak,
- c) Denetimler sırasında tespit edilen yanlışlıkların, eksikliklerin ve metod aksaklıklarının giderilmesi için gerekli gördüğü tedbirleri yerinde aldirmek,
- d) Denetlenen kurum ve kuruluşların, Türk Millî Eğitiminin amaçlarını gerçekleştirmek için yaptıkları çalışmalar ile etkinliklerinin yeterlik durumlarını

araştırmak, belirlenen noksanlıklarla ilgili olarak mevzuata dayalı açıklamalarla görevlilerin iş basında yetişmelerine katkıda bulunmak,

e) Öğrencilerin, Millî Eğitimin amaç ve ilkeleri doğrultusunda yetiştirilme derecelerini belirlemek; ilgi, istek, bilgi ve becerileri yönünde yetiştirilmeleri ve geliştirilmeleri için gerekli çabanın gösterilmesini desteklemek; öğretim programlarının bütünlük içerisinde işlenmesi ve seviye farklılıklarına sebep olabilecek değişik uygulamalara yer verilmemesi için ilgili öğretmenler arasında gerekli koordinasyonun sağlanma düzeyini kontrol etmek ve rehberlikte bulunarak, alınacak önlemleri belirlemek ve Bakanlığa bilgi sunmak.

f) Öğrencilere, millî değerlerimizin kavratılması, örf, adet ve geleneklerimizin benimsetilmesi ve okulun, bulunduğu yörenin bir kültür merkezi konumuna getirilmesi için çalışmaların geliştirilmesi yönünde rehberlik yapmak, öğretmen ve yöneticilerce gerekli planlama ve uygulamaların yapılıp yapılmadığını araştırmak,

g) Teftiş ve incelemeler sırasında, mevzuattan sapma ve yolsuzlukların belirlenmesi halinde, sorumluları hakkında tabi oldukları soruşturma usulüne uygun olarak gereğini yapmak ve durumu hemen Başkanlığa bildirmek,

h) Bakanlığı ilgilendiren konularla ilgili olarak, yurt içinde ve yurt dışında inceleme ve araştırmalar yapmak; Başkanlıkça gerek görölmesi halinde kurs, seminer, konferans gibi meslekî çalışmalara katılmak,

ı)Eğitim-öğretim konuları ile mevzuatın uygulanmasından doğan sonuçlar üzerinde incelemeler yapmak, görölcek yanlışlık ve eksikliklerin giderilmesi yollarını araştırmak ve işlerin düzen içerisinde yürütölmesini sağlamak için alınması gereken önlemleri belirlemek ve düşüncelerini bir raporla Bakanlığa bildirmek,

i) Okul ve kurumlardaki görevlilerin, yeterlik, çalışma ve davranışlarını değerlendirmek suretiyle başarılarını ve moral güçlerini artırıcı yardımlarda bulunmak, üst görevlere layık olanları belirlemek,

- j) Çalışma sonuçlarını, rapor veya fezleke ile işin bitiminden itibaren 20 gün içinde ve usulüne uygun şekilde Teftiş Kurulu Başkanlığına sunmak,
- k) (Değişik: 12/09/1998 - 2346i s. R.G.) Görevli gidecekleri yerlere hareketlerini, bu yerlere varış ve buradan ayrılışlarını telgraf veya faksla Başkanlığa bildirmek,
- l) Kendilerine gelen yazılarla, düzenledikleri raporlar ve yazıların birer örneklerini saklamak ve bunların kaydı için bir defter tutmak,
- m) Kanun, tüzük, yönetmelik ve mevzuatla verilen diğer görevleri yapmak (Ergit, 1999:367).

T.C. İlköğretim Müfettişlerinin görev ve yetkileri Ekim 1999 tarih ve 2505 sayılı tebliğler dergisinde yayımlanan yönetmelikte şu şekilde belirtilmiştir.

a) Rehberlik ve iş başında yetiştirme;

1) Her öğretim yılı başında ve sonunda, ayrıca gerektiğinde öğretim yılı içinde, öğretmenlerle meslekî toplantılar düzenlemek, eğitim öğretim ve yönetim ile ilgili olarak sorunların belirlenmesinde ve çözümünde rehberlik etmek,

2) Okul ve kurumlarda rehberlik amaçlı çalışmalarda belirlenen konuları, önerileri ile birlikte rehberlik tebliğine ve kurum teftiş defterine yazmak, tebliğin bir örneğini başkanlığa vermek,

3) Okul ve kurumların teftişinden sonra öğretmen ve yöneticilerle birlikte toplantı yapmak, eğitim öğretim ve yönetim ile ilgili sorunların çözümüne yönelik rehberlik etmek,

4) Meslekî yayınları ve meslekle ilgili gelişmeler ile mevzuat değişikliklerini izlemek, başkanlık veri tabanına katkıda bulunmak ve bu kapsamda bölgesindeki öğretmen ve yöneticilere rehberlik etmek,

5) Aday memurların yetiştirilmesine rehberlik etmek ve bu konuda verilen diğer görevleri yapmak,

6) Teftişi ile yükümlü bulunduğu öğretmenlere ve yöneticilere meslekî yardımlarda bulunmak ve iş başında yetiştirmelerine rehberlik etmek,

7) Teftiş, değerlendirme, inceleme ve soruşturma hizmetlerinde müfettiş yardımcılarının katılımını sağlamak ve yetiştirmelerine yardımcı olmak.

b) Teftiş ve Değerlendirme;

1) Türk millî eğitiminin genel amaç ve temel ilkelerine uygun olarak, okul ve kurumların amaçlarına göre öğrencilerin yetiştirilmeleri ile yetenek, bilgi ve becerilerinin geliştirilmesi durumunu,

2) Görev alanlarındaki okul ve kurumların eğitim, öğretim, yönetim ve diğer görevlilerinin mevzuata göre çalışmalarını,

3) Atatürk İlke ve İnkılâpları'nın, İstiklâl Marşı'nın, Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi'nin ve Öğrenci Andı'nın öğretilme ve kavratılma durumunu,

4) Bayrak, anma ve kutlama törenlerinin, eğitici çalışmaların mevzuatına uygun şekilde yapılıp yapılmadığını,

5) Her yönü ile eğitim-öğretim ve yönetim çalışmalarını,

6) Kurumun ve kurumdaki personelin kanun, tüzük, yönetmelik, yönerge ve programlarda belirtilen amaçları gerçekleştirme durumunu,

7) Eğitim-öğretim ve yönetim görevlilerinin çevre ile ilişkilerini,

8) Okul veya kurum personelinin yeterlilik ve verimliliklerini,

9) Okul aile birliği, okul kooperatifi ve kantininin kuruluş ve çalışmalarının mevzuatına uygun olarak yrtlp yürütülmediğini,teftiş etmek ve değerlendirmek.

10) Okul ve kurumlara ait bina uygulama bahçesi, arsa, arazi ve tesislerin amaca ve projeye uygun olarak kullanılıp kullanılmadığını teftiş etmek ve değerlendirmek; sonucunda belirlenen hususları nerileri ile birlikte okul veya kurumun teftiş defterine yazmak; gerektiğinde ayrıca kurum teftiş raporu düzenleyerek başkanlığa sunmak,

11) Teftiş edilen okul ve kurumlarda yönetici, ğretmen ve gerektiğinde diğer personel hakkında ayrı ayrı teftiş raporu düzenlemek.

12) Sicil amiri oldukları personel hakkında sicil raporu düzenlemek,

13) Teftiş bölgelerindeki okul ve kurumlar hakkında saptanan bilgileri zamanında ve eksiksiz olarak başkanlığa sunmak.

c) İnceleme

1) Başkanlıkça verilen veya teftiş sırasında karşılaşılan konularla ilgili inceleme yapmak,

2) Okul, ğretmen ve diğer personel ile ders araç ve gerekçelerine ilişkin ihtiyaçları belirleyerek başkanlığa bildirmek,

3) Okul ve kurumların açılma ve kapatılmalarına ilişkin inceleme raporu düzenlemek,

4) Bölgesinde okula devam etmeyen öğrencilerin devamsızlık nedenlerini araştırmak ve bu nedenlerin giderilmesi yönünde önerilerde bulunmak,

5) Okul ve kurumlardaki teftiş sistemi, eğitim ve öğretim yöntemleri, teftiş ve değerlendirme raporları ile diğer basılı defter ve kayıtların geliştirilmesi için çalışmalar yapmak, konu ile ilgili görüş ve önerilerinin kurul gündemine alınma isteğini başkanlığa bildirmek,

6) Okul ve kurumlar ile ilgili mevzuatın ve programların uygulanması sırasında karşılaşılan aksaklıkları, güçlükleri belirlemek ve başkanlığa bildirmek,

7) Okul ve kurumlarda özel eğitime yönelik uygulamaları mevzuatı çerçevesinde incelemek ve başkanlığa bilgi vermek,

8) Eğitimin sorunlarını belirlemek, çözüm ve önerileri geliştirmek ve niteliğini artırarak etkin ve verimli olarak gerçekleştirilmesine yönelik inceleme ve araştırma yapmak.

d) Soruşturma;

1) İl İdaresi Kanunu hükümlerine göre, valilikçe verilecek soruşturma emirleri gereğince resmî ve özel okul ile kurumlarda görevli öğretmen, yönetici ve diğer personel hakkında soruşturma yapmak,

2) İnceleme ve soruşturmaya yönelik çalışmalarında kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilerle doğrudan yazışma yapmak,

3) Verilen soruşturmaya zamanında başlamak ve kısa süre içinde tamamlayarak önerilerini fezleke veya rapora bağlayıp başkanlığa sunmak,

4) Bir olayın soruşturmasını yaptıkları sırada, aynı konuda başka soruşturmacı veya soruşturmacıların görevlendirilmesi durumunda; soruşturmanın birleştirilmesi için durumu bir yazı ile başkanlığa bildirmek,

5) Başlanılan bir soruşturmayı çeşitli nedenlerle tamamlayamama durumunda, gerekçesini yazılı olarak başkanlığa bildirmek,

6) Gerekli görülen defter, evrak, belge ve bilgileri, ilgili dairelerden istemek, incelemek sübut delil teşkil edenlerin asıllarını, diğer belgelerin örneklerini almak; asılları alınan belgelerin yerine mühür ve imzası ile onaylı birer örneğini dosyasında saklamak üzere ilgili daireye vermek,

7) Soruşturma alanına giren ilgililerin koruma ve sorumluluğu altındaki gizlilik dereceli de olsa her türlü evrak ve defterleri, para ve para hükmündeki senet, demirbaş eşya, ambar ve depolar ile kasa ve vezneyi görmek, incelemek, saymak ve gerekirse mühürlemek,

8) Soruşturmalarda, muhbir, şikâyetçi, sanık ve tanıkların celbi ve dinlenmesi gibi soruşturmanın gerektirdiği her türlü işlemlerin yerine getirilmesinde, "Memurin Muhakematı Hakkında Kanunu Muvakkat" ile "Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu" hükümlerine göre hareket etmek,

9) Görev alanı ile ilgili aldıkları şikâyet ve ihbar üzerine veya bizzat görmeleri durumunda, gecikmesinde zarar umulan ve delillerin kaybına meydan verebilecek hallerde delilleri toplayarak, olaya el koymak ve soruşturma emri istemek,

10) Düzenledikleri teftiş, inceleme ve soruşturma raporlarının birer örneğini özel dosyalarında saklamak,

11) Memurin Muhakematı Hakkında Kanunu Muvakkat kapsamına girmeyen konularda doğrudan Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunmak ve başkanlığa bilgi vermek. (MEB Tebliğler Dergisi, 1999:815).

KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Müfettişleri ise çalışmalarını Genel Kadro Yasası (16/1981 Sayılı Yasa), Madde 11 Tahtında Tüzüğün verdiği yetki ile

yapmaktadırlar. Bu tüzükte Müfettiş mevkisinin görev ve yetkileri aşağıdaki şekilde açıklanmıştır.

Görev ve Sorumluluk

1. Bir programa bağlı veya verilen direktif altında duruma göre Temel Eğitim, Ortaöğretim veya Mesleki ve Teknik Öğretim Kuruluşlarının ve bu kuruluşlarda branşı dahilindeki, öğretmenlerin teftişini yapar. Öğretim Kuruluşlarındaki her türlü faaliyetlerin yürürlükteki mevzuata ve Kıbrıs Türk Ulusal Eğitiminin amaçlarına uygun olarak yapılıp yapılmadığını denetler.
2. Ders teftişlerinde ve müessese teftişlerinde dikkate alınacak ortak esaslar çerçevesinde öğretmenlere rehberlik eder, yön verir, ve onları iş başında yetiştirir.
3. Genel olarak ve özellikle ihtisas dahilinde öğretmenlere eğitim ve öğretim konularında düzenlenen kurs, seminer ve benzeri faaliyetlerde kendine verilen görevleri yapar.
4. Teftişinden sorumlu bulunduğu öğretmen ve okul ile kuruluşlar hakkında en az yılda bir defa genel rapor ile tavsiyelerini verir.
5. Öğretmen Kuruluşlarının çalışmalarındaki gelişmeleri ve ihtiyaçları hakkında gerektiğinde raporlar düzenler.
6. Müdür ve Başmüfettiş tarafından kendisine havale edilen eğitim ve kültür konularında herhangi uygun görevi yapar.
7. Bakanlığın denetimine bağlı tüm kurum ve kuruluşların genel teftiş ve denetimi ile soruşturma hizmetlerini yürütmek amacı ile görevlendirebilir.
8. Görevlerinin ifasında Başmüfettişe ve Müdüre karşı sorumludur (KKTC, 1981:3).

Buraya kadar T.C. Milli Eğitim Bakanlığı , bakanlık müfettişleri ve ilköğretim müfettişleri ile KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Müfettişleri'nin yasa tüzük ve yönetmeliklerde belirtilen görevleri üzerinde durulmuştur. Bu görevlerin çağdaş denetim ilkelerine ne kadar uygun olduğunu anlayabilmek için, çağdaş eğitim denetimin özelliklerine bakmak gerekir.

Çağdaş Eğitim Denetiminin Özellikleri

Çağdaş ve bilimsel denetim anlayışına göre denetim sadece kontrol amaçlı değil, aynı zamanda sistemi ve eğitim öğretim sürecini geliştirmek amacıyla yapılır. Bu nedenle daha objektif ve sağlıklı bir denetim için sistemin bütün girdilerini dikkate almak gerekir. Buna göre Çağdaş Eğitim Denetiminin Özelliklerine bakılacak olursa:

1. Çağdaş eğitim denetiminin amaç ve yöntemi, var olan ve saptanan sorunun niteliğin, ortamın özelliklerini ve koşulları belirler. Önyargısızdır.
2. İlgili kişi ve mesleklerin tümüyle yapılacak işbirliğine dayanır.
3. Bilimsel ve yansızdır. Nesnel, olgu ve veriler esas alınır.
4. Güdüleyicidir. Öğretmenlerin güçlü yanları vurgulanır, yetersizliklerinin giderilmesine çalışılır. Gelişmede ilk adımın istekli olmak olduğuna inanılır.
5. Hem çözümleyici hem de birleştiricidir. Çalışmada her bir öge dikkate alınır.
6. Geçmişin çalışmaları ve geçmişteki deneyimlerden yararlanılır.
7. Çağdaş eğitim denetimi, teknik ve sosyal bir süreçtir.

Buraya kadar T.C. Milli Eğitim Bakanlığı , bakanlık müfettişleri ve ilköğretim müfettişleri ile KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Müfettişleri'nin yasa tüzük ve yönetmeliklerde belirtilen görevleri üzerinde durulmuştur. Bu görevlerin çağdaş denetim ilkelerine ne kadar uygun olduğunu anlayabilmek için, çağdaş eğitim denetimin özelliklerine bakmak gerekir.

Çağdaş Eğitim Denetiminin Özellikleri

Çağdaş ve bilimsel denetim anlayışına göre denetim sadece kontrol amaçlı değil, aynı zamanda sistemi ve eğitim öğretim sürecini geliştirmek amacıyla yapılır. Bu nedenle daha objektif ve sağlıklı bir denetim için sistemin bütün girdilerini dikkate almak gerekir. Buna göre Çağdaş Eğitim Denetiminin Özelliklerine bakılacak olursa:

1. Çağdaş eğitim denetiminin amaç ve yöntemi, var olan ve saptanan sorunun niteliğin, ortamın özelliklerini ve koşulları belirler. Önyargısızdır.
2. İlgili kişi ve mesleklerin tümüyle yapılacak işbirliğine dayanır.
3. Bilimsel ve yansızdır. Nesnel, olgu ve veriler esas alınır.
4. Güdüleyicidir. Öğretmenlerin güçlü yanları vurgulanır, yetersizliklerinin giderilmesine çalışılır. Gelişmede ilk adımın istekli olmak olduğuna inanılır.
5. Hem çözümleyici hem de birleştiricidir. Çalışmada her bir öge dikkate alınır.
6. Geçmişin çalışmaları ve geçmişteki deneyimlerden yararlanılır.
7. Çağdaş eğitim denetimi, teknik ve sosyal bir süreçtir.

8. İnsan ve madde kaynaklarının etkili bir şekilde kullanılması ve geliştirilmesi amacıyla düzenlenir.
9. Tanılama, Değerlendirme ve geliştirme işlevindedir.
10. Üyelere saygılı, onlara eşitlik ve güven duygusu telkin eden bir personel politikası, sağlıklı ve etkili bir denetim için ön koşuldur. Bu durum, özellikle, bireysel katkıların dikkate alındığı, değerlendirdiği, bireylerin soru sorma hakkına sahip oldukları, örgüt ve eğitim programına ilişkin sorunlarını dile getirebildikleri bir ortam yaratılmasını hedefler. Teftiş sırasında bağlı olunan makamın temsil edildiği unutulmamalıdır (Alkan, 1999:312).

Çağdaş denetim, örgütsel beceriler kadar, insan ilişkilerini de kapsamaktadır. Zira insan ilişkileri teftiş hizmetlerinin görülmesinde çok önemlidir. Bunsuz gerçek bir teftiş programının başarıya ulaşması imkansızdır. İnsan ilişkileri, grup çalışmaları ve demokratik süreç başarılı bir teftişin destekleyici öğelerdir. Tabi bunlarsız da teftiş olur, fakat başarıya ulaşamaz (Sağlam, 1985:34).

Çağdaş eğitim denetiminin özellikleri her dönemde önemli olduğu çeşitli vesilelerle dile getirilmiştir. Türk milli eğitimine unutulmaz hizmetler yapmış olan T.C. Milli Eğitim Bakanlarından Hasan Âli Yücel' in konu ile ilgili bazı düşünceleri şöyledir:

1938 yılı sonunda Hasan Âli Yücel Millî Eğitim Bakanı olunca, İstanbul'da müfettişlerle bir toplantı yapar. O güne kadar sekiz bin ilköğretmenin meslekten ayrıldığını, bunda müfettişlerin tutumlarının büyük payı olduğunu söylemiş ve bu tutumu eleştirmiştir. "öğretmenle anlayışlı bir arkadaşlık, iş arkadaşlığı yapamıyorsunuz. Onları yönetmeliklerin ve kendi görüşünüzün bir robotu yerine koyarak, baskı altında tutuyorsunuz. Sevilecek ve beklenecek bir kişi olmaktan çıkıyor, kendinizi korkulacak bir öcü durumuna sokuyorsunuz. Yetersizlik arayan, gizli raporlar veren bir umacı oluyorsunuz." (Aktaran: Devedar, 2001:32).

Çağcıl denetimde öğretmen, eksikleri aranan bir kişi durumundan çıkarılarak öğretme ve öğrenme sürecinin geliştirilmesinde müfettişle ve diğer görevlilerle işbirliği yapan bir eğitimci olarak kabul edilmesi ön görülmüştür (Memişoğlu, 2002:3). Aynı konuda Yalçinkaya (2002) şöyle demektedir. “Teftiş görevlerinin daha yapıcı bir zihniyetle yerine getirilmesi sağlanmalı; teftiş her şeyden önce eğitici ve öğretici bir nitelik taşımalı, teftiş edilen işte hata bulmayı amaç bilen “avcı zihniyetli” teftiş şekli reddedilmelidir.

KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Müfettişleri ile T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Müfettişlerin yasa ve yönetmeliklerde belirtilen görev ve yetkileri arasında bir benzerlik görülmektedir. Fakat her ikisi de çağdaş denetim anlayışına uymamaktadır. Çünkü çağdaş denetim anlayışında bulunan liderlik, rehberlik ve yardım, değerlendirme, insan ilişkileri ve eğitimi iyileştirme gibi alanlara, yasa, tüzük ve yönetmeliklerde yeterince yer verilmemiştir.

Araştırmanın birinci alt problemine ilişkin bu bilgiler alanyazın taraması ile elde edildi. KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Müfettişleri ile T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Müfettişlerin görev ve yetkileri arasında bir paralellik görülmektedir. Bu sebeple araştırmanın anket kısmında daha önce T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Müfettişlerin görevlerini gerçekleştirme düzeylerini belirlemek için yapılan, geçerliliği ve güvenilirliği test edilmiş anket kullanılmıştır.

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi müfettişlere verilen görevlerin;

a) Öğretmenlere,

b) Okul yöneticilerine göre gerçekleşme düzeyi nedir? Sorusuna cevap aranmıştır. Aşağıda her bir grubun görüşlerine ilişkin bulgular ve yorumlar ele alınmıştır.

Tablo .4.
Müfettişlere Verilen Görevlerin, Öğretmenlere Göre Gerçekleşme Düzeyi

MADDE	- 5 -		- 4 -		- 3 -		- 2 -		- 1 -		S.S.	$\bar{x}$	D
	Tamamen	Çoğunlukla	Kısmen	Pek Az	Hiç								
	<i>f</i>					%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%			
MADDE 1	9	9,3	23	23,7	32	33	23	23,7	10	10,3	1,27	2,97	18
MADDE 2	16	16,5	24	24,7	27	27,8	17	17,5	13	13,4	1,27	3,13	11
MADDE 3	10	10,3	31	32	31	32	21	21,6	4	4,1	1,03	3,22	10
MADDE 4	14	14,4	22	22,7	25	25,8	28	28,9	8	8,2	1,07	3,06	15
MADDE 5	21	21,6	24	24,7	18	18,6	28	28,9	6	6,2	1,36	3,07	14
MADDE 6	13	13,4	22	22,7	30	30,9	23	23,7	9	9,3	1,25	3,07	14
MADDE 7	16	16,5	16	16,5	23	23,7	37	38,1	5	5,2	1,19	3,01	17
MADDE 8	16	16,5	26	26,8	29	29,9	20	20,6	6	6,2	1,15	3,26	9
MADDE 9	22	22,7	22	22,7	22	22,7	24	24,7	7	7,2	1,26	3,28	8
MADDE 10	20	20,6	17	17,5	22	22,7	24	24,7	14	14,4	1,35	3,05	16
MADDE 11	10	10,3	22	22,7	28	28,9	23	23,7	14	14,4	1,2	2,9	20
MADDE 12	7	7,2	21	21,6	34	35,1	23	23,7	12	12,4	1,11	2,87	21
MADDE 13	11	11,3	17	17,5	29	29,9	28	28,9	12	12,4	1,18	2,86	22
MADDE 14	12	12,4	11	11,3	23	23,7	26	26,8	25	25,8	1,32	2,57	23
MADDE 15	15	15,5	15	15,5	35	36,1	27	27,8	5	5,2	1,12	3,08	13
MADDE 16	15	15,5	22	22,7	28	28,9	16	16,5	16	16,5	1,29	3,04	16
MADDE 17	14	14,4	30	30,9	23	23,7	20	20,6	10	10,3	1,21	3,18	12
MADDE 18	9	9,3	20	20,6	36	37,1	18	18,6	14	14,4	1,16	2,91	19
MADDE 19	30	30,9	28	28,9	25	25,8	13	13,4	1	1	1,07	3,75	2
MADDE 20	20	20,6	24	24,7	26	26,8	22	22,7	5	5,2	1,18	3,32	7
MADDE 21	21	21,6	24	24,7	23	23,7	24	24,7	5	5,2	1,21	3,32	7
MADDE 22	20	20,6	19	19,6	31	32	21	21,6	6	6,2	1,19	3,26	9
MADDE 23	29	29,9	27	27,8	28	28,9	8	8,2	5	5,2	1,13	3,69	3
MADDE 24	22	22,7	22	22,7	32	33	15	15,5	6	6,2	1,17	3,4	6
MADDE 25	14	14,4	22	22,7	21	21,6	22	22,7	18	18,6	1,33	2,91	19
MADDE 26	15	15,5	11	11,3	14	14,4	23	23,7	34	35,1	1,45	2,48	24
MADDE 27	23	23,7	22	22,7	28	28,9	19	19,6	5	5,2	1,19	3,4	6
MADDE 28	32	33	27	27,8	21	21,6	9	9,3	8	8,2	1,25	3,68	4
MADDE 29	33	34	24	24,7	19	19,6	13	13,4	8	8,2	1,29	3,62	5
MADDE 30	33	34	27	27,8	26	26,8	9	9,3	2	2,1	1,07	3,82	1
TOPLAM												3,17	

a) Müfettişlere verilen görevlerin, öğretmenlerin görüşlerine göre gerçekleşme düzeylerine ilişkin bilgiler Tablo 4’de verilmiştir. Bulguların sunulmasında gerçekleşme düzeyi en yüksek ve en düşük olanları yorumlamaya alınmıştır. Tablo 4 incelendiğinde öğretmenlerin görüşlerine göre müfettişlere verilen görevlerden “hiç” ve “tamamen” düzeyde gerçekleşen görev olmadığı belirtilmektedir. Görevlerden çoğu “kısmen” düzeyde gerçekleştiği görüşü hakimdir. Madde 14 “Okulun bulunduğu yörenin bir kültür merkezi konumuna getirilmesi için çalışmaların geliştirilmesi yönünde rehberlik yapmak.” İle, Madde 26 “Okul ve kurumlardaki çalışanların üst görevlere layık olanlarını belirlemek.” Görevi öğretmenlere göre “pek az” gerçekleşmektedir.

Madde19 “Bakanlıkça gerekli görülmesi halinde kurs, seminer, konferans gibi mesleki çalışmalara katılmak.”, Madde 23 “Okul ve kurumlardaki görevlilerin yeterlik, çalışma ve davranışlarını değerlendirmek.”, Madde 28 “Kendilerine gelen yazılarla düzenledikleri rapor ve yazıların birer örneklerini saklamak.”, Madde 29 “Kendilerine gelen yazılarla düzenledikleri rapor ve yazıların kaydı için defter tutmak.”, ile Madde 30 “Kanun, tüzük, yönetmelik ve mevzuatla verilen diğer görevleri yapmak.” Görevleri öğretmenlere göre, çoğunlukla gerçekleşen görevlerdir. Bulgular yorumlanırken ortalama değerler esas alınmıştır. Öğretmenlerin tümüne göre görevlerin gerçekleşme düzeyi ($\bar{x} = 3.17$) ile “kısmen” düzeydedir.

Tabloda görüldüğü gibi genellikle bürokratik görevlerin “çoğunlukla” gerçekleştiği, buna karşılık çağdaş denetim anlayışına uygun görevlerin “kısmen”, ya da “pek az” gerçekleştiği görüşü hakimdir.

b) Müfettişlere verilen görevlerin yöneticilerin görüşlerine göre gerçekleşme düzeyine ilişkin bilgiler Tablo 5’te verilmiştir. Tablo 5 incelendiğinde yöneticilerin görüşüne göre müfettişlerin görevlerini gerçekleştirme düzeyleri “hiç”, “pek az”, “tamamen” düzeyde gerçekleşen görev olmadığı şeklindedir. Görevlerin büyük bölümü “kısmen” düzeyde (toplam 19 Madde) gerçekleştiği görüşü yöneticiler tarafından belirtilmiştir.

Tablo .5.
Müfettişlere Verilen Görevlerin, Yöneticilere Göre Gerçekleşme Düzeyi

MADDE	- 5 -		- 4 -		- 3 -		- 2 -		- 1 -		S.S.	$\bar{x}$	D
	Tamamen		Çoğunlukla		Kısmen		Pek Az		Hiç				
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%			
MADDE 1	2	18,8	3	27,3	3	27,3	2	18,8	1	9,1	1,27	3,27	9
MADDE 2	1	9,1	4	36,4	3	27,3	1	9,1	2	18,2	1,3	3,09	11
MADDE 3	1	9,1	5	45,5	4	36,4	0	0	1	9,1	1,03	3,45	7
MADDE 4	3	27,3	5	45,5	1	9,1	2	18,2	0	0	1,07	3,81	4
MADDE 5	2	18,2	4	36,4	3	27,3	0	0	2	18,2	1,36	3,36	8
MADDE 6	1	9,1	4	36,4	4	36,4	0	0	2	18,2	1,25	3,18	10
MADDE 7	1	9,1	2	18,2	5	45,5	1	9,1	2	18,2	1,22	2,9	13
MADDE 8	3	27,3	1	9,1	5	45,5	0	0	2	18,2	1,42	3,27	9
MADDE 9	3	27,3	4	36,4	2	18,2	0	0	2	18,2	1,43	3,54	6
MADDE 10	5	45,5	1	9,1	2	18,2	1	9,1	2	18,2	1,63	3,54	6
MADDE 11	2	18,2	1	9,1	4	36,4	2	18,2	2	18,2	1,37	2,9	13
MADDE 12	2	18,2	2	18,2	4	36,4	3	27,3	0	0	1,1	3,27	9
MADDE 13	1	9,1	4	36,4	2	18,2	3	27,3	1	9,1	1,22	3,09	11
MADDE 14	0	0	2	18,2	6	54,5	1	9,1	2	18,2	1	2,72	15
MADDE 15	1	9,1	0	0	7	63,6	2	18,2	1	9,1	0,98	2,81	14
MADDE 16	2	18,2	2	18,2	3	27,3	2	18,2	2	18,2	1,41	3	12
MADDE 17	2	18,2	4	36,4	2	18,2	2	18,2	1	9,1	1,28	3,36	8
MADDE 18	0	0	4	36,4	3	27,3	2	18,2	2	18,2	1,16	2,81	14
MADDE 19	3	27,3	3	27,3	4	36,4	1	9,1	0	0	1	3,72	5
MADDE 20	3	27,3	2	18,2	4	36,4	1	9,1	1	9,1	1,29	3,45	7
MADDE 21	2	18,2	2	18,2	4	36,4	2	18,2	1	9,1	1,25	3,18	10
MADDE 22	1	9,1	5	45,5	2	18,2	2	18,2	1	9,1	1,19	3,27	9
MADDE 23	2	18,2	6	54,5	1	9,1	2	18,2	0	0	1	3,72	5
MADDE 24	1	9,1	3	27,3	6	54,5	0	0	1	9,1	1	3,27	9
MADDE 25	0	0	3	27,3	6	54,5	1	9,1	1	9,1	0,89	3	12
MADDE 26	0	0	2	18,2	5	45,5	2	18,2	2	18,2	1,02	2,63	16
MADDE 27	4	36,4	4	36,4	2	18,2	1	9,1	0	0	1	4	2
MADDE 28	3	27,3	6	54,5	2	18,2	0	0	0	0	0,7	4,09	1
MADDE 29	3	27,3	5	45,5	1	9,1	1	9,1	1	9,1	1,27	3,72	5
MADDE 30	4	36,4	5	45,5	1	9,1	1	9,1	1	9,1	0,94	3,83	3
TOPLAM												3,31	

En üst düzeyde gerçekleştiği düşünülen görevler Madde 28 “Kendilerine gelen yazılarla düzenledikleri rapor ve yazıların birer örneklerini saklamak.” ($\bar{x} = 4,09$), Madde 30 “Kanun, tüzük, yönetmelik ve mevzuatla verilen diğer görevleri yapmak.” ($\bar{x} = 3,83$), Görüldüğü gibi “Çoğunlukla” düzeyde gerçekleştiği düşünülen görevler genellikle bürokratik görevlerdir. En alt düzeyde gerçekleştiği düşünülen görevler ise, Madde 26 “Okul ve kurumlardaki çalışanların üst görevlere layık olanlarını belirlemek.” ($\bar{x} = 2,63$) ile, Madde 14 “Okulun bulunduğu yörenin bir kültür merkezi konumuna getirilmesi için çalışmaların geliştirilmesi yönünde rehberlik yapmak.” ($\bar{x} = 3,31$), görevleridir. Dikkat edilecek olursa bu görevler işbirliği ve rehberlik ile işgili görevlerdir.

Yöneticilerin tümüne göre görevlerin gerçekleşme düzeyi ($\bar{x} = 3,31$) ile “kısmen” düzeydedir.

Öğretmenler müfettişlerin görevlerini ortalama değer olan “kısmen” düzeyde gerçekleştirdiği görüşünü benimsemelerinin anlamı ne olabilir diye düşünüldüğünde şunlar söylenebilir. Öğretmenler müfettişlerinin görevlerini gerçekleştirme düzeyinden memnun olmamakla birlikte, bu görevlerin belli oranda yapıldığı kanısını da taşımaktadırlar.

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın üçüncü alt problemi “Tüm gruplara göre müfettişlere verilen görevlerin gerçekleşme düzeyi nedir?” sorusuna ilişkin bulgular Tablo 6’da verilmiştir. Bu tablo incelendiğinde tüm gruplara göre müfettişlerin görevlerini gerçekleştirme düzeylerine ilişkin görüşlerinde “hiç” ve “tamamen” düzeyde gerçekleşen görev olmadığı şeklindedir.

Tablo .6.
Müfettişlere Verilen Görevlerin, Yöneticilere ve Öğretmenlere Göre
Gerçekleşme Düzeyi

MADDE	- 5 -		- 4 -		- 3 -		- 2 -		- 1 -		S.S	$\bar{x}$	D
	Tamamen		Çoğunlukla		Kısmen		Pek Az		Hiç				
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%			
MADDE 1	11	10,2	26	24,1	35	32,4	25	23,1	11	10,2	1,13	3	20
MADDE 2	17	15,7	28	25,9	30	27,8	18	16,7	15	13,9	1,26	3,12	15
MADDE 3	11	10,2	36	33,3	35	32,4	21	19,4	5	4,6	1,03	3,25	12
MADDE 4	17	15,7	27	25	26	24,1	30	27,8	8	7,4	1,2	3,13	14
MADDE 5	23	21,3	28	25,9	21	19,4	28	25,9	8	7,4	1,26	3,27	10
MADDE 6	14	13	26	24,1	34	31,5	23	21,3	1	0,92	1,17	3,08	17
MADDE 7	17	15,7	18	16,7	28	25,9	38	35,2	7	6,5	1,19	3	20
MADDE 8	19	17,6	27	25	34	31,5	20	18,5	8	7,4	1,17	3,26	11
MADDE 9	25	23,1	26	24,1	24	22,2	24	22,2	9	8,3	1,28	3,31	9
MADDE 10	25	23,1	18	16,7	24	22,2	25	23,1	16	14,8	1,38	3,1	16
MADDE 11	12	11,1	23	21,3	32	29,6	25	23,1	16	14,8	1,21	2,9	23
MADDE 12	9	8,3	23	21,3	38	35,1	26	24,1	12	11,1	1,11	2,91	22
MADDE 13	12	11,1	21	19,4	31	28,7	31	28,7	13	12	1,18	2,88	24
MADDE 14	12	11,1	13	12	29	26,8	27	25	27	25	1,29	2,59	25
MADDE 15	16	14,8	15	13,9	42	38,8	29	26,8	6	5,5	1,1	3,05	18
MADDE 16	17	15,7	24	22,2	31	28,7	18	16,7	18	16,7	1,3	3,03	19
MADDE 17	16	14,8	34	31,4	25	23,1	22	20,3	11	10,2	1,22	3,2	13
MADDE 18	9	8,3	24	22,2	39	36,1	20	18,5	16	14,8	1,15	2,9	23
MADDE 19	33	30,5	31	28,7	29	26,8	14	12,9	1	0,92	1,06	3,75	2
MADDE 20	23	21,3	26	24,1	30	27,8	23	21,3	6	5,5	1,19	3,34	8
MADDE 21	23	21,3	26	24,1	27	25	20	18,5	6	5,5	1,21	3,31	9
MADDE 22	21	19,4	24	22,2	33	30,5	23	21,3	7	6,5	1,18	3,26	11
MADDE 23	31	28,7	33	30,5	29	26,8	10	9,2	5	4,6	1,12	3,69	4
MADDE 24	23	21,3	25	23,1	38	35,1	15	13,9	7	6,5	1,15	3,38	7
MADDE 25	14	12,9	25	23,1	27	25	23	21,3	19	17,6	1,29	2,92	21
MADDE 26	15	13,9	13	12	19	17,6	25	23,1	36	33,3	1,41	2,5	26
MADDE 27	27	25	26	24,1	30	27,8	20	18,5	5	4,6	1,18	3,46	6
MADDE 28	35	32,4	33	30,5	23	21,3	9	8,3	8	7,4	1,21	3,72	3
MADDE 29	36	33,3	29	26,8	20	18,5	14	12,9	9	8,3	1,29	3,63	5
MADDE 30	37	34,2	32	29,6	27	25	10	9,2	2	1,8	1,05	3,85	1
TOPLAM												3,19	

5. Görevin daha etkili gerçekleşmesi için okul yöneticileri ve öğretmenlerin önerileri nelerdir?

Sınırlılıklar

Araştırma problem alanının bütünlüğünde, araştırmacının imkanları çerçevesinde, aşağıdaki boyutları ile sınırlıdır.

1. Araştırmanın veri toplama alanı KKTC Güzelyurt ilçe merkezindeki, 1 bağımsız ortaokul, 3 ilkokul, 1 anaokulundaki okul yöneticileri ve öğretmenlerle sınırlıdır.

2. Sosyal bilimlerde alanındaki araştırmaların araç, yöntem ve insan ögesiyle kaynaklanan sınırlılıkları ile kullanılacak istatistiksel işlemlerin sınırlılığı, bu araştırma için de geçerlidir.

Sayıtlılar

Araştırmanın probleminin tanımlanmasında, yönteminin belirlenmesinde aşağıdaki sayıtlılardan hareket edilmiştir.

1. KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Teftiş kurulunca Müfettişlerine verilen görevler denetimin amacına uygun ve gözlenebilir niteliktedir.

2. Anket uygulanan okul yöneticileri ve öğretmenler müfettişlerin görevini yerine getirme konusunda görüş belirtebilecek düzeyde yaşantıları vardır.

Tanımlar

Öğretmen: KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı'na bağlı olarak ortaokul, ilkokul ve anaokulunda görev yapan öğretmenler.

Okul Yöneticisi: KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı'na bağlı olarak ortaokul, ilkokul ve anaokulunda görevli müdür ve müdür yardımcıları.

Müfettiş: KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Teftiş Kurulunda görevli müfettişler.

Önem

KKTC'de müfettişler ile ilgili araştırmaların az oluşu nedeniyle bu araştırmanın faydalı olacağı düşünülmektedir.

Müfettişlerin görevlerini gerçekleştirmesinde ortaya çıkan engellerin belirlenmesine katkı sağlayacağı beklenebilir.

Denetimin sorunları ile ilgilenenlere örnek olması, araştırma konusuna başka boyutlardan yaklaşması için, ipucu vermesi, çalışanları yönlendirmesi ve kolaylık sağlaması beklenir.

Diğer bir önemi ise, yönetmeliklerde belirtilen görev alanları ile çağdaş eğitim denetimine ilişkin alanyazında yer alan müfettiş görevlerine ilişkin çalışmalara ışık tutacağı düşünülmektedir.

Kısaltmalar

D : Sıralama

F : Frekans dağılımı.

KKTC: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti.

K.O : Kareler ortalaması.

K.T. : Kareler toplamı.

MEB: Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı.

N : Kişi sayısı.

Ort. ($\bar{x}$) : Ortalama.

P (p) : Anlamlılık.

S.D. : Serbestlik derecesi.

Std. Hata : Standart hata.

Std. Sap. (S.S.) : Standart sapma.

T.C.: Türkiye Cumhuriyeti.

Yurtiçinde Yapılan Araştırmalar

KKTC’nde konu ile ilgili fazla araştırma bulunmamaktadır. Ulaşılan araştırmalardan biri Yakın Doğu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yöneticiliği ve Deneticiliği Bölümünde Selda Ünalı’nın yaptığı “KKTC İlköğretiminde Teftişin Yeterliliği” adlı yüksek lisans çalışmadır.

Selda Ünalı araştırmasını Lefkoşa bölgesindeki yöneticilerin tamamı ile, tesadüfi örneklem yoluyla 9 ilkokulda görev yapan 155 öğretmene anket uygulaması yoluyla yapmıştır.

Araştırmanın amacı, teftiş sistemine istenilen sayı ve nitelikte müfettiş sağlamanın etkili yöntemlerini ortaya koymak, olarak açıklanmıştır.

Araştırmanın sonucunda yönetici ve öğretmenlerin, müfettişlerin görev öncesi ve sonrası hizmetiçi eğitimlerine ilişkin görüşleri değerlendirilmiştir. Müfettişlerin göreve atanmadan önce hizmetiçi eğitimden geçirilmeleri, göreve atandıktan sonra ise her beş yılda bir hizmetiçi eğitimden geçirilmeleri ve her yıl istekli olan

müfettişlere sertifika düzeyinde veya yüksek lisans, doktora düzeyinde uzmanlık eğitiminden geçirilmelerine imkan tanınması konularında yoğunlaştığı anlaşılmıştır.

Yurtdışında Yapılan Araştırmalar

Müfettişlerle ilgili, olarak Gazi Üniversitesi'nden Hayrettin Tükel (1997) "İlköğretim Müfettişlerinin İş Doyumu" konulu yüksek lisans çalışmasında, öğretmenlerin ders teftişi etkinliklerinde, müfettişlerden beklentileri ve bu beklentilerin müfettişlerce gerçekleştirilme düzeylerini belirlemektir. Araştırmanın, müfettiş ve öğretmenlerin ders teftişi konusundaki görüşlerini ortaya koyması dolayısıyla, müfettiş ve öğretmenlerin görevlerini etkili bir şekilde gerçekleştirmelerine, hataların giderilmesine ve teftiş sisteminin geliştirilmesine katkıda bulunması amaçlanmıştır. Araştırma evreni olarak Niğde il Merkezindeki resmi ilköğretim okullarında görevli öğretmenler ile bu ilde görevli ilköğretim müfettişleri alınmıştır.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular şu şekilde özetlenebilir.

1. Müfettişler iş doyum etkenlerinin tümünden "az" derecede doyum duymaktadırlar.
2. Cinsiyet ve kıdeme göre iş doyumunda ve iş doyumuna yönelik beklentilerde anlamlı bir fark görülmemiştir.
3. Hizmet öncesi alınan eğitim durumuna göre; iş ve niteliği etkeni ile yönetim ve değerlendirme etkeninde EYD mezunları ile lisans tamamlama (2 + 2) programı mezunu olanlar arasında .01 önem düzeyinde anlamlı bir farklılık ortaya çıkmıştır.
4. Yine hizmet öncesi alınan eğitim durumuna göre EYD mezunları ile hizmet içi eğitim programını tamamlayan müfettişler arasında örgütsel ortam ve sosyal konum etkeninde .01 önem düzeyinde anlamlı bir farklılık ortaya çıkmıştır.
5. Bütün müfettişler iş doyum etkenlerinin hepsinden yüksek düzeyde beklentileri

vardır. Ancak müfettişlerin ücret ve yan ödemeler etkeninden daha fazla beklenti duydukları tespit edilmiştir.

6. Müfettişlerin iş doyumu derecesi ile iş doyumuna yönelik beklentileri arasına .01 önem düzeyinde anlamlı farklılık ortaya çıkmıştır.

Araştırmacı, bu araştırma bulgularının ilköğretim müfettişlerinin işlerinden doyum sağlaması için alınacak önlemler ve oluşturulacak politikalar için veri olarak kullanılmasını ümit etmektedir.

Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nden, Ali Rıza Terzi (1996) İlköğretim Müfettişlerinin Teftiş Sorunları adlı yüksek lisans tezinde İlköğretim müfettişlerinin çalıştıkları örgüt yapısı, yönetici ve öğretmen davranışları ile teftiş sürecinin değerlendirme boyutunda karşılaştıkları sorunların neler olduğunun belirlenmesini amaçlamıştır. Araştırma evreni olarak Ankara İl Milli Eğitim Müdürlüğünde 1995- 1996 öğretim yılında çalışan ilköğretim müfettişleri alınmıştır. Araştırma, evrenin tümü üzerinde yapılmış, 102 ilköğretim müfettişine anket uygulanmıştır.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular şu şekilde özetlenebilir.

- 1- İlköğretim müfettişleri yetkilerini ve yetkileri ile sorumluluklarının denkliğini yetersiz bulmaktadır.
- 2- İlköğretim müfettişleri görevleri ile ilgili kararlara katılmadıkları yaptıkları önerilerin uygulamaya konulmadığı ve önerilerinin sonuçlarından kendilerine bilgi verilmediği görüşündedir.
- 3- İlköğretim müfettişleri, profesyonel gelişmelerini sağlayıcı imkanlardan yoksun oldukları,
- 4- Örgüt içi iletişimin iyi çalışmadığı,
- 5- Tarafsızlıklarını etkileyecek derecede yönlendirmelerle karşılaşmadıkları,

6- Göreve dönük ihtiyaçlarının karşılanmadığı görüşündedir.

7- İlköğretim müfettişleri, branş öğretmenleri ile ilgili çok, sınıf öğretmenleri ve okul yöneticileri ile ilgili olarak orta derecede sorunlarla karşılaşmaktadır.

8- İlköğretim müfettişleri orta derecede başarılı bir değerlendirme yapabildikleri görüşündedir.

9- Müfettişler arasında orta derecede uygulama birliği vardır. Araştırmacı, bu araştırma bulgularının ilköğretim müfettişliğinin mevcut durumunun değerlendirmesine yardımcı olacağını ümit etmektedir.

Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü'nden , Oğuz Özbek (1997) yüksek lisans araştırmasında “Öğretmenlerin Ders Teftişi Etkinliklerinde Müfettişlerden Beklentileri ve Bu Beklentilerin Müfettişlerce Gerçekleştirilme Düzeyleri'ni” araştırmıştır. Araştırmanın amacı, öğretmenlerin ders teftişi etkinliklerinde, müfettişlerden beklentileri ve bu beklentilerin müfettişlerce gerçekleştirilme düzeylerini belirlemektir. Araştırmanın, müfettiş ve öğretmenlerin ders teftişi konusundaki görüşlerini ortaya koyması dolayısıyla, müfettiş ve öğretmenlerin görevlerini etkili bir şekilde gerçekleştirmelerine, hataların giderilmesine ve teftiş sisteminin geliştirilmesine katkıda bulunacağı düşünülmüştür.

Diğer bir yüksek lisans araştırması ise Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü'nden Hüseyin Turan'ın (1999) “İlköğretim Müfettişleri Kurum Denetiminin Etkililiği” adlı çalışmasıdır.

Toplumun kalkınması ve çağdaşlaşmasında eğitimin vazgeçilmez bir yatırım olduğu gerçeğinin kabul edildiği günümüzde, etkili bir denetim alt sisteminin gerekliliği de, o denli vazgeçilmez bir olgudur.Etkili denetim, eğitim kurumlarının belirlenen amaçlara ilköğretim okullarında yapılan denetim türlerinin en kapsamlı ve en etkili olanı, kurum denetimidir. Kurum denetimi ile ilköğretim okullarında bina, tesis, araç ve gereçlerle ilgili işler, eğitim-öğretim, öğrenci, personel ve hesap-aynıyat gibi yönetim işlerinin denetimini kapsar.Etkili okullar, işgörenlerinin işten

doymu sağlanmış; verimli, yararlı ve yeniliklere açık; kısacası amaçlarını en üst düzeyde gerçekteştiren okullardır. Bu araştırmanın genel amacı, Türk Milli Eğitim Sistemi Teftiş alt sisteminin, kurum denetimindeki etkililik düzeyini tespit etmektir. Bu amaçla, Milli Eğitim Bakanlığı ilköğretim Müfettişleri Kurulu Yönetmeliği ve Milli Eğitim Bakanlığı ilköğretim Kurumla dayalı algılamalarına göre değerlendirilmiştir. Araştırmanın, ilköğretim okullarında etkili kurum denetiminin tüm boyutları ile tartışılmasına ve çözümler üretilmesine katkı sağlayacağı gibi, kurum denetiminin nesnel ölçölere bağlanması ve denetmenlerin seğıilmesine, yetiştirilmesine kaynaklık edebileceği düşünölmüştür. Araştırma, tarama modelindedir. Araştırmanın çalışma evreni, Türk Eğitim Sisteminin denetim alt sistemi olan ilköğretim müfettişleri ve ilköğretim okulu müdürleridir.

KKTC ve Türkiye’de yapılmış diğer bir araştırma, Halil Aytekin (1997) tarafından Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü’nde yapılan “Türkiye Cumhuriyeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Eğitim Sistemlerinde Müfettiş Niteliklerinin Karşılaştırılması” isimli doktora çalışmasıdır.

Bu araştırmada; Türkiye Cumhuriyeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde eğitim müfettişlerinin niteliklerini belirlemek, müfettişlerin kişisel ve uzmanlık nitelikleri ile teftiş sisteminin yapı ve işleyişi arasındaki ilişkiyi ortaya koymak ve iki ölke arasındaki teftiş sistemini karşılaştırmak için yapılmıştır. Araştırma kapsamına, 1995-1996 öğretim yılında Türkiye Cumhuriyeti’nin başkenti Ankara ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nin başkenti Lefkoşa’ da görev yapan mesleki ve teknik okullar dışında kalan öğretim kurumlarında görev yapan öğretmenler alınmıştır. Evrenden random yöntemiyle alınan toplam 2045 öğretmene, faktör analizi ve geçerlik güvenirlik çalışmaları ile gerçekteştirilen anket uygulanmış, bu anketlerden 1581’i geri dönmüş ve anketlerin bazıları veri işleme aşamasında değerlendirme dışı tutulmuş

Türkiye Cumhuriyeti müfettişleri ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti müfettişlerinin kişisel ve uzmanlık niteliklerine ilişkin öğretmen algılarında, KKTC müfettişleri lehine anlamlı farklılıklar saptanmıştır. Bu farklılıklardan bazıları aşağıda gösterilmiştir:

- 1- Öğretmen algılarına göre, Türkiye'de görev yapan müfettişlerle, KKTC' de görev yapan müfettişlerin kişisel nitelikleri arasında KKTC müfettişleri lehine farklılıklar bulunmaktadır.
- 2- Öğretmen algılarına göre Türkiye'de görev yapan müfettişlerle, KKTC'de görev yapan Müfettişlerin yöneticilik nitelikleri arasında KKTC müfettişleri lehine farklılıklar bulunmaktadır.
- 3- Müfettişlerin rehberlik ve denetim yapabilme boyutlarından oluşan görev boyutuna ait nitelikler arasında, Türkiye'de görevli öğretmen algılarıyla, KKTC' de görevli öğretmen algıları arasında, KKTC' de görevli eğitim müfettişlerinin lehine farklılıklar bulunmaktadır.
- 4- Müfettişlerin moral verme ve güdüleme boyutlarından oluşan, davranış boyutuna ait nitelikler arasında, Türkiye'de görevli öğretmen algılarıyla, KKTC' de görevli öğretmen algıları arasında, KKTC' de görevli müfettişler lehine farklılıklar bulunmaktadır.
- 5- Türkiye'de görev yapan müfettişlerle, KKTC'de görev yapan müfettişlerin değerlendirme yapabilme nitelikleri arasında KKTC müfettişleri lehine farklılıklar bulunmaktadır.

Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsünden Kenan Özdil (1997) yapmış olduğu yüksek lisans tezinde “M.E.B. Bakanlık Müfettişlerinin Görevlerini Gerçekleştirme Düzeyleri” ’ni araştırmıştır. Bu araştırmada bakanlık müfettişlerinin görevlerini gerçekleştirme düzeyi tespiti için, bakanlık müfettişlerin, okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin görüşlerine başvurulmuştur. Araştırmaya Edirne ili

merkez ilçedeki 12 lisedeki 264 öğretmen, ve okul yöneticisi, ile 100 bakanlık müfettişi katılmıştır.

Araştırma, bakanlık müfettişlerinin görev kapsamı ve bunun gerçekleşmesinde ortaya çıkan engellerin belirlenmesine yardımcı olacağı düşünülmüştür. Diğer yandan denetim sorunlarıyla ilgilenenlere örnek olması beklenmiştir. Araştırmanın diğer bir amacında denetçi görevlerine ilişkin yaklaşımları karşılaştırma ve görev alanlarının yeniden belirlenmesine ilişkin çalışmalara ışık tutacağına inanılmıştır.

BÖLÜM II

YÖNTEM

Bu araştırma KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı müfettişlerine, Teftiş kurulu tüzüğü ve Yönetmeliğinde belirtilmiş olan görevlerin gerçekleşme düzeyini saptamaya yönelik, görüş belirlemeye ilişkin bir betimleme çalışmasıdır.

“Görevin gerçekleşme düzeyi nedir?” Sorusuna ilişkin yönetici ve öğretmen görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır.

Evren

Araştırma evreni, KKTC'nin Güzelyurt ilçe merkezindeki anaokulu, bağımsız ortaokul ve ilkokullarda görevli öğretmen ile yöneticilerdir. Güzelyurt ilçe merkezindeki bu okullarda 13 yönetici ve 121 öğretmen görev yapmaktadır. Evrendeki sayının çok olmaması nedeniyle, anket çalışma grubundaki tüm yönetici ve öğretmenlere verilmiştir. Evrendeki çalışma grubunda yer alan okullardaki yönetici ve öğretmen sayıları liste halinde aşağıda belirtilmiştir.

Tablo .2.

Anket Verilen Okullardaki Yönetici ve Öğretmen Sayıları

Sıra	Okulun Adı	Yönetici Sayısı	Öğretmen Sayısı	Toplam
1	Maarif Anaokulu	1	8	9
2	Barış İlkokulu	2	12	14
3	Kurtuluş İlkokulu	2	22	24
4	Özgürlük İlkokulu	2	16	18
5	Şht. Turgut Ortaokulu	6	63	69
Genel Toplam		13	121	134

Evren ve örnekleme yer alan yönetici ve öğretmenlere verilen, anketlere ilişkin veriler aşağıdaki çizelgede gösterilmiştir.

Tablo .3.

Anketin Sayısal Olarak Değerlendirilmesi.

Anket Sayısı Gruplar	Evrendeki Sayı	Örneklem Verilen Anket Sayısı	Dönen Anket Sayısı	Değerlendirilen Anket Sayısı	Geri Dönüş Oranı (%)
Yöneticiler	13	13	11	11	84
Öğretmenler	121	121	100	97	82
TOPLAM	134	134	111	108	82

Bilgi Toplama Aracı ve Uygulanması

Veri henüz işlenmemiş kanıtlardır (Karasar, 2002). Araştırmanın problemi ve alt problemlere ilişkin veriler iki yöntemle toplanmıştır. Bunlar alanyazın taraması ve anket ile veri toplama yöntemidir.

Birinci alt problemin çözümüne ilişkin bilgiler araştırmacı tarafından alanyazın taraması yapılarak toplanmıştır. Burada, T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Bakanlık Müfettişleri ve İlköğretim Müfettişleri ile KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Müfettişlerinin Tüzük ve Yönetmeliklerdeki görevleri incelenmiş, Çağdaş eğitim denetimindeki görevlerle karşılaştırılarak değerlendirilmiştir.

Diğer alt problemlere ilişkin veriler anket ile toplanmıştır. Anket daha önce aynı isimli araştırmayı Edirne ilinde yapan Kenan Özdiç'in Yüksek Lisans Tezinde kullandığı anketin uyarlanması ile oluşturulmuştur. Adı geçen araştırmacı bu anketi hazırlarken uzman görüşüne başvurmuş, ayrıca Kırklareli Kıpırtı Anadolu

Öğretmen Lisesi öğretmen ve yöneticilerden oluşan bir gruba anket sorularının anlaşılabilirliğini test ettirmiş ve sonuçları olumlu bulmuştur.

Anket uygulanırken araştırmacı, okullara bizzat giderek okul yöneticileri ile görüşmüş ve yöneticilere 13, öğretmenlere ise 121 adet anket bırakmıştır. Bu anketlerin yöneticilere verilenlerinden 11'i, Öğretmenlere verilenlerden ise 100 adedi geri alınmıştır. Öğretmenlerden alınan anketlerden 3'ünde, öğretmenlerin hiç teftiş görmedikleri anlaşıldığından değerlendirmeye alınmamıştır. Çünkü hiç teftiş görmemiş öğretmenlerin, görevlerin yapılması hakkında görüş belirtmeyeceği düşünülmektedir.

Anket Likert tipi ölçeğe göre düzenlenmiş ve beşli bir derecelemeyle gidilmiştir. Görevlerin yerine getirilme düzeyleri Tamamen (5), Çoğunlukla (4), Kısmen (3), Pek Az (2), Hiç (1) olarak ifade edilmiştir.

KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Müfettişlerinin, görevlerini gerçekleştirme düzeyine ilişkin görüşler, 30 soru ile, belirlenmeye çalışılmıştır. Anketin uygulanması için KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı, Genel Ortaöğretim Dairesi ile İlköğretim Dairesinden gerekli izinler alınmıştır.

Verilerin Çözümlemesi

Anket uygulaması ile elde edilen veriler SPSS for Windows paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. SPSS for Windows paket programı kullanırken Büyüköztürk (2002) kitabından faydalanılmıştır. Toplam 108 anketten elde edilen veriler değerlendirilerek frekans, ortalama, standart sapma, varyans analizi, ve gruplar arasında farkın olup olmadığına ilişkin Shifft testi uygulanmıştır. Burada görevlerin gerçekleşme düzeyi, okul yöneticileri ve öğretmenlere göre ayrı, ayrı tabloları yapılarak frekansı, yüzdeleri ortalamalar ve standart sapmaları belirlenmiştir. Ayrıca her bir maddenin okul yöneticileri ve öğretmenlere göre gerçekleşme düzeyleri arasında farklılığın olup olmadığına varyans analizi ile $p < .05$

düzeyinde bakılmıştır. Elde edilen bulgular veri toplama aracında kullanılan beşli bölmenin dört eşit aralığı olduğu göz önüne alınarak, görevlerin yerine getirilme düzeyini belirten ortalamaların değerleri, 1.00-1.80 “hiç”, 1.81-2.60 “pek az”, 2.61-3.40 “kısmen”, 3.41-4.20 “çoğunlukla”, 4.21-5.00 “tamamen” biçiminde değerlendirilmiştir. Yorumlar yapılırken uzman görüşüne başvurulmuştur.

BÖLÜM III

BULGULAR VE YORUMLAR

Araştırmanın bu bölümünde probleme ilişkin olarak alanyazında belirlenen görevler belirtilmiş ve bu görevleri içeren anket uygulaması ile elde edilen verilerin istatistik analizi sonucu ulaşılan bulgular belirtilerek yorumlanmıştır.

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

19.02.1993 Tarih, 21501 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu Tüzüğü'nde Müfettişlerin görev ve yetkileri şu şekilde belirtilmiştir.

Müfettişlerin, Bakanın emri veya onayı üzerine. Bakan adına yapacakları işlerin başlıcaları şunlardır.

- a) Okullarımızda, millî ülkülerimizin yaşatılması, birlik ve beraberliğin devamı; gençlerin, ahlak disiplini içerisinde müsbet anlayışlı, çalışkan hoşgörülü, karakter sahibi ve yararlı yurttaşlar olarak yetiştirilmeleri yönünde alınması gerekli önlemlere ilişkin inceleme ve araştırmaları yapmak,
- b) Bakanlık teşkilatının her türlü faaliyet ve işlemlerinin teftiş, inceleme ve gerektiğinde soruşturmasını yapmak,
- c) Denetimler sırasında tespit edilen yanlışlıkların, eksikliklerin ve metod aksaklıklarının giderilmesi için gerekli gördüğü tedbirleri yerinde aldirmek,
- d) Denetlenen kurum ve kuruluşların, Türk Millî Eğitiminin amaçlarını gerçekleştirmek için yaptıkları çalışmalar ile etkinliklerinin yeterlik durumlarını

araştırmak, belirlenen noksanlıklarla ilgili olarak mevzuata dayalı açıklamalarla görevlilerin iş basında yetişmelerine katkıda bulunmak,

e) Öğrencilerin, Millî Eğitimin amaç ve ilkeleri doğrultusunda yetiştirilme derecelerini belirlemek; ilgi, istek, bilgi ve becerileri yönünde yetiştirilmeleri ve geliştirilmeleri için gerekli çabanın gösterilmesini desteklemek; öğretim programlarının bütünlük içerisinde işlenmesi ve seviye farklılıklarına sebep olabilecek değişik uygulamalara yer verilmemesi için ilgili öğretmenler arasında gerekli koordinasyonun sağlanma düzeyini kontrol etmek ve rehberlikte bulunarak, alınacak önlemleri belirlemek ve Bakanlığa bilgi sunmak.

f) Öğrencilere, millî değerlerimizin kavratılması, örf, adet ve geleneklerimizin benimsetilmesi ve okulun, bulunduğu yörenin bir kültür merkezi konumuna getirilmesi için çalışmaların geliştirilmesi yönünde rehberlik yapmak, öğretmen ve yöneticilerce gerekli planlama ve uygulamaların yapılıp yapılmadığını araştırmak,

g) Teftiş ve incelemeler sırasında, mevzuattan sapma ve yolsuzlukların belirlenmesi halinde, sorumluları hakkında tabi oldukları soruşturma usulüne uygun olarak gereğini yapmak ve durumu hemen Başkanlığa bildirmek,

h) Bakanlığı ilgilendiren konularla ilgili olarak, yurt içinde ve yurt dışında inceleme ve araştırmalar yapmak; Başkanlıkça gerek görölmesi halinde kurs, seminer, konferans gibi meslekî çalışmalara katılmak,

ı)Eğitim-öğretim konuları ile mevzuatın uygulanmasından doğan sonuçlar üzerinde incelemeler yapmak, görölcek yanlışlık ve eksikliklerin giderilmesi yollarını araştırmak ve işlerin düzen içerisinde yürütölmesini sağlamak için alınması gereken önlemleri belirlemek ve düşüncelerini bir raporla Bakanlığa bildirmek,

i) Okul ve kurumlardaki görevlilerin, yeterlik, çalışma ve davranışlarını değerlendirmek suretiyle başarılarını ve moral güçlerini artırıcı yardımlarda bulunmak, üst görevlere layık olanları belirlemek,

- j) Çalışma sonuçlarını, rapor veya fezleke ile işin bitiminden itibaren 20 gün içinde ve usulüne uygun şekilde Teftiş Kurulu Başkanlığına sunmak,
- k) (Değişik: 12/09/1998 - 2346i s. R.G.) Görevli gidecekleri yerlere hareketlerini, bu yerlere varış ve buradan ayrılışlarını telgraf veya faksla Başkanlığa bildirmek,
- l) Kendilerine gelen yazılarla, düzenledikleri raporlar ve yazıların birer örneklerini saklamak ve bunların kaydı için bir defter tutmak,
- m) Kanun, tüzük, yönetmelik ve mevzuatla verilen diğer görevleri yapmak (Ergit, 1999:367).

T.C. İlköğretim Müfettişlerinin görev ve yetkileri Ekim 1999 tarih ve 2505 sayılı tebliğler dergisinde yayımlanan yönetmelikte şu şekilde belirtilmiştir.

a) Rehberlik ve iş başında yetiştirme;

1) Her öğretim yılı başında ve sonunda, ayrıca gerektiğinde öğretim yılı içinde, öğretmenlerle meslekî toplantılar düzenlemek, eğitim öğretim ve yönetim ile ilgili olarak sorunların belirlenmesinde ve çözümünde rehberlik etmek,

2) Okul ve kurumlarda rehberlik amaçlı çalışmalarda belirlenen konuları, önerileri ile birlikte rehberlik tebliğine ve kurum teftiş defterine yazmak, tebliğin bir örneğini başkanlığa vermek,

3) Okul ve kurumların teftişinden sonra öğretmen ve yöneticilerle birlikte toplantı yapmak, eğitim öğretim ve yönetim ile ilgili sorunların çözümüne yönelik rehberlik etmek,

4) Meslekî yayınları ve meslekle ilgili gelişmeler ile mevzuat değişikliklerini izlemek, başkanlık veri tabanına katkıda bulunmak ve bu kapsamda bölgesindeki öğretmen ve yöneticilere rehberlik etmek,

5) Aday memurların yetiştirilmesine rehberlik etmek ve bu konuda verilen diğer görevleri yapmak,

6) Teftişi ile yükümlü bulunduğu öğretmenlere ve yöneticilere meslekî yardımlarda bulunmak ve iş başında yetişmelerine rehberlik etmek,

7) Teftiş, değerlendirme, inceleme ve soruşturma hizmetlerinde müfettiş yardımcılarının katılımını sağlamak ve yetiştirmelerine yardımcı olmak.

b) Teftiş ve Değerlendirme;

1) Türk millî eğitiminin genel amaç ve temel ilkelerine uygun olarak, okul ve kurumların amaçlarına göre öğrencilerin yetiştirilmeleri ile yetenek, bilgi ve becerilerinin geliştirilmesi durumu,

2) Görev alanlarındaki okul ve kurumların eğitim, öğretim, yönetim ve diğer görevlilerinin mevzuata göre çalışmalarını,

3) Atatürk İlke ve İnkılâpları'nın, İstiklâl Marşı'nın, Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi'nin ve Öğrenci Andı'nın öğretilme ve kavratılma durumu,

4) Bayrak, anma ve kutlama törenlerinin, eğitici çalışmaların mevzuatına uygun şekilde yapılıp yapılmadığını,

5) Her yönü ile eğitim-öğretim ve yönetim çalışmalarını,

6) Kurumun ve kurumdaki personelin kanun, tüzük, yönetmelik, yönerge ve programlarda belirtilen amaçları gerçekleştirme durumu,

7) Eğitim-öğretim ve yönetim görevlilerinin çevre ile ilişkilerini,

8) Okul veya kurum personelinin yeterlilik ve verimliliklerini,

9) Okul aile birliği, okul kooperatifi ve kantininin kuruluş ve çalışmalarının mevzuatına uygun olarak yrtlp yürütülmediğini,teftiş etmek ve değerlendirmek.

10) Okul ve kurumlara ait bina uygulama bahçesi, arsa, arazi ve tesislerin amaca ve projeye uygun olarak kullanılıp kullanılmadığını teftiş etmek ve değerlendirmek; sonucunda belirlenen hususları nerileri ile birlikte okul veya kurumun teftiş defterine yazmak; gerektiğinde ayrıca kurum teftiş raporu düzenleyerek başkanlığa sunmak,

11) Teftiş edilen okul ve kurumlarda yönetici, ğretmen ve gerektiğinde diğer personel hakkında ayrı ayrı teftiş raporu düzenlemek.

12) Sicil amiri oldukları personel hakkında sicil raporu düzenlemek,

13) Teftiş bölgelerindeki okul ve kurumlar hakkında saptanan bilgileri zamanında ve eksiksiz olarak başkanlığa sunmak.

c) İnceleme

1) Başkanlıkça verilen veya teftiş sırasında karşılaşılan konularla ilgili inceleme yapmak,

2) Okul, ğretmen ve diğer personel ile ders araç ve gerekçelerine ilişkin ihtiyaçları belirleyerek başkanlığa bildirmek,

3) Okul ve kurumların açılma ve kapatılmalarına ilişkin inceleme raporu düzenlemek,

4) Bölgesinde okula devam etmeyen öğrencilerin devamsızlık nedenlerini araştırmak ve bu nedenlerin giderilmesi yönünde önerilerde bulunmak,

5) Okul ve kurumlardaki teftiş sistemi, eğitim ve öğretim yöntemleri, teftiş ve değerlendirme raporları ile diğer basılı defter ve kayıtların geliştirilmesi için çalışmalar yapmak, konu ile ilgili görüş ve önerilerinin kurul gündemine alınma isteğini başkanlığa bildirmek,

6) Okul ve kurumlar ile ilgili mevzuatın ve programların uygulanması sırasında karşılaşılan aksaklıkları, güçlükleri belirlemek ve başkanlığa bildirmek,

7) Okul ve kurumlarda özel eğitime yönelik uygulamaları mevzuatı çerçevesinde incelemek ve başkanlığa bilgi vermek,

8) Eğitimin sorunlarını belirlemek, çözüm ve önerileri geliştirmek ve niteliğini artırarak etkin ve verimli olarak gerçekleştirilmesine yönelik inceleme ve araştırma yapmak.

d) Soruşturma;

1) İl İdaresi Kanunu hükümlerine göre, valilikçe verilecek soruşturma emirleri gereğince resmî ve özel okul ile kurumlarda görevli öğretmen, yönetici ve diğer personel hakkında soruşturma yapmak,

2) İnceleme ve soruşturmaya yönelik çalışmalarında kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilerle doğrudan yazışma yapmak,

3) Verilen soruşturmaya zamanında başlamak ve kısa süre içinde tamamlayarak önerilerini fezleke veya rapora bağlayıp başkanlığa sunmak,

4) Bir olayın soruşturmasını yaptıkları sırada, aynı konuda başka soruşturmacı veya soruşturmacıların görevlendirilmesi durumunda; soruşturmanın birleştirilmesi için durumu bir yazı ile başkanlığa bildirmek,

5) Başlanılan bir soruşturmayı çeşitli nedenlerle tamamlayamama durumunda, gerekçesini yazılı olarak başkanlığa bildirmek,

6) Gerekli görülen defter, evrak, belge ve bilgileri, ilgili dairelerden istemek, incelemek sübut delil teşkil edenlerin asıllarını, diğer belgelerin örneklerini almak; asılları alınan belgelerin yerine mühür ve imzası ile onaylı birer örneğini dosyasında saklamak üzere ilgili daireye vermek,

7) Soruşturma alanına giren ilgililerin koruma ve sorumluluğu altındaki gizlilik dereceli de olsa her türlü evrak ve defterleri, para ve para hükmündeki senet, demirbaş eşya, ambar ve depolar ile kasa ve vezneyi görmek, incelemek, saymak ve gerekirse mühürlemek,

8) Soruşturmalarda, muhbir, şikâyetçi, sanık ve tanıkların celbi ve dinlenmesi gibi soruşturmanın gerektirdiği her türlü işlemlerin yerine getirilmesinde, "Memurin Muhakematı Hakkında Kanunu Muvakkat" ile "Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu" hükümlerine göre hareket etmek,

9) Görev alanı ile ilgili aldıkları şikâyet ve ihbar üzerine veya bizzat görmeleri durumunda, gecikmesinde zarar umulan ve delillerin kaybına meydan verebilecek hallerde delilleri toplayarak, olaya el koymak ve soruşturma emri istemek,

10) Düzenledikleri teftiş, inceleme ve soruşturma raporlarının birer örneğini özel dosyalarında saklamak,

11) Memurin Muhakematı Hakkında Kanunu Muvakkat kapsamına girmeyen konularda doğrudan Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunmak ve başkanlığa bilgi vermek. (MEB Tebliğler Dergisi, 1999:815).

KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Müfettişleri ise çalışmalarını Genel Kadro Yasası (16/1981 Sayılı Yasa), Madde 11 Tahtında Tüzüğün verdiği yetki ile

yapmaktadırlar. Bu tüzükte Müfettiş mevkiinin görev ve yetkileri aşağıdaki şekilde açıklanmıştır.

Görev ve Sorumluluk

1. Bir programa bağlı veya verilen direktif altında duruma göre Temel Eğitim, Ortaöğretim veya Mesleki ve Teknik Öğretim Kuruluşlarının ve bu kuruluşlarda branşı dahilindeki, öğretmenlerin teftişini yapar. Öğretim Kuruluşlarındaki her türlü faaliyetlerin yürürlükteki mevzuata ve Kıbrıs Türk Ulusal Eğitiminin amaçlarına uygun olarak yapılıp yapılmadığını denetler.
2. Ders teftişlerinde ve müessese teftişlerinde dikkate alınacak ortak esaslar çerçevesinde öğretmenlere rehberlik eder, yön verir, ve onları iş başında yetiştirir.
3. Genel olarak ve özellikle ihtisas dahilinde öğretmenlere eğitim ve öğretim konularında düzenlenen kurs, seminer ve benzeri faaliyetlerde kendine verilen görevleri yapar.
4. Teftişinden sorumlu bulunduğu öğretmen ve okul ile kuruluşlar hakkında en az yılda bir defa genel rapor ile tavsiyelerini verir.
5. Öğretmen Kuruluşlarının çalışmalarındaki gelişmeleri ve ihtiyaçları hakkında gerektiğinde raporlar düzenler.
6. Müdür ve Başmüfettiş tarafından kendisine havale edilen eğitim ve kültür konularında herhangi uygun görevi yapar.
7. Bakanlığın denetimine bağlı tüm kurum ve kuruluşların genel teftiş ve denetimi ile soruşturma hizmetlerini yürütmek amacı ile görevlendirebilir.
8. Görevlerinin ifasında Başmüfettişe ve Müdüre karşı sorumludur (KKTC, 1981:3).

Buraya kadar T.C. Milli Eğitim Bakanlığı , bakanlık müfettişleri ve ilköğretim müfettişleri ile KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Müfettişleri'nin yasa tüzük ve yönetmeliklerde belirtilen görevleri üzerinde durulmuştur. Bu görevlerin çağdaş denetim ilkelerine ne kadar uygun olduğunu anlayabilmek için, çağdaş eğitim denetimin özelliklerine bakmak gerekir.

Çağdaş Eğitim Denetiminin Özellikleri

Çağdaş ve bilimsel denetim anlayışına göre denetim sadece kontrol amaçlı değil, aynı zamanda sistemi ve eğitim öğretim sürecini geliştirmek amacıyla yapılır. Bu nedenle daha objektif ve sağlıklı bir denetim için sistemin bütün girdilerini dikkate almak gerekir. Buna göre Çağdaş Eğitim Denetiminin Özelliklerine bakılacak olursa:

1. Çağdaş eğitim denetiminin amaç ve yöntemi, var olan ve saptanan sorunun niteliğin, ortamın özelliklerini ve koşulları belirler. Önyargısızdır.
2. İlgili kişi ve mesleklerin tümüyle yapılacak işbirliğine dayanır.
3. Bilimsel ve yansızdır. Nesnel, olgu ve veriler esas alınır.
4. Güdüleyicidir. Öğretmenlerin güçlü yanları vurgulanır, yetersizliklerinin giderilmesine çalışılır. Gelişmede ilk adımın istekli olmak olduğuna inanılır.
5. Hem çözümleyici hem de birleştiricidir. Çalışmada her bir öge dikkate alınır.
6. Geçmişin çalışmaları ve geçmişteki deneyimlerden yararlanılır.
7. Çağdaş eğitim denetimi, teknik ve sosyal bir süreçtir.

8. İnsan ve madde kaynaklarının etkili bir şekilde kullanılması ve geliştirilmesi amacıyla düzenlenir.
9. Tanılama, Değerlendirme ve geliştirme işlevindedir.
10. Üyelere saygılı, onlara eşitlik ve güven duygusu telkin eden bir personel politikası, sağlıklı ve etkili bir denetim için ön koşuldur. Bu durum, özellikle, bireysel katkıların dikkate alındığı, değerlendirdiği, bireylerin soru sorma hakkına sahip oldukları, örgüt ve eğitim programına ilişkin sorunlarını dile getirebildikleri bir ortam yaratılmasını hedefler. Teftiş sırasında bağlı olunan makamın temsil edildiği unutulmamalıdır (Alkan, 1999:312).

Çağdaş denetim, örgütsel beceriler kadar, insan ilişkilerini de kapsamaktadır. Zira insan ilişkileri teftiş hizmetlerinin görülmesinde çok önemlidir. Bunsuz gerçek bir teftiş programının başarıya ulaşması imkansızdır. İnsan ilişkileri, grup çalışmaları ve demokratik süreç başarılı bir teftişin destekleyici öğelerdir. Tabi bunlarsız da teftiş olur, fakat başarıya ulaşamaz (Sağlam, 1985:34).

Çağdaş eğitim denetiminin özellikleri her dönemde önemli olduğu çeşitli vesilelerle dile getirilmiştir. Türk milli eğitimine unutulmaz hizmetler yapmış olan T.C. Milli Eğitim Bakanlarından Hasan Âli Yücel' in konu ile ilgili bazı düşünceleri şöyledir:

1938 yılı sonunda Hasan Âli Yücel Millî Eğitim Bakanı olunca, İstanbul'da müfettişlerle bir toplantı yapar. O güne kadar sekiz bin ilköğretmenin meslekten ayrıldığını, bunda müfettişlerin tutumlarının büyük payı olduğunu söylemiş ve bu tutumu eleştirmiştir. "öğretmenle anlayışlı bir arkadaşlık, iş arkadaşlığı yapamıyorsunuz. Onları yönetmeliklerin ve kendi görüşünüzün bir robotu yerine koyarak, baskı altında tutuyorsunuz. Sevilecek ve beklenecek bir kişi olmaktan çıkıyor, kendinizi korkulacak bir öcü durumuna sokuyorsunuz. Yetersizlik arayan, gizli raporlar veren bir umacı oluyorsunuz." (Aktaran: Devedar, 2001:32).

Çağcıl denetimde öğretmen, eksikleri aranan bir kişi durumundan çıkarılarak öğretme ve öğrenme sürecinin geliştirilmesinde müfettişle ve diğer görevlilerle işbirliği yapan bir eğitimci olarak kabul edilmesi ön görülmüştür (Memişoğlu, 2002:3). Aynı konuda Yalçınkaya (2002) şöyle demektedir. “Teftiş görevlerinin daha yapıcı bir zihniyetle yerine getirilmesi sağlanmalı; teftiş her şeyden önce eğitici ve öğretici bir nitelik taşımalı, teftiş edilen işte hata bulmayı amaç bilen “avcı zihniyetli” teftiş şekli reddedilmelidir.

KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Müfettişleri ile T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Müfettişlerin yasa ve yönetmeliklerde belirtilen görev ve yetkileri arasında bir benzerlik görülmektedir. Fakat her ikisi de çağdaş denetim anlayışına uymamaktadır. Çünkü çağdaş denetim anlayışında bulunan liderlik, rehberlik ve yardım, değerlendirme, insan ilişkileri ve eğitimi iyileştirme gibi alanlara, yasa, tüzük ve yönetmeliklerde yeterince yer verilmemiştir.

Araştırmanın birinci alt problemine ilişkin bu bilgiler alanyazın taraması ile elde edildi. KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Müfettişleri ile T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Müfettişlerin görev ve yetkileri arasında bir paralellik görülmektedir. Bu sebeple araştırmanın anket kısmında daha önce T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Müfettişlerin görevlerini gerçekleştirme düzeylerini belirlemek için yapılan, geçerliliği ve güvenilirliği test edilmiş anket kullanılmıştır.

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi müfettişlere verilen görevlerin;

a) Öğretmenlere,

b) Okul yöneticilerine göre gerçekleşme düzeyi nedir? Sorusuna cevap aranmıştır. Aşağıda her bir grubun görüşlerine ilişkin bulgular ve yorumlar ele alınmıştır.

Tablo .4.
Müfettişlere Verilen Görevlerin, Öğretmenlere Göre Gerçekleşme Düzeyi

MADDE	- 5 -		- 4 -		- 3 -		- 2 -		- 1 -		S.S.	$\bar{x}$	D
	Tamamen	Çoğunlukla	Kısmen	Pek Az		Hiç							
	<i>f</i>			%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%			
MADDE 1	9	9,3	23	23,7	32	33	23	23,7	10	10,3	1,27	2,97	18
MADDE 2	16	16,5	24	24,7	27	27,8	17	17,5	13	13,4	1,27	3,13	11
MADDE 3	10	10,3	31	32	31	32	21	21,6	4	4,1	1,03	3,22	10
MADDE 4	14	14,4	22	22,7	25	25,8	28	28,9	8	8,2	1,07	3,06	15
MADDE 5	21	21,6	24	24,7	18	18,6	28	28,9	6	6,2	1,36	3,07	14
MADDE 6	13	13,4	22	22,7	30	30,9	23	23,7	9	9,3	1,25	3,07	14
MADDE 7	16	16,5	16	16,5	23	23,7	37	38,1	5	5,2	1,19	3,01	17
MADDE 8	16	16,5	26	26,8	29	29,9	20	20,6	6	6,2	1,15	3,26	9
MADDE 9	22	22,7	22	22,7	22	22,7	24	24,7	7	7,2	1,26	3,28	8
MADDE 10	20	20,6	17	17,5	22	22,7	24	24,7	14	14,4	1,35	3,05	16
MADDE 11	10	10,3	22	22,7	28	28,9	23	23,7	14	14,4	1,2	2,9	20
MADDE 12	7	7,2	21	21,6	34	35,1	23	23,7	12	12,4	1,11	2,87	21
MADDE 13	11	11,3	17	17,5	29	29,9	28	28,9	12	12,4	1,18	2,86	22
MADDE 14	12	12,4	11	11,3	23	23,7	26	26,8	25	25,8	1,32	2,57	23
MADDE 15	15	15,5	15	15,5	35	36,1	27	27,8	5	5,2	1,12	3,08	13
MADDE 16	15	15,5	22	22,7	28	28,9	16	16,5	16	16,5	1,29	3,04	16
MADDE 17	14	14,4	30	30,9	23	23,7	20	20,6	10	10,3	1,21	3,18	12
MADDE 18	9	9,3	20	20,6	36	37,1	18	18,6	14	14,4	1,16	2,91	19
MADDE 19	30	30,9	28	28,9	25	25,8	13	13,4	1	1	1,07	3,75	2
MADDE 20	20	20,6	24	24,7	26	26,8	22	22,7	5	5,2	1,18	3,32	7
MADDE 21	21	21,6	24	24,7	23	23,7	24	24,7	5	5,2	1,21	3,32	7
MADDE 22	20	20,6	19	19,6	31	32	21	21,6	6	6,2	1,19	3,26	9
MADDE 23	29	29,9	27	27,8	28	28,9	8	8,2	5	5,2	1,13	3,69	3
MADDE 24	22	22,7	22	22,7	32	33	15	15,5	6	6,2	1,17	3,4	6
MADDE 25	14	14,4	22	22,7	21	21,6	22	22,7	18	18,6	1,33	2,91	19
MADDE 26	15	15,5	11	11,3	14	14,4	23	23,7	34	35,1	1,45	2,48	24
MADDE 27	23	23,7	22	22,7	28	28,9	19	19,6	5	5,2	1,19	3,4	6
MADDE 28	32	33	27	27,8	21	21,6	9	9,3	8	8,2	1,25	3,68	4
MADDE 29	33	34	24	24,7	19	19,6	13	13,4	8	8,2	1,29	3,62	5
MADDE 30	33	34	27	27,8	26	26,8	9	9,3	2	2,1	1,07	3,82	1
TOPLAM												3,17	

a) Müfettişlere verilen görevlerin, öğretmenlerin görüşlerine göre gerçekleşme düzeylerine ilişkin bilgiler Tablo 4'de verilmiştir. Bulguların sunulmasında gerçekleşme düzeyi en yüksek ve en düşük olanları yorumlamaya alınmıştır. Tablo 4 incelendiğinde öğretmenlerin görüşlerine göre müfettişlere verilen görevlerden “hiç” ve “tamamen” düzeyde gerçekleşen görev olmadığı belirtilmektedir. Görevlerden çoğu “kısmen” düzeyde gerçekleştiği görüşü hakimdir. Madde 14 “Okulun bulunduğu yörenin bir kültür merkezi konumuna getirilmesi için çalışmaların geliştirilmesi yönünde rehberlik yapmak.” İle, Madde 26 “Okul ve kurumlardaki çalışanların üst görevlere layık olanlarını belirlemek.” Görevi öğretmenlere göre “pek az” gerçekleşmektedir.

Madde19 “Bakanlıkça gerekli görülmesi halinde kurs, seminer, konferans gibi mesleki çalışmalara katılmak.”, Madde 23 “Okul ve kurumlardaki görevlilerin yeterlik, çalışma ve davranışlarını değerlendirmek.”, Madde 28 “Kendilerine gelen yazılarla düzenledikleri rapor ve yazıların birer örneklerini saklamak.”, Madde 29 “Kendilerine gelen yazılarla düzenledikleri rapor ve yazıların kaydı için defter tutmak.”, ile Madde 30 “Kanun, tüzük, yönetmelik ve mevzuatla verilen diğer görevleri yapmak.” Görevleri öğretmenlere göre, çoğunlukla gerçekleşen görevlerdir. Bulgular yorumlanırken ortalama değerler esas alınmıştır. Öğretmenlerin tümüne göre görevlerin gerçekleşme düzeyi ($\bar{x} = 3.17$) ile “kısmen” düzeydedir.

Tabloda görüldüğü gibi genellikle bürokratik görevlerin “çoğunlukla” gerçekleştiği, buna karşılık çağdaş denetim anlayışına uygun görevlerin “kısmen”, ya da “pek az” gerçekleştiği görüşü hakimdir.

b) Müfettişlere verilen görevlerin yöneticilerin görüşlerine göre gerçekleşme düzeyine ilişkin bilgiler Tablo 5'te verilmiştir. Tablo 5 incelendiğinde yöneticilerin görüşüne göre müfettişlerin görevlerini gerçekleştirme düzeyleri “hiç”, “pek az”, “tamamen” düzeyde gerçekleşen görev olmadığı şeklindedir. Görevlerin büyük bölümü “kısmen” düzeyde (toplam 19 Madde) gerçekleştiği görüşü yöneticiler tarafından belirtilmiştir.

En üst düzeyde gerçekleştiği düşünülen görevler Madde 28 “Kendilerine gelen yazılarla düzenledikleri rapor ve yazıların birer örneklerini saklamak.” ($\bar{x} = 4,09$), Madde 30 “Kanun, tüzük, yönetmelik ve mevzuatla verilen diğer görevleri yapmak.” ($\bar{x} = 3,83$), Görüldüğü gibi “Çoğunlukla” düzeyde gerçekleştiği düşünülen görevler genellikle bürokratik görevlerdir. En alt düzeyde gerçekleştiği düşünülen görevler ise, Madde 26 “Okul ve kurumlardaki çalışanların üst görevlere layık olanlarını belirlemek.” ($\bar{x} = 2,63$) ile, Madde 14 “Okulun bulunduğu yörenin bir kültür merkezi konumuna getirilmesi için çalışmaların geliştirilmesi yönünde rehberlik yapmak.” ($\bar{x} = 3,31$), görevleridir. Dikkat edilecek olursa bu görevler işbirliği ve rehberlik ile ilgili görevlerdir.

Yöneticilerin tümüne göre görevlerin gerçekleşme düzeyi ($\bar{x} = 3,31$) ile “kısmen” düzeydedir.

Öğretmenler müfettişlerin görevlerini ortalama değer olan “kısmen” düzeyde gerçekleştirdiği görüşünü benimsemelerinin anlamı ne olabilir diye düşünüldüğünde şunlar söylenebilir. Öğretmenler müfettişlerinin görevlerini gerçekleştirme düzeyinden memnun olmamakla birlikte, bu görevlerin belli oranda yapıldığı kanısını da taşımaktadırlar.

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın üçüncü alt problemi “Tüm gruplara göre müfettişlere verilen görevlerin gerçekleşme düzeyi nedir?” sorusuna ilişkin bulgular Tablo 6’da verilmiştir. Bu tablo incelendiğinde tüm gruplara göre müfettişlerin görevlerini gerçekleştirme düzeylerine ilişkin görüşlerinde “hiç” ve “tamamen” düzeyde gerçekleşen görev olmadığı şeklindedir.

Tablo .6.
Müfettişlere Verilen Görevlerin, Yöneticilere ve Öğretmenlere Göre Gerçekleşme Düzeyi

MADDE	- 5 -		- 4 -		- 3 -		- 2 -		- 1 -		S.S	$\bar{x}$	D
	Tamamen		Çoğunlukla		Kısmen		Pek Az		Hiç				
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%			
MADDE 1	11	10,2	26	24,1	35	32,4	25	23,1	11	10,2	1,13	3	20
MADDE 2	17	15,7	28	25,9	30	27,8	18	16,7	15	13,9	1,26	3,12	15
MADDE 3	11	10,2	36	33,3	35	32,4	21	19,4	5	4,6	1,03	3,25	12
MADDE 4	17	15,7	27	25	26	24,1	30	27,8	8	7,4	1,2	3,13	14
MADDE 5	23	21,3	28	25,9	21	19,4	28	25,9	8	7,4	1,26	3,27	10
MADDE 6	14	13	26	24,1	34	31,5	23	21,3	1	0,92	1,17	3,08	17
MADDE 7	17	15,7	18	16,7	28	25,9	38	35,2	7	6,5	1,19	3	20
MADDE 8	19	17,6	27	25	34	31,5	20	18,5	8	7,4	1,17	3,26	11
MADDE 9	25	23,1	26	24,1	24	22,2	24	22,2	9	8,3	1,28	3,31	9
MADDE 10	25	23,1	18	16,7	24	22,2	25	23,1	16	14,8	1,38	3,1	16
MADDE 11	12	11,1	23	21,3	32	29,6	25	23,1	16	14,8	1,21	2,9	23
MADDE 12	9	8,3	23	21,3	38	35,1	26	24,1	12	11,1	1,11	2,91	22
MADDE 13	12	11,1	21	19,4	31	28,7	31	28,7	13	12	1,18	2,88	24
MADDE 14	12	11,1	13	12	29	26,8	27	25	27	25	1,29	2,59	25
MADDE 15	16	14,8	15	13,9	42	38,8	29	26,8	6	5,5	1,1	3,05	18
MADDE 16	17	15,7	24	22,2	31	28,7	18	16,7	18	16,7	1,3	3,03	19
MADDE 17	16	14,8	34	31,4	25	23,1	22	20,3	11	10,2	1,22	3,2	13
MADDE 18	9	8,3	24	22,2	39	36,1	20	18,5	16	14,8	1,15	2,9	23
MADDE 19	33	30,5	31	28,7	29	26,8	14	12,9	1	0,92	1,06	3,75	2
MADDE 20	23	21,3	26	24,1	30	27,8	23	21,3	6	5,5	1,19	3,34	8
MADDE 21	23	21,3	26	24,1	27	25	20	18,5	6	5,5	1,21	3,31	9
MADDE 22	21	19,4	24	22,2	33	30,5	23	21,3	7	6,5	1,18	3,26	11
MADDE 23	31	28,7	33	30,5	29	26,8	10	9,2	5	4,6	1,12	3,69	4
MADDE 24	23	21,3	25	23,1	38	35,1	15	13,9	7	6,5	1,15	3,38	7
MADDE 25	14	12,9	25	23,1	27	25	23	21,3	19	17,6	1,29	2,92	21
MADDE 26	15	13,9	13	12	19	17,6	25	23,1	36	33,3	1,41	2,5	26
MADDE 27	27	25	26	24,1	30	27,8	20	18,5	5	4,6	1,18	3,46	6
MADDE 28	35	32,4	33	30,5	23	21,3	9	8,3	8	7,4	1,21	3,72	3
MADDE 29	36	33,3	29	26,8	20	18,5	14	12,9	9	8,3	1,29	3,63	5
MADDE 30	37	34,2	32	29,6	27	25	10	9,2	2	1,8	1,05	3,85	1
TOPLAM												3,19	

Madde 14 “Okulun bulunduğu yörenin bir kültür merkezi konumuna getirilmesi için çalışmaların geliştirilmesi yönünde rehberlik yapmak.”, ile Madde 26 “Okul ve kurumlardaki çalışanların üst görevlere layık olanlarını belirlemek.” görevleri tüm gruplarca “pek az” düzeyde gerçekleştirildiği görüşündedirler.

Grupların bu görüşte olmalarının nedeni müfettişlerin okullarda yapılan etkinliklere müfettişlerin yeterince vakit ayıramamaları olabilir. Diğer taraftan yasa ve yönetmeliklerdeki görevde yükselme ile ilgili sorunların bir kısmının da müfettişlere mal edilmesi, sonucun böyle çıkma nedeni olabilir.

Görevlerin 2’si Pek az (Madde 26, Madde 14), 6’sı “çoğunlukla” (Madde 30, Madde 19, Madde 28, Madde 23, Madde 29, Madde 27), gerçekleşen görevlerdir. Bunun dışında 22 görevin “kısmen” düzeyde gerçekleştiği görüşü hakimdir. “Çoğunlukla gerçekleşen görevler yine bürokratik görevler olarak öne çıkmaktadır. Grupların tümüne göre görevlerin gerçekleşme düzeyi ($\bar{x} = 3.19$) ile “kısmen” dir.

Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın dördüncü alt problemi, öğretmenler ve yöneticilere göre görevin gerçekleşme düzeyine ilişkin görüşler arasında fark var mıdır? Bununla ilgili ankette yer alan 30 maddenin her biri tek tek varyansı hesaplanarak, farkın olup olmadığını Scheffe tekniği ile bakılmıştır. Sonuçlar tablolar halinde gösterilip, daha sonra yorum yapılmıştır.

Tablo .7.

Madde 1’ de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre, Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı

Varyansın Kaynağı	S.D.	K.T.	K.O.	F	P
Gruplar Arası	1	,850	,850	,652	,421
Gruplar İçi	106	138,141	1,303		
Toplam	107	138,991			

Grup	N	Ort.	Std. Sap.	Std. Hata
Öğretmen (1)	97	2,9794	1,1271	,1144
Yönetici (2)	11	3,2727	1,2721	,3835
Toplam	108	3,0093	1,1397	,1097

$p > .05$

Madde 1’de belirtilen “Okullarda milli kültürümüzün yaşatılması birlik ve beraberliğin devamı yönünde alınması gerekli önlemlere ilişkin inceleme ve araştırmalar yapmak.” görevinin gerçekleşme düzeyine ilişkin değerlendirmede gruplar arasında anlamlı bir fark yoktur ($F=.652$, $p=.421$). İki grubun ortalaması ($\bar{x}=3.00$) ile, görevin “kısmen” gerçekleştiği yönündedir.

Tablo .8.

Madde 2’ de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre,
Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı

Varyansın Kaynağı	S.D.	K.T.	K.O.	F	P
Gruplar Arası	1	1,836	1,836	,011	,916
Gruplar İçi	106	172,167	1,624		
Toplam	107	172,185			

Grup	N	Ort.	Std. Sap.	Std. Hata
Öğretmen (1)	97	3,1340	1,2717	,1291
Yönetici (2)	11	3,0909	1,3003	,3921
Toplam	108	3,1296	1,2685	,1221

Madde 2’de belirtilen “Okullarda öğrencilerin ahlak disiplini içerisinde müspet anlayışlı, çalışkan, hoşgörülü, Karakter sahibi ve yararlı yurttaşlar olarak yetiştirilmeleri yönünde alınması gerekli önlemlere ilişkin değerlendirmede inceleme ve araştırmalar yapmak.” görevinin gerçekleşme düzeyine ilişkin değerlendirmede

gruplar arasında anlamlı bir fark yoktur ($F=.011$, $p=.916$). İki grubun ortalaması ($\bar{x}=3.12$) ile, görevin “kısmen” gerçekleştiği görülmektedir.

Tablo .9.

Madde 3’ de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre,
Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı

Varyansın Kaynağı	S.D.	K.T.	K.O.	F	P
Gruplar Arası	1	,512	,512	,478	,491
Gruplar İçi	106	113,738	1,073		
Toplam	107	114,250			

Grup	N	Ort.	Std. Sap.	Std. Hata
Öğretmen (1)	97	3,2268	1,0359	,1052
Yönetici (2)	11	3,4545	1,0357	,3123
Toplam	108	3,2500	1,0333	9,943

Madde 3’de belirtilen “Bakanlık teşkilatının her türlü faaliyet ve işlemlerini incelemek.” görevinin gerçekleşme düzeyine ilişkin değerlendirmede gruplar arasında anlamlı bir fark yoktur ($F=.478$, $p=.491$). İki grubun ortalaması ($\bar{x}=3.25$) ile, görevin “kısmen” gerçekleştiği bildirilmiştir.

Tablo .10.

Madde 4’ de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre,
Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı

Varyansın Kaynağı	S.D.	K.T.	K.O.	F	P
Gruplar Arası	1	5,651	5,651	4,013	,048
Gruplar İçi	106	149,265	1,408		
Toplam	107	154,917			

Grup	N	Ort.	Std. Sap.	Std. Hata
Öğretmen (1)	97	3,0619	1,1973	,1216
Yönetici (2)	11	3,8182	1,0787	,3252
Toplam	108	3,1389	1,2033	,1158

p< .05

Madde 4’de belirtilen “Bakanlık teşkilatının her türlü faaliyet ve işlemlerini soruşturmak.” görevinin gerçekleşme düzeyine ilişkin değerlendirmede, gruplar arasında anlamlı bir fark vardır ($F=4.013$, $p=.048$). Öğretmenler ile yöneticiler arasındaki bu fark öğretmenler ($\bar{x} = 3.06$), yöneticiler ($\bar{x} = 3.81$) ile yöneticiler lehinedir. İki grubun ortalaması ($\bar{x} = 3.13$) ile, görevin “kısmen” gerçekleştiği düşünülmektedir.

Tablo .11.

Madde 5’ de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre,
Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı

Varyansın Kaynağı	S.D.	K.T.	K.O.	F	P
Gruplar Arası	1	9,028	9,028	,056	,814
Gruplar İçi	106	171,576	1,619		
Toplam	107	171,667			

Grup	N	Ort.	Std. Sap.	Std. Hata
Öğretmen (1)	97	3,2680	1,2626	,1282
Yönetici (2)	11	3,3636	1,3618	,4106
Toplam	108	3,2778	1,2666	,1219

Madde 5’de belirtilen “Denetimler sırasında tespit edilen yanlışlıkların, eksikliklerin ve metot aksaklıklarının giderilmesi için gerekli gördüğü tedbirleri aldirmek.” görevinin gerçekleşme düzeyine ilişkin değerlendirmede gruplar arasında

anlamlı bir fark yoktur ($F=.056$, $p=.814$). İki grubun ortalaması ($\bar{x} = 3.27$) ile, görevin “kısmen” gerçekleştiği görüşü ortaya çıkmıştır.

Tablo .12.

Madde 6’ da Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre,
Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı

Varyansın Kaynağı	S.D.	K.T.	K.O.	F	P
Gruplar Arası	1	,119	,119	,085	,771
Gruplar İçi	106	148,131	1,397		
Toplam	107	148,250			

Grup	N	Ort.	Std. Sap.	Std. Hata
Öğretmen (1)	97	3,0722	1,1748	,1193
Yönetici (2)	11	3,1818	1,2505	,3770
Toplam	108	3,0833	1,1771	,1133

Madde 6’da belirtilen “Denetlenen kurum ve kuruluşların KKTC Milli Eğitiminin amaçlarını gerçekleştirmek için yaptıkları çalışmaları ile etkinliklerin yeterlilik durumlarını araştırmak.” görevinin gerçekleşme düzeyine ilişkin değerlendirmede gruplar arasında anlamlı bir fark yoktur ($F=.085$, $p=.771$). İki grubun ortalaması ($\bar{x} = 3.08$) ile, görevin “kısmen” gerçekleştiği yönündedir.

Tablo .13.

Madde 7’ de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre,
Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı

Varyansın Kaynağı	S.D.	K.T.	K.O.	F	P
Gruplar Arası	1	,101	,101	,071	,791
Gruplar İçi	106	151,899	1,433		
Toplam	107	152,000			

Grup	N	Ort.	Std. Sap.	Std. Hata
Öğretmen (1)	97	3,0103	1,1946	,1213
Yönetici (2)	11	2,9091	1,2210	,3682
Toplam	108	3,0000	1,1919	,1147

Madde 7’de belirtilen “Belirtilen noksanlıklarla ilgili olarak mevzuata dayalı açıklamalarla görevlilerin iş başında yetiştirilmelerine katkıda bulunmak.” görevinin gerçekleşme düzeyine ilişkin değerlendirmede gruplar arasında anlamlı bir fark yoktur ($F=.071$, $p=.791$). İki grubun ortalaması ($\bar{x} = 3.00$) ile, görevin “kısmen” gerçekleştiği görülmektedir.

Tablo .14.

Madde 8’ de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre,
Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı

Varyansın Kaynağı	S.D.	K.T.	K.O.	F	P
Gruplar Arası	1	2,169	2,169	,000	,990
Gruplar İçi	106	147,213	1,389		
Toplam	107	147,213			

Grup	N	Ort.	Std. Sap.	Std. Hata
Öğretmen (1)	97	3,2680	1,1503	,1168
Yönetici (2)	11	3,2727	1,4206	,4283
Toplam	108	3,2685	1,1730	,1129

Madde 8’de belirtilen “Öğrencilerin KKTC Milli Eğitiminin amaç ve ilkeleri doğrultusunda yetiştirilme derecelerini belirlemek.” görevinin gerçekleşme düzeyine ilişkin değerlendirmede gruplar arasında anlamlı bir fark yoktur ($F=.000$, $p=.990$). İki grubun ortalaması ($\bar{x} = 3.26$) ile, görevin “kısmen” gerçekleştiği bildirilmiştir.

Tablo .15.

Madde 9' da Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre,
Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı

Varyansın Kaynağı	S.D.	K.T.	K.O.	F	P
Gruplar Arası	1	,651	,651	,395	,531
Gruplar İçi	106	174,645	1,648		
Toplam	107	175,296			

Grup	N	Ort.	Std. Sap.	Std. Hata
Öğretmen (1)	97	3,2887	1,2662	,1286
Yönetici (2)	11	3,5455	1,4397	,4341
Toplam	108	3,3148	1,2800	,1232

Madde 9'da belirtilen "Öğrencilerin ilgi, istek, bilgi ve becerileri yönünde yetiştirilmeleri ve geliştirilmeleri için gerekli çabanın gösterilmesini desteklemek." görevinin gerçekleşme düzeyine ilişkin değerlendirmede gruplar arasında anlamlı bir fark yoktur. (F=.395, p=.531).

Görevin gerçekleşme düzeyi iki grubun ortalaması ($\bar{x} = 3.31$) ile "kısmen" olarak çıkmıştır.

Tablo .16.

Madde 10' de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre,
Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı

Varyansın Kaynağı	S.D.	K.T.	K.O.	F	P
Gruplar Arası	1	2,410	2,410	1,256	,265
Gruplar İçi	106	203,470	1,920		
Toplam	107	205,880			

Grup	N	Ort.	Std. Sap.	Std. Hata
Öğretmen (1)	97	3,0515	1,3569	,1378
Yönetici (2)	11	3,5455	1,6348	,4929
Toplam	108	3,1019	1,3871	,1335

Madde 10’da belirtilen “Öğretim programlarının bütünlük içerisinde işlenmesi ve seviye farklılıklarına sebep olabilecek değişik uygulamalara yer verilmemesi için ilgili öğretmenler arasında gerekli koordinasyonun sağlanma düzeyine ilişkin rehberlikte bulunmak..“ görevinin gerçekleşme düzeyine ilişkin değerlendirmede gruplar arasında anlamlı bir fark yoktur ($F=1.256$, $p=.265$). İki grubun ortalaması ($\bar{x}=3.10$) ile, görevin “kısmen” gerçekleştiği yönündedir.

Tablo .17.

Madde 11’ de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre, Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı

Varyansın Kaynağı	S.D.	K.T.	K.O.	F	P
Gruplar Arası	1	3,471	3,471	,000	,996
Gruplar İçi	106	159,074	1,501		
Toplam	107	159,074			

Grup	N	Ort.	Std. Sap.	Std. Hata
Öğretmen (1)	97	2,9072	1,2083	,1227
Yönetici (2)	11	2,9091	1,3751	,4146
Toplam	108	2,9074	1,2193	,1173

Madde 11’de belirtilen “Öğretim programlarının bütünlük içerisinde işlenmesi ve seviye farklılıklarına sebep olabilecek değişik uygulamalara yer verilmemesi için ilgili öğretmenler arasında gerekli koordinasyonun sağlanma düzeyi hakkında

alınacak önlemleri belirlemek.“ görevinin gerçekleşme düzeyine ilişkin değerlendirmede gruplar arasında anlamlı bir fark yoktur ($F=.000$, $p=.996$). İki grubun ortalaması ($\bar{x} = 2.90$) ile, gerçekleşme düzeyi kısmandır.

Tablo .18.

Madde 12’de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre, Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı

Varyansın Kaynağı	S.D.	K.T.	K.O.	F	P
Gruplar Arası	1	1,553	1,553	1,259	,264
Gruplar İçi	106	130,697	1,233		
Toplam	107	132,250			

Grup	N	Ort.	Std. Sap.	Std. Hata
Öğretmen (1)	97	2,8763	1,1111	,1128
Yönetici (2)	11	3,2727	1,1037	,3328
Toplam	108	2,9167	1,1117	,1070

Madde 12’de belirtilen “Öğretim programlarının bütünlük içerisinde işlenmesi ve seviye farklılıklarına sebep olabilecek değişik uygulamalara yer verilmemesi için ilgili öğretmenler arasında gerekli koordinasyonun sağlanma düzeyi hakkında bakanlığa

bilgi sunmak.“ görevinin gerçekleşme düzeyine ilişkin değerlendirmede gruplar arasında anlamlı bir fark yoktur ($F=1.259$, $p=.264$).

İki grubun ortalaması ($\bar{x}=2.91$) ile, görevin “kısmen” gerçekleştiği yönündedir.

Tablo .19.

Madde 13’de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre,
Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı

Varyansın Kaynağı	S.D.	K.T.	K.O.	F	P
Gruplar Arası	1	,500	,500	,353	,554
Gruplar İçi	106	150,167	1,417		
Toplam	107	150,667			

Grup	N	Ort.	Std. Sap.	Std. Hata
Öğretmen (1)	97	2,8660	1,1870	,1205
Yönetici (2)	11	3,0909	1,2210	,3682
Toplam	108	2,8889	1,1866	,1142

Madde 13’de belirtilen “Öğretim programlarının bütünlük içerisinde işlenmesi ve seviye farklılıklarına sebep olabilecek değişik uygulamalara yer verilmemesi için ilgili öğretmenler arasında gerekli koordinasyonun sağlanma düzeyi hakkında bakanlığa bilgi sunmak.” görevinin gerçekleşme düzeyine ilişkin değerlendirmede gruplar arasında anlamlı bir fark yoktur ($F=.353$, $p=.554$). İki grubun ortalaması ($\bar{x}=2.88$) ile görevin “kısmen” düzeyde gerçekleştiği görüşü ileri sürülmüştür.

Tablo .20.

Madde 14’de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre,
Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı

Varyansın Kaynağı	S.D.	K.T.	K.O.	F	P
Gruplar Arası	1	,222	,222	,132	,717
Gruplar İçi	106	177,852	1,678		
Toplam	107	178,074			

Grup	N	Ort.	Std. Sap.	Std. Hata
Öğretmen (1)	97	2,5773	1,3216	,1342
Yönetici (2)	11	2,7273	1,0090	,3042
Toplam	108	2,5926	1,2901	,1241

Madde 14’de belirtilen “Okulun bulunduğu yörenin bir kültür merkezi konumuna getirilmesi için çalışmaların geliştirilmesi yönünde rehberlik yapmak.” görevinin gerçekleşme düzeyine ilişkin değerlendirmede gruplar arasında anlamlı bir fark yoktur ($F=.132$, $p=.717$). İki grubun ortalaması ($\bar{x} = 2.59$) ile, görevin “pek az” gerçekleştiği bildirilmiştir.

Tablo .21.

Madde 15’de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre,
Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı

Varyansın Kaynağı	S.D.	K.T.	K.O.	F	P
Gruplar Arası	1	,690	,690	,558	,457
Gruplar İçi	106	130,977	1,236		
Toplam	107	131,667			

Grup	N	Ort.	Std. Sap.	Std. Hata
Öğretmen (1)	97	3,0825	1,1243	,1142
Yönetici (2)	11	2,8182	,9816	,2960
Toplam	108	3,0556	1,1093	,1067

Madde 15’de belirtilen “Öğretmen ve yöneticilere gerekli planlama ve uygulamaların yapılıp yapılmadığının araştırmak.” görevinin gerçekleşme düzeyine ilişkin değerlendirmede gruplar arasında anlamlı bir fark yoktur ($F=.558$, $p=.457$).

İki grubun ortalaması ($\bar{x} = 3.05$) ile, görevin “kısmen” gerçekleştiği görüşü ortaya çıkmıştır.

Tablo .22.

Madde 16’de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre,
Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı

Varyansın Kaynağı	S.D.	K.T.	K.O.	F	P
Gruplar Arası	1	1,680	1,680	,010	,921
Gruplar İçi	106	181,835	1,715		
Toplam	107	181,852			

Grup	N	Ort.	Std. Sap.	Std. Hata
Öğretmen (1)	97	3,0412	1,2984	,1318
Yönetici (2)	11	3,0000	1,4142	,4264
Toplam	108	3,0370	1,3037	,1254

Madde 16’de belirtilen “Teftiş ve incelemeler sırasında mevzuattan sapma yolsuzlukları belirlemek.” görevinin gerçekleşme düzeyine ilişkin değerlendirmede gruplar arasında anlamlı bir fark yoktur ($F=.010$, $p=.921$). İki grubun ortalaması ($\bar{x} = 3.03$) ile, görevin “kısmen” gerçekleştiği yönündedir.

Tablo .23.

Madde 17’de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre,
Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı

Varyansın Kaynağı	S.D.	K.T.	K.O.	F	P
Gruplar Arası	1	,313	,313	,209	,649
Gruplar İçi	106	159,205	1,502		
Toplam	107	159,519			

Grup	N	Ort.	Std. Sap.	Std. Hata
Öğretmen (1)	97	3,1856	1,2190	,1238
Yönetici (2)	11	3,3636	1,2863	,3878
Toplam	108	3,2037	1,2210	,1175

Madde 17’de belirtilen “Teftiş ve incelemeler sırasında mevzuattan sapma ve yolsuzlukları yapan sorumlular hakkındaki durumu bakanlığa bildirmek.” görevinin gerçekleşme düzeyine ilişkin değerlendirmede gruplar arasında anlamlı bir fark yoktur ($F=.209$, $p=.649$). İki grubun ortalaması ($\bar{x} = 3.20$) ile, görevin “kısmen” gerçekleştiği bildirilmiştir.

Tablo .24.

Madde 18’de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre, Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı

Varyansın Kaynağı	S.D.	K.T.	K.O.	F	P
Gruplar Arası	1	9,750	9,750	,072	,789
Gruplar İçi	106	142,977	1,349		
Toplam	107	143,074			

Grup	N	Ort.	Std. Sap.	Std. Hata
Öğretmen (1)	97	2,9175	1,1607	,1179
Yönetici (2)	11	2,8182	1,1677	,3521
Toplam	108	2,9074	1,1563	,1113

Madde 18’de belirtilen “Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı’nı ilgilendiren konularla ilgili olarak yurt içinde ve yurt dışında inceleme ve araştırma yapmak.” görevinin gerçekleşme düzeyine ilişkin değerlendirmede gruplar arasında anlamlı bir

fark yoktur ($F=.072$, $p=.789$). İki grubun ortalaması ($\bar{x} = 2.90$) ile görevin “kısmen” düzeyde gerçekleştiği görüşü ileri sürülmüştür.

Tablo .25.

Madde 19’da Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre,
Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı

Varyansın Kaynağı	S.D.	K.T.	K.O.	F	P
Gruplar Arası	1	6,326	6,326	,006	,941
Gruplar İçi	106	120,244	1,134		
Toplam	107	120,250			

Grup	N	Ort.	Std. Sap.	Std. Hata
Öğretmen (1)	97	3,7526	1,0707	,1087
Yönetici (2)	11	3,7273	1,0090	,3042
Toplam	108	3,7500	1,0601	,1020

Madde 19’da belirtilen “Bakanlıkça gerekli görülmesi halinde kurs, seminer, konferans gibi mesleki çalışmalara katılmak.” görevinin gerçekleşme düzeyine ilişkin değerlendirmede gruplar arasında anlamlı bir fark yoktur ($F=.006$, $p=.941$). İki grubun ortalaması ($\bar{x} = 3.75$) ile, görevin “çoğunlukla” gerçekleştiği görüşü ortaya çıkmıştır.

Tablo .26.

Madde 20’de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre,
Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı

Varyansın Kaynağı	S.D.	K.T.	K.O.	F	P
Gruplar Arası	1	,154	,154	,107	,744
Gruplar İçi	106	152,171	1,436		
Toplam	107	152,324			

Grup	N	Ort.	Std. Sap.	Std. Hata
Öğretmen (1)	97	3,3299	1,1878	,1206
Yönetici (2)	11	3,4545	1,2933	,3900
Toplam	108	3,3426	1,1931	,1148

Madde 20’de belirtilen “Eğitim öğretim konuları ile mevzuatın uygulamasından doğan sorunlar üzerinde incelemeler yapmak.” görevinin gerçekleşme düzeyine ilişkin değerlendirmede gruplar arasında anlamlı bir fark yoktur ($F=.107$, $p=.744$).

Görevin gerçekleşme düzeyi iki grubun ortalaması ($\bar{x} = 3.34$) ile “kısmen” olarak çıkmıştır.

Tablo .27.

Madde 21’de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre,
Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı

Varyansın Kaynağı	S.D.	K.T.	K.O.	F	P
Gruplar Arası	1	,217	,217	,146	,703
Gruplar İçi	106	157,080	1,482		
Toplam	107	157,296			

Grup	N	Ort.	Std. Sap.	Std. Hata
Öğretmen (1)	97	3,3299	1,2138	,1232
Yönetici (2)	11	3,1818	1,2505	,3770
Toplam	108	3,3148	1,2125	,1167

Madde 21’de belirtilen “Görülecek yanlışlık ve eksikliklerin giderilmesi yollarını araştırmak.” görevinin gerçekleşme düzeyine ilişkin değerlendirmede gruplar arasında anlamlı bir fark yoktur. ($F=.146$ $p=.703$) İki grubun ortalaması ($\bar{x} = 3.31$) ile, görevin “kısmen” gerçekleştiği yönündedir.

Tablo .28.

Madde 22’de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre,
Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı

Varyansın Kaynağı	S.D.	K.T.	K.O.	F	P
Gruplar Arası	1	2,169	2,169	,000	,990
Gruplar İçi	106	151,213	1,427		
Toplam	107	151,213			

Grup	N	Ort.	Std. Sap.	Std. Hata
Öğretmen (1)	97	3,2680	1,1947	,1213
Yönetici (2)	11	3,2727	1,1909	,3591
Toplam	108	3,2685	1,1888	,1144

Madde 22’de belirtilen “İşlerin düzen içerisinde yürütülmesini sağlamak için önlemler belirlemek.” görevinin gerçekleşme düzeyine ilişkin değerlendirmede gruplar arasında anlamlı bir fark yoktur ($F=.000$, $p=.990$). İki grubun ortalaması ($\bar{x}=3.26$) ile “kısmen düzeyindedir.

Tablo .29.

Madde 23’de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre,
Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı

Varyansın Kaynağı	S.D.	K.T.	K.O.	F	P
Gruplar Arası	1	1,320	1,320	,010	,919
Gruplar İçi	106	134,903	1,273		
Toplam	107	134,917			

Grup	N	Ort.	Std. Sap.	Std. Hata
Öğretmen (1)	97	3,6907	1,1398	,1157
Yönetici (2)	11	3,7273	1,0090	,3042
Toplam	108	3,6944	1,1229	,1081

Madde 23’de belirtilen “Düşüncelerini bir raporla bakanlığa bildirmek.” görevinin gerçekleşme düzeyine ilişkin değerlendirmede gruplar arasında anlamlı bir fark yoktur ($F=.010$, $p=.919$). İki grubun ortalaması ($\bar{x} = 3.69$) ile, görevin “çoğunlukla” gerçekleştiği görülmektedir.

Tablo .30.

Madde 24’de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre,
Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı

Varyansın Kaynağı	S.D.	K.T.	K.O.	F	P
Gruplar Arası	1	,165	,165	,122	,727
Gruplar İçi	106	143,501	1,354		
Toplam	107	143,667			

Grup	N	Ort.	Std. Sap.	Std. Hata
Öğretmen (1)	97	3,4021	101785	,1197
Yönetici (2)	11	3,2727	1,0090	,3042
Toplam	108	3,3889	1,1587	,1115

Madde 24’de belirtilen “Okul ve kurumlardaki görevlilerin yeterlik, çalışma ve davranışlarını değerlendirmek.” görevinin gerçekleşme düzeyine ilişkin değerlendirmede gruplar arasında anlamlı bir fark yoktur ($F=.122$, $p=.727$). İki grubun ortalaması ($\bar{x} = 3.38$) ile, gerçekleşme düzeyi kısmendir.

Tablo .31.

Madde 25’de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre,
Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı

Varyansın Kaynağı	S.D.	K.T.	K.O.	F	P
Gruplar Arası	1	6,720	6,720	,040	,842
Gruplar İçi	106	179,340	1,692		
Toplam	107	179,407			

Grup	N	Ort.	Std. Sap.	Std. Hata
Öğretmen (1)	97	2,9175	1,3360	,1356
Yönetici (2)	11	3,0000	,8944	,2697
Toplam	108	2,9259	1,2949	,1246

Madde 25’de belirtilen “ Okul ve kurumlardaki görevlilerin başarılarını ve moral güçlerini artırıcı yardımlarda bulunmak.” görevinin gerçekleşme düzeyine ilişkin değerlendirmede gruplar arasında anlamlı bir fark yoktur ($F=.040$, $p=.842$). İki grubun ortalaması ($\bar{x} =2.92$) ile, görevin “kısmen” gerçekleştiği bildirilmiştir.

Tablo .32.

Madde 26’da Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre,
Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı

Varyansın Kaynağı	S.D.	K.T.	K.O.	F	P
Gruplar Arası	1	,228	,228	,112	,738
Gruplar İçi	106	214,772	2,026		
Toplam	107	215,000			

Grup	N	Ort.	Std. Sap.	Std. Hata
Öğretmen (1)	97	2,4845	1,4585	,1481
Yönetici (2)	11	2,6364	1,0269	,3096
Toplam	108	2,5000	1,4175	,1364

Madde 26’da belirtilen “Okul ve kurumlardaki çalışanların üst görevlere layık olanlarını belirlemek.” görevinin gerçekleşme düzeyine ilişkin değerlendirmede gruplar arasında anlamlı bir fark yoktur ($F=.112$, $p=.738$). İki grubun ortalaması ($\bar{x} =2.50$) ile “pek az” düzeyindedir.

Tablo .33 .

Madde 27’de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre,
Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı

Varyansın Kaynağı	S.D.	K.T.	K.O.	F	P
Gruplar Arası	1	3,532	3,532	2,542	,114
Gruplar İçi	106	147,320	1,390		
Toplam	107	150,852			

Grup	N	Ort.	Std. Sap.	Std. Hata
Öğretmen (1)	97	3,4021	1,1960	,1214
Yönetici (2)	11	4,0000	1,0000	,3015
Toplam	108	3,4630	1,1874	,1143

Madde 27’de belirtilen “Çalışma sonuçlarını rapor ve fezleke ile işin bitiminden itibaren 20 gün içinde ve usulüne uygun olarak Teftiş Kurulu Başkanlığına sunmak.” görevinin gerçekleşme düzeyine ilişkin değerlendirmede gruplar arasında anlamlı bir fark yoktur ($F=2.542$, $p=.114$). İki grubun ortalaması ($\bar{x} = 3.46$) ile, görevin “kısmen” gerçekleştiği görüşü ortaya çıkmıştır.

Tablo .34.

Madde 28’de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre,
Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı

Varyansın Kaynağı	S.D.	K.T.	K.O.	F	P
Gruplar Arası	1	1,665	1,665	1,131	,290
Gruplar İçi	106	156,002	1,472		
Toplam	107	157,667			

Grup	N	Ort.	Std. Sap.	Std. Hata
Öğretmen (1)	97	3,6804	1,2545	,1274
Yönetici (2)	11	4,0909	,7006	,2113
Toplam	108	3,7222	1,2139	,1168

Madde 28’de belirtilen “Kendilerine gelen yazılarla düzenledikleri rapor ve yazıların birer örneklerini saklamak.” görevinin gerçekleşme düzeyine ilişkin değerlendirmede gruplar arasında anlamlı bir fark yoktur ($F=1.131$, $p=.290$). İki grubun ortalaması ($\bar{x} = 3.72$) ile, gerçekleşme düzeyi çoğunlukladır.

Tablo .35.

Madde 29’da Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre,
Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı

Varyansın Kaynağı	S.D.	K.T.	K.O.	F	P
Gruplar Arası	1	9,567	9,567	,057	,812
Gruplar İçi	106	178,821	1,687		
Toplam	107	178,917			

Grup	N	Ort.	Std. Sap.	Std. Hata
Öğretmen (1)	97	3,6289	1,3016	,1322
Yönetici (2)	11	3,7273	1,2721	,3835
Toplam	108	3,6389	1,2931	,1244

Madde 29’da belirtilen “Kendilerine gelen yazılarla düzenledikleri rapor ve yazıların kaydı için defter tutmak.” görevinin gerçekleşme düzeyine ilişkin değerlendirmede gruplar arasında anlamlı bir fark yoktur ($F=.057$, $p=.812$). İki grubun ortalaması ($\bar{x} = 3.63$) ile, görevin “çoğunlukla” gerçekleştiği yönündedir.

Tablo .36.

Madde 30'da Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre,
Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı

Varyansın Kaynağı	S.D.	K.T.	K.O.	F	P
Gruplar Arası	1	,700	,700	,624	,431
Gruplar İçi	106	118,930	1,122		
Toplam	107	119,630			

Grup	N	Ort.	Std. Sap.	Std. Hata
Öğretmen (1)	97	3,8247	1,0705	,1087
Yönetici (2)	11	4,0909	,9439	,2846
Toplam	108	3,8519	1,0574	,1017

Madde 30'da belirtilen “Kanun, tüzük, yönetmelik ve mevzuatla verilen diğer görevleri yapmak.” görevinin gerçekleşme düzeyine ilişkin değerlendirmede gruplar arasında anlamlı bir fark yoktur. ($F=.624$, $p=.431$) İki grubun ortalaması ($\bar{x}=3.85$) ile, görevin “çoğunlukla” gerçekleştiği görüşü ortaya çıkmıştır.

Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

“Görevin daha etkin gerçekleştirilmesi için okul yöneticileri, ve öğretmenlerin önerileri nelerdir?” sorusuna ilişkin ankette bırakılan boşluğa anketleri cevaplayanlardan sadece üç öneri gelmiştir. Bu öneriler, “Müfettişler objektif kriterlere göre seçilmeli, teftiş sistemi yeniden yapılandırılmalı ve müfettişlerin öğretmenlere daha iyi rehberlik yapabilmeleri için önce müfettişlerin bu konuda üst eğitimden geçmeleri sağlanmalıdır.” şeklindedir. Bu öneriler isabetli önerilerdir. Ankete katılanlardan çok az öneri gelmesinin nedeni bu konuda ayrıntılı bilgiye sahip olmadıkları şeklinde, yorumlanabilir.

BÖLÜM 1V

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuçlar

1. Araştırma sonuçlarına göre “Okulun bulunduğu yörenin bir kültür merkezi konumuna getirilmesi için çalışmaların geliştirilmesi yönünde rehberlik yapmak.” görevi ile “Okul ve kurumlardaki çalışanların üst görevlere layık olanlarını belirlemek.”, görevlerinin tüm gruplarca en düşük düzeyde gerçekleştiği görüşü ortaya çıkmıştır.

Müfettişlerin iş yükünün fazla olması sebebi ile, bu tür sosyal çalışmaları desteklemeye yeterince zaman ayıramadıkları söylenebilir. Ayrıca görevde yükselme ile ilgili bazı problemlerin ortadan kaldırılmasında, öğretmen ve yöneticiler müfettişlerin, görevlerini yeterince yerine getirmediklerini düşünmektedirler.

2. Tüm gruplara göre “Kanun, tüzük, yönetmelik ve mevzuatla verilen diğer görevleri yapmak.” Görevi (çoğunlukla, $\bar{x} = 3.85$) ile en üst düzeyde gerçekleştirilen görev olarak ortaya çıkmıştır.

Bu görev içeriğinden de anlaşılacağı gibi bürokratik görevlerdendir. Araştırmanın genelinde de, yönetici ve öğretmenlerde bu kanının oluştuğu görülmektedir. Müfettişlerin kanun ve yönetmeliklerde belirtilen görevleri yapma zorunlulukları vardır. Kanun ve yönetmeliklerde bürokratik görevlerin çokluğu, bu düşüncenin oluşma nedeni olabilir.

3. Öğretmenlere göre “Okul ve kurumlardaki çalışanların üst görevlere layık olanlarını belirlemek.” Görevi (pek az, $\bar{x} = 2.48$) ile en alt düzeyde gerçekleşen görevdir. Üst görevlere yükselmenin objektif kriterlere dayanmaması ve bu konuda müfettişlerin fazla yetkili olmamaları, bu görevi yeterince yerine getirememesi nedeni olabilir.

4. Öğretmenlere göre “Kanun, tüzük, yönetmelik ve mevzuatla verilen diğer görevleri yapmak.” Görevi (çoğunlukla, $\bar{x} = 3.82$) ile müfettişlerin en üst düzeyde gerçekleştirdikleri görevdir. Tüm gruplara göre de en çok gerçekleşen bu görev bürokratik bir görevdir. Müfettişlerin bu tür görevlere daha çok zaman ayırdıkları söylenebilir.

5. Yöneticilere göre “Okul ve kurumlardaki çalışanların üst görevlere layık olanlarını belirlemek.” Görevi (kısmen, $\bar{x} = 2.63$) ile en alt düzeyde gerçekleşen görevdir. Öğretmenlere göre de, bu görev en alt düzeyde gerçekleşen görevdir. Müfettişlerin bu konuda fazla etkin olmamaları, bu şekilde bir görüşün ortaya çıkma nedenlerinden biri olabilir.

6. Yöneticilere göre “Kendilerine gelen yazılarla düzenledikleri rapor ve yazıların birer örneklerini saklamak.” Görevi (çoğunlukla, $\bar{x} = 4.09$) ile müfettişlerin en üst düzeyde gerçekleştirdikleri görevdir. Bu görevde müfettişlerin yapmak zorunda oldukları rutin, bürokratik görevlerdendir. Bundan şu sonuç çıkarılabilir:

Müfettişler yönetmeliklerde belirtilen ve yapmak zorunda oldukları, özellikle bir belge ile değerlendirilecek görevleri, üst düzeyde gerçekleştirmektedirler. Buna karşılık, herhangi bir belge ile kanıtlanmayacak, özellikle rehberlik yönü ağır basan görevleri yeterince yerine getirmemektedirler.

Öneriler

1. Eğitim, bireysel ve toplumsal gelişim ile ilgili olduğu için, devlet tarafından düzenlenmesi zorunluluktur. Çünkü eğitim bir kamu hizmetidir. Bu kadar önemli olan bir hizmetin iyi yürütülebilmesi, sürekli kontrol edilip, varsa aksaklıkların düzeltilmesi, eksikliklerin ise tamamlanması ile mümkündür. Bu görevin yapıldığı süreç denetim sürecidir. Bu nedenle denetimin önemi iyi kavranmalı, sistem çağdaş kanun ve yönetmeliklere dayandırılmalıdır.

2. Eğitim sistemini inceleyip, teftiş sisteminin bugün içinde bulunduğu durumu belirleyerek, müfettişliğe atanacak personelin seçiminde göz önünde bulundurulması gereken kişilik özelliklerinin saptanması gerekmektedir.

3. Müfettişler eğitim ve öğretimdeki çağdaş gelişmeleri yakından izlemeli, bilgilerini güncelleştirmelidirler. Müfettişlerin görevleri hakkında (Cengiz. 1992:12), şöyle demektedir; “Milli Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulundan ve Bakanlık Müfettişlerinden beklenen görev önemli, hayati ve terk edilemez niteliktedir. Müfettişlerin, bu görevi tam ve eksiksiz yapabilmelerini sağlayacak biçimde yeterli, etkili ve sürekli olarak hizmet öncesinde ve içinde yetiştirilmeleri şarttır.” Bunun için müfettişler göreve atanmadan önce ve görevde iken sürekli hizmetiçi eğitim ile desteklenmelidirler.

4. Müfettişlerin yüksek lisans ve doktora programlarına devam etmeleri teşvik edilmelidir.

5. Müfettiş sayısı arttırılmalı, halen görev yapan müfettişlerin görev yüklerinin azaltılması için gerekli tedbirler alınmalıdır.

6. Teftiş sırasında müfettişler öğretmenlerle işbirliği içinde olmalı, onların görüşlerini daha çok dikkate almalıdırlar.

7. Okulun ve çevresinin bir kültür merkezi olması için, müfettişler gerekli tedbirleri almalı, yapılacak faaliyetleri desteklemelidir.

8. Müfettişler rehberlik ve yetiştirme ile ilgili, çağdaş denetim ilkelerine uyan görevlere daha çok zaman ayırmalıdır.

9. Müfettişlerin görev ve yetkileri daha ayrıntılı bir şekilde ortaya konulmalı, görev gerçekleştirilirken kullanılan form ve belgelerde standartlaşma sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

- AÇIKALIN, Aytaç. (1998). **Toplumsal Kurumsal ve Teknik Yönleriyle Okul Yöneticiliği**. Ankara: Pagem Yayıncılık.
- ALKAN, Aydın. (1999). **Eğitim Yöneticiliği Sınavlarına Hazırlık ve Yetiştirme El Kitabı**. Ankara: Eylül Yayınevi.
- ALTINTAŞ, Rasim. (1980). **Liselerde Kurum Teftişi**. Ankara: Ankara Üniversitesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- ANKAY, Aydın ve diğerleri. (2001). **Yakın Doğu Üniversitesi Yüksek Lisans - Doktora Tezi Basım Yönergesi**. Lefkoşa.
- AYDIN, Mustafa. (1993). **Çağdaş Eğitim Denetimi**. Ankara: Pagem Yayınları
- AYTEKİN, Halil. (1997). **Türkiye Cumhuriyeti İle Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Eğitim Sistemlerinde Müfettiş Niteliklerinin Karşılaştırılması**. Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Doktora Tezi).
- B.M. Eğitim Bürosu, (1957). **XIX. Milletlerarası Eğitim Konferansı**. (Çeviren. Mehmet ARSLANTÜRK). İstanbul: Maarif Basımevi.
- BAŞAR, Hüseyin. (2000). **Eğitim Denetçisi**. Ankara: Pagem A Yayınevi.
- BAŞARAN, İbrahim Ethem. (1983). **Eğitim Yönetimi**. Ankara: Gül Yayınevi.
- BOZKURT, Emine ve diğerleri. (2002). **Eğitim Yöneticiliği ve Deneticiliği Sınavlarına Hazırlık**. Ankara: Anı Yayıncılık.

BURSALIOĞLU, Ziya. (1967). **Eğitim İdaresi**. Ankara: Ayyıldız Matbaası A.Ş.

.....(1978). **Eğitim Yönetiminde Teori ve Uygulama**. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.

..... (2000). **Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış**. Ankara: Pagem Yayınları.

BÜYÜKÖZTÜRK, Şener. (2002). **Veri Analizi El Kitabı**. Ankara: Pagem A Yayıncılık.

CAFOĞLU, Zuhale. (1996). **Eğitimde Toplam Kalite Yönetimi**. İstanbul: Serçe Matbaacılık.

CAN, Halil. (1992). **Organizasyon ve yönetim**. Ankara: Adem Yayıncılık.

CENGİZ, Cevdet. (1992). **Milli Eğitim Bakanlığı Bakanlık Müfettişlerinin Yetiştirilmesi ve Teftişin Geliştirilmesi**. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

CRAMER, J.F. ve diğerleri (1977). **Çağdaş Eğitim**. (Çev. Ferhan Oğuzkan), İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

DEMİRTAŞ, Hasan ve diğerleri. (2002). **Eğitim Yönetimi ve Denetimi Sözlüğü**. Ankara: Anı Yayıncılık.

DEVEBAKAN, Rıfat. (2001). *Müfettişler Rehberi, Öcümü? Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim*. Yıl.2. Sayı.17.

EMİNSEL, Aziz ve diğerleri. (1997). **Müfettişin El Kitabı**. Lefkoşa: KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Yayınları.

EREN, Erol. (2000). **Örgütsel Davranış ve Yönetim Psikolojisi**. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş.

ERGİT, Şükrü. (1999). **Milli Eğitim İle ilgili Mevzuat**. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.

FİDAN, Nurettin ve diğerleri. (1988). **Eğitim Bilimine Giriş**. Ankara: Repa Yayınları.

GÖKÇE, Feyyat. (1994). *Eğitimde Denetimin Amaç ve İlkeleri*. **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 10, 73-78.

GÖZÜBÜYÜK, Şeref. (1999). **Yönetim Hukuku**. Ankara: Turhan kitapevi.

KARASAR, Niyazi. (2002). **Bilimsel Araştırma Yöntemi**. Ankara: Nobel Yayın.

KAYA, Yahya Kemal. (1979). **Eğitim Yönetimi (Kuram ve Türkiye'deki Uygulama)**. Ankara: TODAİE Yayınları.

KKTC, Genel Kadro Yasası, (1981) **16 Sayılı Yasa Madde 11 Tahtında Tüzük**.

KÖYÜ, Nemci. (2001). **Eğitim Yöneticiliğine Hazırlama ve Yetiştirme Rehberi**. Ankara: Pagem A Yayıncılık.

MEB, Apk. (2002). **Milli Eğitim Sayısal Veriler 2001-2002**. Yay. Haz. Ali Osman YILDIZ ve diğerleri. Ankara: 4. Akşam Sanat Okulu Matbaası.

.....Şuraları. (1995). Ankara: **Milli Eğitim Basımevi**.

.....Tebliğler Dergisi. (1999). Ankara: **Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları**. Sayı:2505.

.....Teftiş Krl. Bşk. (1977). **Cumhuriyet Devrinde Milli Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu.** İstanbul: Millî Eğitim Basımevi.

.....Teftiş Krl. Bşk. (1997). **Ortaöğretimde Denetim Esasları.** Ankara: Millî Eğitim Basımevi.

MEMİŞOĞLU, Salih Paşa. (2002). “*İlköğretim Müfettişlerinin Denetimsel Davranışlarına İlişkin Öğretmen Görüşleri.*” **XI. Eğitim Bilimleri Kongresi.** Lefkoşa: 23-26 Ekim.

MEYDAN Larouse, (1981). İstanbul: **Meydan Yayınevi.** Cilt:9.

OĞUZKAN, Ferhan. (1993). **Eğitim Terimleri Sözlüğü.** Ankara: Emel Matbaacılık.

ÖZALP, İnan ve diğerleri. (2001). **Yönetim ve Organizasyon.** Eskişehir: Açık Öğretim Fakültesi Yayınları.

ÖZBEK, Oğuz. (1997). **Öğretmenlerin Ders Teftişi Etkinliklerinde Müfettişlerden Beklentileri ve Bu Beklentilerin Müfettişlerce Gerçekleştirilme Düzeyleri.** Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

ÖZDEMİR, Servet. (1998). **Eğitimde Örgütsel Yenileşme.** Ankara: Pagem Yayıncılık.

ÖZDİL, Kenan. (1997). **M.E.B. Bakanlık Müfettişlerinin Görevlerini Gerçekleştirme Düzeyleri.** Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

SAĞLAMER, Emin. (1985). **Eğitimde Teftiş ve Teknikler.** Ankara: Millî Eğitim Basımevi.

SU, Kamil. (1974). **Türk Eğitim Sisteminde Teftişin Yeri ve Önemi**. İstanbul: Millî Eğitim Basımevi.

TAYMAZ, Haydar. (1997). **Eğitim Sisteminde Teftiş**. Ankara: Gül Yayınevi.

TERZİ, Ali Rıza. (1996). **İlköğretim Müfettişlerinin Teftiş Sorunları**. Ankara: Gazi Üniversitesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

TODAİE, (1968). **Amme İdaresi Bülteni**. Ankara: Sayı:8.

TURAN, Hüseyin. (1999). **İlköğretim Müfettişleri Kurum Denetiminin Etkililiği**. Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

TÜKEL, Hayrettin. (1997). **İlköğretim Müfettişlerinin İş Doyumu**. Ankara: Gazi Üniversitesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

ÜNALDI, Selda. (2002). **KKTC İlköğretiminde Teftişin Yeterliliği**. Lefkoşa: Yakın Doğu Üniversitesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

YALÇINKAYA, Mustafa. (2002). *Yeni Öğretmen ve Teftiş*. **Milli Eğitim Dergisi**, Kış-Bahar. Sayı.153-154.

YASEMİN, <http://yasemin.meb.gov.tr/mebdata/mevzuat/html/55.html>- 83kb -2003.

**K.K.T.C.
YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM YÖNETİMİ DENETİMİ PLANLAMASI
VE EKONOMİSİ BİLİM DALI**

**EĞİTİM MÜFETTİŞLERİNİN
GÖREVLERİNİ GERÇEKLEŞTİRME DÜZEYLERİ
HAKKINDA YÖNETİCİ VE ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ
(GÜZELYURT ÖRNEĞİ)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
Nadir KARIK**

**Tez Danışmanı
Doç. Dr. Halil AYTEKİN**

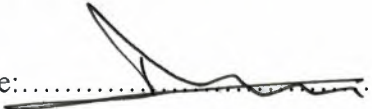
Lefkoşa - 2003

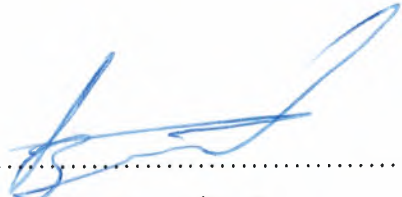

Eğitim Bilimleri Enstitü Müdürlüğü'ne

Nadir Karık'a ait "Eğitim Müfettişlerinin Görevlerini Gerçekleştirme Düzeyleri" adlı çalışma jürimiz tarafından Eğitim Yönetimi Denetimi Planlaması ve Ekonomisi Anabilim Dalında, oybirliğiyle YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan:
Prof. Dr. Levent KÖKER

Üye:
Doç. Dr. Halil AYTEKİN

Üye:
Yrd. Doç. Dr. Cem BİROL

Onay

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

30.06/2003
Yrd. Doç. Dr. Ahmet PEHLİVANLI
Enstitü Müdür Yardımcısı

ÖNSÖZ

Her millet tarihi, sosyal ve kültürel geçmişinden kuvvet alarak, problemlerini kendine göre çözmeye yarayacak cevaplar bulmaya çalışır. Bütün diğer sosyal kurumlar gibi, bir milli eğitim sisteminin de gelişmesi bir milletin hayatında arka planda görülen bu türlü faktörlerle sınırlanır ve tayin edilir. Bir memleketten başka bir memlekete ithal edilen eğitim reform ve uygulamaları, mahalli geleneklere ve uygulamalara intibak eğilimi gösterir; aksi halde bu reform ve uygulamalar tamamiyle ortadan kalkar veya günlük hayatta hiç ilişkileri kalmamış olur (Cramer, J. F, ve diğerleri, 1977:23).

Öğrencileri hayata hazırlayan, onların sosyal, psikolojik ve fiziksel gelişiminin, bilimsel ölçütler ışığında gelişmesine yardımcı olmayı amaçlayan bir kurumun iyi işlemesi, başarısı ya da başarısızlığının denetlenip değerlendirilmesiyle mümkündür.

Kurumsal amaçların gerçekleştirilmesinde denetim, büyük bir paya sahiptir. Denetim kurumsal amaçların gerçekleşme derecesinin saptanması, değerlendirilmesi, düzenlenmesi ve geliştirilmesi etkinliklerinden oluşan bir süreçtir. Eğitimsel denetim, eğitimsel amaçları gerçekleştiren ve etkin eğitim için ortam hazırlayan bir araçtır.

KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı örgüt yapısıyla ülkenin en geniş kamu kuruluşlarından. Kurumun faaliyetleri, çalışanları ve yapılan görev nedeniyle tüm toplumu ilgilendirir, etkiler.

KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı'nda denetim alt sistemi merkezde Teftiş kurulunda görevli müfettişler ile sistemi kontrol etmekte ve değerlendirmektedir.

Bu araştırmada KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı'na bağlı olarak görev yapan müfettişlerin Tüzük ve Yönetmeliklerde belirlenmiş görevlerini gerçekleştirme düzeyine ilişkin okul yöneticisi ve ğretmen görüşleri belirlenmiştir.

Araştırmanın giriş bölümünde yönetim, yönetimin özel alanı olan eğitim yönetimi, ile denetim ve eğitim denetimi kavramları alanyazım taranarak incelenmiştir. Bu bölümde ayrıca araştırmanın problem durumuna, problem cümlesine, alt problemlerine, sınırlılıklara ve önemine yer verilmiştir.

İkinci bölümünde araştırmanın yöntemi tanıtıldı.

nc bölümde araştırmada elde edilen bulgular ve bunların istatistik zmlmeleri verilerek bunlara ilişkin yorum ve öneriler belirtildi.

Araştırmamı yaparken birçok kişinin yardımını gördüm. Hepsine teşekkür ederim. Özellikle Enstitü Müdürümüz ve danışmanım Doç. Dr. Halil Aytekin'e Türkiye Cumhuriyeti Lefkoşa Büyükelçiliği Eğitim Müşaviri Mustafa Kuzucu'ya ve anketleri bizzat yanıtlayan ilgililere teşekkür ederim.

Araştırmamın denetimle ilgilenen kişilere ve bu alana, katkıda bulunması dileklerimle.

Haziran 2003

Nadir KARIK

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ONAY.....	i
ÖNSÖZ	ii
İÇİNDEKİLER.....	iv
ŞEKİLLER ve TABLOLAR LİSTESİ.....	vi
ÖZET.....	ix
SUMMARY.....	x
BÖLÜM I – GİRİŞ.....	1
Problem Cümlesi.....	17
Amaç.....	17
Alt Problemler.....	17
Sınırlılıklar.....	18
Sayıtlılar.....	18
Tanımlar.....	18
Önem.....	19
Kısaltmalar.....	19
Yurtiçinde Yapılan Araştırmalar.....	20
Yurtdışında Yapılan Araştırmalar.....	21
BÖLÜM II – YÖNTEM.....	27
Evren.....	27
Bilgi Toplama Aracı.....	28
Verilerin Çözümlemesi.....	29
BÖLÜM III – BULGULAR VE YORUMLAR.....	31
Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	31
İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	41
Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	45
Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	47
Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	67
BÖLÜM IV – SONUÇ VE ÖNERİLER.....	68
Sonuçlar.....	68

Öneriler.....	70
KAYNAKÇA.....	72
EKLER.....	77
Ek 1. Anket Örneği.....	78
Ek 2. Genel Ortaöğretim Dairesinden alınan izin örneği.....	82
Ek 3. İlköğretim Dairesinden alınan izin örneği.....	83

ŞEKİLLER VE TABLOLAR

ŞEKİLLER

Sayfa

Şekil 1: Müfettişlerin rol ve yeterlikleri.....	13
---	----

TABLolar

Tablo 1: Öğretmen Sayıları.....	16
Tablo 2: Anket Verilen Okullardaki Yönetici ve Öğretmen Sayıları.....	27
Tablo 3: Anketin Sayısal Olarak Değerlendirilmesi.....	28
Tablo 4: Müfettişlere Verilen Görevlerin, Öğretmenlere Göre Gerçekleşme Düzeyi	42
Tablo 5: Müfettişlere Verilen Görevlerin, Öğretmenlere Göre Gerçekleşme Düzeyi.....	44
Tablo 6: Müfettişlere Verilen Görevlerin, Yöneticilere ve Öğretmenlere Göre Gerçekleşme Düzeyi.....	46
Tablo 7: Madde 1’de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre, Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı.....	47
Tablo 8: Madde 2’de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre, Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı.....	48
Tablo 9: Madde 3’de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre, Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı.....	49
Tablo 10: Madde 4’de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre, Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı.....	49
Tablo 11: Madde 5’de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre, Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı.....	50
Tablo 12: Madde 6’da Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre, Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı.....	51
Tablo 13: Madde 7’de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre, Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı.....	51
Tablo 14: Madde 8’de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre, Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı.....	52

Tablo 15: Madde 9’da Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre, Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı.....	53
Tablo 16: Madde 10’da Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre, Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı.....	53
Tablo 17: Madde 11’de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre, Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı.....	54
Tablo 18: Madde 12’de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre, Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı.....	55
Tablo 19: Madde 13’de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre, Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı.....	56
Tablo 20: Madde 14’de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre, Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı.....	56
Tablo 21: Madde 15’de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre, Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı.....	57
Tablo 22: Madde 16’da Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre, Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı.....	58
Tablo 23: Madde 17’de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre, Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı.....	58
Tablo 24: Madde 18’de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre, Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı.....	59
Tablo 25: Madde 19’da Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre, Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı.....	60
Tablo 26: Madde 20’de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre, Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı.....	60
Tablo 27: Madde 21’de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre, Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı.....	61
Tablo 28: Madde 22’de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre, Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı.....	62
Tablo 29: Madde 23’de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre, Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı.....	62
Tablo 30: Madde 24’de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre, Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı.....	63

Tablo 31: Madde 25’de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre, Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı.....	63
Tablo 32: Madde 26’da Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre, Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı.....	64
Tablo 33: Madde 27’de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre, Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı.....	65
Tablo 34: Madde 28’de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre, Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı.....	65
Tablo 35: Madde 29’da Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre, Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı.....	66
Tablo 36: Madde 30’da Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre, Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı.....	67

ÖZET

Bu Yüksek Lisans çalışmasının amacı, KKTC Milli Eğitim Bakanlığı müfettişlerinin tüzük ve yönetmeliklerle belirlenen görevleri, ne derecede gerçekleştirdiklerine ilişkin okul yöneticileri ile öğretmenlerin görüşlerini belirlemektir.

Çalışmanın evreni KKTC Güzelyurt ilçe merkezindeki anaokulu, ilkokul ve ortaokulda görevli okul yöneticileri ile öğretmenlerdir. Veriler ilçe merkezindeki 5 okulun tümüne, tam örneklem metodu ile uygulanan anketten elde edilmiştir.

Toplanan veriler SPSS for Windows Computer Programı kullanılarak frekans, yüzde, aritmetik ortalama, standart sapma, varyans analizi, ve gruplar arası farklara Fisher testi kullanılarak bakılmıştır.

Araştırmada müfettişlerin yönetmeliklerde belirlenmiş görevlerini genel olarak, kısmen gerçekleştirdikleri tespit edilmiştir. Ancak bu görevlerden, klasik denetim anlayışına benzeyen bürokratik ve biçimsel olanlar daha üst düzeyde gerçekleştirilirken, çağdaş denetim anlayışına benzeyen, rehberlik yapma, öğretim liderliği, öğretimi iyileştirme gibi görevleri yeterince yerine getirmediklerine ilişkin görüşler, araştırma bulgularından anlaşılmıştır.

Görüşlerin bu şekilde oluşmasının en önemli nedeni, halen görev yapan müfettiş sayısının yeterli olmamasıdır. Bu durumu düzeltmek için müfettişlerin kadro sayıları artırılıp, gerekli atamalar yapılmalıdır. Ayrıca bu alanda yapılan çalışmalar teşvik edilmeli, araştırmalardan elde edilen bulgular dikkate alınmalıdır. Müfettişlerden beklenen rol ve davranışlar daha açık şekilde belirlenmelidir. Çağdaş denetim esasına dayalı eğitim programları açılmalı, müfettişlerin uzmanlaşması için Yüksek Lisans ve Doktora eğitimi almaları sağlanmalıdır.

SUMMARY

The purpose of this master thesis is to designate the ideas of the teachers about the performance of the Turkish Republic of Northern Cyprus, the ministry of education inspectors in carrying out their duties determined by the regulations and the directions.

The sample of the participants included in this study are the managers and the teachers of the central nursery, primary and the secondary schools in Güzelyurt. The data are provided through the questionnaires given to all of the five schools in the centre of the administrative district and applied by using the complete example method.

The data collected are analysed by using SPSS For Windows Computer Program, frequency, arithmetic mean, standart deviation, variance analyse and "Fisher Test" for differences between the groops.

At the end of the research , it was found out that the inspectors in general, partly carry out their duties they are supposed to do. However, while bureaucratic and clasical formal duties such as inspection is said to be carriedout at a higher level of frequency, the data collected showed that contemporary duties such as guidance, insruction leadership, reforming the education were not carried out sufficiently.

The most important reason why the ideas came out to be like this, is the fact that the number of the inspectors working, at present is not enough. To adjust this case, the number of the staff as an ispector should be increased and the necessary appointments should be done. Also studies done in this area should be encouraged and the findings obtained through the reseaches should be taken into consideration. The roles they should adopt and the behaviours expected from the inspectors should be defined more clearly. Training programs based on contemporary education views should be prepared for the inspectors and they should be provied with the opportunities to have Masters and Doctorate to specialize in their area.

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde yönetim, yönetimin özel bir alanı olan eğitim yönetimi ve süreci, eğitim denetimi, ile denetimi yapan elemanlar (müfettiş) üzerinde durulmaktadır. Daha sonra ise araştırmanın problem durumu, problem cümlesi, alt problemleri, sınırlılıkları ve önemine yer verilmektedir.

Yönetme ve yönetilme konusu tarih boyunca insanları en çok meşgul eden konular arasında yer almıştır. Kimi kaynaklar yönetim ilke ve kurallarının bundan dört bin yıl kadar önce başladığını söylemektedir (Aktaran: Özdemir, 1998:1).

Tarih boyunca insanlar ya yönetmiş, ya da yönetilmiştir. Her iki taraf da, birbirleri için çeşitli efsaneler ve sloganlar yaratmış ve yaşatmıştır. Bunların bir kısmı sağduyu, bir kısmı da bilim yoluyla ayıklanmıştır. Gerisi de, her ikisinin gelecekteki gelişmelerine kadar geçerli kalacaktır (Bursahoğlu, 1978:1).

Görüldüğü gibi yönetim olgusunun geçmişi çok eskilere dayanmaktadır. Bu kadar eskiye dayanan yönetim hangi alanları kapsar? Kimlerle ilgilidir? Bakılacak olursa:

Yönetim evrensel bir kavramdır. Önceden ne yapacağının kestirilmesi oldukça zor olan insanla uğraşır. İnsanın toplumsal yaşama gereği olan diğer kişilerle ilişkilerini, onların çeşitli etmenler altındaki davranışlarını inceler. Bu anlamda hepimiz birer yönetici sayılırız. Ustalığımızı, zamanımızı ve faaliyetlerimizi planlayıp, örgütler, onları yönlendirir ve kontrol ederiz. Böylece kendimizi yönetiriz. Ana babalar işlerini, ev faaliyetlerini ve çocuklarını yönetirler. Öğrenciler okulda

çeşitli konu ve derslerde başarılı olmak için zamanı kullanmayı yönetmek ve denetlemek zorundadırlar. Daha üst düzeyde ele alınırsa başhekim hastaneyi, müsteşar bakanlığını, ziraatçı çiftliğini, genel müdür şirketini, dekan fakültesini yönetmek durumundadır. Bu çeşitli uğraşlar farklı alanlara aitmiş gibi görünmekle birlikte hepsinin ortak yönü, farklı amaçlara yönelik örgütsel çabaların yönetilmesidir (Can, 1992:34).

Yönetim birden çok anlamı olan kavramlardandır. Yönetim kimi kez örgüt, kimi kez yönetsel etkinlikler, kimi kez de yönetme anlamında kullanılmaktadır. 1961 Anayasasında olduğu gibi, 1982 Anayasasında da yönetim çeşitli anlamlarda kullanılmıştır bunlar:

Anayasanın 125. maddesinde yer alan ‘İdarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolu açıktır’ kuralındaki ‘idare’ örgüt anlamında, anayasanın 126. maddesinde yer alan ‘İllerin idaresi yetki genişliği esasına dayanır’ kuralındaki ‘idare’ yönetsel etkinlik anlamında, anayasanın 123. maddesinde yer alan ‘İdare kuruluş ve görevleriyle bir bütündür ve kanunla düzenlenir’ kuralındaki ‘idare’ ise yönetimin hem örgütsel yönünü, hem işlevsel yönünü içine alacak biçimde geniş kapsamlı olarak kullanılmıştır (Gözübüyük, 1999:1).

Yönetimin alanı ve ilgilendirdiği kişiler açısından ne anlam taşıdığı inceledikten sonra, yönetimin amacı ve tanımları şöyledir.

“Eski bir yönetim bilimcisi olan Mary Parker Follet, yönetimi “insanlar vasıtasıyla iş yaptırma sanatı” olarak tanımlamıştır. Ünlü yönetim kuramcısı Peter Drucker ise yöneticilerin “örgütlerine yön verdiklerini, önderlik ettiklerini ve amaçları başarmak için organizasyon kaynaklarının nasıl kullanılacağına karar verdiklerini” ifade etmektedir (Aktaran: Özalp ve diğerleri, 2001:3). İnsanlar ve diğer kaynaklar vasıtasıyla iş yaptırmak, yön vermek ve önderlik etmek, yöneticilerin ne yaptıklarının açık ve yeterli bir cevabı olmaktadır. Bu faaliyetler yalnızca üst yöneticiler tarafından değil, aynı zamanda orta kademe ve alt kademe yöneticileri tarafından yerine getirilirler. Dahası, yönetim evrensel bir süreçtir; çünkü kar amaçlı olsun ya da olmasın her türlü organizasyonda, amaçları başarmak ve yüksek performans sağlamak için organizasyon kaynaklarını kullanır. Bütün bu

bilgilerin ışığında; yönetimi aşağıdaki gibi tanımlamak uygun olacaktır (Özalp ve diğerleri, 2001:3).

Yönetim, organizasyon kaynaklarının etkin ve yeterli biçimde planlaması, örgütlemesi, koordine edilmesi ve denetlenmesi yoluyla organizasyon amaçlarına erişilmesidir.

Öneminden dolayı konu ile ilgilenen bilim adamlarının çoğu çeşitli tanımlar yapmışlardır. Bu tanımlardan bir kaçına bakmakta fayda vardır.

Yönetim, bütün etkinliklerin günün şartlarına uygun olarak birbirleriyle iletişim içinde ve ortak bir amaç etrafında toplanarak belli hedefe yönlendirmelidir (Aktaran: Cafağlu, 1996:117).

Yönetim, örgüt amaçlarının gerçekleştirilmesi için, sorun çözme, planlama, örgütleme, koordinasyon ve değerlendirme gibi fonksiyonlara ilişkin ilke, kavram, teori, model ve tekniklerin sistematik ve bilinçli bir şekilde maharetle uygulanmasıyla ilgili etkinliklerin tümü (Demirtaş, 2002:172).

Yönetim bilimine bugünkü olgunluğunu kazandıran çeşitli yaklaşımlar, örgütsel amaçlara en etkili biçimde ulaşmanın yollarını araştırarak, yöneticilere oldukça zengin araçlar sağlamışlardır. Eğitim yönetimi de bu yaklaşımlar ışığı altında gelişmiştir.

Eğitim yönetiminde insan ve madde kaynaklarını koordine etmek, yönetmek ve grup çalışmalarını yönlendirmek amacıyla kurallar geliştirmek esastır. Bu amaçla, eğitim yönetiminde genel yönetim ve kamu yönetimi alanlarının kuram, ilke ve tekniklerinden yararlanılır. Eğitim kurumlarında eğitim programlarının etkili bir şekilde uygulanması, öğrenci hizmetleri, personel yönetimi, bütçeleme işleminin yürütülmesi, bina araç ve gereçlerinin verimli bir şekilde kullanılması, için yöntemler gerçekleştirir ve yönetim süreçlerinin (karar, planlama, örgütleme, koordinasyon,

iletişim, teftiş ve değerlendirme) etkili bir şekilde işletilmesi yolları aranır (Fidan, 1988:51).

Böylece yönetim için önceki sayfalarda verilen tanımlar, Eğitim yönetimi içinde geçerliliğini korumaktadır.

Eğitim yönetimi kamu yönetiminin özel bir alanı olarak düşünölebilir. Gerçekte, eğitim faaliyetleri, özel sektöre bırakıldığı durumlarda bile, devletin gözetim ve denetimi ile sınırlandırıldığı için bir kamu görevidir. Eğitim örgütleri, temsili siyasi organlar tarafından saptanmış olan eğitim politikaları çerçevesinde eğitim ve öğretim faaliyetlerinde bulunurlar. Eğitim yönetimi ve onun alt dalı olan okul yönetimi, devletin eğitim politikalarını ve yetkili organların bu politikalar doğrultusunda saptadığı genel ve özel eğitim amaçlarını gerçekleştirmekle yükömlüdür (Kaya, 1979:37).

Eğitim yönetimi, kamu yönetiminin özel bir alanı olarak düşünölmesi gerektiği halde, pratikte durumun böyle olmadığı görölmektedir. Bu konuda Bursalıoğlu (2000:6) şöyle demektedir. “İleri memleketlerdeki hızlı gelişmeler, birçok bilim ve alanlarda olduğu gibi, eğitimde dallanma ve uzmanlaşmaya yol açmıştır. Bunun sonucunda, eğitim yönetimi ve teftişi, planlaması, program, rehberlik ölçme ve değerlendirme gibi uzmanlık alanları meydana gelmiş bulunmaktadır. Hatta bu uzmanlaşma o kadar ileri gitmiştir ki; temel eğitim, ilköğretim ortaöğretim, teknik öğretim, halk eğitimi gibi dallar, ayrı uzmanlık alanları olarak programlanmakta ve öğretilmektedir. Fakat memleketimizde, “Meslekte esas olan öğretenliktir.” Sloganından henüz vazgeçilemediğinden, ne bu uzmanlık alanlarının gelişmesi ne de bu alanlarda yetişmiş elemanlarımızın yerinde kullanılabilmesi şimdilik olanaklı görölmektedir. Bunun sonucunda, uzmanlık ve yeterlik gibi iki geliştirici öğeden yoksun kalan eğitim düzenimiz, bir deneme ve yanılma mekanizması içine sokulmuş ve düzenin sadece yapısında değil ürünün de beyin gücü savurganlığı artmış bulunmaktadır.”

Eğitim sistemi ve eğitim yönetimi kavramları, eğitimin bütünü ile ilgilidir. Eğitim yönetimi, sistemi bütün olarak çözümleme ve birleştirmeyi amaçlar (Aktaran: Açıkalın, 1998:2).

Eğitim yönetimi ve denetimi sözlüğünde Demirtaş (2002:52), Eğitim yönetimini şöyle tanımlamaktadır. 1- “Eğitim Yönetimi, eğitim sisteminin amaçlarını

planlanan düzeyde gerçekleştirebilmek için çalışan bir bilim dalı.” 2- “Eğitim Yönetimi, eğitim sistemini, mevcut kaynakları en etkili bir şekilde kullanarak, önceden belirlenen temel amaçlara ulaşabilmek için yapılan etkinlikler.”

Görüldüğü gibi eğitim yönetimi tarifleri, genel yönetim tarifleri ile paralellik göstermektedir. Tariflerin ortak özelliği eğitim yönetiminin, yönetimin özel bir alanı olduğu, yönetim süreçlerinin eğitim alanına uygulanması yönündedir.

Eğitim yönetiminin süreci bir sorun çözme sürecidir. Sorun çözme süreci en küçük yönetim sorunundan en büyük olanına kadar uygulanabilecek bir niteliktedir. Genel olarak bir sorun çözme süreci 1) yönetim sorununu görme, çözmeyi gerekseme, 2) sorunu tanıma , 3) çözüm seçenekleri arama, 4) eylemi kararlaştırma , 5) kararı uygulama, 6) çözümü değerlendirme basamaklarından oluşur.

Yönetim sürecinin içinde yer alan ama ayrı süreçler olarak da ele alınabilen yönetim süreçleri planlama, örgütleme, eşgüdümleme, iletişim ile denetleme, değerlendirmedir.

Planlama, eğitimin amaçlarını gerçekleştirebilmek için eğitim örgütüne gereken girdileri sağlama ve kullanma yollarını kararlaştırma sürecidir. Örgütleme, eğitimin amaçlarını gerçekleştirmek için gelecek girdileri sağlama ve bunları bütünleştirme sürecidir. Eşgüdümleme, elde bulunan tüm güçleri eğitimin amaçlarını gerçekleştirmek için yöneltmedir. İletişim, genel anlamda insanların birbirine anlam gönderme birbirini yanıtlama çabalarını içeren bir etkileşim sürecidir. Denetleme, eğitim planının gerçekleştirilmesi sırasında yapılanla yapılması gerekenin karşılaştırılması, plandan sapmaların önlenmesi sürecidir. Değerlendirme ise, yapılan işin ya da yapanın değerini biçme, tanıma sürecidir (Başaran, 1983:81).

Yukarıdaki bilgilerden de anlaşılacağı gibi denetim, yönetim süreçlerinin ayrılmaz bir parçasıdır.

Bozkurt (2002:41) “Denetim sistemi her karmaşık örgütte vardır. Bu bir örgütsel yönetsel zorunluluktur.” Demektedir. Bu zorunluluk denetim işlevinin

öneminden kaynaklanmaktadır. Bundan sonraki bölümde, araştırma konusunun alanı olan, denetim ve eğitim denetimi üzerinde duruldu.

Dikkat edilecek olursa kaynakların çeşidine göre, denetim veya teftiş kavramları kullanılabilmektedir. Bu konuda Başar (2000:8), “Denetim ve teftiş sözcükleri arasında, ikincisinin Arapça olması dışında bir farklılık yoktur, her ikisi de düzeltme-geliştirme amaçlı etkinlikler bütünüdür.” Demek suretiyle farklılık olmadığını belirtmiştir.

Genel olarak teftiş, kamu yararı adına, davranışı kontrol metotlarından biridir. Düzenleyici mekanizmalar arasında, en çok kullanılanıdır; çünkü önleyici veya düzeltici faaliyetler hakkında bilgi vermek, muvafakatı sağlamanın ilk şartıdır (Aktaran: Bursalıoğlu, 1967:87)

Denetimin tanımı değişik kaynaklara ve yazarlara göre çok çeşitli şekillerde yapılmıştır. Bunlardan bazıları:

Denetim, organizasyonun amaçlarına ulaşip ulaşmadığını ya da ne ölçüde ulaşıldığını araştırmak ve amaçlardan sapmalar olduğunda düzeltici önlemleri almaktır. Diğer yönetim fonksiyonlarının ne derecede başarıldığı denetimle anlaşılır (Özalp ve diğerleri, 2001:3).

Denetim, örgütsel eylemlerin kabul edilen amaçlar doğrultusunda, saptanan ilke ve kurallara uygun olup olmadığının anlaşılması sürecidir (Alkan, 1999:309).

Denetim, bağlı bulunduğu kuruluşun, amacına en verimli şekilde, zamanında ve mevcut hukuk düzenine uygun olarak ulaşılıp ulaşılmadığını, amaca yönelmede kullanılan yöntemlerin, yapılan işlem ve eylemlerin uygunluğunu, bunların verimli, etkinliği ve hizmet kalitesini sağlayıp sağlamadığını araştırmak ve kontrol etmek, ulaşılması gereken hedeften ve mevzuattan sapmalar varsa, bunları ve meydana geliş nedenlerini ortaya çıkarmak, bu sapmaların düzeltilmesi için uygulayıcıya ve kuruluşun başındaki yöneticiye ışık tutacak şekilde, olası çözümler arasından en iyi ve tutarlısını seçerek önerilerde bulunmak ve hizmetlerin örgütün amacına en uygun tarzda yürütülmesine yardımcı olmaktır (TODAİE, 1968:8).

Eğitim terimleri sözlüğünde ise denetim, eğitim ve öğretim çalışmalarının yürürlükteki yasa, tüzük, yönetmelik ve genelgelere göre yapılıp yapılmadığının incelenmesi, yoklanması ve soruşturulması (Oğuzkan, 1993:35) olarak tanımlanmaktadır.

Denetimin amaçları hususunda söylenenlerden bazıları şöyledir.

Bir örgütte hedeflenen amaçlara yönelik çalışmaların değerlendirilmesi, sistemin bütünlüğü ve çıktının kalitesi için çok Önemlidir, örgütte bütünlüğün sağlanabilmesi için çalışanlara rehberlik ve danışmanlık yapılması, sonrada amaçlara ulaşılma derecesinin denetlenmesi yönetsel, bir zorunluluktur, örgütlerde bu hizmetin tümünü kapsayan sürece teftiş (denetim), bu hizmeti yapana da müfettiş (denetmen) adı verilir.

Teftişin temel amacı, örgüt amaçlarının gerçekleştirilme derecesini izlemek ve sonuca ulaşabilmek için gerekli tedbirleri almaktır. Bu nedenle örgütün tüm faaliyetleri sürekli denetim ve kontrol altında tutularak, amaçların sağlıklı ve istenilen derecede yerine getirilmesine çalışılır. “Eğitimde teftiş, eğitim ve öğretimin amaçlarına uygun yöntemleri bulmak ve ürünün nitelik ve nicelik bakımından geliştirilmesini sağlama amacını güder” (Altıntaş, 1980:14).

Eren (2000:27), ise denetimin amacı hakkında şunları söylemektedir: “Denetimin amacı örgüt amaçlarını gerçekleştirmek için gerekli tedbirleri almaktır.”

Denetimin amacı çeşitli açılardan açıklanmaya çalışılmıştır. Denetim öğeleri açısından, (durum saptama, değerlendirme, düzeltme ve geliştirme) eğitim denetiminin amaçları, aşağıdaki biçimde sıralanabilir.

1. Derslerin, okulun ve eğitimin amaçlarına ulaşma derecesini belirlemek, değerlendirmek ve gerekli düzeltme ve geliştirme çalışmalarına katkıda bulunmak.
2. Ders amaçlarının gerçekleştirilmesinde okul ve eklentilerinin fiziksel durumunun; (ısı, ışık, nem, kullanım alanı...gibi) eğitim ortamına uygunluğunu belirlemek değerlendirmek, uygun olmayan eğitim ortamının düzenlenmesine ve geliştirilmesine katkıda bulunmak.
3. Gerçekleştirilmesinde zorluk çekilen ders, okul, eğitim ve denetim amaçlarını tespit etmek, değerlendirmek, uygun olmayan eğitim ortamının düzenlenmesine yardımcı olmak.
4. Ders ve konuların öğrencinin gelişim düzeyine uygunluğunu belirlemek, değerlendirmek, gerekiyorsa yeniden düzenlenmesine yardımcı olmak.
5. Kullanılan yöntem ve tekniklerin amaç ve konulara uygun olma durumunu belirlemek, uygulamaları değerlendirmek geliştirilmesi için çaba göstermek.
6. Araç ve gereçlerin zamanında, ders ve konuların özelliklerine göre kullanılma durumunu belirlemek, değerlendirmek, varsa yanlış işleyişin düzeltilmesi ve geliştirilmesine yardımcı olmak.
7. Öğrenci başarısının uygun ölçme ve değerlendirme ve araçlarıyla ne düzeyde değerlendirildiğini belirlemek, değerlendirmek ve geliştirilmesi yönünde çaba harcamak.
8. Eğitim ortamının karşılıklı sevgi, saygı ve demokratik ilişkileri geliştirme esasına göre işleyiş durumunu belirlemek, değerlendirmek, gerekli ortamın yaratılmasına yardımcı olmak.
9. Öğretmenin yeterlik, yetenek, çaba, başarı düzeyi ve zümre öğretmenlerle olan işbirliğini belirlemek, değerlendirmek, geliştirilmesi için rehberlikte bulunmak.
10. Eğitim alanında gelişmelerin ve bilimsel çalışmaların, eğitim etkinliklerine yansıma durumunu belirlemek, değerlendirmek, eğitime yansımaya katkıda bulunmak.

11. Okul çevre etkileşimi ve eğitim etkinliklerinin çevreye olan katkılarını belirlemek, değerlendirmek, geliştirilmesine rehberlik etmek.
12. Eğitim kurumlarında görevli işgörenlerin çabaların düzeylerini tespit etmek, nesnel ölçütlere göre değerlendirilmeleri, yetiştirme ve gelişmeleri için hizmet içi eğitim dahil gerekli tüm çalışmalara katkıda bulunmak.
13. Eğitim hizmetlerinin yürütülmesinde eşgüdümeye verilen önemi tespit etmek, değerlendirmek, geliştirilmesine yardım etmek.
14. Eğitimle ilgili her düzeydeki sorunları saptamak, değerlendirmek ve çözümüne katkıda bulunmak.
15. Denetim kendini değerlendirme ve geliştirilmesine katkıda bulunmak. (Gökçe, 1994:76).

Denetimin amaçları kurumların, hayatını idame ettirebilmesi için mutlak ulaşılması gereken amaçlardır. Denetimin öneminden dolayı her dönemde amaçları açıklanmaya çalışılmıştır. Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilatıyla Milletler Arası Eğitim Bürosu tarafından Cenevre’de toplantıya çağrılan Milletlerarası Eğitim Konferansı 9 Temmuz 1956 tarihinde 19. oturumunu yapmış ve 16 Temmuz 1956 da aşağıdaki tavsiyeleri kabul etmiştir. Bu tavsiyelerden bir kısmı da, “Teftişin Hedefleri” başlığında denetimin amaçlarını kapsamaktadır. Bunlar;

1. Teftişin esas gayesi terbiye müesseselerinin randıman ve inkişafını her çareye başvurarak ilerlemek, maarif makamları ve okul çevresi arasında iki taraflı irtibatı temin etmek olmalıdır.
2. Teftiş, bir taraftan öğretmenlere ve halka maarif makamlarının okul politikası anlayışlarını ve eğitimin modern metotlarını anlatmayı, diğer taraftan yetkili makamlara da öğretmenlerin ve çevrenin ihtiyaç, tecrübe ve temayüllerini aksettirmeyi hedef tutan bir hizmet olarak nazarı itibare alınmamıştır.
3. Teftiş öğretmenlere, tekamüllerini kolaylaştırmak, zihni ve manevi yalnızlıklarını gidermek ve teşebbüslerinde, cesaretlerini kırmadan, fikir ve şahsiyetlerine

hürmet etmek suretiyle vazifelerini layikiyle ve tesirli bir şekilde gerçekleştirmeleri için gerekli çalışma vasıta ve imkanlarını teminde onlara yardım etmelidir.

4. Teftiş, öğrenci velileri arasında ve bütün çevrede öğretmenin şahsı etrafında sempati, anlayış ve hürmet havasının teessüsü için her gayreti göstermelidir. Öğretmenin çalışmalarına çevrenin maddi ve manevi iştiraki olmadıkça eğitimde gelişme beklenemez (B.M. Eğitim Bürosu, 1957:2).

Denetimin önemini Devlet Denetim Elemanları Derneğinin yayın organı olan Denetim Dergisinde aşağıdaki şekilde vurgulanmıştır:

Denetim, yalnız yanlışlığı ve yanlışlığı ortadan kaldırmaz, yalnız ayrılık ve çelişkiyi gidermez, yalnız haksızlığı ve haklılığı belirlemez, kişiliği ve erdemi korur. Ulusal ve toplumsal yararı vurgular. Devlete ışık tutar, zararları önler. Hukuksallığı güçlendirir. Çalışma gücünü artırır. Kötülükleri, yozlaşmaları, sakıncaları durdurur. Daha başka yararlarıyla devlet işlerinin aydınlığı niteliğindedir. Yasal gücün ve yaptırımların etkinliği böylece sağlanır. Devlete güven böylece artar. Denetim olgusu, sorumluluk bilincinin, görev anlayışının, çalışma duygusunun itici gücüdür. Anayasa yargı denetiminden belediyelerin kent işlerine kadar her alanda yapıcı denetimler geleceğimizi daha başarılı daha mutlu kılacaktır. Unutulmamalıdır ki denetim, bir baskı aracı ve yöntemi değil, sürekli bir eğitimidir (Aktaran: Taymaz, 1997:4).

Eğitim sisteminde teftişin rol alanları esas alınarak yapılan aşağıdaki tanım, teftişin önemini belirtmektedir.

Teftiş, yapılan çalışmaları denetlemek ve değerlendirmek, daha verimli hâle getirilmelerini sağlamak için ilgililere önerilerde bulunmak, kurumdaki personele çalışmalarında ve yetişmelerinde rehberlik yolu ile yardımda bulunmak gibi geniş bir hizmet alanıdır. Ayrıca meydana gelen disiplin ve yasa dışı olayların soruşturma ve incelemelerini yaparak sonucun üst ve ilgili kademelere bildirilmesini de kapsar (Su, 1974:36).

Eğitim denetiminin özel bir alanı olan öğretmen denetimi de ayrı bir öneme sahiptir.

Eğitimin her kademesinde, ülkemizin hızlı kalkınması için gerekli olan iyi eğitilmiş insan gücünün yetiştirilmesi , temel hedeflerimizdendir. Bu temel hedefin ortak elamanı olan öğrenciyi, topluma ve onun özelliklerine uyumlu, okur-yazarlık becerilerini geliştirmiş, düşünme, analiz etme ve problem çözme yeterliliği olan, bilgi üretme ve bilgiyi verimli bir şekilde kullanabilme yeteneğine sahip, öğrendiğini davranışa dönüştüren, nitelikli bir insan olarak yetiştirmede öğretmene önemli görevler düşmektedir. Öğretmen; neyi, niçin ve nasıl öğreteceğini bilmeli, öğrencilerin aktif öğrenme çabası gösteren kişiler haline getirilebilmeli, etkinliklerinin amaca uygunluğunu ölçüp, sonuçlarını değerlendirerek, eksikliklerini giderebilmelidir. Bu sebeple; eğitim-öğretim çalışmalarındaki verimliliğin kontrol edilip, hedeflere hızla ulaşılabilmesi için öğretmenlerin yakından izlenmesi karşılaştıkları problemlerde kendilerine mesleki yardım ve rehberlikte bulunulması gibi pek çok yönleri ile öğretmen denetimi ayrı bir önem arz etmektedir (MEB. Teftiş Krl.Bşk, 1997:64).

Denetim çok önemlidir fakat, bu önem kendi başına bir anlam taşımaz. Denetim ancak kurumların amaçlarına ulaşmasına yardım ettiği ölçüde değer taşır. Bu konuda Aydın (1993:14) şöyle demektedir. “Denetim kendi kendine bir amaç değil, belli bir amaç için kullanılan bir araçtır. Öğretme ve öğrenme sürecini geliştirme sürecini geliştirmeyi amaçlayan denetimin, sürecin yer aldığı yapıyı amaçlar açısından dikkatle incelemek durumundadır.”

Yönetimin ve denetimin işlevleri birbirinden farklı olsa da, bu işlevler birbirini tamamladığında, kamu kurum ve kuruluşlarının daha etkin daha başarılı ve daha güvenilir bir yapıya kavuşacakları bir gerçektir (Köycü, 2001:104).

Yönetim ve onun alt alanı olan eğitim yönetimi içerisinde denetimin ne denli önemli olduğu ortadadır. Bu kadar önemli olan denetim işini ise müfettişler yapar, bu sebeple müfettişler ve araştırmamızın konusu da olan görevleri hakkında açıklama yapmakta fayda vardır.

Türk Milli Eğitiminde teftiş hizmeti aşağı yukarı Tanzimat devrinde başlar. 1846 tarihinde Mekatib-i Umumiye Nezareti kurulduktan sonra Sibyan okullarıyla Rüştîye okullarını denetlemek üzere Muin’ler tayin edilmişlerdir. Bunlara “Mektepleri teftiş etmek ve hocalara (Öğretmenlere) yol göstermek” gibi görevler verilmiştir. 1862 tarihine kadar Muin sözcüğü müfettiş anlamında kullanılmıştır.

Ancak bu tarihten sonra okullarda denetleme hizmeti görenlere “Müfettiş denilmiştir (MEB. Teftiş Krl. Bşk, 1997:1).

Her ne ad ile olursa olsun eğitim tarihimizde denetim ve onu yapan kişilerin, çok eskiden beri mevcut olduğu görülmektedir.

Temel başvuru kaynaklarından ‘Meydan Larouse’ da müfettişi şu şekilde tarif edilmektedir;

Müfettiş, yürütülmekte olan bir hizmetin denetimini yapan ve bu konuda vardığı sonuçları, hizmeti yürüten teşkilatın merkezine birer rapor halinde bildirmekle görevli olan memur. (Meydan Larouse, 1981:126)

Bir başka tarifle:

Eğitim Müfettişi, değişik sistem, kurum ve kademelerde eğitim hizmetlerini denetleme yeterli olacak nitelikte kuramsal alanda ve uygulamada yetişmiş uzmandır (MEB. Şuraları, 1995:158).

Bir sistemin amaçlarına yönelik olarak çalışma durumunun değerlendirilmesi, sistemin bütünlüğü ve sistemden çıkan ürün için önem taşır. Sistemin alt sistemleri arasında bütünlüğün sağlanması ve her birine amaçlar doğrultusunda, bütünlüğü bozmadan rehberlik ve denetim yapılması zorunludur. Sistemlerde bu hizmetin tümünü kapsayan sürece teftiş, sürecinin uygulanış ve hizmeti gören elemana denetçi adı verilir. Dilimizde teftiş sürecinin uygulanış yer ve şekline göre denetim, kontrol, gözetleme, nezaret, muhasebe, tahkik, inceleme, araştırma, rehberlik, mesleki yardım, dayanışma ve yetiştirme denilebilmekte ve müfettiş içinde denetçi, denetmen, denetim elemanı, kontrolör, muhakkik, danışman ve rehber ünvanları kullanılmaktadır (Taymaz, 1997:43).

Yukarıdaki müfettiş tanımlarında da olduğu gibi, müfettiş tanımları genellikle yaptıkları rol ve yeterlilikle açıklanmaktadır. Bu durumda müfettişlerin yaptıkları rol ve yeterlilikler hakkında, açıklama yapmakta fayda vardır.

KKTC Müfettişlerinin yaptıkları görevlere, bakanlığın yayınlamış olduğu “Müfettişin El Kitabı” adlı eserde şu şekilde değinilmiştir:

Teftişin fonksiyonları, yapılan tanımlarda, belirlenen amaçlarda, objektif eğitim hukukunun ortaya koyduğu görev ve işlevde saklıdır. Bu açıdan bakıldığında, benzer adlandırmaların bir araya getirilerek teftişin, fonksiyonlarını altı ana başlık altında toplanması daha sağlıklı olur diye düşünülebilir. Bunlar; rehberlik, kaynaklılık, danışmanlık, liderlik, koordinatörlük ve değerlendiricilik (Eminsel, 1997:16).

Eğitim sisteminde müfettişlerin görevlerini yerine getirebilmeleri ve rollerini oynayabilmeleri için aranılan yeterlikleri kazanmış olmaları gerekir. Teftiş sisteminde müfettişin yerini, a) kendisine yasal olarak verilen görevler, b) görevini yerine getirme süreçleri, c) oynadığı roller, d) bu rolleri oynarken gösterdiği davranışlar belirler

Müfettiş yukarıdaki dört boyutta sıralanan görev, süreç, rol ve davranışları aşağıdaki modelde gösterilebilir (Aktaran: Taymaz, 1997:44).

Şekil .1.

Müfettişlerin rol ve yeterlikleri

Yukarıdaki modelde de görüldüğü gibi müfettişlerin görevleri başlıca dört bölümde incelenmiştir. İnceleme- Araştırma, Kurum ve Ders Teftişi, Rehberlik Mesleki Yardım ve Yetiştirme, Soruşturma. Bunlara bakılacak olursa:

İnceleme, bir konunun her yönü ile dikkatle, özenle ve titizlikle gözden geçirilmesidir. Bir olay yada olguyu ele alıp özelliklerini, ayrıntılarını anlatmaya, öğrenmeye ve açıklamaya çalışmaktır. Bu tanımlara göre, bir işi ya da bir konuyu özellik ve ayrıntılarıyla ele alıp anlamaya çalışmaya inceleme, sonunda düzenlenen rapora da inceleme raporu denir (Taymaz, 1997:65).

Araştırma, Problemlere güvenilir çözümler aramak amacı ile planlı sistemli olarak, verilerin toplanması, çözümlenmesi (analizi), yorumlanarak değerlendirilmesi ve rapor edilmesi sürecidir (Demirtaş, 2002:52).

Kurum teftişi, eğitim sistemimizdeki yeniliklerin ve gelişmelerin ilgili kurumlara iletilmesi, kurum çalışmalarını güçlendiren veya zayıflatan nedenlerin saptanarak gerekli önlemlerin yerinde ve zamanında alınması, insan gücü ve maddi olanakların yerinde ve verimli bir biçimde kullanılmasının sağlanması, eğitim ve öğretim etkinliklerinin güçlendirilmesi bakımından kurum teftişi, teftiş türlerinin en kapsamlı ve etili olanıdır

Taymaz (1997:129)'a göre ders teftişi, okullarda genel teftişler sırasında ya da bunlardan ayrı olarak yapılan, öğretmenlerin kendi aralarındaki yetişkinliğini, çalışmasını, uyguladığı yöntemleri, bunları uygulamadaki yeterliliği, öğrencilerin yetişme düzeylerini inceleyip değerlendirmeye yönelik teftiş türüdür.

Rehberlik, teftişte yapılan rehberlik, bireyin kendisini ve çevreyi tanıması, bireysel sorunları çözmesi, karar vermesi, bulunduğu ortama uyum sağlaması, kendisini geliştirmesi ve mutlu olması için yapılan çalışmalardır (Taymaz, 1997:84).

Mesleki yardım, bireyin meslek yaşamında karşılaştığı sorunları çözmesi, beklenen davranışları göstermesi, bir bütün olarak gelişmesi ve başarılı olması için yapılan çalışmalardır. Teftişte yapılan işbaşında eğitim ise, bireyin yetişme

noksanlığından kaynaklanan sorunları çözmesi, başarısızlığını ve uygulamadaki eksikliklerini gidermesi için gerekli bilgi, beceri ve tutumları kazandırma sürecidir (Taymaz, 1997:85).

Soruşturma, memur hakkında memurların disipline aykırı davranışları veya görevden uzaklaştırılmaları halinde ya da görevleriyle ilgili bir suç işlediklerinin iddia edilmesi üzerine, haklarında idarece başlatılan inceleme ve araştırma etkinliği (Demirtaş,2002:144).

Müfettişlerin görevlerini gerçekleştirme düzeyleri hakkında, araştırma yapılırken, yukarıda bahsedilen görevler, temel alınacaktır.

Müfettişlerin tüzük ve yönetmeliklerdeki bu görevlerini tam olarak yerine getirebilmeleri için sayısal olarak yeterli olmaları önemlidir. Örnek olarak T.C. Milli Eğitim Bakanlığı ilköğretim müfettişlerinin sayıları yönetmeliklerde şu şekilde tespit edilmiştir:

İllerin müfettiş ihtiyacı en çok; birinci ve ikinci hizmet bölgelerinde 90, üçüncü hizmet bölgesinde 80, dördüncü ve beşinci hizmet bölgelerinde 70 öğretmene bir müfettiş görevlendirilecek şekilde belirlenir. Buna göre yeterli müfettiş sayısına ulaşıncaya kadar, illerde bulunması gereken müfettiş sayısı her yıl atama ve yer değiştirme döneminden önce makam onayı ile belirlenir (Yasemin, 2003).

Bu yönetmeliğe göre T.C. Milli Eğitim Bakanlığı ilköğretim müfettişlerinin sayıları yeterlimidir? İnceleyecek olursa:

2001-2002 Öğretim yılında, ilköğretim müfettişlerinin görev alanına giren okulöncesi eğitim ve ilköğretim okullarındaki öğretmen sayıları toplam 390.002'dir. İlköğretim müfettişlerin sayıları ise 3009'dur (MEB, Apk. 2002:16-218). Bu durumda yaklaşık her bir müfettişe karşılık, 130 öğretmen vardır. Görüldüğü gibi müfettiş sayısı yönetmeliklerde belirlenenlerin çok altında kalmaktadır.

KKTC' Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığındaki duruma bakılacak olursa: Bakanlık Teftiş Dairesinden elde edinilen bilgilere göre, Teftiş Dairesinde 1 müdür, 2 başmüfettiş, 26 müfettiş ve 3 danışman kadrosu bulunmaktadır. Fakat dairede halen 1 müdür vekili, 10 müfettiş, ve 1 danışman görev yapmaktadır. Buna karşılık müfettişlerin görev alanına giren okullardaki görevli öğretmen sayıları aşağıdaki tabloda görüldüğü gibi 2962'dir. Bu durumda yaklaşık her bir müfettişe karşılık, 247 öğretmen mevcuttur. Görüldüğü gibi KKTC' Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı'nda müfettişlere karşılık gelen öğretmen sayılarının oranı, T.C. Milli Eğitim Bakanlığı ilköğretim müfettişlerine karşılık gelen öğretmen sayılarının oranından daha fazladır.

KKTC' Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı müfettişlerine ait kadroların tamamının dolu olması halinde bile bu oran bir müfettişe karşılık 93'tür. Bu durumda bile oranın yüksekliği ortadadır.

Tablo .1.
Öğretmen Sayıları.

Sıra	Bağlı Olduğu Daire	Öğretmen Toplamı
1	İlköğretim (Anaokulları Dahil)	1244
2	Genel Orta öğretim	1246
3	Mesleki teknik Eğitim	472
Toplam		2962

Bütün yönetim kademelerinde olduğu gibi eğitim yönetiminde de denetim, yönetimin vazgeçilmez bir sürecidir. Denetimi müfettişler yapar. Müfettişlerin görevlerini gerçekleştirme düzeyi ise denetimin başarı düzeyi ile paralellik gösterir. Bu yüzden müfettişlerin görevlerini gerçekleştirme düzeyleri hakkında bilgi sahibi olunması gereklidir.

Problem Cümlesi

Eğitim Müfettişlerinin görevlerini gerçekleştirme düzeyine ilişkin okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin görüşleri nelerdir? Bu görüşler arasında fark var mıdır?

Amaç

Bu araştırma KKTC Yakın Doğu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yönetimi, Denetimi, Teftişi, Planlaması, Ekonomisi Anabilim Dalı Tez hazırlama yönetmeliğine uygun olarak hazırlanmıştır. Amacı “ KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Müfettişlerinin görevlerini gerçekleştirme düzeyine ilişkin okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin görüşleri nelerdir? Bu görüşler arasında fark var mıdır?” tespit edilerek konu ile ilgilenenlere yardımcı olabilmektir.

Alt Problemler

1. KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Müfettişleri için öngörülen görev alanları nelerdir? Bu görevler alan ve kapsam açısından çağdaş denetim anlayışında öngörülen görev alan ve kapsamına uygun mudur?

2. KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Müfettişlerine verilen görevlerin;

a-Okul yöneticilerine,

b-Öğretmenlere, göre gerçekleştirme düzeyi nedir?

3. Okul yöneticilerine ve öğretmenlere, göre görevin gerçekleşme düzeyleri nedir?

4. Okul yöneticilerine ve öğretmenlere, göre görevin gerçekleşme düzeyine ilişkin belirlenen görüşler arasında fark var mıdır?

5. Görevin daha etkili gerçekleşmesi için okul yöneticileri ve öğretmenlerin önerileri nelerdir?

Sınırlılıklar

Araştırma problem alanının bütünlüğünde, araştırmacının imkanları çerçevesinde, aşağıdaki boyutları ile sınırlıdır.

1. Araştırmanın veri toplama alanı KKTC Güzelyurt ilçe merkezindeki, 1 bağımsız ortaokul, 3 ilkokul, 1 anaokulundaki okul yöneticileri ve öğretmenlerle sınırlıdır.

2. Sosyal bilimler alanındaki araştırmaların araç, yöntem ve insan ögesiinden kaynaklanan sınırlılıkları ile kullanılacak istatistiksel işlemlerin sınırlılığı, bu araştırma için de geçerlidir.

Sayıtlılar

Araştırmanın probleminin tanımlanmasında, yönteminin belirlenmesinde aşağıdaki sayıtlılardan hareket edilmiştir.

1. KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Teftiş kurulunca Müfettişlerine verilen görevler denetimin amacına uygun ve gözlenebilir niteliktedir.

2. Anket uygulanan okul yöneticileri ve öğretmenler müfettişlerin görevini yerine getirme konusunda görüş belirtebilecek düzeyde yaşantıları vardır.

Tanımlar

Öğretmen: KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı'na bağlı olarak ortaokul, ilkokul ve anaokulunda görev yapan öğretmenler.

Okul Yöneticisi: KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı'na bağlı olarak ortaokul, ilkokul ve anaokulunda görevli müdür ve müdür yardımcıları.

Müfettiş: KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Teftiş Kurulunda görevli müfettişler.

Önem

KKTC'de müfettişler ile ilgili araştırmaların az oluşu nedeniyle bu araştırmanın faydalı olacağı düşünülmektedir.

Müfettişlerin görevlerini gerçekleştirmesinde ortaya çıkan engellerin belirlenmesine katkı sağlayacağı beklenebilir.

Denetimin sorunları ile ilgilenenlere örnek olması, araştırma konusuna başka boyutlardan yaklaşması için, ipucu vermesi, çalışanları yönlendirmesi ve kolaylık sağlaması beklenir.

Diğer bir önemi ise, yönetmeliklerde belirtilen görev alanları ile çağdaş eğitim denetimine ilişkin alanyazında yer alan müfettiş görevlerine ilişkin çalışmalara ışık tutacağı düşünülmektedir.

Kısaltmalar

D : Sıralama

F : Frekans dağılımı.

KKTC: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti.

K.O : Kareler ortalaması.

K.T. : Kareler toplamı.

MEB: Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı.

N : Kişi sayısı.

Ort. ($\bar{x}$) : Ortalama.

P (p) : Anlamlılık.

S.D. : Serbestlik derecesi.

Std. Hata : Standart hata.

Std. Sap. (S.S.) : Standart sapma.

T.C.: Türkiye Cumhuriyeti.

Yurtiçinde Yapılan Araştırmalar

KKTC’nde konu ile ilgili fazla araştırma bulunmamaktadır. Ulaşılan araştırmalardan biri Yakın Doğu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yöneticiliği ve Deneticiliği Bölümünde Selda Ünaldı’nın yaptığı “KKTC İlköğretiminde Teftişin Yeterliliği” adlı yüksek lisans çalışmadır.

Selda Ünaldı araştırmasını Lefkoşa bölgesindeki yöneticilerin tamamı ile, tesadüfi örneklem yoluyla 9 ilkokulda görev yapan 155 öğretmene anket uygulaması yoluyla yapmıştır.

Araştırmanın amacı, teftiş sistemine istenilen sayı ve nitelikte müfettiş sağlamanın etkili yöntemlerini ortaya koymak, olarak açıklanmıştır.

Araştırmanın sonucunda yönetici ve öğretmenlerin, müfettişlerin görev öncesi ve sonrası hizmetiçi eğitimlerine ilişkin görüşleri değerlendirilmiştir. Müfettişlerin göreve atanmadan önce hizmetiçi eğitimden geçirilmeleri, göreve atandıktan sonra ise her beş yılda bir hizmetiçi eğitimden geçirilmeleri ve her yıl istekli olan

müfettişlere sertifika düzeyinde veya yüksek lisans, doktora düzeyinde uzmanlık eğitiminden geçirilmelerine imkan tanınması konularında yoğunlaştığı anlaşılmıştır.

Yurtdışında Yapılan Araştırmalar

Müfettişlerle ilgili, olarak Gazi Üniversitesi’den Hayrettin Tükel (1997) “İlköğretim Müfettişlerinin İş Doyumu” konulu yüksek lisans çalışmasında, öğretmenlerin ders teftişi etkinliklerinde, müfettişlerden beklentileri ve bu beklentilerin müfettişlerce gerçekleştirilme düzeylerini belirlemektir Araştırmanın, müfettiş ve öğretmenlerin ders teftişi konusundaki görüşlerini ortaya koyması dolayısıyla, müfettiş ve öğretmenlerin görevlerini etkili bir şekilde gerçekleştirmelerine, hataların giderilmesine ve teftiş sisteminin geliştirilmesine katkıda bulunması amaçlanmıştır. Araştırma evreni olarak Niğde il Merkezindeki resmi ilköğretim okullarında görevli öğretmenler ile bu ilde görevli ilköğretim müfettişleri alınmıştır.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular şu şekilde özetlenebilir.

1. Müfettişler iş doyumunu etkenlerinin tümünden "az" derecede doyum duymaktadırlar.
2. Cinsiyet ve kıdeme göre iş doyumunda ve iş doyumuna yönelik beklentilerde anlamlı bir fark görülmemiştir.
3. Hizmet öncesi alınan eğitim durumuna göre; iş ve niteliği etkeni ile yönetim ve değerlendirme etkeninde EYD mezunları ile lisans tamamlama (2 + 2) programı mezunu olanlar arasında .01 önem düzeyinde anlamlı bir farklılık ortaya çıkmıştır.
4. Yine hizmet öncesi alınan eğitim durumuna göre EYD mezunları ile hizmet içi eğitim programını tamamlayan müfettişler arasında örgütsel ortam ve sosyal konum etkeninde .01 önem düzeyinde anlamlı bir farklılık ortaya çıkmıştır.
5. Bütün müfettişler iş doyum etkenlerinin hepsinden yüksek düzeyde beklentileri

vardır. Ancak müfettişlerin ücret ve yan ödemeler etkeninden daha fazla beklenti duydukları tespit edilmiştir.

6. Müfettişlerin iş doyumu derecesi ile iş doyumuna yönelik beklentileri arasına .01 önem düzeyinde anlamlı farklılık ortaya çıkmıştır.

Araştırmacı, bu araştırma bulgularının ilköğretim müfettişlerinin işlerinden doyum sağlaması için alınacak önlemler ve oluşturulacak politikalar için veri olarak kullanılmasını ümit etmektedir.

Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nden, Ali Rıza Terzi (1996) İlköğretim Müfettişlerinin Teftiş Sorunları adlı yüksek lisans tezinde İlköğretim müfettişlerinin çalıştıkları örgüt yapısı, yönetici ve öğretmen davranışları ile teftiş sürecinin değerlendirme boyutunda karşılaştıkları sorunların neler olduğunun belirlenmesini amaçlamıştır. Araştırma evreni olarak Ankara İl Milli Eğitim Müdürlüğünde 1995- 1996 öğretim yılında çalışan ilköğretim müfettişleri alınmıştır. Araştırma, evrenin tümü üzerinde yapılmış, 102 ilköğretim müfettişine anket uygulanmıştır.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular şu şekilde özetlenebilir.

- 1- İlköğretim müfettişleri yetkilerini ve yetkileri ile sorumluluklarının denkliği yetersiz bulunmaktadır.
- 2- İlköğretim müfettişleri görevleri ile ilgili kararlara katılmadıkları yaptıkları önerilerin uygulamaya konulmadığı ve önerilerinin sonuçlarından kendilerine bilgi verilmediği görüşündedir.
- 3- İlköğretim müfettişleri, profesyonel gelişmelerini sağlayıcı imkanlardan yoksun oldukları,
- 4- Örgüt içi iletişimin iyi çalışmadığı,
- 5- Tarafsızlıklarını etkileyecek derecede yönlendirmelerle karşılaşmadıkları,

6- Göreve dönük ihtiyaçlarının karşılanmadığı görüşündedir.

7- İlköğretim müfettişleri, branş öğretmenleri ile ilgili çok, sınıf öğretmenleri ve okul yöneticileri ile ilgili olarak orta derecede sorunlarla karşılaşmaktadır.

8- İlköğretim müfettişleri orta derecede başarılı bir değerlendirme yapabildikleri görüşündedir.

9- Müfettişler arasında orta derecede uygulama birliği vardır. Araştırmacı, bu araştırma bulgularının ilköğretim müfettişliğinin mevcut durumunun değerlendirmesine yardımcı olacağını ümit etmektedir.

Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü'nden , Oğuz Özbek (1997) yüksek lisans araştırmasında “Öğretmenlerin Ders Teftişi Etkinliklerinde Müfettişlerden Beklentileri ve Bu Beklentilerin Müfettişlerce Gerçekleştirilme Düzeyleri'ni” araştırmıştır. Araştırmanın amacı, öğretmenlerin ders teftişi etkinliklerinde, müfettişlerden beklentileri ve bu beklentilerin müfettişlerce gerçekleştirilme düzeylerini belirlemektir. Araştırmanın, müfettiş ve öğretmenlerin ders teftişi konusundaki görüşlerini ortaya koyması dolayısıyla, müfettiş ve öğretmenlerin görevlerini etkili bir şekilde gerçekleştirmelerine, hataların giderilmesine ve teftiş sisteminin geliştirilmesine katkıda bulunacağı düşünülmüştür.

Diğer bir yüksek lisans araştırması ise Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü'nden Hüseyin Turan'ın (1999) “İlköğretim Müfettişleri Kurum Denetiminin Etkililiği” adlı çalışmasıdır.

Toplumun kalkınması ve çağdaşlaşmasında eğitimin vazgeçilmez bir yatırım olduğu gerçeğinin kabul edildiği günümüzde, etkili bir denetim alt sisteminin gerekliliği de, o denli vazgeçilmez bir olgudur.Etkili denetim, eğitim kurumlarının belirlenen amaçlara ilköğretim okullarında yapılan denetim türlerinin en kapsamlı ve en etkili olanı, kurum denetimidir. Kurum denetimi ile ilköğretim okullarında bina, tesis, araç ve gereçlerle ilgili işler, eğitim-öğretim, öğrenci, personel ve hesap-aynıyat gibi yönetim işlerinin denetimini kapsar.Etkili okullar, işgörenlerinin işten

doymu sağlanmış; verimli, yararlı ve yeniliklere açık; kısacası amaçlarını en üst düzeyde gerçekleştirebilen okullardır. Bu araştırmanın genel amadı, Türk Milli Eğitim Sistemi Teftiş alt sisteminin, kurum denetimindeki etkililik düzeyini tespit etmektir. Bu amaçla, Milli Eğitim Bakanlığı ilköğretim Müfettişleri Kurulu Yönetmeliği ve Milli Eğitim Bakanlığı ilköğretim Kurumla dayalı algılamalarına göre değerlendirilmiştir. Araştırmanın, ilköğretim okullarında etkili kurum denetiminin tüm boyutları ile tartışılmasına ve çözümler üretilmesine katkı sağlayacağı gibi, kurum denetiminin nesnel ölçölere bağlanması ve denetmenlerin seğıilmesine, yetiştirilmesine kaynaklık edebileceği düşünölmüştür. Araştırma, tarama modelindedir. Araştırmanın çalışma evreni, Türk Eğitim Sisteminin denetim alt sistemi olan ilköğretim müfettişleri ve ilköğretim okulu müdürleridir.

KKTC ve Türkiye’de yapılmış diğer bir araştırma, Halil Aytekin (1997) tarafından Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü’nde yapılan “Türkiye Cumhuriyeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Eğitim Sistemlerinde Müfettiş Niteliklerinin Karşılaştırılması” isimli doktora çalışmasıdır.

Bu araştırmada; Türkiye Cumhuriyeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde eğitim müfettişlerinin niteliklerini belirlemek, müfettişlerin kişisel ve uzmanlık nitelikleri ile teftiş sisteminin yapı ve işleyişi arasındaki ilişkiyi ortaya koymak ve iki ölke arasındaki teftiş sistemini karşılaştırmak için yapılmıştır. Araştırma kapsamına, 1995-1996 öğretim yılında Türkiye Cumhuriyeti’nin başkenti Ankara ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nin başkenti Lefkoşa’ da görev yapan mesleki ve teknik okullar dışında kalan öğretim kurumlarında görev yapan öğretmenler alınmıştır. Evrenden random yöntemiyle alınan toplam 2045 öğretmene, faktör analizi ve geçerlik güvenirlik çalışmaları ile gerçekleştirilen anket uygulanmış, bu anketlerden 1581’i geri dönmüş ve anketlerin bazıları veri işleme aşamasında değerlendirme dışı tutulmuş

Türkiye Cumhuriyeti müfettişleri ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti müfettişlerinin kişisel ve uzmanlık niteliklerine ilişkin öğretmen algılarında, KKTC müfettişleri lehine anlamlı farklılıklar saptanmıştır. Bu farklılıklardan bazıları aşağıda gösterilmiştir:

- 1- Öğretmen algılarına göre, Türkiye'de görev yapan müfettişlerle, KKTC' de görev yapan müfettişlerin kişisel nitelikleri arasında KKTC müfettişleri lehine farklılıklar bulunmaktadır.
- 2- Öğretmen algılarına göre Türkiye'de görev yapan müfettişlerle, KKTC'de görev yapan Müfettişlerin yöneticilik nitelikleri arasında KKTC müfettişleri lehine farklılıklar bulunmaktadır.
- 3- Müfettişlerin rehberlik ve denetim yapabilme boyutlarından oluşan görev boyutuna ait nitelikler arasında, Türkiye'de görevli öğretmen algılarıyla, KKTC' de görevli öğretmen algıları arasında, KKTC' de görevli eğitim müfettişlerinin lehine farklılıklar bulunmaktadır.
- 4- Müfettişlerin moral verme ve güdüleme boyutlarından oluşan, davranış boyutuna ait nitelikler arasında, Türkiye'de görevli öğretmen algılarıyla, KKTC' de görevli öğretmen algıları arasında, KKTC' de görevli müfettişler lehine farklılıklar bulunmaktadır.
- 5- Türkiye'de görev yapan müfettişlerle, KKTC'de görev yapan müfettişlerin değerlendirme yapabilme nitelikleri arasında KKTC müfettişleri lehine farklılıklar bulunmaktadır.

Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsünden Kenan Özdil (1997) yapmış olduğu yüksek lisans tezinde “M.E.B. Bakanlık Müfettişlerinin Görevlerini Gerçekleştirme Düzeyleri” ’ni araştırmıştır. Bu araştırmada bakanlık müfettişlerinin görevlerini gerçekleştirme düzeyi tespiti için, bakanlık müfettişlerin, okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin görüşlerine başvurulmuştur. Araştırmaya Edirne ili

merkez ilçedeki 12 lisedeki 264 öğretmen, ve okul yöneticisi, ile 100 bakanlık müfettişi katılmıştır.

Araştırma, bakanlık müfettişlerinin görev kapsamı ve bunun gerçekleşmesinde ortaya çıkan engellerin belirlenmesine yardımcı olacağı düşünülmüştür. Diğer yandan denetim sorunlarıyla ilgilenenlere örnek olması beklenmiştir. Araştırmanın diğer bir amacında denetçi görevlerine ilişkin yaklaşımları karşılaştırma ve görev alanlarının yeniden belirlenmesine ilişkin çalışmalara ışık tutacağına inanılmıştır.

BÖLÜM II

YÖNTEM

Bu araştırma KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı müfettişlerine, Teftiş kurulu tüzüğü ve Yönetmeliğinde belirtilmiş olan görevlerin gerçekleşme düzeyini saptamaya yönelik, görüş belirlemeye ilişkin bir betimleme çalışmasıdır.

“Görevin gerçekleşme düzeyi nedir?” Sorusuna ilişkin yönetici ve öğretmen görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır.

Evren

Araştırma evreni, KKTC’nin Güzelyurt ilçe merkezindeki anaokulu, bağımsız ortaokul ve ilkokullarda görevli öğretmen ile yöneticilerdir. Güzelyurt ilçe merkezindeki bu okullarda 13 yönetici ve 121 öğretmen görev yapmaktadır. Evrendeki sayının çok olmaması nedeniyle, anket çalışma grubundaki tüm yönetici ve öğretmenlere verilmiştir. Evrendeki çalışma grubunda yer alan okullardaki yönetici ve öğretmen sayıları liste halinde aşağıda belirtilmiştir.

Tablo .2.

Anket Verilen Okullardaki Yönetici ve Öğretmen Sayıları

Sıra	Okulun Adı	Yönetici Sayısı	Öğretmen Sayısı	Toplam
1	Maarif Anaokulu	1	8	9
2	Barış İlkokulu	2	12	14
3	Kurtuluş İlkokulu	2	22	24
4	Özgürlük İlkokulu	2	16	18
5	Şht. Turgut Ortaokulu	6	63	69
Genel Toplam		13	121	134

Evren ve örnekleme yer alan yönetici ve öğretmenlere verilen, anketlere ilişkin veriler aşağıdaki çizelgede gösterilmiştir.

Tablo .3.
Anketin Sayısal Olarak Değerlendirilmesi.

Anket Sayısı Gruplar	Evrendeki Sayı	Örneklem Verilen Anket Sayısı	Dönen Anket Sayısı	Değerlendirilen Anket Sayısı	Geri Dönüş Oranı (%)
Yöneticiler	13	13	11	11	84
Öğretmenler	121	121	100	97	82
TOPLAM	134	134	111	108	82

Bilgi Toplama Aracı ve Uygulanması

Veri henüz işlenmemiş kanıtlardır (Karasar, 2002). Araştırmanın problemi ve alt problemlere ilişkin veriler iki yöntemle toplanmıştır. Bunlar alanyazın taraması ve anket ile veri toplama yöntemidir.

Birinci alt problemin çözümüne ilişkin bilgiler araştırmacı tarafından alanyazın taraması yapılarak toplanmıştır. Burada, T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Bakanlık Müfettişleri ve İlköğretim Müfettişleri ile KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Müfettişlerinin Tüzük ve Yönetmeliklerdeki görevleri incelenmiş, Çağdaş eğitim denetimindeki görevlerle karşılaştırılarak değerlendirilmiştir.

Diğer alt problemlere ilişkin veriler anket ile toplanmıştır. Anket daha önce aynı isimli araştırmayı Edirne ilinde yapan Kenan Özdil'in Yüksek Lisans Tezinde kullandığı anketin uyarlanması ile oluşturulmuştur. Adı geçen araştırmacı bu anketi hazırlarken uzman görüşüne başvurmuş, ayrıca Kırklareli Kepeztepe Anadolu

Öğretmen Lisesi öğretmen ve yöneticilerden oluşan bir gruba anket sorularının anlaşılabilirliğini test ettirmiş ve sonuçları olumlu bulmuştur.

Anket uygulanırken araştırmacı, okullara bizzat giderek okul yöneticileri ile görüşmüş ve yöneticilere 13, öğretmenlere ise 121 adet anket bırakmıştır. Bu anketlerin yöneticilere verilenlerinden 11'i, Öğretmenlere verilenlerden ise 100 adedi geri alınmıştır. Öğretmenlerden alınan anketlerden 3'ünde, öğretmenlerin hiç teftiş görmedikleri anlaşıldığından değerlendirmeye alınmamıştır. Çünkü hiç teftiş görmemiş öğretmenlerin, görevlerin yapılması hakkında görüş belirtmeyeceği düşünülmektedir.

Anket Likert tipi ölçeğe göre düzenlenmiş ve beşli bir derecelemeyle gidilmiştir. Görevlerin yerine getirilme düzeyleri Tamamen (5), Çoğunlukla (4), Kısmen (3), Pek Az (2), Hiç (1) olarak ifade edilmiştir.

KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Müfettişlerinin, görevlerini gerçekleştirme düzeyine ilişkin görüşler, 30 soru ile, belirlenmeye çalışılmıştır. Anketin uygulanması için KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı, Genel Ortaöğretim Dairesi ile İlköğretim Dairesinden gerekli izinler alınmıştır.

Verilerin Çözümlemesi

Anket uygulaması ile elde edilen veriler SPSS for Windows paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. SPSS for Windows paket programı kullanırken Büyüköztürk (2002) kitabından faydalanılmıştır. Toplam 108 anketten elde edilen veriler değerlendirilerek frekans, ortalama, standart sapma, varyans analizi, ve gruplar arasında farkın olup olmadığına ilişkin Shiffo testi uygulanmıştır. Burada görevlerin gerçekleşme düzeyi, okul yöneticileri ve öğretmenlere göre ayrı, ayrı tabloları yapılarak frekansı, yüzdeleri ortalamalar ve standart sapmaları belirlenmiştir. Ayrıca her bir maddenin okul yöneticileri ve öğretmenlere göre gerçekleşme düzeyleri arasında farklılığın olup olmadığına varyans analizi ile $p < .05$

düzeyinde bakılmıştır. Elde edilen bulgular veri toplama aracında kullanılan beşli bölmenin dört eşit aralığı olduğu göz önüne alınarak, görevlerin yerine getirilme düzeyini belirten ortalamaların değerleri, 1.00-1.80 “hiç”, 1.81-2.60 “pek az”, 2.61-3.40 “kısmen”, 3.41-4.20 “çoğunlukla”, 4.21-5.00 “tamamen” biçiminde değerlendirilmiştir. Yorumlar yapılırken uzman görüşüne başvurulmuştur.

BÖLÜM III

BULGULAR VE YORUMLAR

Araştırmanın bu bölümünde probleme ilişkin olarak alanyazında belirlenen görevler belirtilmiş ve bu görevleri içeren anket uygulaması ile elde edilen verilerin istatistik analizi sonucu ulaşılan bulgular belirtilerek yorumlanmıştır.

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

19.02.1993 Tarih, 21501 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu Tüzüğü'nde Müfettişlerin görev ve yetkileri şu şekilde belirtilmiştir.

Müfettişlerin, Bakanın emri veya onayı üzerine. Bakan adına yapacakları işlerin başlıcaları şunlardır.

- a) Okullarımızda, millî ülkülerimizin yaşatılması, birlik ve beraberliğin devamı; gençlerin, ahlak disiplini içerisinde müsbet anlayışlı, çalışkan hoşgörülü, karakter sahibi ve yararlı yurttaşlar olarak yetiştirilmeleri yönünde alınması gerekli önlemlere ilişkin inceleme ve araştırmaları yapmak,
- b) Bakanlık teşkilatının her türlü faaliyet ve işlemlerinin teftiş, inceleme ve gerektiğinde soruşturmasını yapmak,
- c) Denetimler sırasında tespit edilen yanlışlıkların, eksikliklerin ve metod aksaklıklarının giderilmesi için gerekli gördüğü tedbirleri yerinde aldirmek,
- d) Denetlenen kurum ve kuruluşların, Türk Millî Eğitiminin amaçlarını gerçekleştirmek için yaptıkları çalışmalar ile etkinliklerinin yeterlik durumlarını

araştırmak, belirlenen noksanlıklarla ilgili olarak mevzuata dayalı açıklamalarla görevlilerin iş basında yetişmelerine katkıda bulunmak,

e) Öğrencilerin, Millî Eğitimin amaç ve ilkeleri doğrultusunda yetiştirilme derecelerini belirlemek; ilgi, istek, bilgi ve becerileri yönünde yetiştirilmeleri ve geliştirilmeleri için gerekli çabanın gösterilmesini desteklemek; öğretim programlarının bütünlük içerisinde işlenmesi ve seviye farklılıklarına sebep olabilecek değişik uygulamalara yer verilmemesi için ilgili öğretmenler arasında gerekli koordinasyonun sağlanma düzeyini kontrol etmek ve rehberlikte bulunarak, alınacak önlemleri belirlemek ve Bakanlığa bilgi sunmak.

f) Öğrencilere, millî değerlerimizin kavratılması, örf, adet ve geleneklerimizin benimsetilmesi ve okulun, bulunduğu yörenin bir kültür merkezi konumuna getirilmesi için çalışmaların geliştirilmesi yönünde rehberlik yapmak, öğretmen ve yöneticilerce gerekli planlama ve uygulamaların yapılıp yapılmadığını araştırmak,

g) Teftiş ve incelemeler sırasında, mevzuattan sapma ve yolsuzlukların belirlenmesi halinde, sorumluları hakkında tabi oldukları soruşturma usulüne uygun olarak gereğini yapmak ve durumu hemen Başkanlığa bildirmek,

h) Bakanlığı ilgilendiren konularla ilgili olarak, yurt içinde ve yurt dışında inceleme ve araştırmalar yapmak; Başkanlıkça gerek görölmesi halinde kurs, seminer, konferans gibi meslekî çalışmalara katılmak,

ı)Eğitim-öğretim konuları ile mevzuatın uygulanmasından doğan sonuçlar üzerinde incelemeler yapmak, görölcek yanlışlık ve eksikliklerin giderilmesi yollarını araştırmak ve işlerin düzen içerisinde yürütölmesini sağlamak için alınması gereken önlemleri belirlemek ve düşüncelerini bir raporla Bakanlığa bildirmek,

i) Okul ve kurumlardaki görevlilerin, yeterlik, çalışma ve davranışlarını değerlendirmek suretiyle başarılarını ve moral güçlerini artırıcı yardımlarda bulunmak, üst görevlere layık olanları belirlemek,

- j) Çalışma sonuçlarını, rapor veya fezleke ile işin bitiminden itibaren 20 gün içinde ve usulüne uygun şekilde Teftiş Kurulu Başkanlığına sunmak,
- k) (Değişik: 12/09/1998 - 2346i s. R.G.) Görevli gidecekleri yerlere hareketlerini, bu yerlere varış ve buradan ayrılışlarını telgraf veya faksla Başkanlığa bildirmek,
- l) Kendilerine gelen yazılarla, düzenledikleri raporlar ve yazıların birer örneklerini saklamak ve bunların kaydı için bir defter tutmak,
- m) Kanun, tüzük, yönetmelik ve mevzuatla verilen diğer görevleri yapmak (Ergit, 1999:367).

T.C. İlköğretim Müfettişlerinin görev ve yetkileri Ekim 1999 tarih ve 2505 sayılı tebliğler dergisinde yayımlanan yönetmelikte şu şekilde belirtilmiştir.

a) Rehberlik ve iş başında yetiştirme;

1) Her öğretim yılı başında ve sonunda, ayrıca gerektiğinde öğretim yılı içinde, öğretmenlerle meslekî toplantılar düzenlemek, eğitim öğretim ve yönetim ile ilgili olarak sorunların belirlenmesinde ve çözümünde rehberlik etmek,

2) Okul ve kurumlarda rehberlik amaçlı çalışmalarda belirlenen konuları, önerileri ile birlikte rehberlik tebliğine ve kurum teftiş defterine yazmak, tebliğin bir örneğini başkanlığa vermek,

3) Okul ve kurumların teftişinden sonra öğretmen ve yöneticilerle birlikte toplantı yapmak, eğitim öğretim ve yönetim ile ilgili sorunların çözümüne yönelik rehberlik etmek,

4) Meslekî yayınları ve meslekle ilgili gelişmeler ile mevzuat değişikliklerini izlemek, başkanlık veri tabanına katkıda bulunmak ve bu kapsamda bölgesindeki öğretmen ve yöneticilere rehberlik etmek,

5) Aday memurların yetiştirilmesine rehberlik etmek ve bu konuda verilen diğer görevleri yapmak,

6) Teftişi ile yükümlü bulunduğu öğretmenlere ve yöneticilere meslekî yardımlarda bulunmak ve iş başında yetiştirmelerine rehberlik etmek,

7) Teftiş, değerlendirme, inceleme ve soruşturma hizmetlerinde müfettiş yardımcılarının katılımını sağlamak ve yetiştirmelerine yardımcı olmak.

b) Teftiş ve Değerlendirme;

1) Türk millî eğitiminin genel amaç ve temel ilkelerine uygun olarak, okul ve kurumların amaçlarına göre öğrencilerin yetiştirilmeleri ile yetenek, bilgi ve becerilerinin geliştirilmesi durumunu,

2) Görev alanlarındaki okul ve kurumların eğitim, öğretim, yönetim ve diğer görevlilerinin mevzuata göre çalışmalarını,

3) Atatürk İlke ve İnkılâpları'nın, İstiklâl Marşı'nın, Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi'nin ve Öğrenci Andı'nın öğretilme ve kavratılma durumunu,

4) Bayrak, anma ve kutlama törenlerinin, eğitici çalışmaların mevzuatına uygun şekilde yapılıp yapılmadığını,

5) Her yönü ile eğitim-öğretim ve yönetim çalışmalarını,

6) Kurumun ve kurumdaki personelin kanun, tüzük, yönetmelik, yönerge ve programlarda belirtilen amaçları gerçekleştirme durumunu,

7) Eğitim-öğretim ve yönetim görevlilerinin çevre ile ilişkilerini,

8) Okul veya kurum personelinin yeterlilik ve verimliliklerini,

9) Okul aile birliği, okul kooperatifi ve kantininin kuruluş ve çalışmalarının mevzuatına uygun olarak yrtlp yürütülmediğini,teftiş etmek ve değerlendirmek.

10) Okul ve kurumlara ait bina uygulama bahçesi, arsa, arazi ve tesislerin amaca ve projeye uygun olarak kullanılıp kullanılmadığını teftiş etmek ve değerlendirmek; sonucunda belirlenen hususları nerileri ile birlikte okul veya kurumun teftiş defterine yazmak; gerektiğinde ayrıca kurum teftiş raporu düzenleyerek başkanlığa sunmak,

11) Teftiş edilen okul ve kurumlarda yönetici, ğretmen ve gerektiğinde diğer personel hakkında ayrı ayrı teftiş raporu düzenlemek.

12) Sicil amiri oldukları personel hakkında sicil raporu düzenlemek,

13) Teftiş bölgelerindeki okul ve kurumlar hakkında saptanan bilgileri zamanında ve eksiksiz olarak başkanlığa sunmak.

c) İnceleme

1) Başkanlıkça verilen veya teftiş sırasında karşılaşılan konularla ilgili inceleme yapmak,

2) Okul, ğretmen ve diğer personel ile ders araç ve gerekçelerine ilişkin ihtiyaçları belirleyerek başkanlığa bildirmek,

3) Okul ve kurumların açılma ve kapatılmalarına ilişkin inceleme raporu düzenlemek,

4) Bölgesinde okula devam etmeyen öğrencilerin devamsızlık nedenlerini araştırmak ve bu nedenlerin giderilmesi yönünde önerilerde bulunmak,

5) Okul ve kurumlardaki teftiş sistemi, eğitim ve öğretim yöntemleri, teftiş ve değerlendirme raporları ile diğer basılı defter ve kayıtların geliştirilmesi için çalışmalar yapmak, konu ile ilgili görüş ve önerilerinin kurul gündemine alınma isteğini başkanlığa bildirmek,

6) Okul ve kurumlar ile ilgili mevzuatın ve programların uygulanması sırasında karşılaşılan aksaklıkları, güçlükleri belirlemek ve başkanlığa bildirmek,

7) Okul ve kurumlarda özel eğitime yönelik uygulamaları mevzuatı çerçevesinde incelemek ve başkanlığa bilgi vermek,

8) Eğitimin sorunlarını belirlemek, çözüm ve önerileri geliştirmek ve niteliğini artırarak etkin ve verimli olarak gerçekleştirilmesine yönelik inceleme ve araştırma yapmak.

d) Soruşturma;

1) İl İdaresi Kanunu hükümlerine göre, valilikçe verilecek soruşturma emirleri gereğince resmî ve özel okul ile kurumlarda görevli öğretmen, yönetici ve diğer personel hakkında soruşturma yapmak,

2) İnceleme ve soruşturmaya yönelik çalışmalarında kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilerle doğrudan yazışma yapmak,

3) Verilen soruşturmaya zamanında başlamak ve kısa süre içinde tamamlayarak önerilerini fezleke veya rapora bağlayıp başkanlığa sunmak,

4) Bir olayın soruşturmasını yaptıkları sırada, aynı konuda başka soruşturmacı veya soruşturmacıların görevlendirilmesi durumunda; soruşturmanın birleştirilmesi için durumu bir yazı ile başkanlığa bildirmek,

5) Başlanılan bir soruşturmayı çeşitli nedenlerle tamamlayamama durumunda, gerekçesini yazılı olarak başkanlığa bildirmek,

6) Gerekli görülen defter, evrak, belge ve bilgileri, ilgili dairelerden istemek, incelemek sübut delil teşkil edenlerin asıllarını, diğer belgelerin örneklerini almak; asılları alınan belgelerin yerine mühür ve imzası ile onaylı birer örneğini dosyasında saklamak üzere ilgili daireye vermek,

7) Soruşturma alanına giren ilgililerin koruma ve sorumluluğu altındaki gizlilik dereceli de olsa her türlü evrak ve defterleri, para ve para hükmündeki senet, demirbaş eşya, ambar ve depolar ile kasa ve vezneyi görmek, incelemek, saymak ve gerekirse mühürlemek,

8) Soruşturmalarda, muhbir, şikâyetçi, sanık ve tanıkların celbi ve dinlenmesi gibi soruşturmanın gerektirdiği her türlü işlemlerin yerine getirilmesinde, "Memurin Muhakematı Hakkında Kanunu Muvakkat" ile "Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu" hükümlerine göre hareket etmek,

9) Görev alanı ile ilgili aldıkları şikâyet ve ihbar üzerine veya bizzat görmeleri durumunda, gecikmesinde zarar umulan ve delillerin kaybına meydan verebilecek hallerde delilleri toplayarak, olaya el koymak ve soruşturma emri istemek,

10) Düzenledikleri teftiş, inceleme ve soruşturma raporlarının birer örneğini özel dosyalarında saklamak,

11) Memurin Muhakematı Hakkında Kanunu Muvakkat kapsamına girmeyen konularda doğrudan Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunmak ve başkanlığa bilgi vermek. (MEB Tebliğler Dergisi, 1999:815).

KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Müfettişleri ise çalışmalarını Genel Kadro Yasası (16/1981 Sayılı Yasa), Madde 11 Tahtında Tüzüğün verdiği yetki ile

yapmaktadırlar. Bu tüzükte Müfettiş mevkisinin görev ve yetkileri aşağıdaki şekilde açıklanmıştır.

Görev ve Sorumluluk

1. Bir programa bağlı veya verilen direktif altında duruma göre Temel Eğitim, Ortaöğretim veya Mesleki ve Teknik Öğretim Kuruluşlarının ve bu kuruluşlarda branşı dahilindeki, öğretmenlerin teftişini yapar. Öğretim Kuruluşlarındaki her türlü faaliyetlerin yürürlükteki mevzuata ve Kıbrıs Türk Ulusal Eğitiminin amaçlarına uygun olarak yapılıp yapılmadığını denetler.
2. Ders teftişlerinde ve müessese teftişlerinde dikkate alınacak ortak esaslar çerçevesinde öğretmenlere rehberlik eder, yön verir, ve onları iş başında yetiştirir.
3. Genel olarak ve özellikle ihtisas dahilinde öğretmenlere eğitim ve öğretim konularında düzenlenen kurs, seminer ve benzeri faaliyetlerde kendine verilen görevleri yapar.
4. Teftişinden sorumlu bulunduğu öğretmen ve okul ile kuruluşlar hakkında en az yılda bir defa genel rapor ile tavsiyelerini verir.
5. Öğretmen Kuruluşlarının çalışmalarındaki gelişmeleri ve ihtiyaçları hakkında gerektiğinde raporlar düzenler.
6. Müdür ve Başmüfettiş tarafından kendisine havale edilen eğitim ve kültür konularında herhangi uygun görevi yapar.
7. Bakanlığın denetimine bağlı tüm kurum ve kuruluşların genel teftiş ve denetimi ile soruşturma hizmetlerini yürütmek amacı ile görevlendirebilir.
8. Görevlerinin ifasında Başmüfettişe ve Müdüre karşı sorumludur (KKTC, 1981:3).

Buraya kadar T.C. Milli Eğitim Bakanlığı , bakanlık müfettişleri ve ilköğretim müfettişleri ile KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Müfettişleri'nin yasa tüzük ve yönetmeliklerde belirtilen görevleri üzerinde durulmuştur. Bu görevlerin çağdaş denetim ilkelerine ne kadar uygun olduğunu anlayabilmek için, çağdaş eğitim denetimin özelliklerine bakmak gerekir.

Çağdaş Eğitim Denetiminin Özellikleri

Çağdaş ve bilimsel denetim anlayışına göre denetim sadece kontrol amaçlı değil, aynı zamanda sistemi ve eğitim öğretim sürecini geliştirmek amacıyla yapılır. Bu nedenle daha objektif ve sağlıklı bir denetim için sistemin bütün girdilerini dikkate almak gerekir. Buna göre Çağdaş Eğitim Denetiminin Özelliklerine bakılacak olursa:

1. Çağdaş eğitim denetiminin amaç ve yöntemi, var olan ve saptanan sorunun niteliğin, ortamın özelliklerini ve koşulları belirler. Önyargısızdır.
2. İlgili kişi ve mesleklerin tümüyle yapılacak işbirliğine dayanır.
3. Bilimsel ve yansızdır. Nesnel, olgu ve veriler esas alınır.
4. Güdüleyicidir. Öğretmenlerin güçlü yanları vurgulanır, yetersizliklerinin giderilmesine çalışılır. Gelişmede ilk adımın istekli olmak olduğuna inanılır.
5. Hem çözümleyici hem de birleştiricidir. Çalışmada her bir öge dikkate alınır.
6. Geçmişin çalışmaları ve geçmişteki deneyimlerden yararlanılır.
7. Çağdaş eğitim denetimi, teknik ve sosyal bir süreçtir.

Buraya kadar T.C. Milli Eğitim Bakanlığı , bakanlık müfettişleri ve ilköğretim müfettişleri ile KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Müfettişleri'nin yasa tüzük ve yönetmeliklerde belirtilen görevleri üzerinde durulmuştur. Bu görevlerin çağdaş denetim ilkelerine ne kadar uygun olduğunu anlayabilmek için, çağdaş eğitim denetimin özelliklerine bakmak gerekir.

Çağdaş Eğitim Denetiminin Özellikleri

Çağdaş ve bilimsel denetim anlayışına göre denetim sadece kontrol amaçlı değil, aynı zamanda sistemi ve eğitim öğretim sürecini geliştirmek amacıyla yapılır. Bu nedenle daha objektif ve sağlıklı bir denetim için sistemin bütün girdilerini dikkate almak gerekir. Buna göre Çağdaş Eğitim Denetiminin Özelliklerine bakılacak olursa:

1. Çağdaş eğitim denetiminin amaç ve yöntemi, var olan ve saptanan sorunun niteliğin, ortamın özelliklerini ve koşulları belirler. Önyargısızdır.
2. İlgili kişi ve mesleklerin tümüyle yapılacak işbirliğine dayanır.
3. Bilimsel ve yansızdır. Nesnel, olgu ve veriler esas alınır.
4. Güdüleyicidir. Öğretmenlerin güçlü yanları vurgulanır, yetersizliklerinin giderilmesine çalışılır. Gelişmede ilk adımın istekli olmak olduğuna inanılır.
5. Hem çözümleyici hem de birleştiricidir. Çalışmada her bir öge dikkate alınır.
6. Geçmişin çalışmaları ve geçmişteki deneyimlerden yararlanır.
7. Çağdaş eğitim denetimi, teknik ve sosyal bir süreçtir.

8. İnsan ve madde kaynaklarının etkili bir şekilde kullanılması ve geliştirilmesi amacıyla düzenlenir.
9. Tanılama, Değerlendirme ve geliştirme işlevindedir.
10. Üyelere saygılı, onlara eşitlik ve güven duygusu telkin eden bir personel politikası, sağlıklı ve etkili bir denetim için ön koşuldur. Bu durum, özellikle, bireysel katkıların dikkate alındığı, değerlendirdiği, bireylerin soru sorma hakkına sahip oldukları, örgüt ve eğitim programına ilişkin sorunlarını dile getirebildikleri bir ortam yaratılmasını hedefler. Teftiş sırasında bağlı olunan makamın temsil edildiği unutulmamalıdır (Alkan, 1999:312).

Çağdaş denetim, örgütsel beceriler kadar, insan ilişkilerini de kapsamaktadır. Zira insan ilişkileri teftiş hizmetlerinin görülmesinde çok önemlidir. Bunsuz gerçek bir teftiş programının başarıya ulaşması imkansızdır. İnsan ilişkileri, grup çalışmaları ve demokratik süreç başarılı bir teftişin destekleyici öğelerdir. Tabi bunlarsız da teftiş olur, fakat başarıya ulaşamaz (Sağlam, 1985:34).

Çağdaş eğitim denetiminin özellikleri her dönemde önemli olduğu çeşitli vesilelerle dile getirilmiştir. Türk milli eğitimine unutulmaz hizmetler yapmış olan T.C. Milli Eğitim Bakanlarından Hasan Âli Yücel' in konu ile ilgili bazı düşünceleri şöyledir:

1938 yılı sonunda Hasan Âli Yücel Millî Eğitim Bakanı olunca, İstanbul'da müfettişlerle bir toplantı yapar. O güne kadar sekiz bin ilköğretmenin meslekten ayrıldığını, bunda müfettişlerin tutumlarının büyük payı olduğunu söylemiş ve bu tutumu eleştirmiştir. "öğretmenle anlayışlı bir arkadaşlık, iş arkadaşlığı yapamıyorsunuz. Onları yönetmeliklerin ve kendi görüşünüzün bir robotu yerine koyarak, baskı altında tutuyorsunuz. Sevilecek ve beklenecek bir kişi olmaktan çıkıyor, kendinizi korkulacak bir öcü durumuna sokuyorsunuz. Yetersizlik arayan, gizli raporlar veren bir umacı oluyorsunuz." (Aktaran: Deveci, 2001:32).

Çağcıl denetimde öğretmen, eksikleri aranan bir kişi durumundan çıkarılarak öğretme ve öğrenme sürecinin geliştirilmesinde müfettişle ve diğer görevlilerle işbirliği yapan bir eğitimci olarak kabul edilmesi ön görülmüştür (Memişoğlu, 2002:3). Aynı konuda Yalçinkaya (2002) şöyle demektedir. “Teftiş görevlerinin daha yapıcı bir zihniyetle yerine getirilmesi sağlanmalı; teftiş her şeyden önce eğitici ve öğretici bir nitelik taşımalı, teftiş edilen işte hata bulmayı amaç bilen “avcı zihniyetli” teftiş şekli reddedilmelidir.

KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Müfettişleri ile T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Müfettişlerin yasa ve yönetmeliklerde belirtilen görev ve yetkileri arasında bir benzerlik görülmektedir. Fakat her ikisi de çağdaş denetim anlayışına uymamaktadır. Çünkü çağdaş denetim anlayışında bulunan liderlik, rehberlik ve yardım, değerlendirme, insan ilişkileri ve eğitimi iyileştirme gibi alanlara, yasa, tüzük ve yönetmeliklerde yeterince yer verilmemiştir.

Araştırmanın birinci alt problemine ilişkin bu bilgiler alanyazın taraması ile elde edildi. KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Müfettişleri ile T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Müfettişlerin görev ve yetkileri arasında bir paralellik görülmektedir. Bu sebeple araştırmanın anket kısmında daha önce T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Müfettişlerin görevlerini gerçekleştirme düzeylerini belirlemek için yapılan, geçerliliği ve güvenilirliği test edilmiş anket kullanılmıştır.

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi müfettişlere verilen görevlerin;

a) Öğretmenlere,

b) Okul yöneticilerine göre gerçekleşme düzeyi nedir? Sorusuna cevap aranmıştır. Aşağıda her bir grubun görüşlerine ilişkin bulgular ve yorumlar ele alınmıştır.

Tablo .4.
Müfettişlere Verilen Görevlerin, Öğretmenlere Göre Gerçekleşme Düzeyi

MADDE	- 5 -		- 4 -		- 3 -		- 2 -		- 1 -		S.S.	$\bar{x}$	D
	Tamamen	Çoğunlukla	Kısmen	Pek Az	Hiç								
	<i>f</i>					%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%			
MADDE 1	9	9,3	23	23,7	32	33	23	23,7	10	10,3	1,27	2,97	18
MADDE 2	16	16,5	24	24,7	27	27,8	17	17,5	13	13,4	1,27	3,13	11
MADDE 3	10	10,3	31	32	31	32	21	21,6	4	4,1	1,03	3,22	10
MADDE 4	14	14,4	22	22,7	25	25,8	28	28,9	8	8,2	1,07	3,06	15
MADDE 5	21	21,6	24	24,7	18	18,6	28	28,9	6	6,2	1,36	3,07	14
MADDE 6	13	13,4	22	22,7	30	30,9	23	23,7	9	9,3	1,25	3,07	14
MADDE 7	16	16,5	16	16,5	23	23,7	37	38,1	5	5,2	1,19	3,01	17
MADDE 8	16	16,5	26	26,8	29	29,9	20	20,6	6	6,2	1,15	3,26	9
MADDE 9	22	22,7	22	22,7	22	22,7	24	24,7	7	7,2	1,26	3,28	8
MADDE 10	20	20,6	17	17,5	22	22,7	24	24,7	14	14,4	1,35	3,05	16
MADDE 11	10	10,3	22	22,7	28	28,9	23	23,7	14	14,4	1,2	2,9	20
MADDE 12	7	7,2	21	21,6	34	35,1	23	23,7	12	12,4	1,11	2,87	21
MADDE 13	11	11,3	17	17,5	29	29,9	28	28,9	12	12,4	1,18	2,86	22
MADDE 14	12	12,4	11	11,3	23	23,7	26	26,8	25	25,8	1,32	2,57	23
MADDE 15	15	15,5	15	15,5	35	36,1	27	27,8	5	5,2	1,12	3,08	13
MADDE 16	15	15,5	22	22,7	28	28,9	16	16,5	16	16,5	1,29	3,04	16
MADDE 17	14	14,4	30	30,9	23	23,7	20	20,6	10	10,3	1,21	3,18	12
MADDE 18	9	9,3	20	20,6	36	37,1	18	18,6	14	14,4	1,16	2,91	19
MADDE 19	30	30,9	28	28,9	25	25,8	13	13,4	1	1	1,07	3,75	2
MADDE 20	20	20,6	24	24,7	26	26,8	22	22,7	5	5,2	1,18	3,32	7
MADDE 21	21	21,6	24	24,7	23	23,7	24	24,7	5	5,2	1,21	3,32	7
MADDE 22	20	20,6	19	19,6	31	32	21	21,6	6	6,2	1,19	3,26	9
MADDE 23	29	29,9	27	27,8	28	28,9	8	8,2	5	5,2	1,13	3,69	3
MADDE 24	22	22,7	22	22,7	32	33	15	15,5	6	6,2	1,17	3,4	6
MADDE 25	14	14,4	22	22,7	21	21,6	22	22,7	18	18,6	1,33	2,91	19
MADDE 26	15	15,5	11	11,3	14	14,4	23	23,7	34	35,1	1,45	2,48	24
MADDE 27	23	23,7	22	22,7	28	28,9	19	19,6	5	5,2	1,19	3,4	6
MADDE 28	32	33	27	27,8	21	21,6	9	9,3	8	8,2	1,25	3,68	4
MADDE 29	33	34	24	24,7	19	19,6	13	13,4	8	8,2	1,29	3,62	5
MADDE 30	33	34	27	27,8	26	26,8	9	9,3	2	2,1	1,07	3,82	1
TOPLAM												3,17	

a) Müfettişlere verilen görevlerin, öğretmenlerin görüşlerine göre gerçekleşme düzeylerine ilişkin bilgiler Tablo 4’de verilmiştir. Bulguların sunulmasında gerçekleşme düzeyi en yüksek ve en düşük olanları yorumlamaya alınmıştır. Tablo 4 incelendiğinde öğretmenlerin görüşlerine göre müfettişlere verilen görevlerden “hiç” ve “tamamen” düzeyde gerçekleşen görev olmadığı belirtilmektedir. Görevlerden çoğu “kısmen” düzeyde gerçekleştiği görüşü hakimdir. Madde 14 “Okulun bulunduğu yörenin bir kültür merkezi konumuna getirilmesi için çalışmaların geliştirilmesi yönünde rehberlik yapmak.” İle, Madde 26 “Okul ve kurumlardaki çalışanların üst görevlere layık olanlarını belirlemek.” Görevi öğretmenlere göre “pek az” gerçekleşmektedir.

Madde19 “Bakanlıkça gerekli görülmesi halinde kurs, seminer, konferans gibi mesleki çalışmalara katılmak.”, Madde 23 “Okul ve kurumlardaki görevlilerin yeterlik, çalışma ve davranışlarını değerlendirmek.”, Madde 28 “Kendilerine gelen yazılarla düzenledikleri rapor ve yazıların birer örneklerini saklamak.”, Madde 29 “Kendilerine gelen yazılarla düzenledikleri rapor ve yazıların kaydı için defter tutmak.”, ile Madde 30 “Kanun, tüzük, yönetmelik ve mevzuatla verilen diğer görevleri yapmak.” Görevleri öğretmenlere göre, çoğunlukla gerçekleşen görevlerdir. Bulgular yorumlanırken ortalama değerler esas alınmıştır. Öğretmenlerin tümüne göre görevlerin gerçekleşme düzeyi ($\bar{x} = 3.17$) ile “kısmen” düzeydedir.

Tabloda görüldüğü gibi genellikle bürokratik görevlerin “çoğunlukla” gerçekleştiği, buna karşılık çağdaş denetim anlayışına uygun görevlerin “kısmen”, ya da “pek az” gerçekleştiği görüşü hakimdir.

b) Müfettişlere verilen görevlerin yöneticilerin görüşlerine göre gerçekleşme düzeyine ilişkin bilgiler Tablo 5’te verilmiştir. Tablo 5 incelendiğinde yöneticilerin görüşüne göre müfettişlerin görevlerini gerçekleştirme düzeyleri “hiç”, “pek az”, “tamamen” düzeyde gerçekleşen görev olmadığı şeklindedir. Görevlerin büyük bölümü “kısmen” düzeyde (toplam 19 Madde) gerçekleştiği görüşü yöneticiler tarafından belirtilmiştir.

Tablo .5.
Müfettişlere Verilen Görevlerin, Yöneticilere Göre Gerçekleşme Düzeyi

MADDE	- 5 -		- 4 -		- 3 -		- 2 -		- 1 -		S.S.	$\bar{x}$	D
	Tamamen		Çoğunlukla		Kısmen		Pek Az		Hiç				
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%			
MADDE 1	2	18,8	3	27,3	3	27,3	2	18,8	1	9,1	1,27	3,27	9
MADDE 2	1	9,1	4	36,4	3	27,3	1	9,1	2	18,2	1,3	3,09	11
MADDE 3	1	9,1	5	45,5	4	36,4	0	0	1	9,1	1,03	3,45	7
MADDE 4	3	27,3	5	45,5	1	9,1	2	18,2	0	0	1,07	3,81	4
MADDE 5	2	18,2	4	36,4	3	27,3	0	0	2	18,2	1,36	3,36	8
MADDE 6	1	9,1	4	36,4	4	36,4	0	0	2	18,2	1,25	3,18	10
MADDE 7	1	9,1	2	18,2	5	45,5	1	9,1	2	18,2	1,22	2,9	13
MADDE 8	3	27,3	1	9,1	5	45,5	0	0	2	18,2	1,42	3,27	9
MADDE 9	3	27,3	4	36,4	2	18,2	0	0	2	18,2	1,43	3,54	6
MADDE 10	5	45,5	1	9,1	2	18,2	1	9,1	2	18,2	1,63	3,54	6
MADDE 11	2	18,2	1	9,1	4	36,4	2	18,2	2	18,2	1,37	2,9	13
MADDE 12	2	18,2	2	18,2	4	36,4	3	27,3	0	0	1,1	3,27	9
MADDE 13	1	9,1	4	36,4	2	18,2	3	27,3	1	9,1	1,22	3,09	11
MADDE 14	0	0	2	18,2	6	54,5	1	9,1	2	18,2	1	2,72	15
MADDE 15	1	9,1	0	0	7	63,6	2	18,2	1	9,1	0,98	2,81	14
MADDE 16	2	18,2	2	18,2	3	27,3	2	18,2	2	18,2	1,41	3	12
MADDE 17	2	18,2	4	36,4	2	18,2	2	18,2	1	9,1	1,28	3,36	8
MADDE 18	0	0	4	36,4	3	27,3	2	18,2	2	18,2	1,16	2,81	14
MADDE 19	3	27,3	3	27,3	4	36,4	1	9,1	0	0	1	3,72	5
MADDE 20	3	27,3	2	18,2	4	36,4	1	9,1	1	9,1	1,29	3,45	7
MADDE 21	2	18,2	2	18,2	4	36,4	2	18,2	1	9,1	1,25	3,18	10
MADDE 22	1	9,1	5	45,5	2	18,2	2	18,2	1	9,1	1,19	3,27	9
MADDE 23	2	18,2	6	54,5	1	9,1	2	18,2	0	0	1	3,72	5
MADDE 24	1	9,1	3	27,3	6	54,5	0	0	1	9,1	1	3,27	9
MADDE 25	0	0	3	27,3	6	54,5	1	9,1	1	9,1	0,89	3	12
MADDE 26	0	0	2	18,2	5	45,5	2	18,2	2	18,2	1,02	2,63	16
MADDE 27	4	36,4	4	36,4	2	18,2	1	9,1	0	0	1	4	2
MADDE 28	3	27,3	6	54,5	2	18,2	0	0	0	0	0,7	4,09	1
MADDE 29	3	27,3	5	45,5	1	9,1	1	9,1	1	9,1	1,27	3,72	5
MADDE 30	4	36,4	5	45,5	1	9,1	1	9,1	1	9,1	0,94	3,83	3
TOPLAM												3,31	

En üst düzeyde gerçekleştiği düşünülen görevler Madde 28 “Kendilerine gelen yazılarla düzenledikleri rapor ve yazıların birer örneklerini saklamak.” ($\bar{x} = 4,09$), Madde 30 “Kanun, tüzük, yönetmelik ve mevzuatla verilen diğer görevleri yapmak.” ($\bar{x} = 3,83$), Görüldüğü gibi “Çoğunlukla” düzeyde gerçekleştiği düşünülen görevler genellikle bürokratik görevlerdir. En alt düzeyde gerçekleştiği düşünülen görevler ise, Madde 26 “Okul ve kurumlardaki çalışanların üst görevlere layık olanlarını belirlemek.” ($\bar{x} = 2,63$) ile, Madde 14 “Okulun bulunduğu yörenin bir kültür merkezi konumuna getirilmesi için çalışmaların geliştirilmesi yönünde rehberlik yapmak.” ($\bar{x} = 3,31$), görevleridir. Dikkat edilecek olursa bu görevler işbirliği ve rehberlik ile işgili görevlerdir.

Yöneticilerin tümüne göre görevlerin gerçekleşme düzeyi ($\bar{x} = 3,31$) ile “kısmen” düzeydedir.

Öğretmenler müfettişlerin görevlerini ortalama değer olan “kısmen” düzeyde gerçekleştirdiği görüşünü benimsemelerinin anlamı ne olabilir diye düşünüldüğünde şunlar söylenebilir. Öğretmenler müfettişlerinin görevlerini gerçekleştirme düzeyinden memnun olmamakla birlikte, bu görevlerin belli oranda yapıldığı kanısını da taşımaktadırlar.

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın üçüncü alt problemi “Tüm gruplara göre müfettişlere verilen görevlerin gerçekleşme düzeyi nedir?” sorusuna ilişkin bulgular Tablo 6’da verilmiştir. Bu tablo incelendiğinde tüm gruplara göre müfettişlerin görevlerini gerçekleştirme düzeylerine ilişkin görüşlerinde “hiç” ve “tamamen” düzeyde gerçekleşen görev olmadığı şeklindedir.

Tablo .6.
Müfettişlere Verilen Görevlerin, Yöneticilere ve Öğretmenlere Göre Gerçekleşme Düzeyi

[illegible]

5. Görevin daha etkili gerçekleşmesi için okul yöneticileri ve öğretmenlerin önerileri nelerdir?

Sınırlılıklar

Araştırma problem alanının bütünlüğünde, araştırmacının imkanları çerçevesinde, aşağıdaki boyutları ile sınırlıdır.

1. Araştırmanın veri toplama alanı KKTC Güzelyurt ilçe merkezindeki, 1 bağımsız ortaokul, 3 ilkokul, 1 anaokulundaki okul yöneticileri ve öğretmenlerle sınırlıdır.

2. Sosyal bilimlerdeki araştırmaların araç, yöntem ve insan ögesiyle kaynaklanan sınırlılıkları ile kullanılacak istatistiksel işlemlerin sınırlılığı, bu araştırma için de geçerlidir.

Sayıtlılar

Araştırmanın probleminin tanımlanmasında, yönteminin belirlenmesinde aşağıdaki sayıtlılardan hareket edilmiştir.

1. KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Teftiş kurulunca Müfettişlerine verilen görevler denetimin amacına uygun ve gözlenebilir niteliktedir.

2. Anket uygulanan okul yöneticileri ve öğretmenler müfettişlerin görevini yerine getirme konusunda görüş belirtebilecek düzeyde yaşantıları vardır.

Tanımlar

Öğretmen: KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı'na bağlı olarak ortaokul, ilkokul ve anaokulunda görev yapan öğretmenler.

Okul Yöneticisi: KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı'na bağlı olarak ortaokul, ilkokul ve anaokulunda görevli müdür ve müdür yardımcıları.

Müfettiş: KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Teftiş Kurulunda görevli müfettişler.

Önem

KKTC'de müfettişler ile ilgili araştırmaların az oluşu nedeniyle bu araştırmanın faydalı olacağı düşünülmektedir.

Müfettişlerin görevlerini gerçekleştirmesinde ortaya çıkan engellerin belirlenmesine katkı sağlayacağı beklenebilir.

Denetimin sorunları ile ilgilenenlere örnek olması, araştırma konusuna başka boyutlardan yaklaşması için, ipucu vermesi, çalışanları yönlendirmesi ve kolaylık sağlaması beklenir.

Diğer bir önemi ise, yönetmeliklerde belirtilen görev alanları ile çağdaş eğitim denetimine ilişkin alanyazında yer alan müfettiş görevlerine ilişkin çalışmalara ışık tutacağı düşünülmektedir.

Kısaltmalar

D : Sıralama

F : Frekans dağılımı.

KKTC: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti.

K.O : Kareler ortalaması.

K.T. : Kareler toplamı.

MEB: Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı.

N : Kişi sayısı.

Ort. ($\bar{x}$) : Ortalama.

P (p) : Anlamlılık.

S.D. : Serbestlik derecesi.

Std. Hata : Standart hata.

Std. Sap. (S.S.) : Standart sapma.

T.C.: Türkiye Cumhuriyeti.

Yurtiçinde Yapılan Araştırmalar

KKTC’nde konu ile ilgili fazla araştırma bulunmamaktadır. Ulaşılan araştırmalardan biri Yakın Doğu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yöneticiliği ve Deneticiliği Bölümünde Selda Ünalı’nın yaptığı “KKTC İlköğretiminde Teftişin Yeterliliği” adlı yüksek lisans çalışmasıdır.

Selda Ünalı araştırmasını Lefkoşa bölgesindeki yöneticilerin tamamı ile, tesadüfi örneklem yoluyla 9 ilkokulda görev yapan 155 öğretmene anket uygulaması yoluyla yapmıştır.

Araştırmanın amacı, teftiş sistemine istenilen sayı ve nitelikte müfettiş sağlamanın etkili yöntemlerini ortaya koymak, olarak açıklanmıştır.

Araştırmanın sonucunda yönetici ve öğretmenlerin, müfettişlerin görev öncesi ve sonrası hizmetiçi eğitimlerine ilişkin görüşleri değerlendirilmiştir. Müfettişlerin göreve atanmadan önce hizmetiçi eğitimden geçirilmeleri, göreve atandıktan sonra ise her beş yılda bir hizmetiçi eğitimden geçirilmeleri ve her yıl istekli olan

müfettişlere sertifika düzeyinde veya yüksek lisans, doktora düzeyinde uzmanlık eğitiminden geçirilmelerine imkan tanınması konularında yoğunlaştığı anlaşılmıştır.

Yurtdışında Yapılan Araştırmalar

Müfettişlerle ilgili, olarak Gazi Üniversitesi'nden Hayrettin Tükel (1997) "İlköğretim Müfettişlerinin İş Doyumu" konulu yüksek lisans çalışmasında, öğretmenlerin ders teftişi etkinliklerinde, müfettişlerden beklentileri ve bu beklentilerin müfettişlerce gerçekleştirilme düzeylerini belirlemektir. Araştırmanın, müfettiş ve öğretmenlerin ders teftişi konusundaki görüşlerini ortaya koyması dolayısıyla, müfettiş ve öğretmenlerin görevlerini etkili bir şekilde gerçekleştirmelerine, hataların giderilmesine ve teftiş sisteminin geliştirilmesine katkıda bulunması amaçlanmıştır. Araştırma evreni olarak Niğde il Merkezindeki resmi ilköğretim okullarında görevli öğretmenler ile bu ilde görevli ilköğretim müfettişleri alınmıştır.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular şu şekilde özetlenebilir.

1. Müfettişler iş doyum etkenlerinin tümünden "az" derecede doyum duymaktadırlar.
2. Cinsiyet ve kıdeme göre iş doyumunda ve iş doyumuna yönelik beklentilerde anlamlı bir fark görülmemiştir.
3. Hizmet öncesi alınan eğitim durumuna göre; iş ve niteliği etkeni ile yönetim ve değerlendirme etkeninde EYD mezunları ile lisans tamamlama (2 + 2) programı mezunu olanlar arasında .01 önem düzeyinde anlamlı bir farklılık ortaya çıkmıştır.
4. Yine hizmet öncesi alınan eğitim durumuna göre EYD mezunları ile hizmet içi eğitim programını tamamlayan müfettişler arasında örgütsel ortam ve sosyal konum etkeninde .01 önem düzeyinde anlamlı bir farklılık ortaya çıkmıştır.
5. Bütün müfettişler iş doyum etkenlerinin hepsinden yüksek düzeyde beklentileri

vardır. Ancak müfettişlerin ücret ve yan ödemeler etkeninden daha fazla beklenti duydukları tespit edilmiştir.

6. Müfettişlerin iş doyumu derecesi ile iş doyumuna yönelik beklentileri arasına .01 önem düzeyinde anlamlı farklılık ortaya çıkmıştır.

Araştırmacı, bu araştırma bulgularının ilköğretim müfettişlerinin işlerinden doyum sağlaması için alınacak önlemler ve oluşturulacak politikalar için veri olarak kullanılmasını ümit etmektedir.

Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nden, Ali Rıza Terzi (1996) İlköğretim Müfettişlerinin Teftiş Sorunları adlı yüksek lisans tezinde İlköğretim müfettişlerinin çalıştıkları örgüt yapısı, yönetici ve öğretmen davranışları ile teftiş sürecinin değerlendirme boyutunda karşılaştıkları sorunların neler olduğunun belirlenmesini amaçlamıştır. Araştırma evreni olarak Ankara İl Milli Eğitim Müdürlüğünde 1995- 1996 öğretim yılında çalışan ilköğretim müfettişleri alınmıştır. Araştırma, evrenin tümü üzerinde yapılmış, 102 ilköğretim müfettişine anket uygulanmıştır.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular şu şekilde özetlenebilir.

- 1- İlköğretim müfettişleri yetkilerini ve yetkileri ile sorumluluklarının denkliğini yetersiz bulmaktadır.
- 2- İlköğretim müfettişleri görevleri ile ilgili kararlara katılmadıkları yaptıkları önerilerin uygulamaya konulmadığı ve önerilerinin sonuçlarından kendilerine bilgi verilmediği görüşündedir.
- 3- İlköğretim müfettişleri, profesyonel gelişmelerini sağlayıcı imkanlardan yoksun oldukları,
- 4- Örgüt içi iletişimin iyi çalışmadığı,
- 5- Tarafsızlıklarını etkileyecek derecede yönlendirmelerle karşılaşmadıkları,

6- Göreve dönük ihtiyaçlarının karşılanmadığı görüşündedir.

7- İlköğretim müfettişleri, branş öğretmenleri ile ilgili çok, sınıf öğretmenleri ve okul yöneticileri ile ilgili olarak orta derecede sorunlarla karşılaşmaktadır.

8- İlköğretim müfettişleri orta derecede başarılı bir değerlendirme yapabildikleri görüşündedir.

9- Müfettişler arasında orta derecede uygulama birliği vardır. Araştırmacı, bu araştırma bulgularının ilköğretim müfettişliğinin mevcut durumunun değerlendirmesine yardımcı olacağını ümit etmektedir.

Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü'nden , Oğuz Özbek (1997) yüksek lisans araştırmasında “Öğretmenlerin Ders Teftişi Etkinliklerinde Müfettişlerden Beklentileri ve Bu Beklentilerin Müfettişlerce Gerçekleştirilme Düzeyleri'ni” araştırmıştır. Araştırmanın amacı, öğretmenlerin ders teftişi etkinliklerinde, müfettişlerden beklentileri ve bu beklentilerin müfettişlerce gerçekleştirilme düzeylerini belirlemektir. Araştırmanın, müfettiş ve öğretmenlerin ders teftişi konusundaki görüşlerini ortaya koyması dolayısıyla, müfettiş ve öğretmenlerin görevlerini etkili bir şekilde gerçekleştirmelerine, hataların giderilmesine ve teftiş sisteminin geliştirilmesine katkıda bulunacağı düşünülmüştür.

Diğer bir yüksek lisans araştırması ise Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü'nden Hüseyin Turan'ın (1999) “İlköğretim Müfettişleri Kurum Denetiminin Etkililiği” adlı çalışmasıdır.

Toplumun kalkınması ve çağdaşlaşmasında eğitimin vazgeçilmez bir yatırım olduğu gerçeğinin kabul edildiği günümüzde, etkili bir denetim alt sisteminin gerekliliği de, o denli vazgeçilmez bir olgudur.Etkili denetim, eğitim kurumlarının belirlenen amaçlara ilköğretim okullarında yapılan denetim türlerinin en kapsamlı ve en etkili olanı, kurum denetimidir. Kurum denetimi ile ilköğretim okullarında bina, tesis, araç ve gereçlerle ilgili işler, eğitim-öğretim, öğrenci, personel ve hesap-aynıyat gibi yönetim işlerinin denetimini kapsar.Etkili okullar, işgörenlerinin işten

doymu sağlanmış; verimli, yararlı ve yeniliklere açık; kısacası amaçlarını en üst düzeyde gerçekteştiren okullardır. Bu araştırmanın genel amacı, Türk Milli Eğitim Sistemi Teftiş alt sisteminin, kurum denetimindeki etkililik düzeyini tespit etmektir. Bu amaçla, Milli Eğitim Bakanlığı ilköğretim Müfettişleri Kurulu Yönetmeliği ve Milli Eğitim Bakanlığı ilköğretim Kurumla dayalı algılamalarına göre değerlendirilmiştir. Araştırmanın, ilköğretim okullarında etkili kurum denetiminin tüm boyutları ile tartışılmasına ve çözümler üretilmesine katkı sağlayacağı gibi, kurum denetiminin nesnel ölçölere bağlanması ve denetmenlerin seğıilmesine, yetiştirilmesine kaynaklık edebileceği düşünölmüştür. Araştırma, tarama modelindedir. Araştırmanın çalışma evreni, Türk Eğitim Sisteminin denetim alt sistemi olan ilköğretim müfettişleri ve ilköğretim okulu müdürleridir.

KKTC ve Türkiye’de yapılmış diğer bir araştırma, Halil Aytekin (1997) tarafından Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü’nde yapılan “Türkiye Cumhuriyeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Eğitim Sistemlerinde Müfettiş Niteliklerinin Karşılaştırılması” isimli doktora çalışmasıdır.

Bu araştırmada; Türkiye Cumhuriyeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde eğitim müfettişlerinin niteliklerini belirlemek, müfettişlerin kişisel ve uzmanlık nitelikleri ile teftiş sisteminin yapı ve işleyişi arasındaki ilişkiyi ortaya koymak ve iki ölke arasındaki teftiş sistemini karşılaştırmak için yapılmıştır. Araştırma kapsamına, 1995-1996 öğretim yılında Türkiye Cumhuriyeti’nin başkenti Ankara ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nin başkenti Lefkoşa’ da görev yapan mesleki ve teknik okullar dışında kalan öğretim kurumlarında görev yapan öğretmenler alınmıştır. Evrenden random yöntemiyle alınan toplam 2045 öğretmene, faktör analizi ve geçerlik güvenirlik çalışmaları ile gerçekteştirilen anket uygulanmış, bu anketlerden 1581’i geri dönmüş ve anketlerin bazıları veri işleme aşamasında değerlendirme dışı tutulmuş

Türkiye Cumhuriyeti müfettişleri ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti müfettişlerinin kişisel ve uzmanlık niteliklerine ilişkin öğretmen algılarında, KKTC müfettişleri lehine anlamlı farklılıklar saptanmıştır. Bu farklılıklardan bazıları aşağıda gösterilmiştir:

- 1- Öğretmen algılarına göre, Türkiye'de görev yapan müfettişlerle, KKTC' de görev yapan müfettişlerin kişisel nitelikleri arasında KKTC müfettişleri lehine farklılıklar bulunmaktadır.
- 2- Öğretmen algılarına göre Türkiye'de görev yapan müfettişlerle, KKTC'de görev yapan Müfettişlerin yöneticilik nitelikleri arasında KKTC müfettişleri lehine farklılıklar bulunmaktadır.
- 3- Müfettişlerin rehberlik ve denetim yapabilme boyutlarından oluşan görev boyutuna ait nitelikler arasında, Türkiye'de görevli öğretmen algılarıyla, KKTC' de görevli öğretmen algıları arasında, KKTC' de görevli eğitim müfettişlerinin lehine farklılıklar bulunmaktadır.
- 4- Müfettişlerin moral verme ve güdüleme boyutlarından oluşan, davranış boyutuna ait nitelikler arasında, Türkiye'de görevli öğretmen algılarıyla, KKTC' de görevli öğretmen algıları arasında, KKTC' de görevli müfettişler lehine farklılıklar bulunmaktadır.
- 5- Türkiye'de görev yapan müfettişlerle, KKTC'de görev yapan müfettişlerin değerlendirme yapabilme nitelikleri arasında KKTC müfettişleri lehine farklılıklar bulunmaktadır.

Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsünden Kenan Özdil (1997) yapmış olduğu yüksek lisans tezinde “M.E.B. Bakanlık Müfettişlerinin Görevlerini Gerçekleştirme Düzeyleri” ’ni araştırmıştır. Bu araştırmada bakanlık müfettişlerinin görevlerini gerçekleştirme düzeyi tespiti için, bakanlık müfettişlerin, okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin görüşlerine başvurulmuştur. Araştırmaya Edirne ili

merkez ilçedeki 12 lisedeki 264 öğretmen, ve okul yöneticisi, ile 100 bakanlık müfettişi katılmıştır.

Araştırma, bakanlık müfettişlerinin görev kapsamı ve bunun gerçekleşmesinde ortaya çıkan engellerin belirlenmesine yardımcı olacağı düşünülmüştür. Diğer yandan denetim sorunlarıyla ilgilenenlere örnek olması beklenmiştir. Araştırmanın diğer bir amacında denetçi görevlerine ilişkin yaklaşımları karşılaştırma ve görev alanlarının yeniden belirlenmesine ilişkin çalışmalara ışık tutacağına inanılmıştır.

BÖLÜM II

YÖNTEM

Bu araştırma KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı müfettişlerine, Teftiş kurulu tüzüğü ve Yönetmeliğinde belirtilmiş olan görevlerin gerçekleşme düzeyini saptamaya yönelik, görüş belirlemeye ilişkin bir betimleme çalışmasıdır.

“Görevin gerçekleşme düzeyi nedir?” Sorusuna ilişkin yönetici ve öğretmen görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır.

Evren

Araştırma evreni, KKTC'nin Güzelyurt ilçe merkezindeki anaokulu, bağımsız ortaokul ve ilkokullarda görevli öğretmen ile yöneticilerdir. Güzelyurt ilçe merkezindeki bu okullarda 13 yönetici ve 121 öğretmen görev yapmaktadır. Evrendeki sayının çok olmaması nedeniyle, anket çalışma grubundaki tüm yönetici ve öğretmenlere verilmiştir. Evrendeki çalışma grubunda yer alan okullardaki yönetici ve öğretmen sayıları liste halinde aşağıda belirtilmiştir.

Tablo .2.

Anket Verilen Okullardaki Yönetici ve Öğretmen Sayıları

Sıra	Okulun Adı	Yönetici Sayısı	Öğretmen Sayısı	Toplam
1	Maarif Anaokulu	1	8	9
2	Barış İlkokulu	2	12	14
3	Kurtuluş İlkokulu	2	22	24
4	Özgürlük İlkokulu	2	16	18
5	Şht. Turgut Ortaokulu	6	63	69
Genel Toplam		13	121	134

Evren ve örnekleme yer alan yönetici ve öğretmenlere verilen, anketlere ilişkin veriler aşağıdaki çizelgede gösterilmiştir.

Tablo .3.

Anketin Sayısal Olarak Değerlendirilmesi.

Anket Sayısı Gruplar	Evrendeki Sayı	Örneklem Verilen Anket Sayısı	Dönen Anket Sayısı	Değerlendirilen Anket Sayısı	Geri Dönüş Oranı (%)
Yöneticiler	13	13	11	11	84
Öğretmenler	121	121	100	97	82
TOPLAM	134	134	111	108	82

Bilgi Toplama Aracı ve Uygulanması

Veri henüz işlenmemiş kanıtlardır (Karasar, 2002). Araştırmanın problemi ve alt problemlere ilişkin veriler iki yöntemle toplanmıştır. Bunlar alanyazın taraması ve anket ile veri toplama yöntemidir.

Birinci alt problemin çözümüne ilişkin bilgiler araştırmacı tarafından alanyazın taraması yapılarak toplanmıştır. Burada, T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Bakanlık Müfettişleri ve İlköğretim Müfettişleri ile KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Müfettişlerinin Tüzük ve Yönetmeliklerdeki görevleri incelenmiş, Çağdaş eğitim denetimindeki görevlerle karşılaştırılarak değerlendirilmiştir.

Diğer alt problemlere ilişkin veriler anket ile toplanmıştır. Anket daha önce aynı isimli araştırmayı Edirne ilinde yapan Kenan Özdiç'in Yüksek Lisans Tezinde kullandığı anketin uyarlanması ile oluşturulmuştur. Adı geçen araştırmacı bu anketi hazırlarken uzman görüşüne başvurmuş, ayrıca Kırklareli Kıpırtı Anadolu

Öğretmen Lisesi öğretmen ve yöneticilerden oluşan bir gruba anket sorularının anlaşılabilirliğini test ettirmiş ve sonuçları olumlu bulmuştur.

Anket uygulanırken araştırmacı, okullara bizzat giderek okul yöneticileri ile görüşmüş ve yöneticilere 13, öğretmenlere ise 121 adet anket bırakmıştır. Bu anketlerin yöneticilere verilenlerinden 11'i, Öğretmenlere verilenlerden ise 100 adedi geri alınmıştır. Öğretmenlerden alınan anketlerden 3'ünde, öğretmenlerin hiç teftiş görmedikleri anlaşıldığından değerlendirmeye alınmamıştır. Çünkü hiç teftiş görmemiş öğretmenlerin, görevlerin yapılması hakkında görüş belirtmeyeceği düşünülmektedir.

Anket Likert tipi ölçeğe göre düzenlenmiş ve beşli bir derecelemeyle gidilmiştir. Görevlerin yerine getirilme düzeyleri Tamamen (5), Çoğunlukla (4), Kısmen (3), Pek Az (2), Hiç (1) olarak ifade edilmiştir.

KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Müfettişlerinin, görevlerini gerçekleştirme düzeyine ilişkin görüşler, 30 soru ile, belirlenmeye çalışılmıştır. Anketin uygulanması için KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı, Genel Ortaöğretim Dairesi ile İlköğretim Dairesinden gerekli izinler alınmıştır.

Verilerin Çözümlemesi

Anket uygulaması ile elde edilen veriler SPSS for Windows paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. SPSS for Windows paket programı kullanırken Büyüköztürk (2002) kitabından faydalanılmıştır. Toplam 108 anketten elde edilen veriler değerlendirilerek frekans, ortalama, standart sapma, varyans analizi, ve gruplar arasında farkın olup olmadığına ilişkin Shifft testi uygulanmıştır. Burada görevlerin gerçekleşme düzeyi, okul yöneticileri ve öğretmenlere göre ayrı, ayrı tabloları yapılarak frekansı, yüzdeleri ortalamalar ve standart sapmaları belirlenmiştir. Ayrıca her bir maddenin okul yöneticileri ve öğretmenlere göre gerçekleşme düzeyleri arasında farklılığın olup olmadığına varyans analizi ile $p < .05$

düzeyinde bakılmıştır. Elde edilen bulgular veri toplama aracında kullanılan beşli bölmenin dört eşit aralığı olduğu göz önüne alınarak, görevlerin yerine getirilme düzeyini belirten ortalamaların değerleri, 1.00-1.80 “hiç”, 1.81-2.60 “pek az”, 2.61-3.40 “kısmen”, 3.41-4.20 “çoğunlukla”, 4.21-5.00 “tamamen” biçiminde değerlendirilmiştir. Yorumlar yapılırken uzman görüşüne başvurulmuştur.

BÖLÜM III

BULGULAR VE YORUMLAR

Araştırmanın bu bölümünde probleme ilişkin olarak alanyazında belirlenen görevler belirtilmiş ve bu görevleri içeren anket uygulaması ile elde edilen verilerin istatistik analizi sonucu ulaşılan bulgular belirtilerek yorumlanmıştır.

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

19.02.1993 Tarih, 21501 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu Tüzüğü'nde Müfettişlerin görev ve yetkileri şu şekilde belirtilmiştir.

Müfettişlerin, Bakanın emri veya onayı üzerine. Bakan adına yapacakları işlerin başlıcaları şunlardır.

- a) Okullarımızda, millî ülkülerimizin yaşatılması, birlik ve beraberliğin devamı; gençlerin, ahlak disiplini içerisinde müsbet anlayışlı, çalışkan hoşgörülü, karakter sahibi ve yararlı yurttaşlar olarak yetiştirilmeleri yönünde alınması gerekli önlemlere ilişkin inceleme ve araştırmaları yapmak,
- b) Bakanlık teşkilatının her türlü faaliyet ve işlemlerinin teftiş, inceleme ve gerektiğinde soruşturmasını yapmak,
- c) Denetimler sırasında tespit edilen yanlışlıkların, eksikliklerin ve metod aksaklıklarının giderilmesi için gerekli gördüğü tedbirleri yerinde aldirmek,
- d) Denetlenen kurum ve kuruluşların, Türk Millî Eğitiminin amaçlarını gerçekleştirmek için yaptıkları çalışmalar ile etkinliklerinin yeterlik durumlarını

araştırmak, belirlenen noksanlıklarla ilgili olarak mevzuata dayalı açıklamalarla görevlilerin iş basında yetişmelerine katkıda bulunmak,

e) Öğrencilerin, Millî Eğitimin amaç ve ilkeleri doğrultusunda yetiştirilme derecelerini belirlemek; ilgi, istek, bilgi ve becerileri yönünde yetiştirilmeleri ve geliştirilmeleri için gerekli çabanın gösterilmesini desteklemek; öğretim programlarının bütünlük içerisinde işlenmesi ve seviye farklılıklarına sebep olabilecek değişik uygulamalara yer verilmemesi için ilgili öğretmenler arasında gerekli koordinasyonun sağlanma düzeyini kontrol etmek ve rehberlikte bulunarak, alınacak önlemleri belirlemek ve Bakanlığa bilgi sunmak.

f) Öğrencilere, millî değerlerimizin kavratılması, örf, adet ve geleneklerimizin benimsetilmesi ve okulun, bulunduğu yörenin bir kültür merkezi konumuna getirilmesi için çalışmaların geliştirilmesi yönünde rehberlik yapmak, öğretmen ve yöneticilerce gerekli planlama ve uygulamaların yapılıp yapılmadığını araştırmak,

g) Teftiş ve incelemeler sırasında, mevzuattan sapma ve yolsuzlukların belirlenmesi halinde, sorumluları hakkında tabi oldukları soruştırma usulüne uygun olarak gereğini yapmak ve durumu hemen Başkanlığa bildirmek,

h) Bakanlığı ilgilendiren konularla ilgili olarak, yurt içinde ve yurt dışında inceleme ve araştırmalar yapmak; Başkanlıkça gerek görölmesi halinde kurs, seminer, konferans gibi meslekî çalışmalara katılmak,

ı)Eğitim-öğretim konuları ile mevzuatın uygulanmasından doğan sonuçlar üzerinde incelemeler yapmak, görülecek yanlışlık ve eksikliklerin giderilmesi yollarını araştırmak ve işlerin düzen içerisinde yürütölmesini sağlamak için alınması gereken önlemleri belirlemek ve düşüncelerini bir raporla Bakanlığa bildirmek,

i) Okul ve kurumlardaki görevlilerin, yeterlik, çalışma ve davranışlarını değerlendirmek suretiyle başarılarını ve moral güçlerini artırıcı yardımlarda bulunmak, üst görevlere layık olanları belirlemek,

- j) Çalışma sonuçlarını, rapor veya fezleke ile işin bitiminden itibaren 20 gün içinde ve usulüne uygun şekilde Teftiş Kurulu Başkanlığına sunmak,
- k) (Değişik: 12/09/1998 - 2346i s. R.G.) Görevli gidecekleri yerlere hareketlerini, bu yerlere varış ve buradan ayrılışlarını telgraf veya faksla Başkanlığa bildirmek,
- l) Kendilerine gelen yazılarla, düzenledikleri raporlar ve yazıların birer örneklerini saklamak ve bunların kaydı için bir defter tutmak,
- m) Kanun, tüzük, yönetmelik ve mevzuatla verilen diğer görevleri yapmak (Ergit, 1999:367).

T.C. İlköğretim Müfettişlerinin görev ve yetkileri Ekim 1999 tarih ve 2505 sayılı tebliğler dergisinde yayımlanan yönetmelikte şu şekilde belirtilmiştir.

a) Rehberlik ve iş başında yetiştirme;

1) Her öğretim yılı başında ve sonunda, ayrıca gerektiğinde öğretim yılı içinde, öğretmenlerle meslekî toplantılar düzenlemek, eğitim öğretim ve yönetim ile ilgili olarak sorunların belirlenmesinde ve çözümünde rehberlik etmek,

2) Okul ve kurumlarda rehberlik amaçlı çalışmalarda belirlenen konuları, önerileri ile birlikte rehberlik tebliğine ve kurum teftiş defterine yazmak, tebliğin bir örneğini başkanlığa vermek,

3) Okul ve kurumların teftişinden sonra öğretmen ve yöneticilerle birlikte toplantı yapmak, eğitim öğretim ve yönetim ile ilgili sorunların çözümüne yönelik rehberlik etmek,

4) Meslekî yayınları ve meslekle ilgili gelişmeler ile mevzuat değişikliklerini izlemek, başkanlık veri tabanına katkıda bulunmak ve bu kapsamda bölgesindeki öğretmen ve yöneticilere rehberlik etmek,

5) Aday memurların yetiştirilmesine rehberlik etmek ve bu konuda verilen diğer görevleri yapmak,

6) Teftişi ile yükümlü bulunduğu öğretmenlere ve yöneticilere meslekî yardımlarda bulunmak ve iş başında yetişmelerine rehberlik etmek,

7) Teftiş, değerlendirme, inceleme ve soruşturma hizmetlerinde müfettiş yardımcılarının katılımını sağlamak ve yetiştirmelerine yardımcı olmak.

b) Teftiş ve Değerlendirme;

1) Türk millî eğitiminin genel amaç ve temel ilkelerine uygun olarak, okul ve kurumların amaçlarına göre öğrencilerin yetiştirilmeleri ile yetenek, bilgi ve becerilerinin geliştirilmesi durumu,

2) Görev alanlarındaki okul ve kurumların eğitim, öğretim, yönetim ve diğer görevlilerinin mevzuata göre çalışmalarını,

3) Atatürk İlke ve İnkılâpları'nın, İstiklâl Marşı'nın, Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi'nin ve Öğrenci Andı'nın öğretilme ve kavratılma durumu,

4) Bayrak, anma ve kutlama törenlerinin, eğitici çalışmaların mevzuatına uygun şekilde yapılıp yapılmadığını,

5) Her yönü ile eğitim-öğretim ve yönetim çalışmalarını,

6) Kurumun ve kurumdaki personelin kanun, tüzük, yönetmelik, yönerge ve programlarda belirtilen amaçları gerçekleştirme durumu,

7) Eğitim-öğretim ve yönetim görevlilerinin çevre ile ilişkilerini,

8) Okul veya kurum personelinin yeterlilik ve verimliliklerini,

9) Okul aile birliği, okul kooperatifi ve kantininin kuruluş ve çalışmalarının mevzuatına uygun olarak yrtlp yürütülmediğini,teftiş etmek ve değerlendirmek.

10) Okul ve kurumlara ait bina uygulama bahçesi, arsa, arazi ve tesislerin amaca ve projeye uygun olarak kullanılıp kullanılmadığını teftiş etmek ve değerlendirmek; sonucunda belirlenen hususları nerileri ile birlikte okul veya kurumun teftiş defterine yazmak; gerektiğinde ayrıca kurum teftiş raporu düzenleyerek başkanlığa sunmak,

11) Teftiş edilen okul ve kurumlarda yönetici, ğretmen ve gerektiğinde diğer personel hakkında ayrı ayrı teftiş raporu düzenlemek.

12) Sicil amiri oldukları personel hakkında sicil raporu düzenlemek,

13) Teftiş bölgelerindeki okul ve kurumlar hakkında saptanan bilgileri zamanında ve eksiksiz olarak başkanlığa sunmak.

c) İnceleme

1) Başkanlıkça verilen veya teftiş sırasında karşılaşılan konularla ilgili inceleme yapmak,

2) Okul, ğretmen ve diğer personel ile ders araç ve gerekçelerine ilişkin ihtiyaçları belirleyerek başkanlığa bildirmek,

3) Okul ve kurumların açılma ve kapatılmalarına ilişkin inceleme raporu düzenlemek,

4) Bölgesinde okula devam etmeyen öğrencilerin devamsızlık nedenlerini araştırmak ve bu nedenlerin giderilmesi yönünde önerilerde bulunmak,

5) Okul ve kurumlardaki teftiş sistemi, eğitim ve öğretim yöntemleri, teftiş ve değerlendirme raporları ile diğer basılı defter ve kayıtların geliştirilmesi için çalışmalar yapmak, konu ile ilgili görüş ve önerilerinin kurul gündemine alınma isteğini başkanlığa bildirmek,

6) Okul ve kurumlar ile ilgili mevzuatın ve programların uygulanması sırasında karşılaşılan aksaklıkları, güçlükleri belirlemek ve başkanlığa bildirmek,

7) Okul ve kurumlarda özel eğitime yönelik uygulamaları mevzuatı çerçevesinde incelemek ve başkanlığa bilgi vermek,

8) Eğitimin sorunlarını belirlemek, çözüm ve önerileri geliştirmek ve niteliğini artırarak etkin ve verimli olarak gerçekleştirilmesine yönelik inceleme ve araştırma yapmak.

d) Soruşturma;

1) İl İdaresi Kanunu hükümlerine göre, valilikçe verilecek soruşturma emirleri gereğince resmî ve özel okul ile kurumlarda görevli öğretmen, yönetici ve diğer personel hakkında soruşturma yapmak,

2) İnceleme ve soruşturmaya yönelik çalışmalarında kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilerle doğrudan yazışma yapmak,

3) Verilen soruşturmaya zamanında başlamak ve kısa süre içinde tamamlayarak önerilerini fezleke veya rapora bağlayıp başkanlığa sunmak,

4) Bir olayın soruşturmasını yaptıkları sırada, aynı konuda başka soruşturmacı veya soruşturmacıların görevlendirilmesi durumunda; soruşturmanın birleştirilmesi için durumu bir yazı ile başkanlığa bildirmek,

5) Başlanılan bir soruşturmayı çeşitli nedenlerle tamamlayamama durumunda, gerekçesini yazılı olarak başkanlığa bildirmek,

6) Gerekli görülen defter, evrak, belge ve bilgileri, ilgili dairelerden istemek, incelemek sübut delil teşkil edenlerin asıllarını, diğer belgelerin örneklerini almak; asılları alınan belgelerin yerine mühür ve imzası ile onaylı birer örneğini dosyasında saklamak üzere ilgili daireye vermek,

7) Soruşturma alanına giren ilgililerin koruma ve sorumluluğu altındaki gizlilik dereceli de olsa her türlü evrak ve defterleri, para ve para hükmündeki senet, demirbaş eşya, ambar ve depolar ile kasa ve vezneyi görmek, incelemek, saymak ve gerekirse mühürlemek,

8) Soruşturmalarda, muhbir, şikâyetçi, sanık ve tanıkların celbi ve dinlenmesi gibi soruşturmanın gerektirdiği her türlü işlemlerin yerine getirilmesinde, "Memurin Muhakematı Hakkında Kanunu Muvakkat" ile "Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu" hükümlerine göre hareket etmek,

9) Görev alanı ile ilgili aldıkları şikâyet ve ihbar üzerine veya bizzat görmeleri durumunda, gecikmesinde zarar umulan ve delillerin kaybına meydan verebilecek hallerde delilleri toplayarak, olaya el koymak ve soruşturma emri istemek,

10) Düzenledikleri teftiş, inceleme ve soruşturma raporlarının birer örneğini özel dosyalarında saklamak,

11) Memurin Muhakematı Hakkında Kanunu Muvakkat kapsamına girmeyen konularda doğrudan Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunmak ve başkanlığa bilgi vermek. (MEB Tebliğler Dergisi, 1999:815).

KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Müfettişleri ise çalışmalarını Genel Kadro Yasası (16/1981 Sayılı Yasa), Madde 11 Tahtında Tüzüğün verdiği yetki ile

yapmaktadırlar. Bu tüzükte Müfettiş mevkiinin görev ve yetkileri aşağıdaki şekilde açıklanmıştır.

Görev ve Sorumluluk

1. Bir programa bağlı veya verilen direktif altında duruma göre Temel Eğitim, Ortaöğretim veya Mesleki ve Teknik Öğretim Kuruluşlarının ve bu kuruluşlarda branşı dahilindeki, öğretmenlerin teftişini yapar. Öğretim Kuruluşlarındaki her türlü faaliyetlerin yürürlükteki mevzuata ve Kıbrıs Türk Ulusal Eğitiminin amaçlarına uygun olarak yapılıp yapılmadığını denetler.
2. Ders teftişlerinde ve müessese teftişlerinde dikkate alınacak ortak esaslar çerçevesinde öğretmenlere rehberlik eder, yön verir, ve onları iş başında yetiştirir.
3. Genel olarak ve özellikle ihtisas dahilinde öğretmenlere eğitim ve öğretim konularında düzenlenen kurs, seminer ve benzeri faaliyetlerde kendine verilen görevleri yapar.
4. Teftişinden sorumlu bulunduğu öğretmen ve okul ile kuruluşlar hakkında en az yılda bir defa genel rapor ile tavsiyelerini verir.
5. Öğretmen Kuruluşlarının çalışmalarındaki gelişmeleri ve ihtiyaçları hakkında gerektiğinde raporlar düzenler.
6. Müdür ve Başmüfettiş tarafından kendisine havale edilen eğitim ve kültür konularında herhangi uygun görevi yapar.
7. Bakanlığın denetimine bağlı tüm kurum ve kuruluşların genel teftiş ve denetimi ile soruşturma hizmetlerini yürütmek amacı ile görevlendirebilir.
8. Görevlerinin ifasında Başmüfettişe ve Müdüre karşı sorumludur (KKTC, 1981:3).

Buraya kadar T.C. Milli Eğitim Bakanlığı , bakanlık müfettişleri ve ilköğretim müfettişleri ile KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Müfettişleri'nin yasa tüzük ve yönetmeliklerde belirtilen görevleri üzerinde durulmuştur. Bu görevlerin çağdaş denetim ilkelerine ne kadar uygun olduğunu anlayabilmek için, çağdaş eğitim denetimin özelliklerine bakmak gerekir.

Çağdaş Eğitim Denetiminin Özellikleri

Çağdaş ve bilimsel denetim anlayışına göre denetim sadece kontrol amaçlı değil, aynı zamanda sistemi ve eğitim öğretim sürecini geliştirmek amacıyla yapılır. Bu nedenle daha objektif ve sağlıklı bir denetim için sistemin bütün girdilerini dikkate almak gerekir. Buna göre Çağdaş Eğitim Denetiminin Özelliklerine bakılacak olursa:

1. Çağdaş eğitim denetiminin amaç ve yöntemi, var olan ve saptanan sorunun niteliğin, ortamın özelliklerini ve koşulları belirler. Önyargısızdır.
2. İlgili kişi ve mesleklerin tümüyle yapılacak işbirliğine dayanır.
3. Bilimsel ve yansızdır. Nesnel, olgu ve veriler esas alınır.
4. Güdüleyicidir. Öğretmenlerin güçlü yanları vurgulanır, yetersizliklerinin giderilmesine çalışılır. Gelişmede ilk adımın istekli olmak olduğuna inanılır.
5. Hem çözümleyici hem de birleştiricidir. Çalışmada her bir öge dikkate alınır.
6. Geçmişin çalışmaları ve geçmişteki deneyimlerden yararlanılır.
7. Çağdaş eğitim denetimi, teknik ve sosyal bir süreçtir.

8. İnsan ve madde kaynaklarının etkili bir şekilde kullanılması ve geliştirilmesi amacıyla düzenlenir.
9. Tanılama, Değerlendirme ve geliştirme işlevindedir.
10. Üyelere saygılı, onlara eşitlik ve güven duygusu telkin eden bir personel politikası, sağlıklı ve etkili bir denetim için ön koşuldur. Bu durum, özellikle, bireysel katkıların dikkate alındığı, değerlendirdiği, bireylerin soru sorma hakkına sahip oldukları, örgüt ve eğitim programına ilişkin sorunlarını dile getirebildikleri bir ortam yaratılmasını hedefler. Teftiş sırasında bağlı olunan makamın temsil edildiği unutulmamalıdır (Alkan, 1999:312).

Çağdaş denetim, örgütsel beceriler kadar, insan ilişkilerini de kapsamaktadır. Zira insan ilişkileri teftiş hizmetlerinin görülmesinde çok önemlidir. Bunsuz gerçek bir teftiş programının başarıya ulaşması imkansızdır. İnsan ilişkileri, grup çalışmaları ve demokratik süreç başarılı bir teftişin destekleyici öğelerdir. Tabi bunlarsız da teftiş olur, fakat başarıya ulaşamaz (Sağlam, 1985:34).

Çağdaş eğitim denetiminin özellikleri her dönemde önemli olduğu çeşitli vesilelerle dile getirilmiştir. Türk milli eğitimine unutulmaz hizmetler yapmış olan T.C. Milli Eğitim Bakanlarından Hasan Âli Yücel' in konu ile ilgili bazı düşünceleri şöyledir:

1938 yılı sonunda Hasan Âli Yücel Millî Eğitim Bakanı olunca, İstanbul'da müfettişlerle bir toplantı yapar. O güne kadar sekiz bin ilköğretmenin meslekten ayrıldığını, bunda müfettişlerin tutumlarının büyük payı olduğunu söylemiş ve bu tutumu eleştirmiştir. "öğretmenle anlayışlı bir arkadaşlık, iş arkadaşlığı yapamıyorsunuz. Onları yönetmeliklerin ve kendi görüşünüzün bir robotu yerine koyarak, baskı altında tutuyorsunuz. Sevilecek ve beklenecek bir kişi olmaktan çıkıyor, kendinizi korkulacak bir öcü durumuna sokuyorsunuz. Yetersizlik arayan, gizli raporlar veren bir umacı oluyorsunuz." (Aktaran: Devedar, 2001:32).

Çağcıl denetimde öğretmen, eksikleri aranan bir kişi durumundan çıkarılarak öğretme ve öğrenme sürecinin geliştirilmesinde müfettişle ve diğer görevlilerle işbirliği yapan bir eğitimci olarak kabul edilmesi ön görülmüştür (Memişoğlu, 2002:3). Aynı konuda Yalçınkaya (2002) şöyle demektedir. “Teftiş görevlerinin daha yapıcı bir zihniyetle yerine getirilmesi sağlanmalı; teftiş her şeyden önce eğitici ve öğretici bir nitelik taşımalı, teftiş edilen işte hata bulmayı amaç bilen “avcı zihniyetli” teftiş şekli reddedilmelidir.

KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Müfettişleri ile T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Müfettişlerin yasa ve yönetmeliklerde belirtilen görev ve yetkileri arasında bir benzerlik görülmektedir. Fakat her ikisi de çağdaş denetim anlayışına uymamaktadır. Çünkü çağdaş denetim anlayışında bulunan liderlik, rehberlik ve yardım, değerlendirme, insan ilişkileri ve eğitimi iyileştirme gibi alanlara, yasa, tüzük ve yönetmeliklerde yeterince yer verilmemiştir.

Araştırmanın birinci alt problemine ilişkin bu bilgiler alanyazın taraması ile elde edildi. KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Müfettişleri ile T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Müfettişlerin görev ve yetkileri arasında bir paralellik görülmektedir. Bu sebeple araştırmanın anket kısmında daha önce T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Müfettişlerin görevlerini gerçekleştirme düzeylerini belirlemek için yapılan, geçerliliği ve güvenilirliği test edilmiş anket kullanılmıştır.

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi müfettişlere verilen görevlerin;

a) Öğretmenlere,

b) Okul yöneticilerine göre gerçekleşme düzeyi nedir? Sorusuna cevap aranmıştır. Aşağıda her bir grubun görüşlerine ilişkin bulgular ve yorumlar ele alınmıştır.

a) Müfettişlere verilen görevlerin, öğretmenlerin görüşlerine göre gerçekleşme düzeylerine ilişkin bilgiler Tablo 4'de verilmiştir. Bulguların sunulmasında gerçekleşme düzeyi en yüksek ve en düşük olanları yorumlamaya alınmıştır. Tablo 4 incelendiğinde öğretmenlerin görüşlerine göre müfettişlere verilen görevlerden “hiç” ve “tamamen” düzeyde gerçekleşen görev olmadığı belirtilmektedir. Görevlerden çoğu “kısmen” düzeyde gerçekleştiği görüşü hakimdir. Madde 14 “Okulun bulunduğu yörenin bir kültür merkezi konumuna getirilmesi için çalışmaların geliştirilmesi yönünde rehberlik yapmak.” İle, Madde 26 “Okul ve kurumlardaki çalışanların üst görevlere layık olanlarını belirlemek.” Görevi öğretmenlere göre “pek az” gerçekleşmektedir.

Madde19 “Bakanlıkça gerekli görülmesi halinde kurs, seminer, konferans gibi mesleki çalışmalara katılmak.”, Madde 23 “Okul ve kurumlardaki görevlilerin yeterlik, çalışma ve davranışlarını değerlendirmek.”, Madde 28 “Kendilerine gelen yazılarla düzenledikleri rapor ve yazıların birer örneklerini saklamak.”, Madde 29 “Kendilerine gelen yazılarla düzenledikleri rapor ve yazıların kaydı için defter tutmak.”, ile Madde 30 “Kanun, tüzük, yönetmelik ve mevzuatla verilen diğer görevleri yapmak.” Görevleri öğretmenlere göre, çoğunlukla gerçekleşen görevlerdir. Bulgular yorumlanırken ortalama değerler esas alınmıştır. Öğretmenlerin tümüne göre görevlerin gerçekleşme düzeyi ($\bar{x} = 3.17$) ile “kısmen” düzeydedir.

Tabloda görüldüğü gibi genellikle bürokratik görevlerin “çoğunlukla” gerçekleştiği, buna karşılık çağdaş denetim anlayışına uygun görevlerin “kısmen”, ya da “pek az” gerçekleştiği görüşü hakimdir.

b) Müfettişlere verilen görevlerin yöneticilerin görüşlerine göre gerçekleşme düzeyine ilişkin bilgiler Tablo 5'te verilmiştir. Tablo 5 incelendiğinde yöneticilerin görüşüne göre müfettişlerin görevlerini gerçekleştirme düzeyleri “hiç”, “pek az”, “tamamen” düzeyde gerçekleşen görev olmadığı şeklindedir. Görevlerin büyük bölümü “kısmen” düzeyde (toplam 19 Madde) gerçekleştiği görüşü yöneticiler tarafından belirtilmiştir.

En üst düzeyde gerçekleştiği düşünülen görevler Madde 28 “Kendilerine gelen yazılarla düzenledikleri rapor ve yazıların birer örneklerini saklamak.” ($\bar{x} = 4,09$), Madde 30 “Kanun, tüzük, yönetmelik ve mevzuatla verilen diğer görevleri yapmak.” ($\bar{x} = 3,83$), Görüldüğü gibi “Çoğunlukla” düzeyde gerçekleştiği düşünülen görevler genellikle bürokratik görevlerdir. En alt düzeyde gerçekleştiği düşünülen görevler ise, Madde 26 “Okul ve kurumlardaki çalışanların üst görevlere layık olanlarını belirlemek.” ($\bar{x} = 2,63$) ile, Madde 14 “Okulun bulunduğu yörenin bir kültür merkezi konumuna getirilmesi için çalışmaların geliştirilmesi yönünde rehberlik yapmak.” ($\bar{x} = 3,31$), görevleridir. Dikkat edilecek olursa bu görevler işbirliği ve rehberlik ile ilgili görevlerdir.

Yöneticilerin tümüne göre görevlerin gerçekleşme düzeyi ($\bar{x} = 3,31$) ile “kısmen” düzeydedir.

Öğretmenler müfettişlerin görevlerini ortalama değer olan “kısmen” düzeyde gerçekleştirdiği görüşünü benimsemelerinin anlamı ne olabilir diye düşünüldüğünde şunlar söylenebilir. Öğretmenler müfettişlerinin görevlerini gerçekleştirme düzeyinden memnun olmamakla birlikte, bu görevlerin belli oranda yapıldığı kanısını da taşımaktadırlar.

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın üçüncü alt problemi “Tüm gruplara göre müfettişlere verilen görevlerin gerçekleşme düzeyi nedir?” sorusuna ilişkin bulgular Tablo 6’da verilmiştir. Bu tablo incelendiğinde tüm gruplara göre müfettişlerin görevlerini gerçekleştirme düzeylerine ilişkin görüşlerinde “hiç” ve “tamamen” düzeyde gerçekleşen görev olmadığı şeklindedir.

Tablo .6.
Müfettişlere Verilen Görevlerin, Yöneticilere ve Öğretmenlere Göre Gerçekleşme Düzeyi

MADDE	- 5 -		- 4 -		- 3 -		- 2 -		- 1 -		S.S	$\bar{x}$	D
	Tamamen		Çoğunlukla		Kısmen		Pek Az		Hiç				
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%			
MADDE 1	11	10,2	26	24,1	35	32,4	25	23,1	11	10,2	1,13	3	20
MADDE 2	17	15,7	28	25,9	30	27,8	18	16,7	15	13,9	1,26	3,12	15
MADDE 3	11	10,2	36	33,3	35	32,4	21	19,4	5	4,6	1,03	3,25	12
MADDE 4	17	15,7	27	25	26	24,1	30	27,8	8	7,4	1,2	3,13	14
MADDE 5	23	21,3	28	25,9	21	19,4	28	25,9	8	7,4	1,26	3,27	10
MADDE 6	14	13	26	24,1	34	31,5	23	21,3	1	0,92	1,17	3,08	17
MADDE 7	17	15,7	18	16,7	28	25,9	38	35,2	7	6,5	1,19	3	20
MADDE 8	19	17,6	27	25	34	31,5	20	18,5	8	7,4	1,17	3,26	11
MADDE 9	25	23,1	26	24,1	24	22,2	24	22,2	9	8,3	1,28	3,31	9
MADDE 10	25	23,1	18	16,7	24	22,2	25	23,1	16	14,8	1,38	3,1	16
MADDE 11	12	11,1	23	21,3	32	29,6	25	23,1	16	14,8	1,21	2,9	23
MADDE 12	9	8,3	23	21,3	38	35,1	26	24,1	12	11,1	1,11	2,91	22
MADDE 13	12	11,1	21	19,4	31	28,7	31	28,7	13	12	1,18	2,88	24
MADDE 14	12	11,1	13	12	29	26,8	27	25	27	25	1,29	2,59	25
MADDE 15	16	14,8	15	13,9	42	38,8	29	26,8	6	5,5	1,1	3,05	18
MADDE 16	17	15,7	24	22,2	31	28,7	18	16,7	18	16,7	1,3	3,03	19
MADDE 17	16	14,8	34	31,4	25	23,1	22	20,3	11	10,2	1,22	3,2	13
MADDE 18	9	8,3	24	22,2	39	36,1	20	18,5	16	14,8	1,15	2,9	23
MADDE 19	33	30,5	31	28,7	29	26,8	14	12,9	1	0,92	1,06	3,75	2
MADDE 20	23	21,3	26	24,1	30	27,8	23	21,3	6	5,5	1,19	3,34	8
MADDE 21	23	21,3	26	24,1	27	25	20	18,5	6	5,5	1,21	3,31	9
MADDE 22	21	19,4	24	22,2	33	30,5	23	21,3	7	6,5	1,18	3,26	11
MADDE 23	31	28,7	33	30,5	29	26,8	10	9,2	5	4,6	1,12	3,69	4
MADDE 24	23	21,3	25	23,1	38	35,1	15	13,9	7	6,5	1,15	3,38	7
MADDE 25	14	12,9	25	23,1	27	25	23	21,3	19	17,6	1,29	2,92	21
MADDE 26	15	13,9	13	12	19	17,6	25	23,1	36	33,3	1,41	2,5	26
MADDE 27	27	25	26	24,1	30	27,8	20	18,5	5	4,6	1,18	3,46	6
MADDE 28	35	32,4	33	30,5	23	21,3	9	8,3	8	7,4	1,21	3,72	3
MADDE 29	36	33,3	29	26,8	20	18,5	14	12,9	9	8,3	1,29	3,63	5
MADDE 30	37	34,2	32	29,6	27	25	10	9,2	2	1,8	1,05	3,85	1
TOPLAM												3,19	

Madde 14 “Okulun bulunduğu yörenin bir kültür merkezi konumuna getirilmesi için çalışmaların geliştirilmesi yönünde rehberlik yapmak.”, ile Madde 26 “Okul ve kurumlardaki çalışanların üst görevlere layık olanlarını belirlemek.” görevleri tüm gruplarca “pek az” düzeyde gerçekleştirildiği görüşündedirler.

Grupların bu görüşte olmalarının nedeni müfettişlerin okullarda yapılan etkinliklere müfettişlerin yeterince vakit ayıramamaları olabilir. Diğer taraftan yasa ve yönetmeliklerdeki görevde yükselme ile ilgili sorunların bir kısmının da müfettişlere mal edilmesi, sonucun böyle çıkma nedeni olabilir.

Görevlerin 2’si Pek az (Madde 26, Madde 14), 6’sı “çoğunlukla” (Madde 30, Madde 19, Madde 28, Madde 23, Madde 29, Madde 27), gerçekleşen görevlerdir. Bunun dışında 22 görevin “kısmen” düzeyde gerçekleştiği görüşü hakimdir. “Çoğunlukla gerçekleşen görevler yine bürokratik görevler olarak öne çıkmaktadır. Grupların tümüne göre görevlerin gerçekleşme düzeyi ($\bar{x} = 3.19$) ile “kısmen” dir.

Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın dördüncü alt problemi, öğretmenler ve yöneticilere göre görevin gerçekleşme düzeyine ilişkin görüşler arasında fark var mıdır? Bununla ilgili ankette yer alan 30 maddenin her biri tek tek varyansı hesaplanarak, farkın olup olmadığını Scheffe tekniği ile bakılmıştır. Sonuçlar tablolar halinde gösterilip, daha sonra yorum yapılmıştır.

Tablo .7.

Madde 1’ de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre, Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı

Varyansın Kaynağı	S.D.	K.T.	K.O.	F	P
Gruplar Arası	1	,850	,850	,652	,421
Gruplar İçi	106	138,141	1,303		
Toplam	107	138,991			

Grup	N	Ort.	Std. Sap.	Std. Hata
Öğretmen (1)	97	2,9794	1,1271	,1144
Yönetici (2)	11	3,2727	1,2721	,3835
Toplam	108	3,0093	1,1397	,1097

$p > .05$

Madde 1’de belirtilen “Okullarda milli kültürümüzün yaşatılması birlik ve beraberliğin devamı yönünde alınması gerekli önlemlere ilişkin inceleme ve araştırmalar yapmak.” görevinin gerçekleşme düzeyine ilişkin değerlendirmede gruplar arasında anlamlı bir fark yoktur ($F=.652$, $p=.421$). İki grubun ortalaması ($\bar{x}=3.00$) ile, görevin “kısmen” gerçekleştiği yönündedir.

Tablo .8.

Madde 2’ de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre,
Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı

Varyansın Kaynağı	S.D.	K.T.	K.O.	F	P
Gruplar Arası	1	1,836	1,836	,011	,916
Gruplar İçi	106	172,167	1,624		
Toplam	107	172,185			

Grup	N	Ort.	Std. Sap.	Std. Hata
Öğretmen (1)	97	3,1340	1,2717	,1291
Yönetici (2)	11	3,0909	1,3003	,3921
Toplam	108	3,1296	1,2685	,1221

Madde 2’de belirtilen “Okullarda öğrencilerin ahlak disiplini içerisinde müspet anlayışlı, çalışkan, hoşgörülü, Karakter sahibi ve yararlı yurttaşlar olarak yetiştirilmeleri yönünde alınması gerekli önlemlere ilişkin değerlendirmede inceleme ve araştırmalar yapmak.” görevinin gerçekleşme düzeyine ilişkin değerlendirmede

gruplar arasında anlamlı bir fark yoktur ($F=.011$, $p=.916$). İki grubun ortalaması ($\bar{x}=3.12$) ile, görevin “kısmen” gerçekleştiği görülmektedir.

Tablo .9.

Madde 3' de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre,
Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı

Varyansın Kaynağı	S.D.	K.T.	K.O.	F	P
Gruplar Arası	1	,512	,512	,478	,491
Gruplar İçi	106	113,738	1,073		
Toplam	107	114,250			

Grup	N	Ort.	Std. Sap.	Std. Hata
Öğretmen (1)	97	3,2268	1,0359	,1052
Yönetici (2)	11	3,4545	1,0357	,3123
Toplam	108	3,2500	1,0333	9,943

Madde 3'de belirtilen “Bakanlık teşkilatının her türlü faaliyet ve işlemlerini incelemek.” görevinin gerçekleşme düzeyine ilişkin değerlendirmede gruplar arasında anlamlı bir fark yoktur ($F=.478$, $p=.491$). İki grubun ortalaması ($\bar{x}=3.25$) ile, görevin “kısmen” gerçekleştiği bildirilmiştir.

Tablo .10.

Madde 4' de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre,
Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı

Varyansın Kaynağı	S.D.	K.T.	K.O.	F	P
Gruplar Arası	1	5,651	5,651	4,013	,048
Gruplar İçi	106	149,265	1,408		
Toplam	107	154,917			

Grup	N	Ort.	Std. Sap.	Std. Hata
Öğretmen (1)	97	3,0619	1,1973	,1216
Yönetici (2)	11	3,8182	1,0787	,3252
Toplam	108	3,1389	1,2033	,1158

p< .05

Madde 4’de belirtilen “Bakanlık teşkilatının her türlü faaliyet ve işlemlerini soruşturmak.” görevinin gerçekleşme düzeyine ilişkin değerlendirmede, gruplar arasında anlamlı bir fark vardır ($F=4.013$, $p=.048$). Öğretmenler ile yöneticiler arasındaki bu fark öğretmenler ($\bar{x} = 3.06$), yöneticiler ($\bar{x} = 3.81$) ile yöneticiler lehinedir. İki grubun ortalaması ($\bar{x} = 3.13$) ile, görevin “kısmen” gerçekleştiği düşünülmektedir.

Tablo .11.

Madde 5’ de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre,
Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı

Varyansın Kaynağı	S.D.	K.T.	K.O.	F	P
Gruplar Arası	1	9,028	9,028	,056	,814
Gruplar İçi	106	171,576	1,619		
Toplam	107	171,667			

Grup	N	Ort.	Std. Sap.	Std. Hata
Öğretmen (1)	97	3,2680	1,2626	,1282
Yönetici (2)	11	3,3636	1,3618	,4106
Toplam	108	3,2778	1,2666	,1219

Madde 5’de belirtilen “Denetimler sırasında tespit edilen yanlışlıkların, eksikliklerin ve metot aksaklıklarının giderilmesi için gerekli gördüğü tedbirleri aldirmek.” görevinin gerçekleşme düzeyine ilişkin değerlendirmede gruplar arasında

anlamlı bir fark yoktur ($F=.056$, $p=.814$). İki grubun ortalaması ($\bar{x} = 3.27$) ile, görevin “kısmen” gerçekleştiği görüşü ortaya çıkmıştır.

Tablo .12.

Madde 6’ da Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre,
Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı

Varyansın Kaynağı	S.D.	K.T.	K.O.	F	P
Gruplar Arası	1	,119	,119	,085	,771
Gruplar İçi	106	148,131	1,397		
Toplam	107	148,250			

Grup	N	Ort.	Std. Sap.	Std. Hata
Öğretmen (1)	97	3,0722	1,1748	,1193
Yönetici (2)	11	3,1818	1,2505	,3770
Toplam	108	3,0833	1,1771	,1133

Madde 6’da belirtilen “Denetlenen kurum ve kuruluşların KKTC Milli Eğitiminin amaçlarını gerçekleştirmek için yaptıkları çalışmaları ile etkinliklerin yeterlilik durumlarını araştırmak.” görevinin gerçekleşme düzeyine ilişkin değerlendirmede gruplar arasında anlamlı bir fark yoktur ($F=.085$, $p=.771$). İki grubun ortalaması ($\bar{x} = 3.08$) ile, görevin “kısmen” gerçekleştiği yönündedir.

Tablo .13.

Madde 7’ de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre,
Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı

Varyansın Kaynağı	S.D.	K.T.	K.O.	F	P
Gruplar Arası	1	,101	,101	,071	,791
Gruplar İçi	106	151,899	1,433		
Toplam	107	152,000			

Grup	N	Ort.	Std. Sap.	Std. Hata
Öğretmen (1)	97	3,0103	1,1946	,1213
Yönetici (2)	11	2,9091	1,2210	,3682
Toplam	108	3,0000	1,1919	,1147

Madde 7’de belirtilen “Belirtilen noksanlıklarla ilgili olarak mevzuata dayalı açıklamalarla görevlilerin iş başında yetiştirilmelerine katkıda bulunmak.” görevinin gerçekleşme düzeyine ilişkin değerlendirmede gruplar arasında anlamlı bir fark yoktur ($F=.071$, $p=.791$). İki grubun ortalaması ($\bar{x} = 3.00$) ile, görevin “kısmen” gerçekleştiği görülmektedir.

Tablo .14.

Madde 8’ de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre,
Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı

Varyansın Kaynağı	S.D.	K.T.	K.O.	F	P
Gruplar Arası	1	2,169	2,169	,000	,990
Gruplar İçi	106	147,213	1,389		
Toplam	107	147,213			

Grup	N	Ort.	Std. Sap.	Std. Hata
Öğretmen (1)	97	3,2680	1,1503	,1168
Yönetici (2)	11	3,2727	1,4206	,4283
Toplam	108	3,2685	1,1730	,1129

Madde 8’de belirtilen “Öğrencilerin KKTC Milli Eğitiminin amaç ve ilkeleri doğrultusunda yetiştirilme derecelerini belirlemek.” görevinin gerçekleşme düzeyine ilişkin değerlendirmede gruplar arasında anlamlı bir fark yoktur ($F=.000$, $p=.990$). İki grubun ortalaması ($\bar{x} = 3.26$) ile, görevin “kısmen” gerçekleştiği bildirilmiştir.

Tablo .15.

Madde 9' da Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre,
Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı

Varyansın Kaynağı	S.D.	K.T.	K.O.	F	P
Gruplar Arası	1	,651	,651	,395	,531
Gruplar İçi	106	174,645	1,648		
Toplam	107	175,296			

Grup	N	Ort.	Std. Sap.	Std. Hata
Öğretmen (1)	97	3,2887	1,2662	,1286
Yönetici (2)	11	3,5455	1,4397	,4341
Toplam	108	3,3148	1,2800	,1232

Madde 9'da belirtilen "Öğrencilerin ilgi, istek, bilgi ve becerileri yönünde yetiştirilmeleri ve geliştirilmeleri için gerekli çabanın gösterilmesini desteklemek." görevinin gerçekleşme düzeyine ilişkin değerlendirmede gruplar arasında anlamlı bir fark yoktur. (F=.395, p=.531).

Görevin gerçekleşme düzeyi iki grubun ortalaması ($\bar{x}$ =3.31) ile "kısmen" olarak çıkmıştır.

Tablo .16.

Madde 10' de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre,
Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı

Varyansın Kaynağı	S.D.	K.T.	K.O.	F	P
Gruplar Arası	1	2,410	2,410	1,256	,265
Gruplar İçi	106	203,470	1,920		
Toplam	107	205,880			

Grup	N	Ort.	Std. Sap.	Std. Hata
Öğretmen (1)	97	3,0515	1,3569	,1378
Yönetici (2)	11	3,5455	1,6348	,4929
Toplam	108	3,1019	1,3871	,1335

Madde 10’da belirtilen “Öğretim programlarının bütünlük içerisinde işlenmesi ve seviye farklılıklarına sebep olabilecek değişik uygulamalara yer verilmemesi için ilgili öğretmenler arasında gerekli koordinasyonun sağlanma düzeyine ilişkin rehberlikte bulunmak..“ görevinin gerçekleşme düzeyine ilişkin değerlendirmede gruplar arasında anlamlı bir fark yoktur ($F=1.256$, $p=.265$). İki grubun ortalaması ($\bar{x}=3.10$) ile, görevin “kısmen” gerçekleştiği yönündedir.

Tablo .17.

Madde 11’ de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre, Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı

Varyansın Kaynağı	S.D.	K.T.	K.O.	F	P
Gruplar Arası	1	3,471	3,471	,000	,996
Gruplar İçi	106	159,074	1,501		
Toplam	107	159,074			

Grup	N	Ort.	Std. Sap.	Std. Hata
Öğretmen (1)	97	2,9072	1,2083	,1227
Yönetici (2)	11	2,9091	1,3751	,4146
Toplam	108	2,9074	1,2193	,1173

Madde 11’de belirtilen “Öğretim programlarının bütünlük içerisinde işlenmesi ve seviye farklılıklarına sebep olabilecek değişik uygulamalara yer verilmemesi için ilgili öğretmenler arasında gerekli koordinasyonun sağlanma düzeyi hakkında

alınacak önlemleri belirlemek.“ görevinin gerçekleşme düzeyine ilişkin değerlendirmede gruplar arasında anlamlı bir fark yoktur ($F=.000$, $p=.996$). İki grubun ortalaması ($\bar{x}=2.90$) ile, gerçekleşme düzeyi kısmandır.

Tablo .18.

Madde 12’de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre,
Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı

Varyansın Kaynağı	S.D.	K.T.	K.O.	F	P
Gruplar Arası	1	1,553	1,553	1,259	,264
Gruplar İçi	106	130,697	1,233		
Toplam	107	132,250			

Grup	N	Ort.	Std. Sap.	Std. Hata
Öğretmen (1)	97	2,8763	1,1111	,1128
Yönetici (2)	11	3,2727	1,1037	,3328
Toplam	108	2,9167	1,1117	,1070

Madde 12’de belirtilen “Öğretim programlarının bütünlük içerisinde işlenmesi ve seviye farklılıklarına sebep olabilecek değişik uygulamalara yer verilmemesi için ilgili öğretmenler arasında gerekli koordinasyonun sağlanma düzeyi hakkında bakanlığa

bilgi sunmak.“ görevinin gerçekleşme düzeyine ilişkin değerlendirmede gruplar arasında anlamlı bir fark yoktur ($F=1.259$, $p=.264$).

İki grubun ortalaması ($\bar{x}=2.91$) ile, görevin “kısmen” gerçekleştiği yönündedir.

Tablo .19.

Madde 13’de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre,
Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı

Varyansın Kaynağı	S.D.	K.T.	K.O.	F	P
Gruplar Arası	1	,500	,500	,353	,554
Gruplar İçi	106	150,167	1,417		
Toplam	107	150,667			

Grup	N	Ort.	Std. Sap.	Std. Hata
Öğretmen (1)	97	2,8660	1,1870	,1205
Yönetici (2)	11	3,0909	1,2210	,3682
Toplam	108	2,8889	1,1866	,1142

Madde 13’de belirtilen “Öğretim programlarının bütünlük içerisinde işlenmesi ve seviye farklılıklarına sebep olabilecek değişik uygulamalara yer verilmemesi için ilgili öğretmenler arasında gerekli koordinasyonun sağlanma düzeyi hakkında bakanlığa bilgi sunmak.” görevinin gerçekleşme düzeyine ilişkin değerlendirmede gruplar arasında anlamlı bir fark yoktur ($F=.353$, $p=.554$). İki grubun ortalaması ($\bar{x}=2.88$) ile görevin “kısmen” düzeyde gerçekleştiği görüşü ileri sürülmüştür.

Tablo .20.

Madde 14’de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre,
Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı

Varyansın Kaynağı	S.D.	K.T.	K.O.	F	P
Gruplar Arası	1	,222	,222	,132	,717
Gruplar İçi	106	177,852	1,678		
Toplam	107	178,074			

Grup	N	Ort.	Std. Sap.	Std. Hata
Öğretmen (1)	97	2,5773	1,3216	,1342
Yönetici (2)	11	2,7273	1,0090	,3042
Toplam	108	2,5926	1,2901	,1241

Madde 14’de belirtilen “Okulun bulunduğu yörenin bir kültür merkezi konumuna getirilmesi için çalışmaların geliştirilmesi yönünde rehberlik yapmak.” görevinin gerçekleşme düzeyine ilişkin değerlendirmede gruplar arasında anlamlı bir fark yoktur ($F=.132$, $p=.717$). İki grubun ortalaması ($\bar{x} = 2.59$) ile, görevin “pek az” gerçekleştiği bildirilmiştir.

Tablo .21.

Madde 15’de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre,
Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı

Varyansın Kaynağı	S.D.	K.T.	K.O.	F	P
Gruplar Arası	1	,690	,690	,558	,457
Gruplar İçi	106	130,977	1,236		
Toplam	107	131,667			

Grup	N	Ort.	Std. Sap.	Std. Hata
Öğretmen (1)	97	3,0825	1,1243	,1142
Yönetici (2)	11	2,8182	,9816	,2960
Toplam	108	3,0556	1,1093	,1067

Madde 15’de belirtilen “Öğretmen ve yöneticilere gerekli planlama ve uygulamaların yapılıp yapılmadığının araştırmak.” görevinin gerçekleşme düzeyine ilişkin değerlendirmede gruplar arasında anlamlı bir fark yoktur ($F=.558$, $p=.457$).

İki grubun ortalaması ($\bar{x} = 3.05$) ile, görevin “kısmen” gerçekleştiği görüşü ortaya çıkmıştır.

Tablo .22.

Madde 16’de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre,
Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı

Varyansın Kaynağı	S.D.	K.T.	K.O.	F	P
Gruplar Arası	1	1,680	1,680	,010	,921
Gruplar İçi	106	181,835	1,715		
Toplam	107	181,852			

Grup	N	Ort.	Std. Sap.	Std. Hata
Öğretmen (1)	97	3,0412	1,2984	,1318
Yönetici (2)	11	3,0000	1,4142	,4264
Toplam	108	3,0370	1,3037	,1254

Madde 16’de belirtilen “Teftiş ve incelemeler sırasında mevzuattan sapma yolsuzlukları belirlemek.” görevinin gerçekleşme düzeyine ilişkin değerlendirmede gruplar arasında anlamlı bir fark yoktur ($F=.010$, $p=.921$). İki grubun ortalaması ($\bar{x} = 3.03$) ile, görevin “kısmen” gerçekleştiği yönündedir.

Tablo .23.

Madde 17’de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre,
Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı

Varyansın Kaynağı	S.D.	K.T.	K.O.	F	P
Gruplar Arası	1	,313	,313	,209	,649
Gruplar İçi	106	159,205	1,502		
Toplam	107	159,519			

Grup	N	Ort.	Std. Sap.	Std. Hata
Öğretmen (1)	97	3,1856	1,2190	,1238
Yönetici (2)	11	3,3636	1,2863	,3878
Toplam	108	3,2037	1,2210	,1175

Madde 17’de belirtilen “Teftiş ve incelemeler sırasında mevzuattan sapma ve yolsuzlukları yapan sorumlular hakkındaki durumu bakanlığa bildirmek.” görevinin gerçekleşme düzeyine ilişkin değerlendirmede gruplar arasında anlamlı bir fark yoktur ($F=.209$, $p=.649$). İki grubun ortalaması ($\bar{x} = 3.20$) ile, görevin “kısmen” gerçekleştiği bildirilmiştir.

Tablo .24.

Madde 18’de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre, Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı

Varyansın Kaynağı	S.D.	K.T.	K.O.	F	P
Gruplar Arası	1	9,750	9,750	,072	,789
Gruplar İçi	106	142,977	1,349		
Toplam	107	143,074			

Grup	N	Ort.	Std. Sap.	Std. Hata
Öğretmen (1)	97	2,9175	1,1607	,1179
Yönetici (2)	11	2,8182	1,1677	,3521
Toplam	108	2,9074	1,1563	,1113

Madde 18’de belirtilen “Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı’nı ilgilendiren konularla ilgili olarak yurt içinde ve yurt dışında inceleme ve araştırma yapmak.” görevinin gerçekleşme düzeyine ilişkin değerlendirmede gruplar arasında anlamlı bir

fark yoktur ($F=.072$, $p=.789$). İki grubun ortalaması ($\bar{x} = 2.90$) ile görevin “kısmen” düzeyde gerçekleştiği görüşü ileri sürülmüştür.

Tablo .25.

Madde 19’da Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre,
Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı

Varyansın Kaynağı	S.D.	K.T.	K.O.	F	P
Gruplar Arası	1	6,326	6,326	,006	,941
Gruplar İçi	106	120,244	1,134		
Toplam	107	120,250			

Grup	N	Ort.	Std. Sap.	Std. Hata
Öğretmen (1)	97	3,7526	1,0707	,1087
Yönetici (2)	11	3,7273	1,0090	,3042
Toplam	108	3,7500	1,0601	,1020

Madde 19’da belirtilen “Bakanlıkça gerekli görülmesi halinde kurs, seminer, konferans gibi mesleki çalışmalara katılmak.” görevinin gerçekleşme düzeyine ilişkin değerlendirmede gruplar arasında anlamlı bir fark yoktur ($F=.006$, $p=.941$). İki grubun ortalaması ($\bar{x} = 3.75$) ile, görevin “çoğunlukla” gerçekleştiği görüşü ortaya çıkmıştır.

Tablo .26.

Madde 20’de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre,
Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı

Varyansın Kaynağı	S.D.	K.T.	K.O.	F	P
Gruplar Arası	1	,154	,154	,107	,744
Gruplar İçi	106	152,171	1,436		
Toplam	107	152,324			

Grup	N	Ort.	Std. Sap.	Std. Hata
Öğretmen (1)	97	3,3299	1,1878	,1206
Yönetici (2)	11	3,4545	1,2933	,3900
Toplam	108	3,3426	1,1931	,1148

Madde 20’de belirtilen “Eğitim öğretim konuları ile mevzuatın uygulamasından doğan sorunlar üzerinde incelemeler yapmak.” görevinin gerçekleşme düzeyine ilişkin değerlendirmede gruplar arasında anlamlı bir fark yoktur ($F=.107$, $p=.744$).

Görevin gerçekleşme düzeyi iki grubun ortalaması ($\bar{x} = 3.34$) ile “kısmen” olarak çıkmıştır.

Tablo .27.

Madde 21’de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre,
Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı

Varyansın Kaynağı	S.D.	K.T.	K.O.	F	P
Gruplar Arası	1	,217	,217	,146	,703
Gruplar İçi	106	157,080	1,482		
Toplam	107	157,296			

Grup	N	Ort.	Std. Sap.	Std. Hata
Öğretmen (1)	97	3,3299	1,2138	,1232
Yönetici (2)	11	3,1818	1,2505	,3770
Toplam	108	3,3148	1,2125	,1167

Madde 21’de belirtilen “Görülecek yanlışlık ve eksikliklerin giderilmesi yollarını araştırmak.” görevinin gerçekleşme düzeyine ilişkin değerlendirmede gruplar arasında anlamlı bir fark yoktur. ($F=.146$ $p=.703$) İki grubun ortalaması ($\bar{x} = 3.31$) ile, görevin “kısmen” gerçekleştiği yönündedir.

Tablo .28.

Madde 22’de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre,
Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı

Varyansın Kaynağı	S.D.	K.T.	K.O.	F	P
Gruplar Arası	1	2,169	2,169	,000	,990
Gruplar İçi	106	151,213	1,427		
Toplam	107	151,213			

Grup	N	Ort.	Std. Sap.	Std. Hata
Öğretmen (1)	97	3,2680	1,1947	,1213
Yönetici (2)	11	3,2727	1,1909	,3591
Toplam	108	3,2685	1,1888	,1144

Madde 22’de belirtilen “İşlerin düzen içerisinde yürütülmesini sağlamak için önlemler belirlemek.” görevinin gerçekleşme düzeyine ilişkin değerlendirmede gruplar arasında anlamlı bir fark yoktur ($F=.000$, $p=.990$). İki grubun ortalaması ($\bar{x}=3.26$) ile “kısmen düzeyindedir.

Tablo .29.

Madde 23’de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre,
Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı

Varyansın Kaynağı	S.D.	K.T.	K.O.	F	P
Gruplar Arası	1	1,320	1,320	,010	,919
Gruplar İçi	106	134,903	1,273		
Toplam	107	134,917			

Grup	N	Ort.	Std. Sap.	Std. Hata
Öğretmen (1)	97	3,6907	1,1398	,1157
Yönetici (2)	11	3,7273	1,0090	,3042
Toplam	108	3,6944	1,1229	,1081

Madde 23'de belirtilen "Düşüncelerini bir raporla bakanlığa bildirmek." görevinin gerçekleşme düzeyine ilişkin değerlendirmede gruplar arasında anlamlı bir fark yoktur ($F=.010$, $p=.919$). İki grubun ortalaması ($\bar{x} = 3.69$) ile, görevin "çoğunlukla" gerçekleştiği görülmektedir.

Tablo .30.

Madde 24'de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre,
Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı

Varyansın Kaynağı	S.D.	K.T.	K.O.	F	P
Gruplar Arası	1	,165	,165	,122	,727
Gruplar İçi	106	143,501	1,354		
Toplam	107	143,667			

Grup	N	Ort.	Std. Sap.	Std. Hata
Öğretmen (1)	97	3,4021	101785	,1197
Yönetici (2)	11	3,2727	1,0090	,3042
Toplam	108	3,3889	1,1587	,1115

Madde 24'de belirtilen "Okul ve kurumlardaki görevlilerin yeterlik, çalışma ve davranışlarını değerlendirmek." görevinin gerçekleşme düzeyine ilişkin değerlendirmede gruplar arasında anlamlı bir fark yoktur ($F=.122$, $p=.727$). İki grubun ortalaması ($\bar{x} = 3.38$) ile, gerçekleşme düzeyi kısmendir.

Tablo .31.

Madde 25'de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre,
Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı

Varyansın Kaynağı	S.D.	K.T.	K.O.	F	P
Gruplar Arası	1	6,720	6,720	,040	,842
Gruplar İçi	106	179,340	1,692		
Toplam	107	179,407			

Grup	N	Ort.	Std. Sap.	Std. Hata
Öğretmen (1)	97	2,9175	1,3360	,1356
Yönetici (2)	11	3,0000	,8944	,2697
Toplam	108	2,9259	1,2949	,1246

Madde 25’de belirtilen “ Okul ve kurumlardaki görevlilerin başarılarını ve moral güçlerini artırıcı yardımlarda bulunmak.” görevinin gerçekleşme düzeyine ilişkin değerlendirmede gruplar arasında anlamlı bir fark yoktur ($F=.040$, $p=.842$). İki grubun ortalaması ($\bar{x} =2.92$) ile, görevin “kısmen” gerçekleştiği bildirilmiştir.

Tablo .32.

Madde 26’da Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre,
Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı

Varyansın Kaynağı	S.D.	K.T.	K.O.	F	P
Gruplar Arası	1	,228	,228	,112	,738
Gruplar İçi	106	214,772	2,026		
Toplam	107	215,000			

Grup	N	Ort.	Std. Sap.	Std. Hata
Öğretmen (1)	97	2,4845	1,4585	,1481
Yönetici (2)	11	2,6364	1,0269	,3096
Toplam	108	2,5000	1,4175	,1364

Madde 26’da belirtilen “Okul ve kurumlardaki çalışanların üst görevlere layık olanlarını belirlemek.” görevinin gerçekleşme düzeyine ilişkin değerlendirmede gruplar arasında anlamlı bir fark yoktur ($F=.112$, $p=.738$). İki grubun ortalaması ($\bar{x} =2.50$) ile “pek az” düzeyindedir.

Tablo .33 .

Madde 27’de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre,
Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı

Varyansın Kaynağı	S.D.	K.T.	K.O.	F	P
Gruplar Arası	1	3,532	3,532	2,542	,114
Gruplar İçi	106	147,320	1,390		
Toplam	107	150,852			

Grup	N	Ort.	Std. Sap.	Std. Hata
Öğretmen (1)	97	3,4021	1,1960	,1214
Yönetici (2)	11	4,0000	1,0000	,3015
Toplam	108	3,4630	1,1874	,1143

Madde 27’de belirtilen “Çalışma sonuçlarını rapor ve fezleke ile işin bitiminden itibaren 20 gün içinde ve usulüne uygun olarak Teftiş Kurulu Başkanlığına sunmak.” görevinin gerçekleşme düzeyine ilişkin değerlendirmede gruplar arasında anlamlı bir fark yoktur ($F=2.542$, $p=.114$). İki grubun ortalaması ($\bar{x} = 3.46$) ile, görevin “kısmen” gerçekleştiği görüşü ortaya çıkmıştır.

Tablo .34.

Madde 28’de Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre,
Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı

Varyansın Kaynağı	S.D.	K.T.	K.O.	F	P
Gruplar Arası	1	1,665	1,665	1,131	,290
Gruplar İçi	106	156,002	1,472		
Toplam	107	157,667			

Grup	N	Ort.	Std. Sap.	Std. Hata
Öğretmen (1)	97	3,6804	1,2545	,1274
Yönetici (2)	11	4,0909	,7006	,2113
Toplam	108	3,7222	1,2139	,1168

Madde 28’de belirtilen “Kendilerine gelen yazılarla düzenledikleri rapor ve yazıların birer örneklerini saklamak.” görevinin gerçekleşme düzeyine ilişkin değerlendirmede gruplar arasında anlamlı bir fark yoktur ($F=1.131$, $p=.290$). İki grubun ortalaması ($\bar{x} = 3.72$) ile, gerçekleşme düzeyi çoğunlukladır.

Tablo .35.

Madde 29’da Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre,
Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı

Varyansın Kaynağı	S.D.	K.T.	K.O.	F	P
Gruplar Arası	1	9,567	9,567	,057	,812
Gruplar İçi	106	178,821	1,687		
Toplam	107	178,917			

Grup	N	Ort.	Std. Sap.	Std. Hata
Öğretmen (1)	97	3,6289	1,3016	,1322
Yönetici (2)	11	3,7273	1,2721	,3835
Toplam	108	3,6389	1,2931	,1244

Madde 29’da belirtilen “Kendilerine gelen yazılarla düzenledikleri rapor ve yazıların kaydı için defter tutmak.” görevinin gerçekleşme düzeyine ilişkin değerlendirmede gruplar arasında anlamlı bir fark yoktur ($F=.057$, $p=.812$). İki grubun ortalaması ($\bar{x} = 3.63$) ile, görevin “çoğunlukla” gerçekleştiği yönündedir.

Tablo .36.

Madde 30'da Belirtilen Görevlerin, Okul Yöneticilerine Ve Öğretmenlere Göre,
Gerçekleşme Düzeyinin Farklılığı

Varyansın Kaynağı	S.D.	K.T.	K.O.	F	P
Gruplar Arası	1	,700	,700	,624	,431
Gruplar İçi	106	118,930	1,122		
Toplam	107	119,630			

Grup	N	Ort.	Std. Sap.	Std. Hata
Öğretmen (1)	97	3,8247	1,0705	,1087
Yönetici (2)	11	4,0909	,9439	,2846
Toplam	108	3,8519	1,0574	,1017

Madde 30'da belirtilen “Kanun, tüzük, yönetmelik ve mevzuatla verilen diğer görevleri yapmak.” görevinin gerçekleşme düzeyine ilişkin değerlendirmede gruplar arasında anlamlı bir fark yoktur. ($F=.624$, $p=.431$) İki grubun ortalaması ($\bar{x}=3.85$) ile, görevin “çoğunlukla” gerçekleştiği görüşü ortaya çıkmıştır.

Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

“Görevin daha etkin gerçekleştirilmesi için okul yöneticileri, ve öğretmenlerin önerileri nelerdir?” sorusuna ilişkin ankette bırakılan boşluğa anketleri cevaplayanlardan sadece üç öneri gelmiştir. Bu öneriler, “Müfettişler objektif kriterlere göre seçilmeli, teftiş sistemi yeniden yapılandırılmalı ve müfettişlerin öğretmenlere daha iyi rehberlik yapabilmeleri için önce müfettişlerin bu konuda üst eğitimden geçmeleri sağlanmalıdır.” şeklindedir. Bu öneriler isabetli önerilerdir. Ankete katılanlardan çok az öneri gelmesinin nedeni bu konuda ayrıntılı bilgiye sahip olmadıkları şeklinde, yorumlanabilir.

BÖLÜM 1V

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuçlar

1. Araştırma sonuçlarına göre “Okulun bulunduğu yörenin bir kültür merkezi konumuna getirilmesi için çalışmaların geliştirilmesi yönünde rehberlik yapmak.” görevi ile “Okul ve kurumlardaki çalışanların üst görevlere layık olanlarını belirlemek.”, görevlerinin tüm gruplarca en düşük düzeyde gerçekleştiği görüşü ortaya çıkmıştır.

Müfettişlerin iş yükünün fazla olması sebebi ile, bu tür sosyal çalışmaları desteklemeye yeterince zaman ayıramadıkları söylenebilir. Ayrıca görevde yükselme ile ilgili bazı problemlerin ortadan kaldırılmasında, öğretmen ve yöneticiler müfettişlerin, görevlerini yeterince yerine getirmediğini düşünmektedirler.

2. Tüm gruplara göre “Kanun, tüzük, yönetmelik ve mevzuatla verilen diğer görevleri yapmak.” Görevi (çoğunlukla, $\bar{x} = 3.85$) ile en üst düzeyde gerçekleştirilen görev olarak ortaya çıkmıştır.

Bu görev içeriğinden de anlaşılacağı gibi bürokratik görevlerdendir. Araştırmanın genelinde de, yönetici ve öğretmenlerde bu kanının oluştuğu görülmektedir. Müfettişlerin kanun ve yönetmeliklerde belirtilen görevleri yapma zorunlulukları vardır. Kanun ve yönetmeliklerde bürokratik görevlerin çokluğu, bu düşüncenin oluşma nedeni olabilir.

3. Öğretmenlere göre “Okul ve kurumlardaki çalışanların üst görevlere layık olanlarını belirlemek.” Görevi (pek az, $\bar{x} = 2.48$) ile en alt düzeyde gerçekleşen görevdir. Üst görevlere yükselmenin objektif kriterlere dayanmaması ve bu konuda müfettişlerin fazla yetkili olmamaları, bu görevi yeterince yerine getirememesi nedeni olabilir.

4. Öğretmenlere göre “Kanun, tüzük, yönetmelik ve mevzuatla verilen diğer görevleri yapmak.” Görevi (çoğunlukla, $\bar{x} = 3.82$) ile müfettişlerin en üst düzeyde gerçekleştirdikleri görevdir. Tüm gruplara göre de en çok gerçekleşen bu görev bürokratik bir görevdir. Müfettişlerin bu tür görevlere daha çok zaman ayırdıkları söylenebilir.

5. Yöneticilere göre “Okul ve kurumlardaki çalışanların üst görevlere layık olanlarını belirlemek.” Görevi (kısmen, $\bar{x} = 2.63$) ile en alt düzeyde gerçekleşen görevdir. Öğretmenlere göre de, bu görev en alt düzeyde gerçekleşen görevdir. Müfettişlerin bu konuda fazla etkin olmamaları, bu şekilde bir görüşün ortaya çıkma nedenlerinden biri olabilir.

6. Yöneticilere göre “Kendilerine gelen yazılarla düzenledikleri rapor ve yazıların birer örneklerini saklamak.” Görevi (çoğunlukla, $\bar{x} = 4.09$) ile müfettişlerin en üst düzeyde gerçekleştirdikleri görevdir. Bu görevde müfettişlerin yapmak zorunda oldukları rutin, bürokratik görevlerdendir. Bundan şu sonuç çıkarılabilir:

Müfettişler yönetmeliklerde belirtilen ve yapmak zorunda oldukları, özellikle bir belge ile değerlendirilecek görevleri, üst düzeyde gerçekleştirmektedirler. Buna karşılık, herhangi bir belge ile kanıtlanmayacak, özellikle rehberlik yönü ağır basan görevleri yeterince yerine getirmemektedirler.

Öneriler

1. Eğitim, bireysel ve toplumsal gelişim ile ilgili olduğu için, devlet tarafından düzenlenmesi zorunluluktur. Çünkü eğitim bir kamu hizmetidir. Bu kadar önemli olan bir hizmetin iyi yürütülebilmesi, sürekli kontrol edilip, varsa aksaklıkların düzeltilmesi, eksikliklerin ise tamamlanması ile mümkündür. Bu görevin yapıldığı süreç denetim sürecidir. Bu nedenle denetimin önemi iyi kavranmalı, sistem çağdaş kanun ve yönetmeliklere dayandırılmalıdır.

2. Eğitim sistemini inceleyip, teftiş sisteminin bugün içinde bulunduğu durumu belirleyerek, müfettişliğe atanacak personelin seçiminde göz önünde bulundurulması gereken kişilik özelliklerinin saptanması gerekmektedir.

3. Müfettişler eğitim ve öğretimdeki çağdaş gelişmeleri yakından izlemeli, bilgilerini güncelleştirmelidirler. Müfettişlerin görevleri hakkında (Cengiz. 1992:12), şöyle demektedir; “Milli Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulundan ve Bakanlık Müfettişlerinden beklenen görev önemli, hayati ve terk edilemez niteliktedir. Müfettişlerin, bu görevi tam ve eksiksiz yapabilmelerini sağlayacak biçimde yeterli, etkili ve sürekli olarak hizmet öncesinde ve içinde yetiştirilmeleri şarttır.” Bunun için müfettişler göreve atanmadan önce ve görevde iken sürekli hizmetiçi eğitim ile desteklenmelidirler.

4. Müfettişlerin yüksek lisans ve doktora programlarına devam etmeleri teşvik edilmelidir.

5. Müfettiş sayısı arttırılmalı, halen görev yapan müfettişlerin görev yüklerinin azaltılması için gerekli tedbirler alınmalıdır.

6. Teftiş sırasında müfettişler öğretmenlerle işbirliği içinde olmalı, onların görüşlerini daha çok dikkate almalıdırlar.

7. Okulun ve çevresinin bir kültür merkezi olması için, müfettişler gerekli tedbirleri almalı, yapılacak faaliyetleri desteklemelidir.

8. Müfettişler rehberlik ve yetiştirme ile ilgili, çağdaş denetim ilkelerine uyan görevlere daha çok zaman ayırmalıdır.

9. Müfettişlerin görev ve yetkileri daha ayrıntılı bir şekilde ortaya konulmalı, görev gerçekleştirilirken kullanılan form ve belgelerde standartlaşma sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

- AÇIKALIN, Aytaç. (1998). **Toplumsal Kurumsal ve Teknik Yönleriyle Okul Yöneticiliği**. Ankara: Pagem Yayıncılık.
- ALKAN, Aydın. (1999). **Eğitim Yöneticiliği Sınavlarına Hazırlık ve Yetiştirme El Kitabı**. Ankara: Eylül Yayınevi.
- ALTINTAŞ, Rasim. (1980). **Liselerde Kurum Teftişi**. Ankara: Ankara Üniversitesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- ANKAY, Aydın ve diğerleri. (2001). **Yakın Doğu Üniversitesi Yüksek Lisans - Doktora Tezi Basım Yönergesi**. Lefkoşa.
- AYDIN, Mustafa. (1993). **Çağdaş Eğitim Denetimi**. Ankara: Pagem Yayınları
- AYTEKİN, Halil. (1997). **Türkiye Cumhuriyeti İle Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Eğitim Sistemlerinde Müfettiş Niteliklerinin Karşılaştırılması**. Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Doktora Tezi).
- B.M. Eğitim Bürosu, (1957). **XIX. Milletlerarası Eğitim Konferansı**. (Çeviren. Mehmet ARSLANTÜRK). İstanbul: Maarif Basımevi.
- BAŞAR, Hüseyin. (2000). **Eğitim Denetçisi**. Ankara: Pagem A Yayınevi.
- BAŞARAN, İbrahim Ethem. (1983). **Eğitim Yönetimi**. Ankara: Gül Yayınevi.
- BOZKURT, Emine ve diğerleri. (2002). **Eğitim Yöneticiliği ve Deneticiliği Sınavlarına Hazırlık**. Ankara: Anı Yayıncılık.

BURSALIOĞLU, Ziya. (1967). **Eğitim İdaresi**. Ankara: Ayyıldız Matbaası A.Ş.

.....(1978). **Eğitim Yönetiminde Teori ve Uygulama**. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.

..... (2000). **Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış**. Ankara: Pagem Yayınları.

BÜYÜKÖZTÜRK, Şener. (2002). **Veri Analizi El Kitabı**. Ankara: Pagem A Yayıncılık.

CAFOĞLU, Zuhale. (1996). **Eğitimde Toplam Kalite Yönetimi**. İstanbul: Serçe Matbaacılık.

CAN, Halil. (1992). **Organizasyon ve yönetim**. Ankara: Adem Yayıncılık.

CENGİZ, Cevdet. (1992). **Milli Eğitim Bakanlığı Bakanlık Müfettişlerinin Yetiştirilmesi ve Teftişin Geliştirilmesi**. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

CRAMER, J.F. ve diğerleri (1977). **Çağdaş Eğitim**. (Çev. Ferhan Oğuzkan), İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

DEMİRTAŞ, Hasan ve diğerleri. (2002). **Eğitim Yönetimi ve Denetimi Sözlüğü**. Ankara: Anı Yayıncılık.

DEVEBAKAN, Rıfat. (2001). *Müfettişler Rehberi, Öcümü? Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim*. Yıl.2. Sayı.17.

EMİNSEL, Aziz ve diğerleri. (1997). **Müfettişin El Kitabı**. Lefkoşa: KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Yayınları.

EREN, Erol. (2000). **Örgütsel Davranış ve Yönetim Psikolojisi**. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş.

ERGİT, Şükrü. (1999). **Milli Eğitim İle ilgili Mevzuat**. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.

FİDAN, Nurettin ve diğerleri. (1988). **Eğitim Bilimine Giriş**. Ankara: Repa Yayınları.

GÖKÇE, Feyyat. (1994). *Eğitimde Denetimin Amaç ve İlkeleri*. **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 10, 73-78.

GÖZÜBÜYÜK, Şeref. (1999). **Yönetim Hukuku**. Ankara: Turhan kitapevi.

KARASAR, Niyazi. (2002). **Bilimsel Araştırma Yöntemi**. Ankara: Nobel Yayın.

KAYA, Yahya Kemal. (1979). **Eğitim Yönetimi (Kuram ve Türkiye'deki Uygulama)**. Ankara: TODAİE Yayınları.

KKTC, Genel Kadro Yasası, (1981) **16 Sayılı Yasa Madde 11 Tahtında Tüzük**.

KÖYÜ, Nemci. (2001). **Eğitim Yöneticiliğine Hazırlama ve Yetiştirme Rehberi**. Ankara: Pagem A Yayıncılık.

MEB, Apk. (2002). **Milli Eğitim Sayısal Veriler 2001-2002**. Yay. Haz. Ali Osman YILDIZ ve diğerleri. Ankara: 4. Akşam Sanat Okulu Matbaası.

.....Şuraları. (1995). Ankara: **Milli Eğitim Basımevi**.

.....Tebliğler Dergisi. (1999). Ankara: **Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları**. Sayı:2505.

.....Teftiş Krl. Bşk. (1977). **Cumhuriyet Devrinde Milli Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu.** İstanbul: Millî Eğitim Basımevi.

.....Teftiş Krl. Bşk. (1997). **Ortaöğretimde Denetim Esasları.** Ankara: Millî Eğitim Basımevi.

MEMİŞOĞLU, Salih Paşa. (2002). “*İlköğretim Müfettişlerinin Denetimsel Davranışlarına İlişkin Öğretmen Görüşleri.*” **XI. Eğitim Bilimleri Kongresi.** Lefkoşa: 23-26 Ekim.

MEYDAN Larouse, (1981). İstanbul: **Meydan Yayınevi.** Cilt:9.

OĞUZKAN, Ferhan. (1993). **Eğitim Terimleri Sözlüğü.** Ankara: Emel Matbaacılık.

ÖZALP, İnan ve diğerleri. (2001). **Yönetim ve Organizasyon.** Eskişehir: Açık Öğretim Fakültesi Yayınları.

ÖZBEK, Oğuz. (1997). **Öğretmenlerin Ders Teftişi Etkinliklerinde Müfettişlerden Beklentileri ve Bu Beklentilerin Müfettişlerce Gerçekleştirilme Düzeyleri.** Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

ÖZDEMİR, Servet. (1998). **Eğitimde Örgütsel Yenileşme.** Ankara: Pagem Yayıncılık.

ÖZDİL, Kenan. (1997). **M.E.B. Bakanlık Müfettişlerinin Görevlerini Gerçekleştirme Düzeyleri.** Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

SAĞLAMER, Emin. (1985). **Eğitimde Teftiş ve Teknikler.** Ankara: Millî Eğitim Basımevi.

SU, Kamil. (1974). **Türk Eğitim Sisteminde Teftişin Yeri ve Önemi**. İstanbul: Millî Eğitim Basımevi.

TAYMAZ, Haydar. (1997). **Eğitim Sisteminde Teftiş**. Ankara: Gül Yayınevi.

TERZİ, Ali Rıza. (1996). **İlköğretim Müfettişlerinin Teftiş Sorunları**. Ankara: Gazi Üniversitesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

TODAİE, (1968). **Amme İdaresi Bülteni**. Ankara: Sayı:8.

TURAN, Hüseyin. (1999). **İlköğretim Müfettişleri Kurum Denetiminin Etkililiği**. Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

TÜKEL, Hayrettin. (1997). **İlköğretim Müfettişlerinin İş Doyumu**. Ankara: Gazi Üniversitesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

ÜNALDI, Selda. (2002). **KKTC İlköğretiminde Teftişin Yeterliliği**. Lefkoşa: Yakın Doğu Üniversitesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

YALÇINKAYA, Mustafa. (2002). *Yeni Öğretmen ve Teftiş*. **Milli Eğitim Dergisi**, Kış-Bahar. Sayı.153-154.

YASEMİN, <http://yasemin.meb.gov.tr/mebdata/mevzuat/html/55.html>- 83kb -2003.

EKLER

GENEL AÇIKLAMA

Değerli Meslektaşım,

Bu anket, KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı müfettişlerinin, görevlerini gerçekleştirme düzeyine ilişkin okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin görüşlerini saptamak için hazırlanmıştır. Bu araç ile toplanan veriler, sadece yukarıda belirtilen amaç için kullanılacak ve isme bağlı olarak kesinlikle açıklama yapılmayacaktır. Bu nedenle anket formunun herhangi bir yerine isminizi yazmanız gerekmemektedir.

Her soru cümlesi ile ilgili görüşünüzü belirtirken, cümleyi okuduktan sonra, cümlede belirtilen düşüncenin, sizin düşünce, görüş ve duygularınıza ne derecede uygun olduğuna karar vererek, ankette yer alan 'Hiç', 'Pek Az', 'Kısmen', 'Çoğunlukla', 'Tamamen' seçeneklerinden birini işaretleyiniz.

Her soru için uygun gördüğünüz seçeneğin altına isabet eden '()' işaretinin içine 'X' işareti koymanız yeterlidir.

Lütfen hiçbir soruyu cevapsız bırakmayınız.

Gösterdiğiniz ilgi ve değerli katkılarınızdan dolayı, TEŞEKKÜR EDER saygılarımı sunarım.

Nadir KARİK
Yakın Doğu Üniversitesi
Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bölümü
Yüksek Lisans Öğrencisi

Bu bölümdeki sorularda, durumunuza uyan seçeneğin önündeki parantezin içine 'X' işareti koyarak cevaplayınız.

A.Görev Yaptığınız Kurum

() 1. Anaokulu () 2. İlkokul () 3. Ortaokul

B.Mesleğiniz

() 1. Öğretmen () 2. Müdür () 3. Müdür Yardımcısı

C.Cinsiyetiniz

() 1. K () 2. E

D.Yaşınız.

() 1. 21-30 () 2. 31-40 () 3. 41-50 () 4. 51-60 () 5. 61 ve üstü

E.Mesleki Kıdeminiz

() 1. 5 Yıl ve daha az () 2. 6-10 Yıl () 3. 11-15 Yıl
() 4. 16-20 Yıl () 5. 21-25 Yıl () 4. 26ve üstü

G.Medeni Durumunuz

() 1. Evli () 2. Bekar () 3. Dul / Boşanmış

H.Teftiş Edilme Sıklığınız

() 1. Hiç () 2. 1-3 Kez () 3. 4-6 Kez () 4. 7-9 Kez () 5. 10 ve üstü

I.Bitirdiğiniz En Son Eğitim Kurumu

() 1. Öğretmen Koleji () 2. Eğitim Enstitüsü
() 3. Eğitim Yüksekokulu () 4. Eğitim Fakültesi
() 5. Diğer (Lütfen Belirtiniz :.....)

**KTC MİLLİ EĞİTİM VE KÜLTÜR BAKANLIĞI MÜFETTİŞLERİNİN
GÖREVLERİNİ GERÇEKLEŞTİRME DÜZEYLERİ**

	Tamamen	Çoğunlukla	Kısmen	Pek Az	Hiç
1. Okullarda milli kültürümüzün yaşatılması birlik ve beraberliğin devamı yönünde alınması gerekli önlemlere ilişkin inceleme ve araştırmalar yapmak.	()	()	()	()	()
2. Okullarda öğrencilerin ahlak disiplini içerisinde müspet anlayışlı, çalışkan, hoşgörülü, Karakter sahibi ve yararlı yurttaşlar olarak yetiştirilmeleri yönünde alınması gerekli önlemlere ilişkin değerlendirmede inceleme ve araştırmalar yapmak.	()	()	()	()	()
3. Bakanlık teşkilatının her türlü faaliyet ve işlemlerini incelemek.	()	()	()	()	()
4. Bakanlık teşkilatının her türlü faaliyet ve işlemlerini soruşturmak.	()	()	()	()	()
5. Denetimler sırasında tespit edilen yanlışlıkların, eksikliklerin ve metot aksaklıklarının giderilmesi için gerekli gördüğü tedbirleri aldirmek.	()	()	()	()	()
6. Denetlenen kurum ve kuruluşların KKTC Milli Eğitiminin amaçlarını gerçekleştirmek için yaptıkları çalışmaları ile etkinliklerin yeterlilik durumlarını araştırmak.	()	()	()	()	()
7. Belirtilen noksanlıklarla ilgili olarak mevzuata dayalı açıklamalarla görevlilerin iş başında yetiştirilmelerine katkıda bulunmak.	()	()	()	()	()
8. Öğrencilerin KKTC Milli Eğitiminin amaç ve ilkeleri doğrultusunda yetiştirilme derecelerini belirlemek.	()	()	()	()	()
9. Öğrencilerin ilgi, istek, bilgi ve becerileri yönünde yetiştirilmeleri ve geliştirilmeleri için gerekli çabanın gösterilmesini desteklemek.	()	()	()	()	()
10. Öğretim programlarının bütünlük içerisinde işlenmesi ve seviye farklılıklarına sebep olabilecek değişik uygulamalara yer verilmemesi için ilgili öğretmenler arasında gerekli koordinasyonun sağlanma düzeyine ilişkin rehberlikte bulunmak..	()	()	()	()	()

	Hiç	Pek Az	Kısmen	Çoğunlukla	Tamamen
11. Öğretim programlarının bütünlük içerisinde işlenmesi ve seviye farklılıklarına sebep olabilecek değişik uygulamalara yer verilmemesi için ilgili öğretmenler arasında gerekli koordinasyonun sağlanma düzeyi hakkında alınacak önlemleri belirlemek.	()	()	()	()	()
12. Öğretim programlarının bütünlük içerisinde işlenmesi ve seviye farklılıklarına sebep olabilecek değişik uygulamalara yer verilmemesi için ilgili öğretmenler arasında gerekli koordinasyonun sağlanma düzeyi hakkında bakanlığa bilgi sunmak.	()	()	()	()	()
13. Öğrencilere Milli değerlerimizin kavratılması örf, adet ve geleneklerimizin benimsetilmesi yönünde rehberlik yapmak.	()	()	()	()	()
14. Okulun bulunduğu yörenin bir kültür merkezi konumuna getirilmesi için çalışmaların geliştirilmesi yönünde rehberlik yapmak.	()	()	()	()	()
15. Öğretmen ve yöneticilere gerekli planlama ve uygulamaların yapılıp yapılmadığının araştırmak.	()	()	()	()	()
16. Teftiş ve incelemeler sırasında mevzuattan sapma yolsuzlukları belirlemek.	()	()	()	()	()
17. Teftiş ve incelemeler sırasında mevzuattan sapma ve yolsuzlukları yapan sorumlular hakkındaki durumu bakanlığa bildirmek.	()	()	()	()	()
18. Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı'nı ilgilendiren konularla ilgili olarak yurt içinde ve yurt dışında inceleme ve araştırma yapmak.	()	()	()	()	()
19. Bakanlıkça gerekli görülmesi halinde kurs, seminer, konferans gibi mesleki çalışmalara katılmak.	()	()	()	()	()
20. Eğitim öğretim konuları ile mevzuatın uygulamasından doğan sorunlar üzerinde incelemeler yapmak.	()	()	()	()	()
21. Görülecek yanlışlık ve eksikliklerin giderilmesi yollarını araştırmak.	()	()	()	()	()
22. İşlerin düzen içerisinde yürütülmesini sağlamak için önlemler belirlemek.	()	()	()	()	()

	Tamamen	Çoğunlukla	Kısmen	Pek Az	Hiç
23. Düşüncelerini bir raporla bakanlığa bildirmek.	()	()	()	()	()
24. Okul ve kurumlardaki görevlilerin yeterlik, çalışma ve davranışlarını değerlendirmek.	()	()	()	()	()
25. Okul ve kurumlardaki görevlilerin başarılarını ve moral güçlerini arttırıcı yardımlarda bulunmak.	()	()	()	()	()
26. Okul ve kurumlardaki çalışanların üst görevlere layık olanlarını belirlemek.	()	()	()	()	()
27. Çalışma sonuçlarını rapor ve fezleke ile işin bitiminden itibaren 20 gün içinde ve usulüne uygun olarak Teftiş Kurulu Başkanlığına sunmak.	()	()	()	()	()
28. Kendilerine gelen yazılarla düzenledikleri rapor ve yazıların birer örneklerini saklamak.	()	()	()	()	()
29. Kendilerine gelen yazılarla düzenledikleri rapor ve yazıların kaydı için defter tutmak.	()	()	()	()	()
30. Kanun, tüzük, yönetmelik ve mevzuatla verilen diğer görevleri yapmak.	()	()	()	()	()

**Müfettişlerin Görevlerini Daha Etkin Gerçekleştirebilmesi İçin
Önerilerinizi, Aşağıdaki Bölüme Yazınız.**

	Tamamen	Çoğunlukla	Kısmen	Pek Az	Hiç
23. Düşüncelerini bir raporla bakanlığa bildirmek.	()	()	()	()	()
24. Okul ve kurumlardaki görevlilerin yeterlik, çalışma ve davranışlarını değerlendirmek.	()	()	()	()	()
25. Okul ve kurumlardaki görevlilerin başarılarını ve moral güçlerini artırıcı yardımlarda bulunmak.	()	()	()	()	()
26. Okul ve kurumlardaki çalışanların üst görevlere layık olanlarını belirlemek.	()	()	()	()	()
27. Çalışma sonuçlarını rapor ve fezleke ile işin bitiminden itibaren 20 gün içinde ve usulüne uygun olarak Teftiş Kurulu Başkanlığına sunmak.	()	()	()	()	()
28. Kendilerine gelen yazılarla düzenledikleri rapor ve yazıların birer örneklerini saklamak.	()	()	()	()	()
29. Kendilerine gelen yazılarla düzenledikleri rapor ve yazıların kaydı için defter tutmak.	()	()	()	()	()
30. Kanun, tüzük, yönetmelik ve mevzuatla verilen diğer görevleri yapmak.	()	()	()	()	()

**Müfettişlerin Görevlerini Daha Etkin Gerçekleştirebilmesi İçin
Önerilerinizi, Aşağıdaki Bölüme Yazınız.**

**KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ
MİLLİ EĞİTİM VE KÜLTÜR BAKANLIĞI
GENEL ORTAÖĞRETİM DAİRESİ MÜDÜRLÜĞÜ**

Sayı: G.O.Ö.D 130/2003

08.04.2003

Sn.Nadir Karık ✓

İlgi: 2.04.2003 tarihli yazınız hk.

Konu: K.K.T.C Milli Eğitim Bakanlığı Müfettişlerinin görevlerini gerçekleştirme Düzeyi konulu anket hk.

Konu anket soruları Talim Terbiye Dairesi Tarafından incelenmiş olup Müdürlüğümüze bağlı ortaokullarda görev yapan yöneticilere ve öğretmenlere uygulanması uygun bulunmuştur.

Ancak anket uygulanmadan önce anketin uygulanacağı okulların bağlı bulunduğu Müdürlüğümüzle istişarede bulunulup, anketin hangi okulda ne zaman uygulanacağı birlikte saptanmalıdır.

Anket uygulandıktan sonra sonuçlarının Talim ve Terbiye Dairesi Müdürlüğü'ne ulaştırılması gerekmektedir.

Bilgilerinize saygı ile rica ederim

**Emine BETON
Müdür**

CA/BE

Tel (90) (392) 228 3136 - 228 8187
Fax (90) (392) 227 8639
E-mail mehv@mehbet.net

Lefkoşa-KIBRIS

**KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ
MİLLİ EĞİTİM VE KÜLTÜR BAKANLIĞI
İLKÖĞRETİM DAİRESİ MÜDÜRLÜĞÜ**

Sayı: 35/2003/1B

Lefkoşa

17.4.2003

**Sayın Nadir Karık
Demokrasi Ortaokulu
Lefkoşa.**

“Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Müfettişlerinin Görevlerini Gerçekleştirme Düzeyleri” konulu tezinizi tamamlamak üzere sunduğunuz anket soruları Talim ve Terbiye Dairesi Müdürlüğü tarafından incelenmiş ve uygulanması uygun görülmüştür.

Anketi uygulamadan önce uygulama yapacağınız okul yöneticileriyle önceden temasa geçmeniz ve sonuçlandıktan sonra da sonuçlarının Müdürlüğümüz aracılığı ile Talim ve Terbiye Dairesi Müdürlüğüne ulaştırılabilmesi hususunda bilgilerinizi saygı ile rica ederim.

**Sevgi Değgin
Müdür**

ÜE/BD

Tel (90) (392) 228 3136 – 228 6893
Fax (90) (392) 228 7158
E-mail mecb@mebnet.net

Lefkoşa-KKTC